

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

101'inci Birleşim 9 Haziran 2022 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	680
II.- GELEN KÂĞITLAR	684
III.- YOKLAMA	696
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	696
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	696:701
1.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, kurtuluş mücadelesini başlatan Gazi Mustafa Kemal ve beraberindeki silah arkadaşlarının 12 Haziran 1919 tarihinde Amasya'ya gelişleri ve 22 Haziran 1919 tarihinde Amasya Tamimi'nin yayımlanmasının 103'üncü yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması	696:698

2.- Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in, Karabük'ün il oluşunun 27'nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması 698:700

3.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, demokrasi ve hukukun üstünlüğüne ilişkin gündem dışı konuşması 700:701

V.- AÇIKLAMALAR

701,777

1.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz'ın, İstanbul'un Büyükçekmece ve Silivri ilçelerinde toplu taşıma ihtiyacının arttığına ilişkin açıklaması 701

2.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün raporuna ilişkin açıklaması 701

3.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, polislerin sorunlarına ilişkin açıklaması 701:702

4.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yayınladığı Çocuklar İçin Doğru Oyuncak ve Kitap Seçme Rehberi'ne ilişkin açıklaması 702

5.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Tekirdağ savcılığınca Halkların Demokratik Kongresine yönelik yapılan hukuk dışı gözaltı operasyonuna ilişkin açıklaması 702

6.- Kahramanmaraş Milletvekili Habibe Öçal'ın, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 702

7.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, İnebolu'nun 9 Haziran Şeref ve Kahramanlık Günü'ne ilişkin açıklaması 703

8.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, enflasyona ilişkin açıklaması 703

9.- Mersin Milletvekili Ali Cumhuri Taşkın'ın, 3600 ek gösterge düzenlemesine ilişkin açıklaması 703

10.- Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 703

11.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 704

12.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne, EFES-2022 Birleşik, Müşterek Fiilî Atışlı Arazi Tatbikatu'na ve gayriaskerî statüdeki adaları silahlandıran Yunanistan'a hadlerini bilmelerini tavsiye ettiklerine ilişkin açıklaması 704

- 13.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 704
- 14.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Antakya kent merkezinde yer alan Atatürk Stadyumu yerine yapılmak istenen millet bahçesinin açık cezaevine benzediğine ilişkin açıklaması 705
- 15.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Yozgat'ın acil sorunlarına ilişkin açıklaması 705
- 16.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, çözüm sürecinde barış görüşmelerine katıldığı gerekçesiyle Van'da geçen hafta silahlı baskınla tutuklanan siyasetçilere ilişkin açıklaması 705
- 17.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, çevreye yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması 706
- 18.- Konya Milletvekili Halil Etyemez'in, Konya'da meydana gelen dolu ve selden etkilenen vatandaşlara geçmiş olsun dileklerini iletmesine ve Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 706
- 19.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, PTT taşeron işçileri ile Karayolları müşavir işçilerinin mağduriyetine ilişkin açıklaması 706
- 20.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, öğretmen açığına, özel okul öğretmenlerinin özlük hakları ile ücretlerinin iyileştirilmesi gerektiğine ve Aybüke Öğretmen ve tüm şehit öğretmenleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması 707
- 21.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, İstanbul Okmeydanı'nda bulunan Fetih-tepe Mahallesi'ndeki vatandaşlara "kentsel dönüşüm" adına zulüm yapıldığına ilişkin açıklaması 707
- 22.- Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç'in, Gezi Parkı'na koşu koşu gidenlerin binlerce ağacın dikileceği Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi'nde olmadığına ilişkin açıklaması 707
- 23.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Aybüke Yalçın'ın şehadetinin 5'inci, Cengiz Aytmatov'un vefatının 14'üncü yıl dönümüne ve 4/B sözleşmelilerin mağduriyetine ilişkin açıklaması 708:709
- 24.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Şenay Aybüke Yalçın'ın şehadetinin yıl dönümüne, Eren Abluka-15 Narko Terör Operasyonu'na, uyuşturucuya geçit vermeyen bakanlıkların kahraman personellerini tebrik ettiğine ve Avrupa Parlamentosunun 2021 Yılı Türkiye Raporu'na ilişkin açıklaması 709:710

25.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı Fetihtepe Mahallesi'nde "kentsel dönüşüm" adı altında bölge halkının mağdur edildiğine, TÜİK'teki rotasyona; TÜİK'in açıkladığı yalan rakamlar sonucunda işçinin, emeklinin, emekçinin sofrasından bir şeyler çalındığına ve Avrupa Parlamentosunun 2021 Yılı Türkiye Raporu'na ilişkin açıklaması 710:712

26.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Şenay Aybüke Yalçın'ın şahadetinin yıl dönümüne, Türkiye Futbol Federasyonunun 16 Haziranda yapılacak başkanlık seçimine, İstanbul Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi'ndeki vatandaşlara yapılan zulme ve TÜİK'in önünde basın açıklaması yapmak isterken gözaltına alınan BİRLEŞİK KAMU-İŞ Konfederasyonu mensupları yerine hırsız TÜİK Başkanının gözaltına alınması gerektiğine ilişkin açıklaması 712:713

27.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Şenay Aybüke Yalçın Öğretmenin şahadetinin 5'inci yıl dönümüne, EFES-2022 Birleşik, Müşterek Fiilî Atışlı Arazi Tatbikatı'na ve İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 713:714

28.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 714:715

29.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 777

VI.- ÖNERİLER

715

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

715:731

1.- İYİ Parti Grubunun, Ankara Milletvekili Şenol Sunat ve arkadaşları tarafından, ülkemizde gün geçtikçe daha da derinleşen eğitimde fırsat eşitsizliğinin önlenmesi ve sebeplerinin araştırılması amacıyla 8/6/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 715:720

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, ekonomideki sorunlara kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla 9/6/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

721:725

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, yanan orman alanlarındaki usulsüzlük iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/6114) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

725:731

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

731,769,778,830

A) KANUN TEKLİFLERİ

731:768,769:777,
778:829,830:842

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469) ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 336)

731:768,769:777,
778:829,830:842

VIII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

768

1.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, İstanbul Milletvekili Musa Piroğlu'nun 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

768:769

IX.- OYLAMALAR

830

1.- (S. Sayısı: 336) Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

830:842

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.03'te açılarak altı oturum yaptı.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Alanya'dan gelen muhtarlara "Hoş geldiniz." denildi.

İstanbul Milletvekili Halis Dalkılıç, Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi, İstanbul'un fethinin 569'uncu yıl dönümü ve bölgedeki gelişmelere,

Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir, Kıbrıs, egemen, eşitlik temelli iki devletli çözüm ve Doğu Akdeniz'deki gelişmelere,

İstanbul Milletvekili Ali Şeker, Erzincan'ın sorunlarına,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi, Yunanistan'ın adaları silahlandırmasına ve seksen günlük NAVTEX ilan etmesine,

İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm, İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı Fetihtepe Mahallesi'ndeki kentsel dönüşüm için imza vermeyen mahalle sakinlerinin yaşadığı mağduriyete,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Bursa'nın Orhaneli ilçesinde bulunan Orhaneli Termik Santrali'nin özelleştirilmesi sonucu mağdur olan işçilere ve Orhaneli'de bulunan 112 sağlık ekibinin önemine,

Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman, pasaport sorununa,

Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, Kırıkkale'nin sağlıkta ve haberleşmede yaşadığı sorunlara,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, Nevşehirliilerin yaşadığı ekonomik sıkıntıya,

Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya, Osmaniye'ye yapılan yatırımlara,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, AK PARTİ iktidarında yapılan çevre yatırımlarına,

Kocaeli Milletvekili Sami Çakır, bir lisede Kur'an-ı Kerim'e yapılan saygısızlığa,

İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz, Öğretmen Şenay Aybüke Yalçın'ın şehadet yıl dönümüne ve Türkiye Cumhuriyeti devleti ve büyük Türk Milletinin bölünmez bütünlüğü için canlarını feda eden şehitlere,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, ülkücü şehitlere,

Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan, Kirazlıdere Termik Santrali'ne,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, İznik Gölü, Salda Gölü, Apolyont Gölü gibi göllerin can çekişmesine,

Erzincan Milletvekili Burhan Çakır, Peygamber Efendimiz'in ahirete hicretinin miladi yıl dönümüne,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, soru önergelerinin Meclis Başkanlığınca engellenmesine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Mardin'in Yeşilli ilçesindeki kamulaştırma sorununa,

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, sağlık personelinin ekonomik koşullarının ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi gerektiğine,

Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker, Kocaeli'nin daha yeşil bir kent hâline gelmesine,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, Mersin'in tarihî ve doğal güzelliklerine,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, besi maliyetlerindeki artışın nedenlerine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, yerli elektrikli traktör projesine,

İstanbul Milletvekili Hüda Kaya, AKP saray iktidarının kendilerine muhalif olanları ayırım yapmaksızın tutuklamaya devam etmesine,

Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman, İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Uşak Milletvekili Özkan Yalım, motorin zamlarının ulaştırma ve tarım sektörüne olan etkisine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Peygamber Efendimiz'in dünyasını değiştirmesinin seneidevriyesine, Yusuf İmamoğlu'nun şehadetinin 52'nci yıl dönümüne, İYİ Parti Gençlik Kolları üyesi ve ODTÜ Ekonomi Bölümü öğrencisi Murat Dursun'un hedef gösterilmesine, Hükûmetin tarıma daha fazla destek vermesi gerektiğine, emekliye ödenen bayram ikramiyelerine, MÜŞİAD'ın asgari ücrete ilişkin açıklamasına, Cumhurbaşkanı ile Hazine ve Maliye Bakanının konuşmalarının piyasayı bozucu etkisi olduğuna ve uygulanan ekonomi politikasıyla bir yere varılmayacağına,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Peygamber Efendimiz'in ahirete irtihal edişinin yıl dönümüne, Yusuf İmamoğlu'nun şehadetinin seneidevriyesine, 2 EOKA militanının Kıbrıs Rum kesiminde bir TV kanalında yaptıkları itiraflara, Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan silahlı çatışmanın perde arkasına ve Yunan halkının, Yunan Hükûmetinin uyguladığı akla ziyan siyasete karşı çıkması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Hazine ve Maliye Bakanının açıklamalarına, Ipsos'un ve İstanbul Ekonomi Araştırmanın yeni sonuçlarına, Diyarbakır'da bugün sabah erken saatlerde gazetecilerin evlerine polis baskını yapılmasına ve Adana ve Mersin Valiliklerince "kamu güvenliği" gerekçe gösterilerek Moliere'in "Tartuffe" adlı eserinin Kürtçe oynanmasının yasaklanmasına,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşülen (2/4485) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ve Hükûmetin kira artışlarını sınırlamaya yönelik yaptığı açıklamaya,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Peygamber'imizin miladi olarak vefatının yıl dönümüne, Ankara'da kısa süreli yağış sonrası yaşananlara, Avrupa Parlamentosunun 2021 Yılı Türkiye Raporu'na ve İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Bucak Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası temsilcilerine "Hoş geldiniz." denildi.

İYİ Parti Grubunun, 8/6/2022 tarihinde Isparta Milletvekili Aylin Cesur ve arkadaşları tarafından, gül çiçeği üretimi ve maliyetleri, gül üreticisinin sorunları ve talepleri hakkında üreticilerimizin mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 8/6/2022 tarihinde Batman Milletvekili Necdet İpekyüz ve arkadaşları tarafından, TÜİK verilerine göre bölgesel eşitsizliğin sebeplerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (19703 esas no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 7/6/2022 tarihinde İstanbul Milletvekili Onursal Adıgüzel tarafından, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun (BTK) internet servis sağlayıcılarının talep ettiği abone bilgilerinin kişisel verilerin güvenliğini ihlal ettiğine yönelik iddiaların araştırılması amacıyla Türkiye Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3478 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 8 Haziran 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin bu kısmın 2’nci sırasına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesine ve 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesine ilişkin önerisi kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Van Milletvekili Osman Nuri Gülaçar’ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

Batman Milletvekili Necdet İpekyüz, Van Milletvekili Osman Nuri Gülaçar’ın HDP grup önerisi üzerindeki konuşması sırasında kullandığı bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi, Bingöl İl Özel İdaresinde işe alınanların listesine, İlişkin birer açıklamada bulundular.

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1’inci sırasında yer alan, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Denizli Milletvekili Cahit Özkan ve 44 Milletvekilinin Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4364) ve Adalet Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 328), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

2’nci sırasına alınan ve İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469) ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporlarının (S. Sayısı: 336) görüşmelerine başlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

3’üncü sırasına alınan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü’nün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 127),

4’üncü sırasına alınan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 313),

Görüşmeleri Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, İstanbul Milletvekili İbrahim Özden Kaboğlu’nun 328 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Engin Altay, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Satışması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

İstanbul Milletvekili Engin Altay,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan,

Samsun Milletvekili Erhan Usta,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu,

Tarhan Erdem'in vefatına;

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyonların bulunmayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, 9 Haziran 2022 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 21.08'de son verildi.

Süreyya Sadi BİLGİÇ

Başkan Vekili

Mustafa AÇIKGÖZ

Nevşehir

Kâtip Üye

Enez KAPLAN

Tekirdağ

Kâtip Üye

İshak GAZEL

Kütahya

Kâtip Üye

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 169

9 Haziran 2022 Perşembe

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, Türkiye Varlık Fonu'na sağlanan Hazine garantili kredilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64225)

2.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Lozan Antlaşması'nın hükümlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64353)

Adalet Bakanlığı

3.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin yargılanma sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64227)

4.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Bodrum S Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun tek kişilik hücrede tutulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64228)

5.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ankara Sincan Kapalı Cezaevinde bulunan ağır hasta bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64229)

6.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kütahya E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64230)

7.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Eskişehir L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64231)

8.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Yozgat 2 Nolu Cezaevinde bulunan bir mahkumun infazını tamamladığı halde tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64232)

9.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Silivri 5 Nolu L Tipi Cezaevinde bulunan hasta bir mahkumun tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64233)

10.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Adana Bölge Adliye Mahkemesi'nde ve Yargıtay'da bulunan dosya sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64234)

11.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bandırma 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun infazını tamamladığı halde tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64235)

12.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Adli Tıp Kurumu Başkanlığında yapılan atamalar ve görevden almalarla ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64356)

13.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Van'ın Edremit ilçesinde tutuklanan bir çiftle ilişkin yazılı soru önergesi (7/64357)

14.-Mardin Milletvekili Pero Dundar'ın, Antalya S Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir tutuklunun hak ihlaline maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64358)

15.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kandıra 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun dilekçelerine cevap verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64359)

16.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Akhisar T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64360)

17.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Van Kapalı Cezaevinde bulunan iki tutuklunun sağlık durumuna ve infazının ertelenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64361)

18.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkuma ilaçlarının verilmemesi iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64362)

19.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bayburt M Tipi Kapalı Cezaevinde bazı tutukluların denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64363)

20.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Akhisar E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64364)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

21.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Ankara'da bulunan sevgi evi ve çocuk evi sayısına ve bunların denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64236)

22.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, sevgi evlerinde il bazında görevlendirilen manevi rehber sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64237)

23.-Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, engelli istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64238)

24.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64239)

25.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, otizmli bir kişinin kaldığı bakımevinde kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64240)

26.-Batman Milletvekili Mehmet Ruştü Tiryaki'nin, engellilerin istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64367)

27.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, down sendromlu bireylerin kamu hizmetlerine erişimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64368)

28.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, engelli vatandaşların kamu hizmetlerine erişimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64369)

29.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, TÜİK tarafından engellilerle ilgili tutulan verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64370)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

30.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişiye iş yeri hekimliği sınavında başarılı olmasına rağmen sertifika verilmemesi iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64241)

31.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Çaykur bünyesinde çalışan mevsimlik işçilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64242)

32.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, belediyelerde taşeron olarak çalışan zabıta ve itfaiyeci sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64243)

33.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, belediye ve kamu kurumlarında çalışan sözleşmeli personele ilişkin yazılı soru önergesi (7/64244)

34.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, işbaşı eğitim programına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64245)

35.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayıñoğlu'nun, engellilik nedeniyle emekli olan bazı vatandaşların emekliliklerinin iptal edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64246)

36.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64247)

37.-Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, emekli aylıklarına yönelik iyileştirme yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64371)

38.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, iş kazalarına bağlı ölümlerin ve meslek hastalıklarının azaltılmasına ve iş güvenliğine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64372)

39.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İstanbul Tuzla'da bir fabrikada meydana gelen patlamaya ve bu kapsamda yürütölen soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/64373)

40.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, son on yılda yurt dışı hizmet borçlanması yoluyla emekli olan kişilerle ilgili bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64374)

41.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan kadınların eğitimlerine devam edebilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64375)

42.-İstanbul Milletvekili Erol Katircioğlu'nun, engelli bireylerin istihdamına ve EKPSK kapsamında yapılan atamalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64376)

43.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, kamu kurumlarında engelli istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64377)

44.-Siirt Milletvekili Sıdık Taş'ın, ortopedik engellilere dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64378)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

45.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Adıyaman ilinde yaşanan sel felaketinin sebep olduğu zararların giderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64248)

46.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Yüreğir ilçesinde bir mahalle için hazırlanan imar planına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64249)

47.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Andırın ilçelerindeki bazı mahallelerin yol ve su sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/64250)

48.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da yaşanan sel felaketinin etkilerine ve zararların giderilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64251)

49.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülböl'ün, Aydın'ın Söke ilçesinde bulunan Dilek Yarımadası Milli Parkı'nda jeotermal enerji arama ruhsatı için yapılan başvuruya ilişkin yazılı soru önergesi (7/64252)

50.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülböl'ün, Aydın'da bulunan Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nda mangal yakımına izin verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64253)

51.-Sinop Milletvekili Barış Karadeniz'in, Sinop Meydan Projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64254)

52.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64255)

53.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Muğla'nın Ortaca ve Dalaman ilçelerinde bulunan bazı alanların statülerinin değiştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64379)

54.-Kocaeli Milletvekili Lutfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Kandıra ilçesinde bulunan Sarısu Çayı'nda yaşanan kirliliğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/64380)

55.-Kocaeli Milletvekili Lutfü Türkkan'ın, 6 Mayıs 2022 tarihinde İzmit'te meydana gelen gaz kokusuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64381)

56.-Kocaeli Milletvekili Lutfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Körfez İlçesine bağlı İlimtepe Mahallesinden geçen otobüs hattına yeni sefer eklenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64382)

57.-Kocaeli Milletvekili Lutfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Körfez ilçesine bağlı Güney Mahallesi'nde kaldırımların yenilenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64383)

58.-Kocaeli Milletvekili Lutfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Başiskele ilçesine bağlı Atakent Mahallesi'ne bir gençlik merkezi yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64384)

59.-Kocaeli Milletvekili Lutfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Dilovası ilçesine bağlı Mimar Sinan Mahallesi'nin sosyal alan ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64385)

60.-Kayseri Milletvekili Dursun Atas'ın, avukatların TAKPAS uygulamasına erişimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64386)

61.-Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Adana'nın Yüreğir ilçesine bağlı Köprülü Mahallesi'nin afet riskli alan ilan edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64387)

62.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir'in Seferihisar ilçesinde faaliyet gösteren bir jeotermal enerji santralinin zehirli deşarj sularını dere yatağına saldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64388)

63.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan tarla balığı üretim tesislerinin denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64389)

64.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, ülkemizdeki fırınlara ve fırıncı esnafının sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64390)

Dışışleri Bakanlığı

65.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Sarp Sınır Kapısı'nda yaşanan gecikmelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64256)

66.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64257)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

67.-Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, son bir yılda elektrik faturası ödenmediği için kapanan işletmelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64258)

68.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64259)

69.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Batı Karadeniz DGHB Faz-1 Yapım İşı Projesi İçin Çelik Boru ihalesine ve bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64391)

70.-Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, doğalgaz fiyatında yapılan artışa ve borcunu ödeyemediği gerekçesiyle doğalgazı kesilen abone sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64392)

71.-Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, zeytinlik alanlarda maden arama çalışması yapılabilmesine yönelik yönetmelik değişikliği kapsamında faaliyet izni verilen işletmelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64393)

72.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Batı Karadeniz DGHB Faz-1 Yapım İşi Projesi İçin Çelik Boru ihalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64394)

73.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Afşin Elbistan Termik Santraline ilişkin yazılı soru önergesi (7/64395)

74.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Karadeniz Akçakoca üretim sahasında açılan ve faal durumda olan doğalgaz kuyularına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64396)

75.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, kapsam dışı personel yönetmeliği kapsamında nitelikli personel teminine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64397)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

76.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan Selahattin Eyyubi Uyanış Gençlik Kampı projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64260)

77.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64261)

78.-Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, bazı illerdeki KYK yurtlarının kapasite ve doluluk oranlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64398)

79.-Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, Çamkoru Gençlik ve İzcilik Eğitim Tesisi'nin yeniden kullanıma açılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64399)

80.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, 12 yaşındaki bir kız sporcuya futbol ligi olmadığı gerekçesiyle lisans verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64400)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

81.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayıtoğlu'nun, Bursa ve Türkiye genelinde 2B kapsamındaki arazilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64262)

82.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64263)

83.-Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, altın tasarruf sisteminde altınların değer hesabının yapılmasıyla ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64401)

84.-Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, esnaf işletmelerinin iflasının önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64402)

85.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, 2021 yılı son çeyrek GSYH büyümesine ve bunun alt parametrelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64403)

İçişleri Bakanlığı

86.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Rize'de çay alım fiyatları ile ilgili asılan bir afişin kaldırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64264)

87.-Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, İslahiye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılan ihaleler ile ilgili iddialara ve bu iddialara yönelik Kaymakamlık tarafından soruşturma izni verilmemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64265)

88.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, milletvekilinin isminin Kocaeli Valiliğinin protokol listesinde yer almamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64266)

89.-Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, bir partinin genel merkezine yönelik kolluk kuvvetlerinin müdahalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64267)

90.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan Selahattin Eyyubi Uyanış Gençlik Kampı projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64268)

91.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da yaşanan sel felaketi nedeniyle oluşan zararların giderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64270)

92.-Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Tekirdağ'daki yabancı uyruklu kişilere ve bunlardan konut satın alma yoluyla vatandaşlık kazananlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64271)

93.-Bursa Milletvekili Lale Karabıyık'ın, bir vakfın banka hesaplarının bloke edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64274)

94.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64275)

95.-İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, bir polis memurunun intiharına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64404)

96.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'in Borçka ilçesindeki bir köyde gerçekleştirilen GBT sorgulaması ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64405)

97.-Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde hayatını kaybeden bir çocuğa ilişkin yazılı soru önergesi (7/64406)

98.-İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, işletmecisi ve müşterileri Somalili olan kafelere yapılan denetimlerle ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64407)

99.-Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Eskişehir Valiliği tarafından ilde yapılacak etkinliklerle ilgili olarak alınan yasaklama kararına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64408)

100.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde Suriye'den gelen kurşunla bir çocuğun hayatını kaybetmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64409)

101.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir vakfın hesaplarına bloke konulmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64410)

102.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, 2018-2022 yılları arasında Adana Valiliği tarafından yapılan sosyal yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64411)

103.-Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, 2018-2022 yılları arasında Adana'daki kaymakamlıklar tarafından yapılan sosyal yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64412)

104.-Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Türkiye'de son bir yılda getirilen eylem ve etkinlik yasaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64413)

105.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'nin Gölcük ilçesinde bulunan Değirmendere sahilindeki motosikletlerin çevreye verdiği rahatsızlığa ilişkin yazılı soru önergesi (7/64414)

106.-İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoglu'nun, İstanbul'da bazı turistlerin fidye amacıyla kaçırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64415)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

107.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64276)

108.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kastamonu Gölköy Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64277)

109.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kırklareli Lüleburgaz Kepirtepe Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64278)

110.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Eskişehir Mahmutiye Çifteler Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64279)

111.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, İzmir Buca Kızıllı Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64280)

112.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Van Muradiye Ernis Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64281)

113.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kayseri Pınarbaşı Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64282)

114.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Isparta Gönen Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64283)

115.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Aydın Germencik Ortaklar Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64284)

116.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Osmaniye Düziçi Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64285)

117.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kars Susuz Cilavuz Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64286)

118.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Diyarbakır Ergani Dicle Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64287)

119.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Trabzon Beşikdüzü Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64288)

120.-İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın, Erzurum Ilıca Pulur Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64289)

121.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Sakarya Arifiye Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64290)

122.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Sivas Yıldızeli Pamukpınar Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64291)

123.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Antalya Aksu Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64292)

124.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Samsun Ladik Akpınar Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64293)

125.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Konya İvriz Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64294)

126.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Ankara Elmadağ Hasanoğlu Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64295)

127.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Balıkesir Savaştepe Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64296)

128.-Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Malatya Yeni Cami'nin restorasyon çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64297)

129.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64298)

130.-Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Şırnak'ın Cizre ilçesinde bulunan Kırmızı Medrese hakkında bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64417)

131.-Hatay Milletvekili Barış Atay Mengülluoğlu'nun, Bakanlıkta görev yapan üst düzey bürokratların aylık gelirlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64418)

132.-İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, DÖSİMM personelinin sanatçı kadrosuna geçirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64419)

Milli Eğitim Bakanlığı

133.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, 2021-2022 eğitim öğretim yılında toplam öğrenci, okul ve derslik sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64299)

134.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, mesleki eğitim çalışmalarına katılmadıkları gerekçesiyle ek ders ücretlerinde kesinti yapılan öğretmenlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64301)

135.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Samsun Ladik Akpınar Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64302)

136.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Antalya Aksu Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64303)

137.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Trabzon Beşikdüzü Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64304)

138.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kars Susuz Cilavuz Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64305)

139.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Osmaniye Düziçi Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64306)

140.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Isparta Gönen Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64307)

141.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kayseri Pınarbaşı Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64308)

142.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Balıkesir Savaştepe Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64309)

143.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Ankara Elmadağ Hasanoğlan Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64310)

144.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Konya İvriz Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64311)

145.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Sivas Yıldızeli Pamukpınar Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64312)

146.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Erzurum Ilıca Pulur Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64313)

147.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Diyarbakır Ergani Dicle Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64314)

148.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Aydın Germencik Ortaklar Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64315)

149.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Van Muradiye Ernis Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64316)

150.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Sakarya Arifiye Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64317)

151.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın Adnan Menderes Üniversitesinde görevli iki doktorun istifası sonrası ameliyat kayıtlarının değiştirildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64318)

152.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Malatya Akçadağ Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64319)

153.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kastamonu Gököy Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64320)

154.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Kırklareli Lüleburgaz Kezirtepe Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64321)

155.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, İzmir Buca Kızıllıçullu Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64322)

156.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Eskişehir Mahmutiye Çifteler Köy Enstitüsü'ne ait binaların korunmasına ve restore edilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64323)

157.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64325)

158.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Mersin'deki bir okulda bulunan spor salonunun üçüncü kişilere kiralandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64421)

159.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde görevli bir öğretim üyesi hakkındaki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64423)

160.-Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ne ve eczacılık eğitimi alan öğrenci sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64425)

161.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, 2021 ve 2022 yıllarında bütçe yetersizliği gerekçesiyle iptal edilen okul projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64426)

162.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2021-2022 öğretim döneminde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64428)

163.-İstanbul Milletvekili Erol Katırcıoğlu'nun, görme engelli öğrencilere dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64430)

Milli Savunma Bakanlığı

164.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64326)

165.-Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde hayatını kaybeden bir çocuğa ilişkin yazılı soru önergesi (7/64431)

166.-İstanbul Milletvekili Ümit Özdağ'ın, emekli binbaşılardan makam ve görev tazminatlarının iyileştirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64432)

Sağlık Bakanlığı

167.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, ülkemizdeki sığınmacılara yönelik yapılan sağlık taramalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64327)

168.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Marmaris ve Fethiye ilçelerine deniz ambulansı temin edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64328)

169.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 112 Acil Çağrı Merkezi'nde bazı çalışanların işten çıkarılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64329)

170.-İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, SGK tarafından diyaliz merkezlerine yapılan seans ücret ödemelerinin arttırılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64330)

171.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, diyaliz hastalarının gerekli donörlere ulaşabilmesi adına organ bağışının artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64331)

172.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64332)

173.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Covid-19 tedavisinin ücretli hale getirilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64433)

174.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, yapım ihalesi iptal edilen devlet hastanesi projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64434)

175.-Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, bazı devlet hastanelerinin ihalelerinin iptal edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64435)

176.-Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, Balıkesir Devlet Hastanesi yapım ihalesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64436)

177.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, gebelik sürecinde anne ve bebek sağlığı ile engelli çocukların tedavi ve rehabilitasyonuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64437)

178.-İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, SMA hastalığı ve tedavisine dair çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64438)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

179.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Artvin'de organize sanayi bölgesi kurulmasına yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64333)

180.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64334)

Tarım ve Orman Bakanlığı

181.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan Selahattin Eyyubi Uyanış Gençlik Kampı projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64335)

182.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde tarımsal sulama altyapısının yenilenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64336)

183.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde yaşanan sel felaketinin etkilerine ve zararların giderilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64337)

184.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da yaşanan sel felaketinin etkilerine ve zararların giderilmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64338)

185.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tohum ıslah çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64339)

186.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Ukrayna Rusya savaşının ülkemiz ihracatına etkilerine ve alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64340)

187.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin ilçelerinin IPARD programına alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64341)

188.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, helal gıda üretimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64342)

189.-Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Alanya ilçesinde bulunan iskele rıhtımında meydana gelen çökmelerin onarılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64343)

190.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64344)

191.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, stratejik öneme sahip tarım ürünlerinin üretimine yönelik teşvik verilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64439)

192.-Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, pestisit kalıntısı sebebiyle geri gönderilen ihraç ürünlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64440)

193.-İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, 28 Temmuz-13 Ağustos 2021 tarihleri arasında yaşanan yangınlarda zarar gören ormanlık alanlardaki ağaçlandırma çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64441)

194.-Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, Muğla'nın Milas ilçesinde bulunan tarla balığı üretim tesislerinin denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64442)

195.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, DSİ Genel Müdürlüğü bünyesinde kayıtlı olup ortak kullanım alanına verilen taşınır için dayanıklı taşınır listesi düzenlenmemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64443)

196.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, DSİ tarafından yürütülen yapım ihaleleri nedeniyle kamulaştırılan alanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/64444)

197.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, DSİ Genel Müdürlüğü bünyesinde yapılan bazı ihalelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64445)

198.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yapımı tamamlanmayan gölet ve baraj projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64446)

199.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, DSİ Genel Müdürlüğü ve Bölge Müdürlüklerinin yatırım programında bulunan işler için ihale yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64447)

200.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, DSİ Genel Müdürlüğü bünyesinde kadrosuz çalışanların bulunduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64448)

201.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, pestisit kalıntısı sebebiyle geri gönderilen ihraç ürünlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64449)

Ticaret Bakanlığı

202.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Sarp Sınır Kapısı'nda yaşanan gecikmelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/64345)

203.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, helal gıda pazarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64346)

204.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64347)

205.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, stokçuluk yaptığı tespit edilen işyeri sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64450)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

206.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bir belediye başkanının Rize'ye gerçekleştireceği ziyaretle ilgili asılan afişlerin toplatılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64348)

207.-Giresun Milletvekili Necati Tıǧlı'nın, Giresun'da bulunan Batlama Karanlıkdere mevkiinde gerçekleşen kazaların önlenmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64349)

208.-İstanbul Milletvekili Aykut Erdoğan'ın, İstanbul Havalimanı'na ilişkin yazılı soru önergesi (7/64350)

209.-Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, Bakanlığa bağlı kurumlarda engelli personel istihdamına ve kurum binalarının engelli kullanımına uygunluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/64352)

210.-Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, Rize İyidere Lojistik Liman inşaatının ihale şartlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/64452)

211.-Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, TİO yetki belgesi harç miktarının azaltılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64453)

212.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, Mersin Marina'daki işletmelerin kira bedellerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/64454)

9 Haziran 2022 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşimini açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Yoklama için üç dakika süre vereceğim. Sayın milletvekillerinin oy düğmelerine basarak salonda bulduklarını bildirmelerini, bu süre içerisinde elektronik sisteme giremeyen milletvekillerinin salonda hazır bulunan teknik personelden yardım istemelerini, buna rağmen sisteme giremeyen üyelerin ise yoklama pusulalarını görevli personel aracılığıyla, verilen süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını ve salondan ayrılmamalarını rica ediyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Kurtuluş mücadelesini başlatan Gazi Mustafa Kemal ve beraberindeki silah arkadaşlarının 12 Haziran 1919 tarihinde Amasya’ya gelişleri ve 22 Haziran 1919 tarihinde Amasya Tamimi’nin yayımlanmasının 103’üncü yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil’e aittir.

Buyurun Sayın Karahocagil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil’in, kurtuluş mücadelesini başlatan Gazi Mustafa Kemal ve beraberindeki silah arkadaşlarının 12 Haziran 1919 tarihinde Amasya’ya gelişleri ve 22 Haziran 1919 tarihinde Amasya Tamimi’nin yayımlanmasının 103’üncü yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Sayın Başkan, değerli Genel Kurul; sizleri saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Değerli milletvekillerim, konuşmamın içeriği, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Samsun’a çıkışından sonra Kurtuluş mücadelesi için alınan kararların merkezi yani Amasya’mıza gelişinin 103’üncü yılı olan 12 Haziran 1919’u kutlamak ve Amasya halkının Atatürk’le vermiş olduğu mücadeleyi anlatmaktır.

Değerli milletvekilleri, Osmanlı Devleti, Birinci Cihan Savaşı’nda yenik sayılması üzerine, 30 Ekim 1918’de imzaladığı Mondros Ateşkes Antlaşması’yla resmen mağlubiyeti kabul etmişti. Artık iyice zayıflayan, güç kaybeden hasta adamın mirasının paylaşılmasına başlanabilirdi. Bu nedenle itilaf devletleri Anadolu topraklarında kol geziyor, mütareke hükümlerine uyulup uyulmadığını kontrol

ediyordu. İstanbul'daki İttihat Terakkicilerin yaşananlara tepkisi ise İngilizlerle iyi geçinilmesi ve taşkınlığa sebebiyet verilmemesi telkininden öteye gidemedi. Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığının tehlikede olduğu bu dönemde vatanseverler elleri kolları bağlı bir şekilde bekleyip bu işgale göz yumamazlardı. Bu mücadele sebebiyle Gazi Mustafa Kemal Atatürk Samsun'dan sonra Havza'ya geçmiş ancak görevinden alınacağını bildiğinden, gerekli tetkikleri yaptıktan sonra, şehzadeler şehri, Osmanlı'nın ikinci defa kurulduğu, en güvenilir yer olan Amasya iline geçmeyi tercih etmişti. Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları Havza'dan ayrıldıktan sonra onları Amasya'da büyük ve coşkulu bir halk topluluğu karşılıyordu. 12 Haziran 1919'da Mustafa Kemal Atatürk'ü karşılayan heyetin başında Müftü Hacı Hafız Tevfik Efendi vardı. Hacı Hafız Tevfik Efendi "Amasya halkı vatan, din ve devlet yolunda mücadele edenleri bağrına basmakla müftehir olacaktır. Beldemize hoş geldiniz Paşa. Bütün Amasya emrinizdedir. Gazanız mübarek olsun." sözleriyle, Anadolu topraklarında Türk Bayrağı'ndan başka bir bayrağın dalgalanmasına asla ve kata müsaade edilmeyeceğini ve Amasya halkının bu kutlu mücadelede Atatürk ve silah arkadaşlarının yanında olacağını, tam destek vereceğini ispat etmiştir. Mustafa Kemal Paşa, Amasya'da yaşanan bu durumun etkisiyle, daha önceden yapılmasını planladığı mitingin düzenlenmesine karar verir ve 20 Haziran 1919 tarihinde, kılınan cuma namazından sonra, yaklaşık 30 bin kişinin katıldığı mitingde Mustafa Kemal Paşa "Ya istiklal ya ölüm!" sözüyle Millî Mücadele'nin başladığını ilan etmiştir. Amasyalılar da "Biz Amasyalılar Mustafa Kemal'in etrafında toplanarak vatanımızı, hürriyetimizi, istiklalimizi kurtarmaya yemin ettik." diyerek, bu kutlu mücadelede Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın safında yer aldıklarını cümle âleme duyurarak ilan etmişlerdir.

Ardından yapılan görüşmeler, toplantılar ve kararlar doğrultusunda 22 Haziran 1919 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğum belgesi olan, Millî Mücadele'nin yol haritasını belirleyen Amasya Tamimi yayımlanmış, resmî olmasa da fiilen millî iradeye geçildiği belgelenmiştir. Yani Amasya Tamimi bu topraklarda, Amasya'mızda imzalanmıştır. Amasya Tamimi'nin ilk cümlelerinde geçen "Vatanın bütünlüğü, milletin istiklali tehlikededir. Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." ifadeleri yıkılan mevcut iradenin yerine yeni bir iradenin, yeni bir devletin kurulacağını işaret etmekteydi yani Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşunun miladıdır. Türkiye'de halk egemenliğine dayalı demokratik rejime geçilmesinin ilk adımlarının Amasya'da atılmış olduğunu görüyoruz. Bu kutlu mücadeleyi başlatan ve zaferle taçlandıran başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, bütün kurtuluş mücadelesi önderlerinin, şehit ve gazilerimizin aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Devamla) – Ayrıca, ben de Millî Mücadele'nin ilk siyasi ve askerî kararlarının alındığı, Türkiye Cumhuriyeti devletinin temellerinin atıldığı bu şehrin Milletvekili olmanın gururunu ve mutluluğunu yaşadığımı belirtmek istiyorum.

Amasya Tamimi, aynı zamanda işgallerin karşısında gösterilen yerel direniş hareketlerinin ulusallaşması yolunda çalışmalarına geçişin de başlangıcıdır. Bu itibarla övünç duymak, onurlanmak en fazla Amasyalıların hakkıdır. Amasya Tamimi'yle Millî Mücadele konusunda şahsi ve bölgelere yönelik çabalar bir merkezde birleştirilmiş, milletin istiklali ve vatanın bütünlüğü konusunda birlik olunmuştur. Biz atalarımızla onur duyuyoruz; bu onuru bizden öncekiler yaşadığı gibi bizlere de yaşattılar, bizler de çocuklarımıza ve gelecek nesillere aktararak yaşatacağız inşallah. Bununla birlikte, Amasya Tamimi'nde geçen "Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." ifadesi Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan anayasaların temel felsefesi olarak kabul edilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karahocagil.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Devamla) – Bu inançla ve onurla...

BAŞKAN – Sayın Milletvekilim, uzatma sürenizi vermiştim ben, yani süre uzatımı verdim size.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Devamla) – Son cümlem, kayıtlara geçmesi için...

BAŞKAN – Peki, son cümle geçsin kayıtlara.

Buyurun.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Devamla) – Devletlerin yıkılıp devletlerin kurulduğu bu topraklarda yeni bir bağımsızlık meşalesinin kıvılcımlarının çakıldığı il olmanın verdiği gururla “Amasya” ve “12 Haziran” altın harflerle, silinmemek üzere tarihimize yazılmıştır.

Bu inançla ve onurla, ruhunu gönülümüzde, sorumluluğunu omuzlarımızda taşıdığımız Türkiye Cumhuriyeti’nin temellerinin atıldığı Amasya’yı ve Millî Mücadele’nin belgesi olarak yayımlanan Amasya Genelgesi’nin 103’üncü yılını kutluyor, Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarına bir kez daha minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, Karabük’ün il oluşunun 27’nci yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Karabük Milletvekili Niyazi Güneş’e aittir.

Buyurun Sayın Güneş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2.- Karabük Milletvekili Niyazi Güneş’in, Karabük’ün il oluşunun 27’nci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

NİYZAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Karabük’ün il oluşunun seneidevriyesindeyiz, bu vesileyle söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi, aziz milletimizi ve kıymetli hemşehrilerimi hürmetle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün, sanayinin beşiği, tarih, turizm, eğitim ve kültür şehri, büyük ve güçlü Türkiye’mizin gücüne güç katan cumhuriyet kenti Karabük’ümüzün il oluşunun 27’nci yıl dönümünü kutlamanın gurur ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Takvimler 3 Nisan 1937’yi gösterdiğinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün talimatlarıyla dökülen Türkiye demir ve çelik fabrikalarının ilk harcı, Türkiye Cumhuriyeti’nin sanayileşme, büyüme ve gelişmesinin de öncüsü olmuştur. Demir çelik fabrikalarının temeli atıldığında Safranbolu’ya bağlı 13 haneli bir köyden ibaret olan Karabük, demir çelik fabrikalarının gelişmesi, büyümesi ve ülke ekonomisine katkısının yükselmesiyle birlikte il olma yolunda hızlı bir trend yaşamıştır. 6 Haziran 1995 tarihinde il olan Karabük, Safranbolu, Yenice, Eskipazar, Ovacık ve Eflâni ilçelerini bünyesine alarak ülkemizin 78’inci ili olmuştur.

Karabük, ülkemizde şehirleşme ve sanayileşmenin birlikte vücut bulduğu yegâne şehirlerden biridir. İlk Türk demiri 10 Eylül 1939’da, demir çelik fabrikalarında “Fatma” isimli yüksek fırında üretilmiştir. Demir çelik fabrikaları, uzun yıllar boyunca, ülkemizdeki endüstriyel atımlara öncülük etmiş, Türk sanayisinin öncüsü ve okulu olmuştur. Öyle ki adını tarih kitaplarına “fabrikalar kuran fabrika” olarak yazdırmış; ülkemizin sanayisine, yurdun dört bir yanına unutulmaz eserler kazandırmıştır.

Karabük ilimiz, her bölgeden insanımızın bir arada yaşama tecrübesini en güzel şekilde sergilediği bir şehirdir, Türkiye’nin özeti durumundadır; ülkemizin dört bir yanından iş bulmak maksadıyla gelen kardeşlerimizin bir arada yaşama kültürünü en güzel sergiledikleri yerlerden biridir.

Ülkemizin her bölgesinde Karabük'ün ve Karabüklü ağır sanayi işçisinin alın teri ve emeği vardır. Türkiye'nin harcında Karabük'ün demiri ve çeliği bulunmaktadır. Ne var ki 1995 yılına geldiğimizde demir çelik fabrikaları kapanmanın eşiğine gelmişti. 1990'lı yıllar fabrikanın zor yıllarıdır. Bu zorlu günler ve yıllarda Karabük halkı, topyekûn, fabrikalarının yanında yer almış, IMF'nin kapatma kararına karşı çıkmış ve kapatmaya izin vermemiştir. 2002 yılından sonra AK PARTİ'nin tek başına iktidara gelmesi ve siyasi istikrarın sağlanmasıyla, o dönemde Başbakanımız Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde uygulanan programlarla bu zorlu süreci atlattığımız ve yeniden atılıma geçerek üretim kapasitelerini arttırmış ve teknolojisini yenilemiştir. Eğer KARDEMİR bugün 3,85 milyar kâr açıklamışsa, üretimde 2,5 milyon tonlara ulaşmışsa ve bünyesinde ilk defa tren tekeri, tren rayı ve kalın kargal üretebiliyorsa, bunu 2003 yılından sonra yapılan yatırımlara, uygulanan desteklere ve gayretlere borçludur.

2007 yılında kurulan Karabük Üniversitemiz şehrimize ayrı bir nitelik kazandırmıştır. Üretim şehri olmanın yanında, 16 fakülte ve 50 bini aşan öğrencisiyle "eğitim şehri" unvanını alarak ülkemizin tercih edilen üniversiteleri arasında yer almıştır.

Son dönemde ilimize bakanlarımızın yaptığı ziyaretlerde önemli ve yeni yatırımlar ilimize kazandırılmıştır. Millî Eğitim Bakanımızın ziyaretinde, 6 adet anaokulu, 1 özel eğitim uygulama okulu, 5 ortaokul, 2 lise ve 1 adet ilkokul yapımına onay verilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi.

NİYZAZİ GÜNEŞ (Devamla) – Ayrıca, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'un ve Ulaştırma Bakanımızın ziyaretlerinde ilimiz için önemli kazanımlar elde edilmiştir. Karabük'ün girişinde ve merkezinde önemli düzenlemeler yapıyoruz. İhalesi yapılan KARDEMİR Kavşağı inşaatına başlanmıştır. Proje tamamlandığında hemşehrilerimizin yaşadığı trafik yoğunluğu ve zaman kaybı önlenmiş olacaktır. Karabük ve Safranbolu'ya toplam büyüklüğü 300 bin metrekare olan 4 millet bahçesi çalışmalarımız hızla devam ediyor. Karabük'ün merkezinde bulunan, hâlihazırda kent meydanı olarak kullanılan, mülkiyeti hazineye ve KARDEMİR'e ait yaklaşık 70 bin metrekare olan alanı millet bahçesi yapıyoruz. Bu projeye Karabük'ün kalbini yeniden canlandıracağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güneş, teşekkür ediyorum.

NİYZAZİ GÜNEŞ (Devamla) – Bir saniye, selamlayayım.

BAŞKAN – İlave süreleri verdim, hakikaten zorlanıyorum.

Buyurun.

NİYZAZİ GÜNEŞ (Devamla) – Ayrıca, Karabük Araç Çayı akarsu havzası üzerinde yapılacak ıslah ve rekreasyon çalışmaları hızla devam etmekte, bu çalışmanın Karabük'ümüze güzellik katacağına inanmaktayız.

Karabük'te yatırımın ve istihdamın artmasıyla ilgili çalışmalarımız devam ediyor. Eskipazar Organize Sanayi Bölgesi'nde son noktaya geldik, firmalar müracaat etmeye başladı. OSB, Karabük için yeni bir KARDEMİR olacaktır.

Karabük ve ülkemiz üreterek büyümeye devam ediyor, 2021 yılında Karabük'ün ihracatı 746 milyon dolar olmuştur. Üreten, katma değer katan ihracatçı firmalarımıza buradan teşekkür ediyorum.

Karabük il oluşundan bugüne değin en önemli aşamalar kaydetmiş, özellikle AK PARTİ iktidarlarında eğitimde, sağlıkta, ulaşımında kurumların yenilenmesinde yapılan desteklerle güçlenerek büyüyen modern bir sanayi ve eğitim şehri olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİYZAZİ GÜNEŞ (Devamla) – Sözlerime son verirken Karabük'ün il olmasında emeği geçen dönemin Başbakanı Sayın Profesör Doktor Tansu iller Hanımefendi'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Güneş, teşekkür ediyorum.

NİYZAZİ GÜNEŞ (Devamla) – Őhrimizin kalkınması, büyümesi için gayret gösterenleri minnetle, ahirete irtihal eden büyüklerimizi rahmetle anıyorum.

Selam ve saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, demokrasi ve hukukun üstünlüğüyle ilgili söz isteyen Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'e aittir.

Buyurun Sayın Sezgin. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

3.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, demokrasi ve hukukun üstünlüğüne ilişkin gündem dışı konuşması

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken beş yıl önce bugün terör örgütü PKK'nın hain saldırısında şehit olan öğretmen Aybüke Yalçın'ı rahmetle yâd ediyorum. Dün vefat eden Tarhan Erdem'i de rahmetle anıyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı birkaç gün önce yaptığı bir konuşmada “Bana saldırmak, Türkiye'ye saldırmaktır.” ifadesini kullanmıştır. Bu “saldırma” ifadesinin fiziki anlam taşımadığı ama siyasi eleştiriye ihtiva ettiği malumdur. Sayın Cumhurbaşkanı bu sözle kendisini, AK PARTİ'yi ve Cumhuriyet'i Türkiye'yle özdeşleştirmektedir. Bu ifadeler aynı zamanda vatandaşa yönelik bir tahriki de ima etmektedir. “Bana ve AK PARTİ'ye” dediğine göre, bu ifadeyi AK PARTİ Genel Başkanı olarak kullanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanının iki yıl kadar önce de benzer ifadeleri olmuştu. Bu ifadeleri de eleştirmiş, iktidarın totaliter yapıya kaydığını vurgulamıştık. Siyasi rekabeti siyasi husumet zannedecek ölçüde demokrasiden uzak bir zihniyet benimsediğinizi biliyorduk ama yine de bu kadar sağduyu ve olgunluktan uzak, bu kadar totaliter anlam taşıyan bir beyana karşı duyarsız kalmamız mümkün değildir. Bu ifadeler otoriter rejimlere özgü bir yaklaşımın dışa vurulmasından ibarettir. Hürriyetçi demokrasilerin uzun süre önce tasfiye ettikleri bu yaklaşıma tarihte çok rastlanmıştır. Bunun kavramsallaştırılması ta Machiavelli'ye kadar gider; XIV. Louis'in “Devlet benim.” “Ben devletim.” sözleri geçmişteki önemli bir örnektir. İnsanlığın bu yapıya karşı haklı mücadelesi sayesinde bugün her ağdaş devletin benimsemiş olduğu kuvvetler ayrılığı ilkesi getirilmiştir. Bütün yetkilerin tek adamda toplanmasının bir ülkeyi ökerteceği geniş kabul görmüş bir gerçektir, Türkiye'ye özgü başkanlık sistemiyle bunu bir defa daha insanlığa ispat etmiş olduk. Geçmişte benzer ifadeleri Hitler, Mussolini, Franco bolca kullanmışlardır hem kendileri hem partileri için. Arjantin'de “Kırlı Savaş” diye bilinen askerî diktatörlük yıllarında General Videla, keza Őili'de Pinochet benzer iddialarda bulunmuştur. in'deki Komünist Parti diktatörlüğünün lideri Xi Jinping vatanseverliğin in Komünist Partisi aşkından bağımsız olamayacağını ifade etmiştir, hatta Xi Jinping “En doğru demokrasi bizdedir.” gibi gülünç bir iddiayı da ortaya atabilmektedir. Rusya Devlet Başkanı Putin Kremlin Sarayına itaat ile vatanseverliği bir tutan bir tavır sergilemektedir. Bunlar, gerçeklikten uzaklaşan, kopan ruh hâllerinin bir sonucudur. Tüm diktatörler veya yarı diktatörler bu yanılmaya er veya geç düşerler. Temsil ettiğini iddia ettikleri halktan aslında öyle uzaklaşmışlardır ki vatandaşlarına da ağza alınmayacak hakaretleri savururlar, onları hor görürler. Sayın Cumhurbaşkanının geçtiğimiz günlerde, Gezi olaylarına katılanlar için kullandığı ifadeler de bu anlamda fevkalade acıklıdır. Oysa Türkiye, dünyada demokrasi ve hukukun üstünlüğü normlarının en olgun hâllerinde Avrupa Konseyinin kurucu üyesi olarak, Avrupa İnsan Hakları Beyannamesi'nin yazımına katkıda bulunmuş bir ülke olarak bu saydığım diktatörlüklerle aynı çizgide bir yaklaşımı hiç mi hiç hak etmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Biz de Türkiye’yi ve Türkiye’nin büyüklüğünü her şeyin üstünde tuttuğumuz için AK PARTİ’ye karşı bu siyasi mücadeleyi veriyoruz, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü yeniden kurmayı azimle hedefliyoruz. Ancak siyasi mücadeleyi savaş hâli olarak değil, hukuka dayalı rekabet olarak görüyoruz; husumet değil, olgun rekabet diyoruz. Bu rekabetin mükemmel sonucunu da önümüzdeki seçimleri kazanarak elde edeceğimiz artık şüphe götürmez bir gerçekliktir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Arkaz...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz’ın, İstanbul’un Büyükçekmece ve Silivri ilçelerinde toplu taşıma ihtiyacının arttığına ilişkin açıklaması

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgesi İstanbul’un Büyükçekmece ve Silivri ilçelerinde vatandaşlarımız toplu taşıma ihtiyaçlarının arttığını belirtiyorlar. Mevcut durumda Beylikdüzü’ne kadar gelen metrobüs hattı Büyükçekmece ve Silivri’ye kadar gelmelidir. Özellikle, Silivri’de yazın nüfus 1-1,5 milyonu aşmaktadır. Konuyla ilgili, yetkililerin gereken tedbiri almalarını, vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin giderilmesini bekliyorum. Emeği geçenlere şimdiden teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Barut...

2.- Adana Milletvekili Ayhan Barut’un, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’nün raporuna ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) mazot ve gübre gibi tarımsal üretim girdilerindeki fahiş fiyat artışının çiftçileri üretimden kopardığını açıkladı. Yayınlanan raporda, fahiş artışların gelişmemiş ülkelerin ithalat faturasını artırarak gıda güvenliklerini tehdit edebileceğini belirtti. Geçtiğimiz ayki düşüğe rağmen küresel ölçekte Gıda Fiyatları Endeksi, Rusya’nın Ukrayna’yı işgalinin yarattığı endişelerle, geçtiğimiz seneye kıyasla yüzde 22,8 daha yüksek. Yerli çiftçimizin geçen sene 6 liraya kullandığı mazot 5 kat artarak bu yıl 30 liraya dayandı, gübreden tohuma tüm üretim girdileri fırladı. Çiftçi sayısı hızla azalıyor çünkü ürettiğinden kazanamayan çiftçi tarımı bırakıyor. Küresel ölçekteki rapor ülkemizdeki vahim durumu teyit ediyor. Yaklaşan gıda krizine karşı tarımı ve çiftçiyi desteklemek zorundasınız. İkaz ediyoruz, derhâl önlem alın, tarıma ve çiftçiye destek verin.

BAŞKAN - Sayın Yılmazkaya...

3.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya’nın, polislerin sorunlarına ilişkin açıklaması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugüne kadar polislere verilen hangi sözün tutulduğunu merak ediyorum. İçişleri Bakanı, siyasileri, bürokratları, belediye başkanlarını dinletip muhalefet-iktidar fark etmeden hepsiyle ilgili arşiv dosyaları hazırlayacağına polislerin sorunlarıyla ilgilense, intihar olaylarının altındaki nedenleri çözmeye çalışsa daha anlamlı olacaktır.

Polislerin yoğun mesailerıyla ilgili söz verilip Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bütün illere genelge gönderilmesine rağmen 8/24 çalışma sistemine bir türlü geçilemedi. Genelgede çalışma saatleriyle ilgili olumsuzlukların giderilmesi açısından 12/24 çalışma sisteminden vazgeçilmesi suretiyle 8/24 ve 12/36 olacak şekilde gerekli düzenlemelerin ve çalışma planlarının bir ay içerisinde yapılması talimatı verilmiş ama aradan geçen iki üç aya rağmen bir gelişme yaşanmamıştır.

Artık polisleri kandırmaktan vazgeçin diyor, yüce heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Karaduman...

4.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yayınladığı Çocuklar İçin Doğru Oyuncak ve Kitap Seçme Rehberi'ne ilişkin açıklaması

ABDÜLKADİR KARADUMAN (Konya) - Sayın Başkan, geçtiğimiz günlerde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı “Çocuklar İçin Doğru Oyuncak ve Kitap Seçme Rehberi” yayınladı. Oyuncak seçiminde dikkat edilecek hususlara değinilen rehberde “Benlik şemalarının oluşmasına etki edeceği için oyuncak seçerken çocuğun cinsiyetine uygun seçim yapılmalıdır.” ifadesi yer alıyor. Ne demek cinsiyetine uygun seçim yapılmalıdır? Siz bu aklı kimden alıyorsunuz? Siz hangi milletin, hangi medeniyetin evladısınız? Türkiye’yi yıllardır kapısında beklettiğiniz Avrupa Birliğinin bir ev ödevini daha yerine getirmek mi istiyorsunuz? Bakın, küresel capta aileyi ve nesli ifsat eden bu uygulamalarınıza ve Türkiye’yi bu çukura sokmanıza biz asla müsaade etmeyeceğiz. İnancımıza, kültürümüze ve aile yapımıza uymayan bu uygulamalar derhâl terk edilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Gülüm...

5.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Tekirdağ savcılığınca Halkların Demokratik Kongresine yönelik yapılan hukuk dışı gözaltı operasyonuna ilişkin açıklaması

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Halkların Demokratik Kongresine yönelik Tekirdağ savcılığınca hukuk dışı bir gözaltı operasyonu yapıldı; merkez binası basıldı, 36 arkadaşımız gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar arasında kanser hastası, yaşı ileri olan, ciddi sağlık sorunları yaşayan insanlar var; keyfi bir biçimde sekiz gün gözaltında tutuldular, demokratik siyaset yürüttükleri için gözaltındalar. Talimatlı yargı talimatları yerine getiriyor, tutuklama kararı veriyor. Savcı, avukatlara “Örgüt mü sizi gönderdi?” diye sorabiliyor. Sorgu hâkimi AKP belediye meclis üyesiyken hâkimlik için istifa etmiş, stajyer hâkimken AKP'nin seçim çalışmalarını bizzat yürütmüş. Hâkimi, savcısı, polisi AKP'nin talimatını ve düşmanla savaş hukukunu uyguluyor. Baskılarla, gözaltularla demokrasi mücadelesi yürütenleri susturacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz; arkadaşlarımızı derhâl serbest bırakın.

BAŞKAN – Sayın Öçal...

6.- Kahramanmaraş Milletvekili Habibe Öçal'ın, Aybuke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

HABİBE ÖÇAL (Kahramanmaraş) – “Mağusa Limanı limandır, liman/Beni öldüründe yoktur din iman.” diyen 22 yaşındaki Aybuke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümündeyiz. Aybuke Öğretmenin de dediği gibi, hiçbir inanç kırıntısı olmayan, cehaletten ve korkudan beslenen eli kanlı PKK, sadece güvenlik güçlerini değil, öğretmenlerimizi ve okullarımızı hedef alarak 147 öğretmenimizi katletti. PKK ve legal görünümlü siyasi uzantıları bir taraftan kadınların özgürleşmesinden, Kürtlerin aydınlanmasından bahsederken diğer yandan da onların kendi gelecekleriyle ilgili doğru karar vermelerini sağlayacak eğitimi engelleyerek, öğretmenleri şehit ederek, okullara molotofkokteyliyle saldırarak, okul çağındaki çocukları sokaklara sürerek şehirlerin altını üstüne getirmiş ve örgüte katılmaya zorlamıştır.

Bu vesileyle bütün terör örgütlerini ve uzantılarını lanetliyorum.

BAŞKAN – Sayın Baltacı...

7.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, İnebolu'nun 9 Haziran Şeref ve Kahramanlık Günü'ne ilişkin açıklaması

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

9 Haziran, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “Gözüm Sakarya'da, Dumlupınar'da; kulağım İnebolu'da.” sözleriyle adını tarihe kazıyan İnebolu'nun Kurtuluş Savaşı'nda gösterdiği destansı mücadelenin Meclisimiz tarafından 1924 yılında Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası'yla tasdik edilip tarihe not düşüldüğü, nesilden nesile taşınacak günün adıdır. 300 bin ton cephaneyi üç yıl boyunca denk kayıklarıyla kıyıya, oradan da kağnılarla cepheye taşıyan İneboluluların, Kastamonuluların bu toprakları vatan yapma gayretini, 9 Haziran 1921'de ilçeyi, ilçe kıyılarını bombalayan Yunan zırhlıları dâhil hiçbir güç önleyememiştir. O kayıklarda ve o kağnılarda sadece cephane değil, aynı zamanda bağımsızlık, hürriyet ve ulusal onur ateşi taşınmıştır. Millî Mücadele'yi zafere ulaştıran yolun başlangıcı olan İnebolu'nun 9 Haziran Şeref ve Kahramanlık Günü kutlu olsun.

BAŞKAN – Sayın Aydın...

8.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, enflasyona ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ülkemizde -her gün açıklanan verilerle- pahalılık, enflasyon âdeta aldı başını gidiyor. Son açıklanan verilerde yurttaşlarımızın yüzde 37'si ağır geçim sıkıntısı çektiğini, yüzde 90'ı ise gelirlerinin giderlerini karşılamadığını söylüyor. Bir yıl önce, Haziran 2021'de 7,80 lira olan benzin ve motorin bugün 28 liralara buldu, muhtemelen önümüzdeki hafta 30 liralara da geçecek. Referandumda “Şu kardeşinize verin yetkiyi, görün etkiyi.” diyenler ise bu konulara âdeta kör ve sağırlar; hiçbir şey üretmiyorlar, sadece algı operasyonlarıyla vatandaşlarımıza karşı âdeta kör ve sağır olmuşlar. Bunların çözümü için biz de söylüyoruz ki bir an önce erken seçim. Cumhuriyet Halk Partisi ve millet ittifakı olarak halkımızın sorunlarını çözeceğimizi ifade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

9.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 3600 ek gösterge düzenlemesine ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kamu çalışanlarımızın heyecanla bekledikleri 3600 ek gösterge düzenlemesini Bakanlar Kurulu toplantısından sonra Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan açıkladı. 5,3 milyon kamu çalışanımızın tamamının faydalanacağı bir şekilde hazırlanan düzenlemeyle memur ve memur emeklilerine önemli iyileştirmeler sağlanacaktır. Buna göre tüm memurların ek göstergesi 600 puan artırılabilecektir. 1'inci dereceye gelmiş olma şartıyla tüm meslek grubundaki hak sahiplerinin göstergeleri 3600 ek göstergeye yükseltilecektir. Ek göstergesi 3600'e çıkan otuz yıllık hizmeti bulunan bir memurun emekli aylığında 1.234 ile 1.391 lira arasında, emekli ikramiyesinde de 44.500 ile 50.150 lira arasında artış sağlanacaktır. İstismar edilmek istenen bir konuyu daha Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliğinde çözüme kavuşturduk. Düzenlemenin memurlarımıza ve memur emeklilerine hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Gül Yılmaz...

10.- Mersin Milletvekili Zeynep Gül Yılmaz'ın, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ZEYNEP GÜL YILMAZ (Mersin) – Seni öldürende yoktur din iman. “Öğretmen oldum ben.” diyerek heves ve heyecanla göreve başladığı Batman'da hain teröristlerin saldırısı sonucu şehit olan Aybüke Yalçın öğretmenimizi şehadetinin 5'inci yılında rahmetle anıyorum. Bu vesileyle hain terör örgütünün şehit ettiği onlarca öğretmenimizi ve cümle şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor, siyasi uzantılarını ve destekçilerini lanetliyorum.

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

11.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Şehit öğretmenimiz Aybüke Yalçın 22 yaşında, sekiz aylık müzik öğretmeni idi, PKK'lı hainler onu katletti; unutmamak, unutmayacağız. PKK paçavrası altında şarkı söyleyen sanat adı altında savunup Türk Bayrağı altında görev yaparken şehit olan Aybüke Yalçın'ı anmayanları da unutmayacağız. “Sadece seçim kazanayım.” diye terörü açıkça destekleyenleri ve evlatlarımızın katillerine ses çıkarmayanları, yandaş televizyonlarda hain teröristlere “demokratik güç” diyenleri de unutmayacağız. Biz Aybüke Öğretmenin anasıyla babasıyla, sevdikleriyle, öğrencileriyle, söyleyemediği şarkılarıyla helalleşeceğiz.

Hep söyledim ve uyardım, bir kez daha net ve mert olarak ifade ediyorum: Terörün, terör sevicilerin girdiği hiçbir denklemde işimiz olmaz. Bırakın bu denklemlere destek olmayı ancak ve ancak mücadele ederiz. Bugün tercih zamanıdır; tercihimiz şehitlerimiz, gazilerimiz, Atatürk ve Türk milletidir.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Kılavuz...

12.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz'un, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne, EFES-2022 Birleşik, Müşterek Fiili Atışlı Arazi Tatbikatı'na ve gayriaskerî statüdeki adaları silahlandıran Yunanistan'a hadlerini bilmelerini tavsiye ettiklerine ilişkin açıklaması

OLCAY KILAVUZ (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de Aybüke Yalçın kızımızı, şehidimizi rahmetle ve saygıyla anıyorum.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin en büyük planlı tatbikatlarından olan EFES-2022 Birleşik, Müşterek Fiili Atışlı Arazi Tatbikatı'nın seçkin gözlemci günü başladı. Yerli ve millî savunma sanayimizin ürettiği silah ve mühimmatların etkisinin sahada görüldüğü; övünç kaynağımız olan, göğsümüzü kabartan Bayraktar TB2 ve Akıncı TİHA'ların damgasını vurduğu; Türk'ün gücünün ve caydırıcılığının cihana gösterildiği tatbikatın vatanımıza, milletimize ve devletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Gayriaskerî statüdeki adaları silahlandıran ve egemenlik haklarımıza küstahça ve hukuksuzca saldıran Yunanistan'a da denize dökülen dedelerinden ve tarihten ders alarak hadlerini bilmelerini tavsiye ediyoruz.

Cenab-ı Allah, Ege ve Akdeniz'de kahramanlarımızı mansur ve muzaffer eylesin; aklımız, gönlümüz, dualarımız onlarla beraberdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özkan...

13.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Aybüke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

“Ben öğretmen oldum.” diyerek duyurmuştu sevincini sosyal medyadan. Tayini belli olduğunda babasının “Orada terör var, istersen gitmeyebilirsin.” teklifine gencecik, o kocaman yüreğiyle “Ben gitmezsem, o gitmezse kim gidecek? Bayrağımın dalgalandığı her yer benim vatanımdır.” diyerek çok sevdiği mesleğine, öğrencilerine gitmişti.

Öğretmen, öğrencinin gülüşüne düşen ilk cemredir. Öğrenciler bahçedir, öğretmen o bahçenin çiçeğidir. Aybüke Yalçın sadece genç bir öğretmen değil, ailesinin ve ülkesinin umut çiçeğiydi. O çiçeği solduran şer çetesini yok etmek insanlık ve vatan borcumuzdur.

Bu vesileyle, şehit Aybüke Öğretmenimiz başta olmak üzere, vatan ve bayrak uğruna verdiğimiz tüm şehitlerimizi rahmetle ve minnetle yâd ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Güzelmansur...

14.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Antakya kent merkezinde yer alan Atatürk Stadyumu yerine yapılmak istenen millet bahçesinin açık cezaevine benzediğine ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Antakya kent merkezinde yer alan Atatürk Stadyumu yıkıldı. Kentin göbeğindeki bu yeri Hataylılar yeşil alan olarak görmek istediler ve buraya millet bahçesi yapılacağı ilan edildi. Ancak çalışmalar devam ederken halkımız ağaç yeşili değil, beton grisiyle karşılaştı. Stadyumun etrafı beton duvarlar ve demir korkuluklarla sarmalandı. Planlanan bu, yapılan ise bu. Buradan iktidara soruyorum: Millet bahçesi mi yapıyorsunuz, açık cezaevi mi? Burada amaç, vatandaşı doğayla buluşturmak, gençlerin spor yapacakları, çocukların oyun oynayacakları, halkın yaşamını aktifleştireceği bir alan yaratmak değil mi? Siz, ucube nedir, iyi biliyorsunuz. Bu ucube beton-demir yığını nedir? Hatay halkı açık cezaevi demir yığını değil, yeşilliklerle dolu park istiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Keven...

15.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Yozgat'ın acil sorunlarına ilişkin açıklaması

ALİ KEVEN (Yozgat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yozgat İl Özel İdaresine daha önce ilettiğim üzere Şefaati Paşaköy'de kanalizasyon altyapısı bugüne kadar yapılmadı. Çayıralan Evciler köyünde ise yollar ilkbaharda kilitli parke yapılacaktı, söz verilmişti ancak bir gelişme yok. Hem Paşaköy hem de Evciler belediye iken köy yaptığımız büyük yerleşim yerlerindedir. Bugün 600-700 nüfusu olan bu köylerde altyapı eksiğinin bir an önce giderilmesi gerekiyor. Paşaköy'de Yozgat Atatürk Yolu'na bağlantı yolu 8 kilometre olup pancar mevsiminde çok yoğun kullanılan bu yolun da asfaltlanması gerekiyor. Sıvaları dökülen Paşaköy İlkokulu ise acil tadilat ve onarım bekliyor. Yine, Paşaköy Sağlık Merkezi beldeyken yapılmış bir bina olup bugün bir millî servet ne yazık ki atıl durumdadır. Burasının da yeniden hizmete açılması talep ediliyor.

Buradan Sağlık Bakanlığına, Millî Eğitim Bakanlığına ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sesleniyorum: Yozgat'ın acil sorunlarına lütfen duyarlı olun.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Orhan Işık...

16.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık'ın, çözüm sürecinde barış görüşmelerine katıldığı gerekçesiyle Van'da geçen hafta silahlı baskınla tutuklanan siyasetçilere ilişkin açıklaması

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Sayın Başkan, Van'da geçen hafta silahlı baskınla gözaltına alınan il yöneticimiz ve Tuşba Belediyesi Eş Başkanımızın da aralarında olduğu 17 siyasetçiden 9'u barış sürecinde barış görüşmelerine gözlemci olarak katıldıkları gerekçesiyle tutuklandı. Kırk yıldır süren çatışma ve savaşın bu ülkeye ve halklarına verdiği zarar, yıkım ve ölümleri durdurmak ve barış sürecinin sekteye uğramaması için bizzat iktidarın teşvikiyle kurulan STK temsilcilerinden oluşan heyette yer aldıkları için bu şekilde cezalandırılmaları demokrasi ve barış talep edenlere yapılan bir saldırıdır. "Ülkeye barış gelsin." diye emek vermiş insanların cezalandırılması bu halka yapılan en büyük kötülüktür. Bizzat iktidarınızın başlattığı ve içinde yer aldığı çözüm sürecinde kendiniz dışında herkesi terörize ederek kaos ve karanlığa sürüklüyorsunuz ülkeyi; suç işliyorsunuz. Sizin tüm kirli oyunlarınıza ve baskılarınıza rağmen bizler bu ülkeye onurlu bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şeker...

17.- Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker'in, çevreye yapılan yatırımlara ilişkin açıklaması

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hayat kaynağımız olan çevreye yapılan yatırımlar insanoğlunun hem ruh sağlığı hem de beden sağlığı için çok önemli. Yaşadığımız çevrenin kalitesi fiziksel ve zihinsel sağlığımızı olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Hatta yapılan çalışmalarda yaşadığımız fiziksel çevre tasarımının kalitesi hastalık sürecinde iyileşme hızını ve kalitesini de etkileyebilmektedir. Hacı Bayram Veli'nin ifade ettiği gibi insan, şehri inşa ederken aslında taşın toprağın arasında kendini inşa eder. Gönülünde her ne var ise şehir olarak görünür. Gönül taş olanın şehri taş, gönül aşkla dolanın şehri gülistan olur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde çevreye yaptığımız yatırımlarla ülkemiz, Hacı Bayram Veli'nin de dediği gibi, gülistana dönüşüyor diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Etyemez...

18.- Konya Milletvekili Halil Etyemez'in, Konya'da meydana gelen dolu ve selden etkilenen vatandaşlara geçmiş olsun dileklerini ilettiğine ve Aybuke Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Konya'mızın Emirgazi, Güneysınır, Çumra, Meram, Ilgın, Bozkır ve Ereğli ilçelerinin bazı mahallelerinde meydana gelen dolu ve selden etkilenen hemşehrilerimize geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Tüm ilgili kurum ve kuruluşlarımız gerekli çalışmaları yaparak hasar tespit çalışmalarını özenle sürdürmektedir, hemşehrilerimizin yanındadır.

Değerli milletvekilleri, PKK'lı teröristler tarafından beş yıl önce şehit edilen Şenay Aybuke Yalçın henüz 22 yaşındaydı. Batman'a atandığında babası “Oralar karışık, gitme.” deyince, “Baba, biz gitmezsek kim gidecek oralara?” cevabını vermişti. Takvimler 9 Haziran 2017'yi gösteriyordu, eğitim döneminin son günüyü, çok sevdiği öğrencilerine karnelerini dağıttıktan sonra evine dönerken hain teröristlerin açtığı ateş sonucunda şehit olmuş Aybuke Öğretmen. Bugün Aybuke öğretmenlerimizin idealleri yüz binlerce öğretmenimizde ve tüm öğrencilerimizde yaşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Köksal...

19.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, PTT taşeron işçileri ile Karayolları müşavir işçilerinin mağduriyetine ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, PTT'de taşeron işçi olarak çalışanlar asgari ücretin yüzde 30 fazlasını alırken yapılan sözleşmeyle 1 Ağustos 2022 tarihinden itibaren geçerli olmak kaydıyla asgari ücretin yüzde 10 fazlası ile 25 lira brüt yemek ve 15 lira brüt yol parası alacak, ayrıca, sigorta priminden de yüzde 20 kayıp yaşayacaklardır. Ekonomik krizde olduğumuz şu dönemde maaşlarına zam beklerken maaş ve sigorta priminde düşme yaşayacak olan PTT taşeron işçilerinin bu mağduriyetleri derhâl giderilmelidir.

Yine, kamudaki taşeron işçilerin kadroya geçirildiği 696 sayılı KHK kapsamında tüm şartları taşıdıkları hâlde ihale isminde sırf “danışmanlık” kelimesi geçtiği için Karayolları müşavir işçileri kadro alamamış, kapsam dışı kalmıştır. Zaman zaman üç dört ayda bir maaş alan, özlük haklarından yoksun olarak çalışan bu işçilerin sesini duyun ve kadro verin artık. Kadro tüm taşeron işçilerin temel hakkıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Aycan...

20.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, öğretmen açığına, özel okul öğretmenlerinin özlük hakları ile ücretlerinin iyileştirilmesi gerektiğine ve Aybüke Öğretmen ve tüm şehit öğretmenleri rahmetle andığına ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, eğitim kalitesini artırmak, millî değerlere sahip, evrensel bilgiye erişmiş, rekabetçi gençlik yetiştirmek zorundayız. Eğitim kalitesi okulların altyapısı, sınıflardaki öğrenci sayısı, öğretmen sayısı ve öğretmen motivasyonu ile ilişkilidir. Öğretmen açığı olan okullara yeni öğretmen ataması yapılması 2022-2023 eğitim öğretim dönemine hazırlık açısından çok önemlidir. Öğretmenin motivasyonunu artırmak da eğitim kalitesi açısından çok gereklidir. Öğretmenin saygınlığına her kesim, özellikle öğrenci ve veliler özen göstermelidir. Özel okullarda çalışan öğretmenlerin de özlük hakları ve ücretleri iyileştirilmeli ve ücretleri güvenceye alınmalıdır. Aybüke öğretmen ve tüm şehit öğretmenleri rahmetle anıyorum.

Teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Sayın Nuhoglu...

21.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoglu'nun, İstanbul Okmeydanı'nda bulunan Fetihstepe Mahallesi'ndeki vatandaşlara "kentsel dönüşüm" adına zulüm yapıldığına ilişkin açıklaması

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

İstanbul Okmeydanı'nda bulunan Fetihstepe Mahallesi'ndeki 950 hanede 5 bin vatandaşımız yaşamaktadır. Çoğunluğu imarsız, ruhsatsız ve ekonomik ömrü tükenmiş konutlar deprem riski altında bulunmaktadır. Son günlerde orada yaşayanlara "kentsel dönüşüm" adına zulüm yapılmakta olduğuna dair vatandaşların feryatları vardır. Feryat eden vatandaşlar, kentsel dönüşüme değil, yapılan haksızlıklara karşı çıkmaktadırlar. Çoğunluğu dar gelirli olan halkın içinde hasta ve öğrencilerin olduğu, elektrik, su ve doğal gazın kesilerek zorlama yapılması ve polislin devreye sokularak zor kullanılması tepkilere yol açmıştır. Hak sahiplerinin doğrudan muhatap alınması, ikna edilmesi ve adil bir sözleşme yapılması şarttır.

BAŞKAN – Sayın Gözgeç...

22.- Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç'in, Gezi Parkı'na koşa koşa gidenlerin binlerce ağacın dikileceği Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi'nde olmadığına ilişkin açıklaması

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – İstanbul'un fethinin 569'uncu yılında 560 bin İstanbullu hemşehrimizle birlikte Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi'nde ilk fidanları toprakla buluşturmanın coşkusunu yaşadık. 5 milyon metrekare üzerinde 145.300 ağacın dikileceği 85 milyonun millet bahçesi geleceğe eser, İstanbul'a nefes olacak inşallah. Ancak gördük ki "çevreciyiz" diyenler, bir ağacı bahane edip sokak terörüyle her yerin yakılıp yıkıldığı, duvarlara "Zulüm 1453'te başladı." diye yazıldığı, teröristlerin sözde bayraklarının asıldığı Gezi Parkı'na koşa koşa gidenler, binlerce ağacın dikileceği millet bahçesinde maalesef yoktular. Çevreyi istismar konusu yaparak kaostan beslenenleri, millet iradesini hedef alan, ülkemizi 1,5 milyar dolardan fazla zarara uğratan Gezi Vandallığına sahip çıkanları milletimizin vicdanını havale ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Evet, ilk söz Sayın Usta'nın.

Buyurun.

23.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Aybüke Yalçın'ın şehadetinin 5'inci, Cengiz Aytmatov'un vefatının 14'üncü yıl dönümüne ve 4/B sözleşmelilerin mağduriyetine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bugün, 9 Haziran 2017'de öğretmenliğinin ilk karne gününde terör örgütü PKK tarafından henüz 22 yaşındayken Batman'da şehit edilen Aybüke Yalçın'ın şehadetinin 5'inci yıl dönümünü idrak ediyoruz. Merhum Öğretmenimiz Aybüke Yalçın'a bir kez daha Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Bu vesileyle, PKK'yı ve tüm terör örgütlerini de lanetliyorum.

Yarın, eserlerinde Türk dünyasının birleşmesi ülküsünü Türk gençliğine yol olarak gösteren, Türk milletinin ruhuna ve gönlüne kazınan ve Türk kültür zenginliğini dünyayla buluşturan Cengiz Aytmatov'un vefatının 14'üncü yıl dönümünü idrak edeceğiz. Edebiyat ödüllü yazarımız merhum Cengiz Aytmatov'u saygı ve rahmetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 4/B sözleşmelilerle ilgili mağduriyet maalesef devam ediyor. Yaklaşık 500 bin kişi Hükümetin uygulamalarından kaynaklanan bir haksızlıkla karşı karşıya. Şimdi, konuyu şöyle çok kısa bir hatırlatacak olursak; 2013 yılına kadar alınan 4/B sözleşmelilere kadro verildi ve onlar tayin hakkını elde etti. Buradaki temel sıkıntı, en önemli sıkıntı, aslında bir kısmının, 500 bin kişinin tayin haklarındaki kısıt; aileler parçalanmış durumda, çocuklar yani eşler ayrı ayrı şehirlerde yaşamak durumunda kalıyorlar. 2013'e kadar olanlar halledildi, 2016'dan sonra olanlarda da bu sorun kısmen çözüldü ama 2013 ile 2016 arasında olan bir kısım kurumlarda bu sorun hâlen devam ediyor. Bunun çözülebileceğine ilişkin tabii biz burada çok ısrarlı bir şekilde bu konuyu devamlı gündeme getiriyoruz. Bizim grup toplantımızda milletin kürsüsüne bu konunun mağdurlarını da çıkardık ve konunun sürekli takipçisi olduk. Nihayetinde Hükümet bu konuyla ilgili bir adım atacağını söyledi fakat bu arada bir şey gerçekleşti. Şimdi, bu tayin hakkı olmayan 4/B sözleşmeliler yerel mahkemelere gittiler ve mahkemeler, bunların tayin hakkı olması gerektiği, hak mahrumiyeti olduğu hususunda kararlar verdi ve tayin hakkı elde etti mahkemeye gidenler ve tayinleri oldu; kimisi üç aydır, kimisi beş aydır istedikleri yerlerde çalışıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Daha sonra yerel mahkeme kararlarına karşı yani 4/B sözleşmelilerin mağduriyetini haklı gören yerel mahkeme kararlarına karşı, idare, istinaf mahkemesine gitti. İstinaf mahkemelerinde de genelde yerel mahkemelerin kararları isabetli görüldü fakat farklı kararlar çıktığı da oldu. Bunun üzerine istinaf mahkemeleri Danıştaydan bir görüş istedi. Danıştay hiçbir şekilde hukuki olmayan, siyasi güdülerle bir karar, istişari mahiyette bir karar verdi ve bu karar da yerel mahkeme kararlarının bozulması gerektiği yönünde oldu. Bunun üzerine şu anda istinaf mahkemelerinde tekrar yerel mahkeme kararları bozulmaya başlandı. Yani şunu söylemeye çalışıyorum: İşte, uzun süredir tayin hakkı olmayan, bölünmüş, parçalanmış ailelerin sorunları en azından mahkemeler tarafından çözülyordu ve bu çözümler sonrasında insanların tayinleri oldu, ailelerine kavuştu fakat şimdi, Danıştayın o istişari mahiyetteki kararından sonra istinaf mahkemeleri bu kararları bozmaya başlayınca bu insanlar şimdi tekrar eski yerlerine gidiyorlar, tekrar aileler parçalanma sorunuyla karşı karşıya kalıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – İdare bu konuyu yıl başında çözebileceğine ilişkin bir şey söyledi. Buradan şu anda idareye, Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin Koca'ya çağırımız şudur: Yani bir, mahkemelere müdahale etmeyin. Mahkemelere müdahale ediliyor ve dolayısıyla aslında hak mahrumiyeti olmasına ilişkin kararlar bozduruluyor. İki, madem bu işi yıl başında çözeceksiniz, şimdi, üç beş ay için tekrar insanların tayin oldukları yerlerden eski yerlerine gitmesi kadar yanlış bir şey olamaz. Yani insanımıza, çalışanımıza, memurumuza, gençlerimize eziyet etmekten zevk mi alıyorsunuz? Bu sorunun çözülmesini talep ediyoruz; önemli bir konudur. Ailelerin parçalanmasına asla müsaade etmemek gerekir. Bu konuda Hükûmeti ve Sağlık Bakanlığını tedbir almaya davet ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

24.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Şenay Aybüke Yalçın'ın şehadetinin yıl dönümüne, Eren Abluka-15 Narko Terör Operasyonu'na, uyuşturucuya geçit vermeyen bakanlıkların kahraman personellerini tebrik ettiğine ve Avrupa Parlamentosunun 2021 Yılı Türkiye Raporu'na ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şehadetinden kısa bir süre evvel söylediği “Beni öldürende yoktur din iman” türküsüyle hafızamıza kazınan, 9 Haziran 2017 tarihinde Batman'ın Kozluk ilçesinde henüz yedi aylık öğretmenken dinsiz imansız PKK'lı teröristlerin alçak saldırısı sonucu şehit düşen Şenay Aybüke Yalçın'ı ve bugüne kadar aziz vatanın her karış toprağında öğretmenlik gibi kutsal bir görevi icra ederken şehit edilen bütün öğretmenlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

Sayın Başkan, Eren Abluka-15 Narko Terör Operasyonu'nun Diyarbakır Lice kırsalında başlatıldığını öğrenmiş bulunmaktayız. Operasyonun ilk gününde 1 ton esrar, 2 milyon 144 bin kök kenevir ele geçirilmiştir. Yine, İçişleri Bakanlığımız tarafından yapılan açıklamada Mayıs ayında yapılan operasyonlarda 756 kilo eroin, 25 kilo kokain ve farklı cinsten çok sayıda uyuşturucu madde ele geçirilmiş, 1.761 şahsın da tutuklandığı açıklanmıştır.

Bugün, Ticaret Bakanımız tarafından gümrük muhafaza ekiplerimizce İstanbul'da yaklaşık 2 milyon adet captagon cinsi uyuşturucu hap, Hakkâri Esendere Sınır Kapısı'nda ise 742 kilo metamfetamin cinsi uyuşturucunun ele geçirildiği ifade edilmiştir.

Ülkemizin huzur, refah ve güvenliği için mücadelesini aralıksız bir şekilde sürdürerek başarılı operasyonlarla terörün finansmanına ve uyuşturucuya geçit vermeyen bakanlıklarımızın kahraman personellerini tebrik ediyor, muvaffakiyetler diliyoruz.

Sayın Başkan, Avrupa Parlamentosu 2021 Yılı Türkiye Raporu'nda devletimizin bağımsız ve tarafsız yargısı, dış politikası...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – ...ve iç işleri hedef alınmış, devletimizin egemenlik haklarına karşı gerçeklerden uzak, saygısız ve kesinlikle ifturalarla dolu bir rapor hazırlanmıştır. Avrupa Birliğinin 2020 yılında ülkemizin hak ve menfaatleri kapsamında Doğu Akdeniz'de yürütmüş olduğu enerji rezervleri arama çalışmalarına karşı almış olduğu yaptırım kararları ve Avrupa Konseyinin Kavala üzerinden devan eden, yargı sürecine müdahale niteliği taşıyan, ihlal kararlarına paralellik arz edecek şekilde oluşturulan raporda, sözde Ermeni soykırımını tanıma çağrısı, Kıbrıs'ta 2 devletli çözüm önerisinden vazgeçilmesi, Suriye ve Irak'ın kuzeyindeki meşru terör operasyonlarının kınanması gibi hadsiz tespitler ve ifadeler yer almıştır. Bu ifadeleri asla kabul etmediğimizi ve şiddetle karşı çıktığımızı beyan ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bununla birlikte Avrupa Konseyi ve AB normlarını esas almayı kendilerine bir görev ve amaç edinenlerin, Türkiye'nin hak ve menfaatlerine, egemenlik haklarına saldırı niteliği taşıyabilecek bu tür Batı kaynaklı haksız ve hadsiz metinlere tepkisiz kalmalarını da dikkatle takip etmekteyiz.

Her şeye ve herkese rağmen Cumhurbaşkanlığı'nın göstermiş olduğu milli ve kararlı duruş her türlü kötü emeli boşa çıkaracak, devletimiz, Allah'ın izniyle, lider ülke Türkiye olma idealine yürümeye devam edecektir.

Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

25.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı Fetihtepe Mahallesi'nde "kentsel dönüşüm" adı altında bölge halkının mağdur edildiğine, TÜİK'teki rotasyona; TÜİK'in açıkladığı yalan rakamlar sonucunda işçinin, emeklinin, emekçinin sofrasından bir şeyler çalındığına ve Avrupa Parlamentosunun 2021 Yılı Türkiye Raporu'na ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı Fetihtepe Mahallesi'nde "kentsel dönüşüm" adı altında bölge halkı mağdur ediliyor, dünden beri çok ciddi sorunlar yaşanıyor. Fetihtepe halkı, gerçek değerinin çok altında bir bedel ödenerek evlerin yıkılmasına ve yeni yapılacak evler için yıllarca borçlandırılmaya karşı çıkıyor ve yaklaşık iki yıldır da süren bir hukuk mücadeleleri var ve seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Bu "yanlış uygulama" olarak adlandırdıkları kentsel dönüşümde evlerinden çıkmak istemeyen yurttaşlar darpla ve kötü muameleyle karşı karşıya kalıyorlar. Kentsel dönüşümde karşı bugüne kadar 160 dava açtıklarını, davalar devam ederken işlemlerin yapılmaya başlandığını ve bölgenin mevcut planının mahkemeler tarafından 16 defa iptal edildiğini belirtiyor yurttaşlar, özellikle müteahhitlere rant sağlamak ve yaşam alanlarını korumak için geçmişte olduğu gibi bugün de baskı ve tehditle saldırıya uğruyorlar. Bu durumu protesto ediyoruz. Yani bir kişinin söylediği çok anlamlı bir laf var, diyor ki: "Zammına, zulmüne dayandık ama yeter! Ne istiyorsun bizden? 2.500 lira maaş alıyorum, nereye gideyim?" diye bas bas bağıyor insanlar. İstanbul Beyoğlu ilçesi Fetihtepe Mahallesi'ndeki bu durumu kınıyoruz ve acilen bu baskıdan vazgeçilmesi gerektiğini bir kez daha dile getiriyoruz.

Ekonomi konuşurken TÜİK'ten bahsetmemek olmuyordu biliyorsunuz. Hep TÜİK'in açıkladığı rakamların asılsızlığını konuştuk, konuşmaya da devam edeceğiz belli ki.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Fakat baktık TÜİK'teki son durum nedir diye, TÜİK'te o kadar büyük bir rotasyon yaşanıyor ki başkan, başkan yardımcıları ve bölge müdürleri açısından baktığımızda yani aslında TÜİK oturup kendi kadrolarının istatistiğini hazırlasa daha iyi yapar sanki. Altı yılda 6 başkan değiştirilmiş, bundan sonra piyasadan fiyat toplayıp enflasyonu hesaplayan Fiyat İstatistikleri Daire Başkanı görevden affını istemiş, "Sağlık sorunlarım var." demiş ama bu kişi hâlen uzman olarak çalışmaya devam ediyor. Demek ki uzmandan sağlık sorunu yok ama başkanken sağlık sorunları ortaya çıkıyor, belli ki siniri bozuluyor kişinin, o kadar büyük bir baskı altında ki iktidar tarafından. Tüketici Fiyatları Grup Başkanı enflasyon verileri açıklanmadan geçen ay görevinden ayrıldı. Saymaya devam edebiliriz, daha evvel başkan yardımcılığı yapmış olanlar ve başkanlık yapmış olanlar da çeşitli şekilde görevden alındılar. 20 bölge müdürlüğüne yeni atamalar yapıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, TÜİK neden bu durumda, esas bunu sorgulamak gerekiyor. Belli ki iktidar enflasyonu düşüremiyor, enflasyondaki artışı frenleyemiyor, var olan gerçek rakamları da açıklamaktan çekiniyor, baskı yapıyor TÜİK’te çalışanlara ve bu baskı sonucunda da artık orada çalışanlar bir yerden sonra vicdan muhasebesi yaparak görevlerinden ayrılmak zorunda kalıyorlar ya da görevlerinden alınıyorlar. Ama bir şeyin altını özellikle çizmek istiyoruz, bakın, TÜİK’in geçtiğimiz yıl aralık sonunda ve bu yıl mayıs sonunda, haziran başında açıkladığı veriler açısından bunu söylüyoruz: Şimdi, bu verilere göre, aslında, işçinin, emekçinin ücretleri, maaşları belirleniyor, emeklinin maaşları belirleniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – TÜİK’in açıkladığı bu yalan rakamlar sonucunda işçinin, emeklinin, emekçinin sofrasından bir şeyler çalınıyor. TÜİK’te çalışanlara sesleniyoruz: Yani siz sadece bir istatistik kurumu değilsiniz, aynı zamanda sizin açıkladığınız rakamlar sonucunda insanların masasına gidecek, sofrasına gidecek maaşlar belirleniyor. Siz aslında yaptığımız yalan yanlış açıklamalarla, üzerinde manipülatif oynamalar yaptığımız açıklamalarla insanların boğazından kesiyorsunuz. Vicdani sorumluluğunuz çok büyük, vebaliniz çok ağır, bunu bir kez daha vurgulamak istiyoruz. Bu tür çalışmalarda gerçekten vicdanınıza danışmadan adım atmayın, bir kez daha sizleri, TÜİK bürokratlarını uyarıyoruz.

Değınmek istediğım son bir nokta var Sayın Başkan, zamanım umuyorum yeter.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Zaman yetmedi ama buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, Avrupa Parlamentosunun 2021 Yılı Türkiye Raporu yayınlandı. Dün de bugün de bu konuda çeşitli konuşmalar yapıldı fakat aslında, bu rapora baktığımızda çok ilginç bir durumla karşı karşıyayız. Raporun her satırına katılmak ya da katılmamak diye bir tartışma yapmıyorum burada, hani öyle bir tartışma olsa çeşitli yerleri tartışılabilir ama çok ilginç şeyler var. Mesela, raporda diyor ki “Türkiye’de demokrasi, hukuk devleti ve temel hak ve özgürlüklere saygı alanlarında elle tutulur ilerleme kaydedilmemiştir, bu olmadan da AB’yle üyelik müzakerelerinin yeniden başlama şansı yoktur.” Yani rapor yanlış mı söylüyor? Türkiye’de demokrasi, hukuk devleti, temel hak ve özgürlüklere saygı mı var? Biz bunu her gün burada muhalefet olarak ifade ediyoruz. Yani Türkiye’de toplantı ve gösteri yürüyüşlerine saygı mı gösteriliyor? İfade ve düşünce özgürlüğüne saygı mı gösteriliyor? Türkiye’de yargı, hukuk devleti diye bir şey mi kalmış? Mahkemelerin hâlini her gün burada tartışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitiriyorum efendim.

Yani çete reisinden mahkeme reisi yapan bir Hâkimler ve Savcılar Kurulu var, iktidar da bunu destekliyor. Böyle bir durumla karşı karşıyayız.

Şimdi “Gereken reformlar konusunda siyasi irade yoktur.” diyor Avrupa Birliği raporunda. Allah aşkına, iktidara soruyoruz: Reform yapacak hâliniz mi var ya? “Reform” kelimesini unuttunuz, çoktan sildiniz.

Şimdi “Türkiye’deki mevcut ekonomik durum kaygı vericidir.” diyor rapor. Öyle değil mi? Türkiye’de ekonomik durum çok mu iyi? Millet işsizlikle, yoksullukla uğraşmıyor mu; açlıkla uğraşmıyor mu; enflasyon, hayat pahalılığı almış başını gitmemiş mi? “Avrupa Birliği raporu ön yargılı ve gerçek dışı değerlendirmeler”miş. “Hadi canım sizde!” demek geliyor insanın içinden. Hani vakit olsa daha uzun tartışırız burada ama herhâlde önümüzdeki hafta bu imkânı da bulacağız, Avrupa Birliği raporunu tartışacağız. İktidar hakkındaki Avrupa Birliği raporunun yaptığı tespitlerin çok önemli bir kısmı haklı tespitlerdir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – ...ve muhalefetin burada ifade ettiği tespitlerdir.

BAŞKAN – Buyurun, lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Tamam efendim, tamamladım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

26.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Şenay Aybüke Yalçın’ın şahadetinin yıl dönümüne, Türkiye Futbol Federasyonunun 16 Haziranda yapılacak başkanlık seçimine, İstanbul Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi’ndeki vatandaşlara yapılan zulme ve TÜİK’in önünde basın açıklaması yapmak isterken gözaltına alınan BİRLEŞİK KAMU-İŞ Konfederasyonu mensupları yerine hırsız TÜİK Başkanının gözaltına alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Zatalinizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, Batman Kozluk ilçesinde, 22 yaşında bir müzik öğretmeni, Şenay Aybüke Yalçın, 9 Haziran 2017 tarihinde hain teröristler tarafından şehit edilmişti. Tüm Türkiye’yi yasa boğan bu alçak saldırı yıllar geçse de unutulmuyor ve unutulmayacak. Kıymetli öğretmenimize, meslektaşımıza, evladımıza Allah’ımdan rahmet diliyorum, Safranbolu’da yaşayan ailesine sabırlar diliyorum ve terör son bulsun diliyorum.

Sayın Başkan; Türkiye Futbol Federasyonu 16 Haziranda başkanlık seçimi yapacak. Futbol, sektör olarak da spor olarak da çok önemli. Futbola siyasetin bu kadar müdahale ettiği bir dönem hiç olmadı. Adaylar saraydan icazet peşinde. Kimi FETÖ’den icazetli, kimi 5’li çeteden ama ne yok? Futbol yok, futbol dünyası işin içinde yok, sistemden gelen bir aday yok. Siyasete ve saraya bakılıyor. Milyonların sevdiği bir spor kıyıma uğruyor Sayın Başkan ve sonra da başarısızlıklar art arda geliyor. Biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak, futbolu seven bir milletin mensupları olarak siyasetin, sarayın ve FETÖ’nün ve 5’li çetenin futboldan elini çekmesini talep ediyoruz.

Sayın Başkan, İstanbul Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yıllardır süren bir kentsel dönüşüm uygulamasında gelenen son nokta, zorbalık ve zulüm. TOMA’yla, bariyerle, polisle Fetihtepe’de kuşatma yapılıyor, polis ile halk karşı karşıya geliyor. Kentsel dönüşüme imza vermeyen insanların elektrik niye kesilir? Kentsel dönüşümde polisin, TOMA’nın ne işi var? Uygulamanın yapıldığı 3550 Ada’da AK PARTİ’nin oy oranı neredeyse yüzde 80. Beyoğlu Belediye Başkanı Haydar Ali Yıldız, bu halk sana oy verdi, karşılığında zulme ev sahipliği yapıyorsun. Fetihtepe’de halkın rızası yoktur, hukuki altyapı yoktur, üçte 2 çoğunluk yoktur. Hâl böyleyken, solunum cihazına bağlı kanser hastasının evindeki elektrik kesmek ahlaksızlıktır, edepsizliktir Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar) 80 yaşındaki hastayı zorla evinden çıkartıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çocuğu okula bırakıp geri dönen anneyi mahalleye almıyorsunuz; sizi kastetmiyorum. Böyle bir şey olamaz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Üzerime alınmadım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – 15 yaşındaki çocuğu ters kelepçeyle gözaltına alıyorsunuz. Ondan sonra demokrasi havarisi kesiliyorsunuz, bunu kabul etmek mümkün değildir. Bu millet ve Fetihstepe ahalisi, sakinleri zulmü, zorbalığı değil devletin şefkatli yüzünü istiyor ve bekliyor. Buradan Türkiye Büyük Millet Meclisinden -dinlerler, dinlemezler- Çevre ve Şehircilik Bakanını, Beyoğlu Belediye Başkanını, İçişleri Bakanını ve İstanbul Valisini uyarıyor ve sesleniyorum: Halka suçlu muamelesi yapmaktan vazgeçin. Halka zulüm etmeyin, yaptığınız apaçık suç işlemektir ve günahtır.

Sayın Başkan, müteaddit defalar söyledim, buradan kendimi tutamayıp bir kere daha söylüyorum: Bu TÜİK hırsızlık yapmaktadır, milletin sofrasından ekmeğe çalmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Suç işliyorum, ne dediğimi bilerek söylüyorum: TÜİK Başkanı apaçık hırsızlık yapmaktadır ve binlerce kamu görevlisini temsil eden BİRLEŞİK KAMU-İŞ Konfederasyonu mensupları TÜİK'in önünde en demokratik haklarını, gösteri ve protesto hakkını kullanmak istiyor, orada bir basın açıklaması yapmak istiyor ve gözaltına almıyorlar. Gözaltına alacaksan ey polis, hırsız TÜİK Başkanını al gözaltına, açıkça bir ekmeğe çalma hikâyesi var. Bakın, Sayın Başkan, artık bu tabloları görmek istemiyoruz. Bu fotoğraf BİRLEŞİK KAMU-İŞ'in Merkez Yönetim Kurulu üyesine ait; hastanede, polis kanunsuz emir kullanmış, darbetmiş. Bu fotoğraf EĞİTİM-İŞ Sendikası Sayın Genel Başkanına ait; hastanede, milletvekillerimiz başında, polis darbetmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Türkiye Büyük Millet Meclisi bunlara sessiz kalmamalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, nerede bir hukuksuzluk, nerede bir adaletsizlik, nerede bir insan hakları ihlali varsa parti ayrımı yapmadan karşısında durabiliyorsa Türkiye Büyük Millet Meclisi olur.

Sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Turan, buyurun.

27.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Şenay Aybüke Yalçın Öğretmenin şehadetinin 5'inci yıl dönümüne, EFES-2022 Birleşik, Müşterek Fiilî Atışlı Arazi Tatbikatı'na ve İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Şenay Aybüke Yalçın Öğretmenimizin şehadetinin 5'inci yılı. Aybüke Öğretmen Batman'da sekiz aylık öğretmenken, henüz 22 yaşında hayatının baharındayken terör örgütü PKK tarafından alçakça şehit edildi. Aybüke Öğretmen söylediği bir türküde “Beni öldürende yoktur din iman.” demişti. İyi biliyoruz ki seni şehit edenlerde de seni şehit edenleri seven, sahip çıkanlarda da yoktur din iman. Keşke, tüm gruplarımız ortak olarak Aybüke Öğretmenimizi yürekte anabilseydi. Keşke, birçok konuya değinen arkadaşlarımızın tümü, atlamadan bu konuya da değinebilseydi. Şehitliğin âdeta simgeleşen ismi hâline gelen Aybüke Öğretmenimizi, tüm şehit öğretmenlerimizi rahmetle, duayla yâd ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; malumlarınız, Ege’de EFES-2022 Tatbikatı 37 dost ve müttefik ülkeden görevlendirilen 1.100’ü aşkın birlik ve unsurlarla, yaklaşık 11 bin personelin katılımıyla gerçekleştiriliyor. Yerli savunma teknolojilerinin de kullanıldığı önemli bir tatbikat. Millî helikopterimiz ATAK, millî keskin nişancı tüfeğimiz BORA, yeni nesil CİRİT füzesi, obüsler, zırhlı araçlar gibi çok sayıda yerli ve millî üretim teknolojilerinin de kullanıldığı tatbikat, âdeta nefes kesiyor.

Türkiye, duruşuyla, terörle mücadeledeki kararlılığıyla, sadece vatanımızın değil, bölgemizin de huzuru ve barışı için büyük önem ve gayret sarf ediyor. Allah Mehmetçik’imizin ayağına taş değdirmesin diyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Turan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, polemikten uzak durarak sadece bir uyarı yapmak istedim.

Kurumların tüm kararları eleştirilebilir, kurumlarımızın başkanları eleştirilebilir ancak itham ederek, ilzam ederek, hakaret ederek burada savunma hakkı olmayan kişileri gündeme getirmenin bize yakışmadığı kanaatindeyim. TÜİK Başkanı veya başkası, eleştiriler başım gözüm üstüne ancak “hırsız” gibi ağır ithamlarda bulunmanın dava konusu olabileceğini düşünüyorum, imkân varken Sayın Başkan bu konuda düzeltme yapmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Yani dava konusu olup olmaması önemli değil zaten.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yakışmaz bize, Engin Bey’e de yakışmaz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmadan mı söz vereceksiniz efendim, yerimden mi?

BAŞKAN – Sataşmadı Sayın Altay yani siz aslında TÜİK Başkanına sataştınız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmadım...

BAŞKAN – Buyurun, yerinizden.

28.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, ne yaptığımı bilen bir milletvekiliyim, yirmi yıldır buradayım. TÜİK Başkanına bir ithamda bulundum ama doğru bir ithamda bulundum.

Şimdi, bütün göstergelere, yapılan zamlara şöyle bir baktığımızda, yüzde 100’ün üstünde bir enflasyonu yüzde 73 diye gösterirseniz şu oluyor Sayın Başkan, ekmek şöyle çalınıyor: Fırına gidip ekmek çalınıyor ki adam. Nasıl çalıyor? Temmuzda memurların, emeklilerin enflasyon farkına oranlı bir maaş zam farkı olacak. TÜİK, bu gerçek enflasyonu ilan etse benim emeklim, benim memurum daha yüksek zam alacak ve evine et alabilecek. Ama sen yüzde 120’lik, yüzde 130’lük enflasyonu yüzde 70 diye açıklarsan bizim memurumuz, emeklimiz düşük oranda zam alacak, enflasyon nispetinde zam alamayacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – TÜİK’in, bu talimatla enflasyonu makyajlayıp ilan etmesinden sebep... Memurun, işçinin, emeklinin, dar gelirlinin, dulun, yetimin sofrasından ekmek çalınıyor; TÜİK Başkanı buna vesile oluyor, sebep oluyor. Maliye, resmî olarak, enflasyonda TÜİK’inkini baz aldığı için zamları düşük verecek. Yani, adam evine 2 kilogram et alabileceksen TÜİK Başkanının yüzünden 1 kilogram et alabilecek, yazıklar olsun!

Sözümün de arkasındayım. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ben uyardım Başkanım, takdir kendilerindir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani, uyarmak senin işin.

BAŞKAN – Zaten sözünüzün arkasında... Zaten “Suç işlediğimi biliyorum.” diyerek başladınız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Ama yakında zaten bu hakaretler ve sövmeler için bir tarife cetveli oluşturmak lazım, o zaman daha rahat olur yani kim ne ceza ödeyeceğini işin başında bilir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir dakika Başkanım, bir dakika...

Sayın Başkan, benim söylediğim konuşmadan yola çıkarak... Bunu, kastınız benim sözlerimle ilgili hakaret ve sövmeyse bunu reddederim.

BAŞKAN – Yok, yok; ben genele söyledim canım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Lütfen...

BAŞKAN – Sizin şahsınızla ilgili değil.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hah, tamam.

BAŞKAN – Şahsınızla ilgili değil, söyledim.

Teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Herhâlde Cumhurbaşkanını kastettiniz!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- İYİ Parti Grubunun, Ankara Milletvekili Şenol Sunat ve arkadaşları tarafından, ülkemizde gün geçtikçe daha da derinleşen eğitimde fırsat eşitsizliğinin önlenmesi ve sebeplerinin araştırılması amacıyla 8/6/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

9/6/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/6/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Erhan Usta

Samsun

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Ankara Milletvekili Şenol Sunat ve 20 milletvekili tarafından ülkemizde gün geçtikçe daha da derinleşen eğitimde fırsat eşitsizliğinin önlenmesi ve sebeplerinin araştırılması amacıyla 8/6/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/6/2022 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İyi Parti Grubu adına Sayın Şenol Sunat, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bundan beş yıl önce hain terör örgütü PKK tarafından şehit edilen Öğretmenimiz Aybüke Yalçın'ı şehadetinin yıl dönümünde sevgi, saygı ve rahmetle anıyoruz.

Evet, ülkemizde yaşanan eğitimde fırsat eşitsizliği herkesin malumu olduğu için sebeplerinin araştırılması ve önlenmesi amacıyla verdiğimiz araştırma önergesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, eğitim, bir insanın doğduğu yeri ve şartları kaderi olmaktan çıkartan bir fırsattır. Eğitim, kişinin kendi hayatı üzerindeki söz hakkını devletin imkân, fırsat ve desteğiyle elde etmesidir yani anayasal hakkıdır. Devlet, ülkemizin her bir çocuğuna fırsat eşitliği çerçevesinde erişilebilir, nitelikli, adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir eğitim ve eğitim ortamı sunmakla mükelleftir. Evet, yirmi yıldır ülkeyi yöneten AK PARTİ iktidarı olarak yanlış, sorumsuz ve liyakatsiz yönetiminizle hem eğitimi mahvettiniz hem de ekonomiyi yerle bir ederek derin yoksulluğu ortaya çıkardınız. Her konuda olduğu gibi eğitimde fırsat eşitsizliğiyle çocuklarımızın geleceğini kararttınız. Fırsat eşitliğini bize cumhuriyet sağlamıştır. Bugün bu koltuklarda oturuyorsak fırsat eşitliğinden yararlandığımız içindir sayın milletvekilleri. Çocuklarımızın elinden cumhuriyetin imkânlarını almaya hakkınız yok. Cumhuriyet için eğitim, köylü -şehirli, zengin- fakir ayırt etmeden her tüten ocağın geleceğe dair güveniydi.

Cumhuriyet, eğitim seferberliğini köy okullarıyla başlattı. Son yirmi yılda 20 binden fazla köy okulunu kapattınız, köyleri boşalttınız; tabii, böylelikle tarımı da bitirdiniz. “Taşımali eğitim sistemi” denilen garabet bir uygulamaya geçtiniz ve 1 milyonu aşkın çocuğumuz, öğrenciler başka köylere veya şehir merkezlerine taşınıyor. En iyi sanatçılar, öğretmenler, bilim adamları bu köy okullarından yetişmişti sayın milletvekilleri. Çocuklarımızın elinden fırsatlarını aldınız, yükselme, başarma hayallerine kavuşma umutlarını aldınız.

Okul öncesi eğitim alamayan, dengeli ve iyi beslenemeyen, ailesinin sosyoekonomik durumu ve eğitim seviyesi yeterli olmayan çocukların eşit şartlarda eğitim alması ve başarılı olması mümkün mü? Erken çocukluk eğitimi ve bakım hizmetlerinden faydalanan çocuk oranı en düşük ülke Türkiye. Anaokulları ne durumda sayın milletvekilleri? Her gün bir açıklama yapılıyor ama içi boş. Zorunlu hâle getirmeyi düşünmüyor musunuz? Öğrencilerimizin dengeli ve yeterli beslenmesi için çözümünüz var mı? Bırakın, yok çözümünüz; gelin, size yardımcı olalım. Başlatacağımız tarım reformuyla kırsal bölgeleri cazip hâle getirerek, köy okullarını yeniden açarak taşımali eğitime nasıl son vereceğimizi anlatalım. 6-17 yaş arası 700 bin öğrenci zorunlu eğitim dışında. Eğitime erişimi olmayan ve yasa dışı çalıştırılan çocuklarımız için -ki son verilere göre ülkemizde 720 bin çocuk işçi çalışıyor- neler yapmamız gerektiğini sizlerle paylaşalım.

Eğitimde vazgeçebileceğimiz hiçbir çocuğumuz yoktur sayın milletvekilleri, kalite de yerlerde. Eğitim, dünyanın değişimindeki en stratejik güçtür. Her şey düzelir ama iyi eğitim, kaliteli eğitim olmazsa, bu eğitimi veremezsek sıkıntılar bundan sonra daha da çok derinleşecektir.

Tüm bu bilgiler ışığı altında ifade ediyorum ki Anayasa'mız tarafından güvence altına alınmasına rağmen eğitim alanında imkân ve fırsat eşitliğinin sağlanamadığı ortadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Devamla) – Eğitimde fırsat eşitsizliğine maruz kalan öğrencilerimizin mağduriyetlerini gidermek adına bir Meclis araştırması önergesini sizlerin desteğine sunuyoruz. Önemli bir konudur, desteklerinizi bekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Kemal Bülbül.

Buyurun Sayın Bülbül. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; “eğitim” denilen insani, ahlaki, vicdani, bilimsel, demokratik süreç 2 temel alandan oluşur. Birincisi örgün eğitim, ikincisi yaygın eğitim. Aslında, şurada, şu anda da bir yaygın eğitim ortamında bulunuyoruz. Nasıl bir yaygın eğitim ortamı burası? Davranışsal, sosyopsikolojik, politik, insan ilişkilerine ve iletişime bağlı bir yaygın eğitim ortamındayız şu anda ama bizim konumuz örgün eğitim. Örgün eğitimde “fırsat” diye bir kavramın olmaması lazım. Demokraside “fırsat” diye bir kavram olmaz ancak içinde bulunduğumuz antidemokratik ve eşitlikçi koşullar nedeniyle bu önergenin desteklenmesi gerektiği kanısındayız.

Bakınız, yoksulluk söz konusu olduğunda, cinsiyet söz konusu olduğunda, etnik kimlik, inançsal kimlik söz konusu olduğunda zaten eğitim ortamında çok bariz bir eşitsizlikle karşı karşıyayız. Bakınız, şu halklar Türkiye’de kendi ana dilinde eğitim alamamakta: Kürtler, Romanlar, Araplar, Lazlar, Hemşinler, Çerkezler, Rumlar ve Gürcüler; benim tespit edebildiğim. Yine, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 17, 29 ve 30’uncu maddelerine çekince koyan Türkiye Cumhuriyeti devleti, bir bölgede etnik kimliğinden ve inançsal kimliğinden dolayı, aslında evrensel anlamda hak kazanmış çocuğun hakkını açıkça ihlal etmektedir ve bu, evrensel hukuka karşı da çocuk haklarına karşı da suçtur.

Bakınız, taşınabilir eğitim, özel eğitim derken öğretmenin içinde bulunduğu durum, öğretmenin sözleşmeliliği, öğretmenin maaş alamaması, öğretmenin kademelendirilmesi ve benzeri gibi antidemokratik süreçlerin tamamı birleştirildiğinde, zorunlu din dersi gibi bir zulüm olduğunda asıl olması gereken şey şudur: Bu eğitim programı tümenden ortadan kaldırılmalı ve tıpkı Anayasa sürecinde olduğu gibi, bir toplumsal sözleşme özelliği arz eden eğitim için toplumsal katılımı yeniden demokratik bir eğitim programı tasarlanmalıdır. Bu programa; bir, eğitim iş kolunda örgütlü sendikalar; iki, eğitim ve bilim insanları; üç, sivil toplum örgütleri; dört, öğrenci velileri; beş, öğretmenler; altı, öğrencilerin kendileri dâhil olmalı ve demokratik tartışmayla çoğulcu, katılımcı, ana dilinde inançları savsaklamayan, kabul eden ve herkesin kimliğini, kültürünü, cinsiyetini kabul eden, erkek egemenliğe karşı, demokratik, eşitlikçi bir eğitim programı olmalıdır. Bunun dışındaki her türlü eğitim programı bir hak ihlalidir. Bu hak ihlalini ortadan kaldırmak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, tamamlayın sözlerinizi.

KEMAL BÜLBÜL (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dediğim gibi, eğitim programı da kamusal, toplumsal bir olgu olduğundan tıpkı Anayasa gibi bir toplumsal sözleşmedir. Bu toplumsal sözleşmenin taraflarından biri, Kürt-Alevi kimliğimle, öğretmen ve eğitimci kimliğimle benim mesela ama bu süreçlere katılmıyoruz.

20'nci Millî Eğitim Şurası'nın demokratik, eşitlikçi, adil bir ortamda yapılması gerekirken götürüldü, saraya hapsedildi, sarayda yapıldı ve oradan çıkan tavsiye kararlarından, 128 tavsiye kararından biri -ne üzücü ne utanç vericidir ki- ana sınıfına din dersi tavsiyesi. Bakın, ana sınıfı öğrencisi din dersi alamaz, ana sınıfı öğrencisinin anne-babası, öğrencisine, çocuğuna din dersi telkininde bulunabilir, din telkininde bulunabilir ama okulda alamaz; bu antidemokratiktir.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Suat Özcan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SUAT ÖZCAN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, İYİ Parti Grubunun eğitimde fırsat eşitsizliğinin önlenmesi ve sebeplerinin araştırılmasıyla ilgili araştırma önergesi hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Millî eğitim, ağlama duvarı hâline gelmiştir. Öğrenciler, öğretmenler, okullar yıllardır sorunlarının çözülmesini bekliyorlar. Sınav sistemi de eşitsizliği daha çok artırıyor. Velileri kamu-özel ayrımına sürükleyen eğitimin içeriği ve donanımı da sorunlu. Bakanlar değişiyor, sorunlar çözülüyor. Bu sorunlar hem eşitsizliğe zemin hazırlıyor hem de eşitsizliği büyütüyor.

Ülkemizde kadro, sözleşmeli ve ücretli öğretmen sorunu var. Atama bekleyen pek çok öğretmen ve öğretmensiz çok fazla okul varken ücretli öğretmenler istihdam edilerek ek ders karşılığı derse öğretmen bulabiliyor Millî Eğitim Bakanlığı ve bu sayede sistemin açığını kapatmış gibi yapıyor. Eğitim sorununa geçici çözümler sunan ve bir de sürdürülebilir kılan anlayış yönetiyor Millî Eğitimi. İşte, tüm bu sorunlar, durumlar hem öğretmenlerde hem de öğrencilerde fırsat eşitsizliği yaratıyor.

Diğer bir sorun olarak, okulların fiziki durumları... Deprem açısından zayıf, donanımsal olarak eksik, akıllı tahtalar konusunda sorun yaşayan, FATİH Projesi'nin ülke genelinde fiyaskoya dönüştüğü bir durumdan söz ediyorum, eşitsizlikten söz ediyorum. 1940 yılında açılan köy enstitüleriyle kentteki ve kırsaldaki çocuklar arasındaki eşitsizlikleri eşitlemeye doğru bir adım atılmıştı ama elli yıl sonra yani 2002'den günümüze 20 bin civarında köy okulu kapatılarak eşitsizlik devam ettirildi ve derinleştirildi. Bugün 1,5 milyona yakın öğrenci taşınmalı sistemle şehirlere götürülüyor, son yıllarda da şoförlerin akaryakıtla başları dertte. Bu öğrenciler, ne zaman uyuşsun, ne zaman okula gitsin, ne zaman ders çalışsın, ne zaman dinlensin? Taşınmalı sistem, öğrencilerimize sorun üstüne sorun da yaratıyor. Öğrenciler bu zor koşullarda eğitim süreçlerini sürdürürken sınav merkezli eğitime sisteminin eleğinden geçiyorlar ve çaresizleşiyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SUAT ÖZCAN (Devamla) – Partimizin şerh düştüğü ve Anayasa Mahkemesine verdiği, iktidarın ortaya koyduğu Öğretmenlik Meslek Kanunu'yla “uzman öğretmen” gibi çok tartışmalı bir kavram gündeme getirildi. Sınavlarla öğretmenlerin gelirini artırmayı hedefleyen bu kanun, öğretmenin mesleki eğitimini artırıyor mu? Öğrenciler öğretmenlerin uzman olmasından nasıl fayda elde edecek? Uzman olmayan öğretmeni yetersiz gibi gösteren, sistemde hiç yokmuş gibi yine ayrımlar ve eşitsizlikler yaratan bu durumun da karşısındayız.

Ülkemizde her geçen gün derinleşen eğitimde fırsat eşitsizliğini önlemeyi ve sebeplerinin araştırılmasını isteyen bu önergeyi destekliyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına bütün Genel Kurulu sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Nazım Maviş.

Buyurun Sayın Maviş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

İktidarlarımız döneminde eğitime erişim konusunda çok önemli adımlar attık, böylelikle fırsat eşitliğini sağlamaya çalıştık. Öğretmen sayımızı, dönemimizde 730 bin civarında yeni öğretmen atamasıyla birlikte 500 binlerden 1 milyon 200 binlere çıkardık. 350 bin yeni derslik yapmak suretiyle derslik sayımızı 600 binin üzerine çıkardık. Böylelikle, derslik başına düşen öğrenci sayısı 20’li rakamlara indirilmiş oldu ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı da 15 civarında sınırlandırılmış oldu. Böylelikle, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak, eğitime erişime dönük önemli adımlar atmış olduk.

Aynı zamanda, eğitim ortamını da iyileştirdik. BİLSEM’lerin, bilim sanat merkezlerinin sayısını 18’den 350’ye çıkardık. Okullarımızda toplam 2.791 spor salonu varken 11 binin üzerinde spor salonu yaptık. Kütüphane sayımızı 14 binden 50 binlere çıkardık. 4 bine yakın Z-Kütüphane kurduk. Laboratuvar sayımızı 20 binden 53 bine çıkardık. Pansiyon sayımızı 1.500’den 3 binlerin üzerine çıkardık. 15.539 tasarım ve beceri atölyesi açtık. Okullarımızı internetle ve akıllı tahtayla donattık. Şimdi de inşallah 3 bin anaokulu açmak suretiyle eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına dönük önemli bir adımı daha atmış olacağız.

Değerli arkadaşlar, yeni dönemde bütün odağımız fırsat eşitliği; bunun için, öncelikle, son yaptığımız Millî Eğitim Şurası’nda fırsat eşitliğini ana gündem maddelerinden biri hâline getirdik.

Sayın Bakanımızın, bütçe görüşmelerinde, bu yılki bütçede, bütçeden harcanacak kalemlerin en önemli kısmının yine eğitimde fırsat eşitliğinin temin edilmesini hedefleyeceğini açıklaması da önemli adımlardan bir tanesiydi. Yine, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek için temel eğitimde 10 Bin Okul Projesi’ni hayata geçirdik. Bu vesileyle, düşük başarı, disiplin sorunları, okul terki, altyapı eksiklikleri ve çeşitli değişkenlerle dezavantajlı pozisyonda olan öğrencilerimizi güçlendirebilmek için 10 bin okulumuzun altyapısını güçlendirecek; 10 bin okulumuzun velilerini, öğretmenlerini, öğrencilerini destekleyecek ve bu okullarımızdaki başarı düzeyini yukarı çekecek bir projeyi hayata geçirdik.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bravo!

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – “Kütüphanesiz Okul Kalmayacak” kampanyasıyla, şu anda okullarımızdaki kitap sayısını 28 milyondan 60 milyona çıkardık, yakında 100 milyona çıkmış olacağız.

Matematik Seferberliği kampanyasını başlattık. Bu seferberlikle, ülkemizdeki öğrencilerin en çok korktuğu alanlardan biri olan matematikte dezavantajlı öğrencilerimizi materyallerle, oyunlarla ve matematiği eğlenceli hâle getirecek çeşitli etkinliklerle desteklemek suretiyle matematiği korkulu alan olmaktan çıkarıp bu konuda da çocuklarımızın birbiriyle eşitleneceği, daha doğrusu fırsat adaletinin sağlanacağı bir seferberliği başlatmış olduk.

BİLSEM’lerin sayısını 350’ye çıkardık. Aynı zamanda, ilk defa bu sene BİLSEM’lerde yaz okulu açmak suretiyle hem bilim hem de sanat alanlarında öğrencilerimize kurslar düzenlendik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şu ana kadar sadece bu yıl destekleme yetiştirme kurslarımızdan 3 milyon öğrenci ücretsiz olarak yararlandı. EBA yani Eğitim Bilişim Ağı aracılığıyla bütün öğrencilerimiz istedikleri videolara, istedikleri dijital içeriklere en kolay şekilde ulaşabiliyorlar. Şartlı eğitim yardımıyla burs miktarlarını artırarak, burs alan öğrenci sayısını artırarak ve bir pilot uygulama olarak Antep, Urfa ve Hatay’da başlattığımız ücretsiz yemek desteğiyle birlikte aynı zamanda öğrencilerimizin üzerindeki eğitim maliyetini de aşağı çekmeye çalıştık.

FATİH Projesi’yle bütün okullarımızda akıllı tahtalar kurduk. Bütün okullarımızı internetle donattık. Ders kitaplarını ücretsiz verdik. Millî Eğitimin kültür yayınlarına öğrencilerimizin dijital ortamda ulaşabileceği portalları öğrencilerimize açtık. Şimdi de yardımcı kaynakları öğrencilerimize ücretsiz vermek suretiyle eğitimde fırsat adaletini sağlayacak her adımı attık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Maviş.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Bizi izlemeye devam edin. Eğitimde, inşallah, bugüne kadar attığımız bu olumlu adımlara yenilerini eklemek suretiyle Türkiye’yi yarınlara hep birlikte taşıyacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.35

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.43

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, ekonomideki sorunlara kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla 9/6/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

9/6/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/6/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Danış Beştaş

Siirt

Grup Başkan Vekili

Öneri:

9 Haziran 2022 tarihinde Siirt Milletvekili, Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili, Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (19095 grup numaralı) ekonomideki sorunlara kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/6/2022 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklama üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Ali Kenanoğlu.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Türkiye’de yaşanan hayat pahalılığının temel sebeplerinden biri olan üretici maliyetlerinin artması ve bunların tüketiciye yansımaları üzerine bir araştırma yapılmasını istiyoruz, bu konuda bir araştırma önergesi veriyoruz ve buna da destek bekliyoruz çünkü şöyle bir durum söz konusu: TÜİK’in -bu tartıştığımız Kurum var ya TÜİK, bütün bu tartışmalara rağmen- hani baktığımız zaman kaçıramadığı, gizleyemediği birtakım gerçekler de ortada duruyor. Biz zaten o TÜİK verilerini ele alırken 2’yle çarparak ele alıyoruz.

Şimdi, TÜİK diyor ki: “Mayıs sonu itibarıyla tüketici fiyatlarındaki artış yüzde 73,5; üretici fiyatlarındaki artış da yüzde 132,1.” Şimdi, üretici fiyatlarındaki artış yüzde 132, tüketici fiyatlarındaki artış da yüzde 73,5; burada bir tuhaflık var yani üretici fiyatları ile tüketici fiyatları arasında neredeyse 2 kata varan bir fark söz konusu ve ciddi bir sorun var burada. Niye? Eğer üretici rakamları bu şekilde ise dolayısıyla önümüzdeki süreçte bütün bunların tüketici rakamlarına yansması söz konusu olacak çünkü -üretici fiyatlarındaki maliyet artışları- üreticinin bu denli yüksek bir maliyet artışıyla ürettiği ürünü önümüzdeki günlerde, önümüzdeki aylarda tüketiciye daha fazla rakamlarla satmak ya da piyasaya sürmek zorunda olduğu ortaya çıkıyor. O nedenle, bütün bu verilerin ve bütün bu gidişatın araştırılması gerekiyor. Tabii, esas olarak sorun, enflasyon yani bu enflasyonist ortamda bütün ekonomi bilimine aykırı politikalarda ısrar eden iktidarın tutumundan kaynaklı olarak yaşanan enflasyonla ve bunun getirdiği sonuçlarla karşı karşıyayız.

Şimdi, tabii, üretici rakamlarını ve tüketiciye yansımaları en çok etkileyen konulardan bir tanesi de akaryakıt fiyatları. Akaryakıt fiyatlarına neredeyse her gün zam yapılıyor yani o hâle geldi. Tabii, ilginç bir veri de var bununla ilgili hepimizin tanık olduğu aslında. Her birimiz aracımıza akaryakıt alıyoruz ve sürekli yollardayız; milletvekili olarak en çok da biz bunu hissedenlerden birisiyiz, belki insanlar başka gerekçelerle bunu çok daha net hissediyorlar ama depo doldurma anlamında belki de en fazla biz hissediyoruz. Şimdi şöyle bir şey var: Dolar 17-18 lira olduğu zaman akaryakıt fiyatları artırıldı, denildi ki: “Ya, dolar arttı, dolayısıyla benzine, mazota zam yapıyoruz.” Tamam, yaptınız, artırıldı. Sonra dolar, euro düştü diye bayram ettiniz; 11 liraya düştü, 12 liraya düştü, 13 liraya düştü, sevindiniz. Peki, ama akaryakıt fiyatları düştü mü? Düşürmediniz, onlar yerinde durdu hatta artmaya devam etti bu arada. Şimdi dolar tekrar 17 lira, 18 lira seviyesine geldi, şimdi diyorsunuz ki: “Dolar artıyor, o yüzden akaryakıtta zam yapıyoruz.” Ya, inerken düşürmüyorsunuz, çıktığı noktadan devam ediyorsunuz, şimdi tekrar çıktı diye bir daha artırıyorsunuz. Yani böyle bir ekonomik model, böyle bir yaklaşım, böyle bir açıklama, böyle bir izah herhâlde bu devirde olur ancak, başka bir zamanda görülemeyecek bir durumdur. Tabii, mazottaki bu artış, akaryakıttaki artışlar... Hani hep bir hikâye vardır ya “Ben hep 50 liralık alıyorum.” diye, tabii bu 50 liralık meselesi de çok komik; 2003 yılında 50 liraya 27 litre akaryakıt alınırken, mazot alınırken şu anda 1,91 litreye düşmüş, artık 50 lirayla da benzinciden çıkamaz hâle gelmişsiniz, o hâlde.

Tabii, bütün bunların sebepleri bir taraftan üretimin desteklenmemesi, bir taraftan enflasyondaki yanlış tutum ve ekonomik politikadaki bu ekonomi bilimine aykırı tutumda ısrardır. Bunlardan kaynaklı olarak önümüzdeki süreçte hem enflasyon anlamında hem de tüketiciye yansması anlamında ciddi sıkıntılar yaşayacaklardır. Bir şeye denk geldim hafta sonu memleketime giderken, Tokat’a giderken; yol üzerinde tonlarca soğan çöpe atılmış, tonlarca hatta görüntüledik, paylaştık onları. Sonra sosyal medyaya bir baktım, birçok yerde böyle bir şey var. Ya, gittik, konuştuk; niye atılıyor bu soğanlar, insanlar bir taraftan 5 liraya, 6 liraya pazarlarda soğan alırken hem de çuvallanmış, hazır, piyasaya sürülecek soğanlar çöplerde ve tonlarcası yol kenarlarında diye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Tabii, dediler ki: “Yani bunları 1 lira, 1,5 lira fiyattan piyasaya sürmek istemediler, ihracata vermek istediler, beklediler, o da olmayınca çürüdü ve çöpe atıldı.” Ya, bütün bunların kabahatlisini o çöpe atan diye düşünebilirsiniz, o üretici diye bir düşünebilirsiniz ama bütün bunların kabahatlisi aslında bu ülkedeki yönetim anlayışıdır yani tarım politikaları, bu politikadaki yönetim eksikliğidir. Bunu, bu tedbirlerin ya da bu önlemlerin alınmayışındaki

eksiklerin ortaya konduğu bir sonuç olarak görmemiz gerekiyor. Çünkü, bir taraftan insanlar bunlara, bu gıda maddelerine ulaşamazken diğer taraftan tonlarca gıda maddesinin çöpe atılmasının, bütün bunların hepsinin sorumlusu herhâlde sadece onlar değildir diyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Sayın Mehmet Metanet Çulhaoğlu.

Buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; verilen grup önerisi üzerine söz aldım. Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, mayıs ayında Türkiye’de ihracat yüzde 15, ithalat yüzde 44 artmıştır. Yani “İhracatı arttırdık.” diye övünenler ithalatı da ne yaptıklarını maalesef vatandaşla paylaşmıyorlar. Dolayısıyla, gördüğümüz üzere, ihracatımız yüzde 15 artarken ithalatımız da yüzde 44 artmış. Türkiye ekonomisinin mayıs ayı ihracatı yüzde 15,22 artışla 19 milyar dolar oldu, ithalatı ise yüzde 43,8 artışla 29,7 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret açığı da yüksek seviyeden enerji ithalatıyla bir önceki yıl aynı döneme göre yüzde 157 artışla 10,7 milyar dolar olmuştur. Bu rakamlara göre dış ticaret açığı mayıs ayında tarihî bir rekor kırmıştır. Hükümetin 2023 yılı ihracat hedefi Sayın Cumhurbaşkanı tarafından 2018 yılında 500 milyar dolar olarak açıklanmıştı, daha sonra bu hedef On Birinci Kalkınma Planı’nda 226,6 milyar dolar olarak belirlenmişti. Bu rakamlarla bırakın ilk 10 ekonomi arasına girmeyi, Türkiye ilk 20 ekonomi arasına bile girmekten uzaklaşmıştır; şu andaki verilere göre 22’nci ekonomi olma yolunda ilerlemektedir.

İhracatta ilk 10 ekonomi arasına giremedik ama en yüksek enflasyon konusunda ilk 10 arasındaki yerimizi kimseye kaptırmıyoruz. Venezuela, Sudan, Lübnan, Suriye ve Zimbabve’den sonra... Onlar bile bizden daha iyi durumda. Tüketici enflasyonu... Hükümeti devraldığımız 2002 yılında TEFİ 30,8 TÜFE 29,7; bugün ise TÜFE 39,33 yani aradaki yirmi yılda hiçbir şey değişmemiş. TÜİK’e göre mayıs ayı enflasyonu bir önceki aya göre yüzde 2,98 oranında artışla bir önceki yıla oranla yüzde 73,50 olarak gerçekleşmiş; bu, TÜİK’e göre, normal vatandaşın enflasyonu bunun çok çok üzerinde. Evet, enflasyon 1998 yılı Ekim ayından bu yana en yüksek seviyeye çıkarak yirmi dört yılın zirvesini görmüş. ENAG’a göre ise mayıs enflasyonu aylık bazda yüzde 5,46; yıllık bazda yüzde 160,76 oranında artmıştır. Şimdi, önümüzdeki temmuz ayında işçinin, memurun, emeklinin aylıklarında bu verilere göre yani TÜİK’in verilerine göre artış olacak oysa ENAG’a göre olması gereken onun 2 katıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Devamla) – Başkanım...

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Devamla) – İstanbul Ticaret Odası (İTO) mayıs ayı enflasyonunun bir önceki aya göre yüzde 5,84 arttığını, bir önceki yıla göre de yüzde 87,35 arttığını açıklamıştır. Bu rakamlara göre, dış ticaret açığının da mayıs ayında tarihî bir rekor kırdığı ortadadır. Hükümetin 2023 yılı ihracat hedefi -biraz önce ifade etmiştim- 500 milyar dolardı, maalesef bugün bunu yakalama imkânının olmadığını hep beraber görüyoruz; şu anda 226 milyar doları bile bulamayacak hâlde gelmiştir.

Sonuçta, Hükümetin ekonomi programı iflas etmiştir diyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ali Haydar Hakverdi.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Ülke yangın yerine dönmüş, her şey ateş pahası ama maalesef, iktidar mensupları saraylarından ve sırça köşklerinden bu durumu görmüyor ya da görmek istemiyor. Domates geçen yıl bugün itibarıyla 3 liraydı, bugün 13 lira; ekmek 1,25 liraydı, Ankara’da bugün itibarıyla ekmek 3 lira; süt geçtiğimiz yıl bugün 7 liraydı, bugün tam 19 lira. Vatandaşlar evlatlarına mama alamıyor çünkü... Mamaya alarm takmışlar, hırsızlık önlemi almış marketler. Bugün mamaya bile bugün takılmış alarmlar var iken bu durumdan maalesef iktidar mensupları utanç duymuyor. Başekonomist Erdoğan “Vcdansızlık yapmayın, aç kalan yok.” dedi. Bakan Nebati de çıktı dedi ki: “Dar gelirli hâric üretici ve ihracatçılar kâr ediyor.” Lafa bakar mısınız? Zenginler daha da zenginleşiyor, orta sınıf kalmamış, yoksul daha da yoksullaşılıyor maalesef. Siz, yandaş zenginlerini seviyorsunuz, biz bunu biliyoruz. Sizlerin ve yandaşlarınızın bir eli yağda, bir eli balda, manda yoğurduyla, badem sütüyle besleniyorsunuz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Olmuyor, olmuyor. Hiç zorlama kendini olmuyor, tutmadı.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Siz tepedekiler yutarken vatandaş yutkunuyor, vatandaş yutkunuyor, evet, vatandaş yutkunuyor. Ülkede açlık sınırı 6 bin lira olmuş, asgari ücret 4.253 lira. Son bir yılda doğal gaza yüzde 300, elektriğe yüzde 260, motorine yüzde 256, ayçiçeği yağına yüzde 210, et ve süte yüzde 195, ekmek ve una yüzde 180, şekere yüzde 340 zam gelmiş, yüzde 340. TÜİK ne diyor? Yüzde 73,5’muş. Yalan, vallahi de yalan, billahi de yalan! Bu yalanı herkes biliyor. Geçen sene 8 lira olan motorin bugün 28 lira, yarın yine zam geliyormuş -haberlerde var- 30 lirayı geçecekmiş. İnsanlar marketlere, pazara gidemez oldu.

Sayın AK PARTİ milletvekilleri, sizin, markete, pazara gidip de bir ürünün fiyatını görüp almaktan vazgeçtiğiniz hiç oldu mu? Hiç oldu mu? Vatandaş artık tezgâhlara yaklaşamıyor, vatandaş çocuklarını artık markete götürmüyor, neden biliyor musunuz? “Çocuğumun canı bir şey çeker de alamam, mahcup olurum.” diye utanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Ama bu durumdan maalesef siz utanç duymuyorsunuz. Siz artık sadece yandaş zenginlerinizin partisi oldunuz, halktan tamamen koptunuz. AK PARTİ iktidarında geçen her gün ama her gün artık bu ülkenin zararınıdır. Artık bir an önce sandık gelmeli, artık ülkeye refah ve huzur gelmelidir. Biz yoksulluğu yönetmeye değil, yoksulluğu bitirmeye talibiz diyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Semra Kaplan Kıvırcık.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Manisa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tüm dünyayı uzun bir dönem boyunca etkisi altına alan salgın sonrası artan talebe karşın tedarik zincirlerinde ham madde ve lojistik kaynaklı aksaklıkların devam etmesi nedeniyle arz sorunları kronikleşmiş, bu durum da küresel çapta fiyatların yükselmesini beraberinde getirmiştir. Tüm bu gelişmelere Rusya-Ukrayna savaşının etkileri eklendiğinde Dünya Bankasına göre emtia piyasalarında son yılların en büyük arz şokunu yaratmıştır. Geçtiğimiz günlerde, önce AB’nin Rusya’ya yönelik 2022 sonuna dek petrol ambargosu uygulama kararı alması ve bu ay başından itibaren Çin’deki karantina önlemlerinin büyük ölçüde kaldırılmasıyla petrol fiyatlarının yükselişi hız kazanmıştır. Diğer enerji ve gıda emtialarının fiyatlarında da küresel ölçekte keskin yükselişler kaydedilmektedir.

Öte yandan, hayat pahalılığıyla mücadele için alınan tedbirler küresel bir resesyon ihtimalini güçlendirmektedir. OECD ve Dünya Bankası yayımladıkları son raporlarda küresel ekonomiye ilişkin durgunluk uyarılarında bulunmuşlardır. Görüldüğü gibi, dünya çapında, önce pandemi, şimdi de savaş, küresel büyüme beklentilerinin her geçen gün aşağı çekilmesine sebep olmaktadır.

Sayın milletvekilleri, zayıflayan büyüme birçok ülke için ihracat gelirlerinin azalması anlamına gelmektedir. Türkiye ise 2022 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7,3 oranında gayrisafi yurt içi hasıla artışı yakalayarak yüksek oranlı ekonomik büyüme performansını başarıyla sürdürmüştür. Öte yandan, büyümenin öncü göstergelerinden olan ve sanayi üretiminde çarkların döndüğünü gösteren Sanayi Üretim Endeksi'miz ise yıllık yüzde 9,6 artmıştır. Tüm bu veriler aslında ekonomik büyümenin dengeli ve sürdürülebilir bir tabana oturduğuna işaret etmektedir.

İfade ettiğim etkiler altında ve böylesi bir küresel ortamda Türkiye ekonomisi 2021 yılında yakaladığı büyüme ivmesini 2022 yılının ilk çeyreğinde de devam ettirmiştir. Böylece ülkemiz 7 çeyrek boyunca ekonomik büyümesini kesintisiz sürdürmüş ve bu alanda yine dünyadan pozitif ayrılmıştır.

Cumhur İttifakı olarak enflasyonla mücadeleyi en önemli önceliğimiz olarak koruyoruz. Uyguladığımız politikalar, vergi indirimleri ve sübvansiyonlar vasıtasıyla vatandaşlarımızın söz konusu artışlardan en az düzeyde etkilenmesi amacıyla çalışmalarımızı kesintisiz sürdürüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Devamla) – Tamamlayabilir miyim?

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

SEMRA KAPLAN KIVIRCIK (Devamla) – Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi, yatırım, üretim, istihdam ve ihracatı her fırsatta önceliyoruz. AK PARTİ olarak yirmi yıllık iktidarımız boyunca her zaman vatandaşlarımızın refah düzeylerini korumaya ve iyileştirmeye yönelik adımlar attık. Bundan sonraki süreçte de kapsayıcı büyüme anlayışımızla vatandaşımızın refahını iyileştirmeye yönelik adımları kararlılıkla atmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, yanan orman alanlarındaki usulsüzlük iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/6114) esas numaralı Meclis Araştırması Önergisi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

9/6/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/6/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Altay

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Gündeminin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmında yer alan, yanan orman alanlarındaki usulsüzlük iddialarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/6114) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin görüşmesinin Genel Kurulun 9/6/2022 Perşembe günü (bugün) birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Erkan Aydın.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ERKAN AYDIN (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Orman yangınlarından sonra yapılan usulsüzlük iddialarıyla ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına vermiş olduğumuz araştırma önergesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz, geçen yıl yangınlarda son yirmi yılda yanandan daha fazla alan yandı ve gerçekten ciğerlerimiz kül oldu, gitti. Sadece bir yılda 178 bin hektar alan yandı ve bunlardan sonra yapılanlar, olaylar ise aslında çok daha vahim.

Şimdi, Tarım ve Orman Bakanı 4 Martta görevden affını istedi yani aslında görevden alındı. Yangınlar zamanında yapılan bir sürü usulsüzlük iddialarıyla ilgili hiçbir hesap vermedi. Cumhurbaşkanı'na bağlı olan Devlet Denetleme Kurulu ilk defa harekete geçti, Tarım ve Orman Bakanlığındaki usulsüzlük iddialarını araştırmaya başladı. Birçok konuda usulsüzlük iddiası vardı; yurt dışından hayvan ithal etmesinde, DSİ'nin verdiği birtakım ihalelerdeki yolsuzluklarda ve yanan orman alanlarının tekrar rehabilite edilmesiyle ilgili ihalelerde. Anayasa'ya göre orman köylüsü korunması gereken köylü; orada orman köylüsü yok sayıldı, onların yapmaları gereken işler yandaş şirketlere büyük rakamlarla ihale edildi. Yaklaşık 14 milyon metreküp orman emvali birilerine verildi, fiyatlar da düşük gösterilerek birilerine yüksek kazanç iddiaları kamuoyunda yer aldı. Peki, Cumhurbaşkanı kendine bağlı olan Devlet Denetleme Kurulunu harekete geçirdi de herhangi bir sorumlu hakkında işlem yapıldı mı? Tabii ki hayır. Bakan affını istedi, genel müdür yardımcısı görevden alındı, daire başkanı gitti ama iddiaların hepsi ortada kaldı ve maalesef olan bizim yeşilliklerimize, ormanlarımıza oldu. Buradan bir kez daha sesleniyoruz, Sayın Cumhurbaşkanı kendisine bağlı olan kurumu harekete geçirin ve gereğini yapsın diye. Peki, buralarda yapılan işlemlerde, dikili kesimlerde “Tekrar ağaçlandırma yapıyoruz.” diyerek o kadar fazla alan heba ediliyor ki oraların bir depo alanı olarak kullanılmasında dahi kendiliğinden yetişecek fidanlar yetişemiyor. En diplerden başlayarak ağaçlandırma yapılması gerekirken her tarafa birden dozerler, greyderler girerek o tohumlar dahi yok ediliyor ve geleceğimiz olan ormanlar maalesef bu şekilde daha az sayıya düşüyor.

Şimdi, yine Türkiye Ormanlılar Derneği ki cumhuriyetle yaşıt, 1924'te kurulmuş. Ki ben de bir orman mühendisi babanın evladı olarak otuz beş yıl bu devlete hizmet etmiş babamı da buradan rahmetle anıyorum. O derneğin çok güzel bir çalışması var. Bakın, kendileri oturmuş, çalışmışlar 1946 yılında, daha sonra 1963 ve 1973 yılında biten orman alanlarını. Ki o zamanın imkânlarında Google yok, uçaklar bir kısmını kaydetmiş, bir kısmını kaydetmemiş. O alanlar, “unutulmuş orman” olarak kaydedilen yerler bugün Google Maps'te orman envanterine katılarak sanki orman alanı artmış gibi bir hile yapıyor. Açıkçası, bir sahtekârlık yapıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Sadece doğu, güneydoğuda 240 bin hektar daha önce aslında orman alanı olarak var olmasına rağmen işlenmediği için, o günün koşulları, teknik koşulları yeterli olmadığı için unutulmuş. Bunlar bugün gösterilip bir de

rumuz değişikliği yapılarak AKP iktidarı sanki orman alanları artmış gibi bir reklam, bir algı yapıyor. Kendileri güzel bir çalışma yapmışlar, işin aslı öyle değil; daha önce olan ormanlar bugün kayıt altına alınmış, tek fark bu.

Yine, bu orman yangınları sırasında kamuoyunu o dönem çok meşgul eden, biliyorsunuz, bu yangın söndürme uçakları meselesi. Türk Hava Kurumunun uçakları vardı, hangarda yatıyordu, dönemin -affını isteyen- Orman Bakanı dedi ki: “Bunların motorları bile yok, bunlar 69 model, bunları havalandıramayız.” Gerçi işin aslı sonradan çıktı, Rusya’dan bir şirketle ihale anlaşması yapmış. Onları getirmek için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ERKAN AYDIN (Devamla) – Onları Rusya’dan getirip birilerine birtakım imkânlar sağlamak için uçurtmadıkları uçakların yerine şimdi rotayı Rusya’dan Amerika’ya çevirmişler. Hani, o gün “69 model, bunların motorları yok, uçamaz.” diyordu ya, bu sene 20 uçak, helikopter ihalesi yapmışlar, şunları getiriyorlar: 62 model.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Daha eskisi.

ERKAN AYDIN (Devamla) – 69’a “eski” diyenler bu sene dünyayı taramışlar, aramışlar, bulmuşlar, 62 modeli getiriyorlar.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Üst model, üst model(!)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Utanmıyorlar.

ERKAN AYDIN (Devamla) – Diyorlar ki: “Bunlarla da yangınları söndüreceğiz.” (CHP sıralarından alkışlar) Evet, yani hem daha eski uçakları ve helikopterleri getiriyorlar hem de daha bunların sadece 10 tanesini getirebilmişler ama orman yangınları başladı, yurdun birçok yerinden yangın haberleri geliyor. Orman teşkilatındaki, Bakanlıktaki, affını isteyen Bakandan sonraki gelişmeleri de ilgiyle, hassasiyetle takip edeceğiz ve husus üzerinden ortaya çıkaracağız diyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Sayın Dursun Ataş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; CHP’nin, yanan orman arazilerindeki usulsüzlük iddialarının araştırılması hakkındaki grup önerisi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, geçen yıl ülkemizin dört bir yanında yangınların yaşandığı, 15’i büyük olmak üzere 299 orman yangınının çıktığı, 140 bin hektar ormanlık alanın kül olduğu, Hükûmetin ise bu yangınları söndürmekte aciz kaldığı bir yılı geçirdik. Aradan bir yıl geçti, yine yaz dönemi geldi ancak geçen yıl yangın uçağı kaldırmaktan bile aciz kalan AKP Hükûmeti, bu yıl da olası yeni orman yangınlarına karşı yeterli önlemleri almamıştır. Geçtiğimiz yıl ciğerlerimizin yanmasından tek bir ders çıkarmayan AKP Hükûmeti, yanan alanlar kime ihale edilsin, nereyi hangi şirket alsın, nerelere otel yapılsın kaygısındadır.

Türkiye, 23,1 milyon hektar ormanlık alanı olan bir ülkedir ama ne acıdır ki bu kadar geniş orman alanı olan bir ülkenin kendi yangın söndürme hava filosu bulunmamaktadır. Ülkemizin yangın söndürme uçak ve helikopterleri kiralıktır. Bir kısmı yandaşların zengin edilmesi amacıyla kiralama yapılırken harcanan paralarla şimdiye kadar bir yangın söndürme filosu kurulabilirdi ancak şu anda elimizde ne uçak ne helikopter bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, AKP'nin orman politikası açıktır; orman eşittir ranttır. Bakınız, verilere göre, 2020 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de toplam 748 bin hektarlık orman alanı madencilikten enerjiye, turizmden ulaşturmaya, konut yapımından sanayiye feda edilmiştir yani Türkiye'nin ormanları ranta kurban edilmiştir. İktidar kâğıt üzerinde "Orman alanları arttı." dese de gerçekte olan orman alanlarının bölünüp parçalanıp ranta kurban edilmesidir. Bakınız, sadece on bir yılda ormanlarda parça sayısı yüzde 56 artmış, 10 hektardan küçük ormanlar ise yüzde 118 artmıştır. Yani ormanlarımız parça parça edilmektedir çünkü ormanlara yol, hastane, cami, Kur'an kursu, villa, otel, maden, santral yapılmaktadır. Orman yangınlarının asıl nedeni de bu tablodur çünkü korunması gereken ormanlar parçalanmış, villalar yapılmış, yollar geçirilmiştir. Ormanlar parçalanıp ranta feda edildikçe orman içindeki insan geçidi artmış, yangınlar ise çoğalmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, Allah ormanlarımızı yangınlardan ve AKP zihniyetinden korusun çünkü AKP Hükûmeti orman yangınlarını söndürmekten aciz, orman alanlarını rant için imara açmakta ise çok maharetlidir. Yani AKP, ormanlarımıza yangınlardan daha fazla zarar vermektedir. AKP zihniyetinin sevdiği tek yeşil dolardaki yeşildir. Bu yüzden "Yanan orman arazileri betonlaşmayacak." deseler de dolardaki yeşil sevgileri buna engel olmaktadır. AKP iktidarında "Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur." atasözü bile "Bakarsan bağ, yanarsa otel olur." şeklinde değiştirilmiştir. Ancak bu zihniyet yenilecek, AKP ilk seçimde gidecek, az kaldı diyor, CHP'nin grup önerisini destekleyeceğimizi bildirerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Böyle bir şey yok.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – CHP konuşsa böyle konuşmaz ya.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Serpil Kemalbay Pekgözegü.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sayın vekiller; son on yılda ormanlarda birçok yerleşim yeri kurulması, yol, maden ocakları, enerji tesisleri, RES'ler, HES'ler, jeotermaller açılması, yaşanan iklim krizinin, ekolojik tehditlerin umursanmaması bu topraklara, Türkiye halklarına yapılan, yapılmış en büyük kötülüktür. Kâr hırsıyla ciğerlerimiz sökülüyor; halkın olan varlıklar açgözlü, yandaş para babalarına aktarılıyor. Öncelikle, ekolojik yıkım demek olan bu tabloyu durdurmamız lazım.

Sayın vekiller, Kamu İhale Kanunu yürürlükte girdiği 2003'ten bu yana 190'ıncı kez, hatta belki daha fazla değiştirilmedi mi? İhalelerin şeffaf yürütülmediği, kamu yararı gözetmek yerine yandaş şirketlere sermaye aktarmanın hedeflendiği zaten ortadadır. Her ihale değişikliği arkasında kamu kaynaklarının, varlıklarının sermayeye peşkeş çekilmesi var. Sayıştay denetim raporlarında 21/b maddesinin yasaya aykırı şekilde kullanıldığı birçok kere tespit edilmiştir. O nedenle AKP'nin ihale usulsüzlüğünü usul hâline getirdiğini söyleyebiliriz.

Bakın, basında yer aldı; Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un hissedarı ve yöneticisi olduğu şirketin Bodrum'da yapacağı beş yıldızlı tatil köyü projesine hazineye ait 25 bin metrekaare orman arazisinin dâhil edilmesini yine Kültür ve Turizm Bakanlığı onaylamıştır. Başka bir ülkede olsa o Bakan o koltukta bir dakika bile tutulmaz, durmaması gerekir.

Yanan orman alanlarının temizlenmesinin büyük partiler hâlinde yandaşlara ihale edilmesi, küçük işletmelerin, orman köylülerinin ve kooperatiflerin elini kolunu bağlayan işlemler, uzmanlara göre yanan orman alanlarındaki emval değerlerinin düşük tutulması; tüm bunlar araştırılmalıdır. Halkımız açlık ve sefaletle mahkûm edilmişken işsizliğin, yoksulluğun, güvencesizliğin rekor kırdığı şu günlerde işlerin orman köylüsü, küçük işletmeler, kooperatiflerden alınıp yandaşa verilmesi utanç verici bir durumdur. Gerçekten hiç doymuyor musunuz, hiç utanmıyor musunuz?

Öte taraftan, ihaleleri verdiğiniz şirketler aldıkları işleri cüzi fiyatlara taşeronlara veriyorlar. Burada taşeron dediğim aslında ailecek çalışan, güvencesiz, yoksul emekçilerden oluşuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Karın tokluğuna, iş güvenliği alınmadan çalışan bu emekçiler kölece sömürülüyor, çalıştırılıyor. Pasta yandaşa; emek, çalışma, sömürülme yine güvencesiz emekçiye düşüyor. Kaymak tabakayı yandaşlar alıyor, sömürülmek emekçiye düşüyor.

Orman emekçilerinin çalışma koşulları da iyileştirilmelidir diyoruz. İş güvenliği önlemleri alınmalıdır. Bu ihale yolsuzlukları üzerine gidilmelidir. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın İbrahim Aydın.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

2021 yılında Akdeniz kuşağında meydana gelen cumhuriyet tarihimizin 2'nci büyük yangınında toplam 132 bin hektar alan zarar görmüş olup, bu yangınlarda 11,8 milyon metreküp ağaç zarar görmüş; 8 milyon metreküp dikili ağaç açık ihale yöntemiyle satılmıştır. Orman köylüsü ve kooperatiflerinin üretimini yaptığı 3,8 milyon metreküpün üretim süreci devam etmekte olup üretimi tamamlanıp satış yerlerine getirilen ürünler açık ihaleyle satılmaya devam edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dikili satış usulüyle ihaleye konu edilmiş olan sahalarda, ihaleler başladıktan sonra iki aylık süreçte yaklaşık olarak 2,5 milyon metreküplük dikili ağaç ihalede alıcı bulamamış ve pazarlığa kalmıştır. İhalede alıcı bulamayan bu partiler yeniden ihaleye konulmuş, 2'nci ihalede de satılamamış, bir sonraki ihaleye çıkartılmıştır. Bu süreçte 5'inci ihalede satılan birçok parti bulunmaktadır. Yapılan bu ihalelerin tamamı tüm müşterilere açık olan elektronik ortamda yapılmıştır. Yanık sahadaki dikili ağaçlar elektronik ortamda 5 binden fazla kayıtlı müşterinin katılabildiği açık artırma ihaleyle satılmış olup ihale sisteminin tabirinizde yer alan “peşkeş çekme” özelliği bulunmamakta, en yüksek teklifi veren ihaleyi almaktadır. İhalelerde 2.229 farklı firma alım yapmış olup belli başlı firmaların ihaleye katıldığı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır, büyük firmalar haricindeki başka firmaların ihalelere katılımının engellendiği iddiası da gerçek dışıdır. Aslında bu konuları en iyi soyadaşım ve meslektaşımın oğlu Erkan Bey biliyor yani net bir şekilde, açık ihale.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kesim faaliyeti tamamlanan sahalarda gençleştirme ve ağaçlandırma faaliyetleri yapılmaktadır. Bugün dünyada orman varlığını artıran nadir ülkelerden biriyiz. FAO raporuna göre dünya orman varlığını artıran ülkeler sıralamasında 2015 yılında 46'ncı sırada olan ülkemiz 2020 yılında 27'nci sıraya yükseldi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Son yirmi yılda 6 milyon hektar alanda 5 milyardan fazla fidan toprakla buluşmuştur. Bu sayede, FAO raporunda ifade edildiği gibi, en çok ağaçlandırma yapan ülkeler sıralamasında Avrupa'da 1'inci ve dünyada 6'ncı sıradayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yanan alanların orman dışı imara açılması gibi asılsız iddialara karşı Anayasa'mızın 169'uncu maddesi açıktır: Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve başka amaçlarla asla kullanılamaz. “Yanan alanlar imara açılıyor, otel yapılıyor.” gibi iddialarla kamuoyu yanıltılıyor gördüğünüz gibi.

Buradan örneklerle göstereceğim. Bu, memleketim olan Antalya Adrasan’da yangın çıkmıştı 2014 yılında, bu saha tamamen ağaçlandırıldı. Var mı bir otel? Yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine aynı şekilde, Muğla Marmaris 2001 yılında yanmıştı, 2020 yılında -daha önce de Bölge Müdürlüğü yaptığım yer- bakın, her tarafı ağaçlandırılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bir de otel dikilene göster.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Yine Muğla Bodrum –bak, orası da geldi- 2000 yılında yanmıştı, 2020 yılında tamamen ağaçlandırılmıştır, tamamen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine aynı şekilde, Muğla Mumcular 2006 yılında yandı -benim Bölge Müdürlüğü yaptığım yerler- tamamen ağaçlandırıldı arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, İYİ Parti temsilcisi, içinde otel falan yok, görüyorsunuz.

BURAK ERBAY (Muğla) – Sayın Müdürüm, Güvercinlik’ten de bahset, Güvercinlik’ten.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bak göstereyim sana, gel.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Her şey açık, net, maşallah.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – İzmir Foça, 2017 yılında yanmıştı, 2020 yılındaki son durumu budur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Teşekkür ederim.

BURAK ERBAY (Muğla) – Sayın Müdürüm, Güvercinlik’ten de bahseder misin.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Yine, Balıkesir Ayvalık, 2017 yılında yanmıştı, 2020 yılında tamamen ağaçlandırılmıştır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bakın, ben de size göstereyim.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Çanakkale İntepe, görüyorsunuz, 2008’de yanmıştı, tamamen ağaçlandırıldı.

BURAK ERBAY (Muğla) – Sayın Müdürüm, Güvercinlik’ten de bahseder misin, otel yapılan.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bak ne olmuş? Ağaç varmış, beton olmuş.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Yok, ben orada Bölge Müdürlüğü yaptım, orası yanmadan önce turizm alanı olarak tahsis edilmiş.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sonra nasıl olduysa yakılmış, sonra da beton dökülmüş ve sizin döneminizde yapılmış.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – 1987 yılında, daha önce yandı.

Evet, daha yeşil ülkemiz için, daha yeşil bir dünya için Orman teşkilatı çok güzel çalışmalar yapıyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Nasıl bir aksilikse.

BURAK ERBAY (Muğla) – Müdürüm, Güvercinlik...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, rica ediyorum, böyle müdahale etmeyin ya. Bir tahammül yani, tahammül; yapmayın.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ağacın yerine beton dikmişler.

İBRAHİM AYDIN (Devamla) – Ben hepsine, -hem yangın söndürmede hem de yangından sonra ağaçlandırmada büyük katkıları var- emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Aslında bunu kabul etmeniz gerekiyordu ya.

BAŞKAN – Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469) ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 336) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılan konuşmalara başlanmıştı.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Celadet Gaydalı.

Sayın Gaydalı, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin geneli üzerine söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, üzerinde görüşeceğimiz kanun teklifinin adı “Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” olarak belirlenmiştir. 31 maddeden oluşan, 14 ayrı kanunda değişiklik yapılmasını öngören, 4 tali ve 1 esas komisyonun ihtisas alanına giren teklifin 9 maddesi Çevre Komisyonunu doğrudan ilgilendiren hususları içermektedir. Fakat buna rağmen, bu 9 maddeyi Çevre Komisyonunda da görüşmek yerine, o maddeler de Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşülmüştür. Çevre Komisyonu zaten toplantısını yapmış, neden esas komisyon olarak bu maddeleri görüşemiyor? Kanunun adı “Çevre Kanunu”, Çevre Komisyonu tali komisyon. İşte “Torbayı dolduralım.” mantığının yanlışlığı buradadır.

“Torba yasa” dediğimiz bu kötü yasama faaliyeti Meclisin etkinliğini ve niteliğini yok etmektedir. AKP 3 Kasım 2002’de tek başına iktidara geldiği ilk dönemde sadece 2 torba yasa çıkarmış; 2007-2011’de 11, 2011-2015 döneminde 21, 2015-2018 döneminde de 30 adet torba yasa çıkarmıştır. 2018’den sonra Cumhurbaşkanlığı sistemiyle komisyonlardaki yasama çalışmalarının neredeyse tamamı torba yasalar hâlinde olmuştur. Muhalefete ve yasama etiğine siyasi kurnazlıklarla yapılan bu saldırının asıl amacı, birbirinden farklı kanunlar arasına gizlenmiş, kamufle edilmiş belli başlı, iktidar açısından hayati öneme sahip konuları oldubitti yöntemiyle yasalastırmaktır. Bakanlıkların üzerinde haftalarca, aylarca çalıştığı bir düzenlemeyi birkaç gün içerisinde Çevre Komisyonunda, ondan birkaç gün sonra da Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşmek, muhalefete, sivil toplum kuruluşlarına ve meslek örgütlerine hakarettir.

(x) 336 S. Sayılı Basmayazı 8/6/2022 tarihli 100’üncü Birleşim Tutanağı’na eklidir.

Yine, bu kanun teklifinin görüşmeleri süresince Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin genel kurulu yapıyordu. Odaların, kendileri hakkında, bu kadar yakın oldukları bir kanun teklifi üzerinde görüşleri alınmamıştır. Peki, bu kanun teklifi ilgili meslek örgütleriyle paylaşıldı mı? Zannetmiyorum. “Ben yaptım, oldu.” demekle bu işler olmaz. Bakınız “İmar Kanunu’nda değişiklik” diyorsunuz, İnşaat Mühendisleri Odasıyla görüşülmüyor; “Yapı denetim, afet riski altında alanlar” diyorsunuz, Jeoloji Mühendisleri Odasıyla görüşülmüyor. Biz, odaların bu sürece katılmasını anlamlı buluyoruz. Meslek örgütleri bu alanda işin muhatabı olarak görülmez ise mantıktan uzaklaşılacağı açıktır. Kamu adına yasal değişiklikler yapıp kanun muhataplarını bu sürecin dışında tutmak büyük bir noksanlıktır.

Değerli milletvekilleri, maddeler üzerinde arkadaşlarımız partimizin görüşünü açıklayacaktır fakat ben bazı maddelere değinmek isterim. 1’inci maddede diyorsunuz ki: “Efendim, küresel iklim değişiklikleri ve kuraklık var. Barajlarda, göletlerde maksat oranlarını Cumhurbaşkanı belirlesin.” Gerçekten etkileyici, çok radikal bir çözüm önerisi(!) Hatta bu önerinizi Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunun, belki dünyayı bile iklim krizinden ve kuraklıktan kurtarabilirsiniz(!)

Sayın iktidar yetkilileri, küresel iklim değişikliği ve kuraklığa çözüm olarak “Maksat oranlarını Cumhurbaşkanı belirlesin.” diyorsanız vay hâlimize! Gerçi iklim kriziyle ilgili ilk adımı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının adını “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” olarak değiştirmek olan bir mantığa çözüm konusunda çok da misyon yüklemek doğru değil.

2’nci maddede, Kooperatifler Kanunu’na eklenen maddeyle, Kayseri ilinde etap kooperatifçiliğinde uygulamada yaşanan sıkıntılıların çözümüne yönelik düzenlemeler öngörülmektedir.

Yine, 3’üncü maddede, 2863 sayılı Kanun’a eklenen geçici maddeyle, Afyonkarahisar ilinde sit alanında kalan taşınmazlarla ilgili hak sahipliği için kanunun geçici 7’nci maddesinden faydalanma süresini kaçırmış olan vatandaşlara yeni bir başvuru imkânı getirilmekte. 2’nci ve 3’üncü maddeleri olumlu bulmakla beraber, bu hususun sadece Kayseri ve Afyonkarahisar illeriyle sınırlı tutulmasının yeterli olmadığını yeniden vurguluyoruz. Kapsamının genişletilmesi gerekmektedir, bahse konu durumlar Türkiye’nin değişik illerinde de yaşanmaktadır.

4’üncü maddesiyle, 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 2’nci maddesine “çevre yönetimi hizmeti” “çevre yönetim birimi” “çevre danışmanlık firması” ve “ileri atıksu arıtımı” kavramlarının tanımları eklenmektedir. Yönetim kavramı üretilen çevre mühendisliği hizmetleriyle birlikte izleme, kontrol ve denetim hizmetlerini de kapsar ise ortaya yasal açıdan bir sorun çıkacaktır. Denetim hizmetlerini özel sektöre devretme Danıştay tarafından iptal edilmiş bir durumdur. Bakan Yardımcısı bu yetkilerin devrinin olmayacağını belirtse de uygulamada neler yaşanacağını hep birlikte göreceğiz.

10’uncu maddeyle, 3194 sayılı İmar Kanunu’na geçici bir madde eklenmektedir. Bu madde, beş yıl içinde yapıya başlanmaması ya da yarıda kalması durumunda iptal edilmiş ruhsatların yeniden alınmasına gerek kalmayacağını düzenliyor. Bu maddenin asıl amacı ne? Ruhsat alamayacağınız yerler mi var? Bunlar kaybettiğiniz belediyelerin sınırlarında mı? Bu madde kimleri veya neyi kurtarmayı hedefliyor?

12’nci maddede, 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtılması Hakkında Kanun’a ek madde eklenmektedir. Yap-İşlet-devret modeli karanlık bir modeldir çünkü süreç kamuoyundan kaçırılmakta ve şeffaf yürütülmemektedir. Bizler bunu gerek şehir hastanelerinde gerek otoyol ve köprü projelerinde deneyimledik. Bakınız, ben Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bu modelle yapılan projelerin her biriyle ilgili olarak ayrı ayrı soru önergeleri verdim; Antalya Havalimanı’nı, birkaç tanesini de sayabilirim. “Yıllara göre garanti sayısı nedir, kullanılan araç/yolcu sayısı, gerçekleşen ödemeler nedir?” gibi çeşitli sorular sorduk. Sorduğumuz sorulara her seferinde

gelen cevap şu: “Yap-ışlet-devret projesinde tüm iş ve işlemler mevzuata uygun olarak, uygulama sözleşmelerinde yer alan hükümler çerçevesinde yapılmaktadır.” Meclisin Araştırma biriminden de bu hususta bir araştırma istedik, onlar bile veriye ulaşamadı; demek ki bu model, mafyavari bir model. Sayın Komisyon Başkanımız Tahir Akyürek bu hususta Ulaştırma ve Altyapı Bakanını uyarmalı; bizler bu soruları kamu adına soruyoruz, cevap vermek Bakanın tercihi değil, mecburiyetidir.

14’üncü maddeyle 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’a “bina kimlik sertifikası” tanımı getiriliyor. Bakanlık, afet riski yüksek bu alanlara inşa edilen binalara nasıl bir kimlik belgesi düzenleyecektir? “Bu binalar sağlamdır.” deyip vatandaşımıza kefil olabilecek midir? Olası afet durumunda bu binalar yıkıldığında Bakanlık ne tür sorumluluk alacaktır, belli değil. İnsan hayatına verilen bir değer söz konusu değil.

Özellikle 19’uncu ve 26’ncı maddeler birbiriyle bağlantılı ve önemlidir. 19’uncu maddede kollukla gerçekleşen denetim faaliyeti sonucu ortaya çıkan rapor sonucu 26’ncı maddenin hükmüyle zorla tahliye edilecektir. Hatta diyor ki: “Kapı, pencere, mülk sahibinin rızası dışında, zorla sökülür.” Böyle bir madde olabilir mi? Konut dokunulmazlığına doğrudan saldırı, TCK 116’nın ihlalidir. Bildiğiniz gibi, Bitlis ilinde, riskli alan olarak ilan edilen bölgede birçok sağlam yapıya millet bahçesi uğruna çürük raporu verildi. Dükkânını açmayan insanların iş yerine çilingirle girildi ve kapı, pencereler söküldü. “Bitlis’te yapılanlar suçtur.” dedik ve bugün bu madde gösteriyor ki bu suç kabul ediliyor. İnsanların iş yerlerinden zorla karot alındı. Kolluk eşliğinde dün yapılan uygulamaların bugün kanunu çıkarılıyor. Bu mantalite, İçişleri Bakanının “Yıkın, yasa arkadan gelir.” Hazine ve Maliye Bakanının Londra’da tefecilere “Güç bizde; istediğimiz yasayı, daha doğrusu istediğiniz yasayı çıkarırız.” istiklal mahkemelerinin “İnsanları asın, yargılaması devam etsin.” mantığının ete kemiğe bürünmüş şeklidir. Daha doğrusu, bu torba teklifte yapılan düzenlemelerin birçoğu, 85 milyon insanın yararına değil, iktidarın baskıcı ve otoriter rejimini idame için yapılan düzenlemelerdir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Gökân Zeybek.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, yasa teklifiyle ilgili değerlendirmeye geçmeden önce birkaç konuyla ilgili görüş ve düşüncemi paylaşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi, seçim bölgem İstanbul’un Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi’nde -6306 sayılı Yasa kapsamında kentsel dönüşüme tabi tutulan mahallede- üç gündür devam eden, polislin uygulaması olduğu şiddet ve devletin vatandaşla karşı karşıya getirilmesi, devletin kolluk kuvvetlerinin vatandaşla karşı karşıya getirilmesi. Yıllardır söylediğimiz bir olay vardır; Fetihtepe’de de gerçekleşen durum odur. Biz kentsel dönüşümü bu riskli yapılarda oturan yurttaşlar için mi öngörüyoruz, yoksa buraları kat karşılığında yapacak olan kurum, kuruluş ya da şirketlerin çıkarlarını sağlamak için mi? Yani bugünkü koşullarda, İstanbul’da kiranın 6 bin, 7 bin TL olduğu bir dönemde, insanların evinin elektriğini keserek, onları yaşam alanlarından mahrum ederek ve onların kalacak konut sorununu çözmeden bu işin nasıl yapılacağını anlamak gerçekten mümkün değil. Bir kez daha buradan ilgili Bakanı ve İstanbul Valisini duyarlı olmaya davet ediyorum.

Yine İstanbul’da, Çekmeköy’de -Çevre ve Şehircilik Bakanlığının planını konuşuyoruz- gerçekten, ciddi biçimde bir park, yeşil alan imara açılıyor. Kent pazarı yapılmak için, ağaçlar, yeşil örtü, toprak, ne varsa kazılıyor. Yurttaşlarımız karşı çıkıyor, direnç gösteriyor; orada da vatandaş ile kamu kurumu ve güvenlik personeli karşı karşıya geliyor. Bütün bunlarla ilgili şikâyetimizi ve eleştirimizi yapıyorum.

Şimdi gelelim gördüğümüz yasaya. Şimdi, ne getiriyor bu yasa? Bu bir torba yasa, içinde çok sayıda yasayı ilgilendiren maddeler var. Bunlardan bir tanesi, Devlet Su İşlerinin yapmış olduğu barajlardaki, göletlerdeki su kullanım maksat oranlarını belirleme yetkisini Sayın Cumhurbaşkanına veriyor. Yani Cumhurbaşkanının yetkileri zaten olabildiğince az, onun yeniden bir yetki tanımına ihtiyacı var. Burada, ilgili Bakanlık, kurum ya da kuruluşların görüşlerini alma ihtiyacı bile hissedilmiyor; düşünebiliyor musunuz? Hani yapmadığınız bir baraj vardı İstanbul'un içme suyu ihtiyacını gidermek için, Melen Barajı; şimdi, ola ki bitti, Melen Barajı'ndaki suyun kullanılmasıyla ilgili maksat oranlarını belirleme yetkisini Cumhurbaşkanına veriyorsunuz. Zaten İstanbul halkını cezalandırmışsınız, zaten İstanbul halkının ihtiyacı olan suyu üretecek olan barajı çatlak biçimiyle orada bırakmışsınız, yeni yatırımı yapmıyorsunuz, ödenek göndermiyorsunuz; bir de bunun yetkisini istiyorsunuz.

Yine, bu hafta Iğdır'a gittik. Iğdır, Aras Nehri'nin kenarındaki bir şehir, Çukurova'dan sonra Türkiye'nin en verimli tarım topraklarının bulunduğu bölge. Aras Nehri'nin üzerinde enerji amacıyla yapılan tesislerin su ihtiyacını nereden karşılıyorsunuz? Köylünün tarımda kullanacağı suyu keserek kullanıyorsunuz. Peki, burada tercihinizi neden yana belirleyeceksiniz? Tercih, her zaman olduğu gibi, şirketlerden, ticari kuruluşlardan yana olacaktır.

Yine, bu torba yasanın içinde, destekleme için başvurmuş, tarım sektöründe destekleme müracaatında bulunmuş ama bu desteklemeye ilişkin evraklarında eksiklik olanlarla ilgili bir düzenleme getiriyorsunuz. Değerli arkadaşlar, bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinden açıkça ifade ediyorum ki cumhuriyet tarihinin en beceriksiz, en yeteneksiz, en basiretsiz Tarım Bakanı, 27'nci Dönemde üç yıl burada görev yapan Tarım Bakanıydı. Onun döneminde Türkiye tarımı tarihinin en büyük geri gidişini yaşadı ve bu, Türkiye çiftçisinin tarımdan uzaklaşmasına yol açtı.

Şimdi, siz Bakanı aldınız, yerine bir Bakan getirdiniz ama ne köylünün ne çiftçinin ne de müstahsillerin sorununu çözme konusunda bir öneri getirmiyorsunuz. Nedir sorun? Girdi maliyetleri çok yüksek, enerji maliyetleri çok yüksek, akaryakıt maliyetleri çok yüksek, gübre ve yemin maliyeti çok yüksek. Hayvancılıktan kopmuş olan Türk tarımı, hayvancılıkla beslenen tarım sektörü de ciddi bir kaosa girdiğinde, Türkiye'de tarımla uğraşan çiftçiye vermediğiniz desteği... Şimdi, Sayın Dışişleri Bakanı, Rusya Dışişleri Bakanıyla bir araya geliyor "Ukrayna köylüsünün toprağından üretilen buğdayı, ayçiçeğini nasıl Türkiye'ye getiririm?" in arayışı içinde. Ekmediğiniz şeker pancarı, ekmediğiniz ayçiçeği, ekmediğiniz buğday karşılığında köylüye vermediğiniz bedelleri Ukrayna ve Rusya'nın çiftçisine vermek için lobi faaliyetinde bulunuyorsunuz.

Şimdi, bir madde var, 4708 sayılı Yasa'ya göre yapı denetim şirketlerinde çalışan mimar ve mühendislerle ilgili yaş sınırı getirilmişti, 65 yaş; Komisyonda bu, 75 yaşına çekildi. Şimdi, değerli arkadaşlar, Türkiye'de iktidarınız döneminde üniversiteleri bitirmiş yüz binlerce iş bulamayan mimar ve mühendisin iş çığılığına mı yanalım, 65 yaşını bitirdiği hâlde çalışmak zorunda kalan, 4 bin lira, 5 bin lira emekli maaşıyla kirada oturan mimar ve mühendislerin kendini 75 yaşına kadar çalışmak zorunda hissetmesine mi yanalım? Yani gençler açısından işsizlikle, yaşlılar açısından da yoğun bir hayat pahalılığı ve ekonomik çıkmazla karşı karşıyayız.

Yine, burada, yasanın içinde başka önemli düzenlemeler getirildi. Nedir bunlar diye baktığımız zaman: Çevre Ajansı... Çevre Ajansını Komisyon tutanaklarında ilgili arkadaşlara da gösterdik, Türkiye'ye gelmiş olan yabancı bandralı yatların, teknelerin bağlanabilmesi için, şamandıra ve mapa hizmetleri verebilmek için bunu Çevre Ajansının yapmasını istiyorsunuz. Değerli arkadaşlar, bir internet sitesine girin, Türkiye Çevre Ajansının Yönetim Kurulu listesinde 6 kişiden 3'ünün fotoğrafı var, 3'ünün fotoğrafı bile yok. Bu Ajansın internet sitesine girdiğiniz zaman ne yaptıklarına dair herhangi bir bilgi olmadığı gibi, hayalî bir Ajans olarak ortada duruyor. Şimdi, biz, devletin yapması

gereken gelir elde ettiği kimi iş ve işlemlerin doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Sayıştay denetimine tabi olmasını, bu ve benzeri hizmetlerin “kamusal hizmet” adı altında devletin ya da o bölgede kurulu bulunan yerel yönetimlerin eliyle yapılmasını istiyoruz.

Yasa, ağırlıklı olarak Muğla ve Muğla'nın çevresinde bulunan köylere demirleyecek olan yatılardan elde edilecek olan geliri kimin alacağıyla ilgili. Yerelin güçlendirilmesiyle 2002 yılında iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi, 2022 yılında yerel yönetimlerin olabildiğince yetkilerini daraltıp var olan gelirlerin tamamını merkeze ve saraya bağlamanın arayışları içinde. Burada yetkilerin devredilerek gelirlerin yerele gönderilmesiyle hizmetin çok daha etkin ve verimli kullanılacağı ısrarla ve inatla söylemeye devam ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, internet sitesinde Yönetim Kurulu üyelerinin fotoğrafını ve öz geçmişini bile yazamayan bir Ajansın Türkiye'ye girecek olan bütün yatların şamandıra ve mapa hizmetini verebilmesini ummak, hayal tacirliğinden öte bir şey anlamına gelmez.

Yine, yasanın içinde vardı ancak çok yoğun itiraz ettik, o da şuydu: Yerel yönetimlerin, yasanın içinde Müsilaj Komisyonundaki çok sayıda arkadaşımızın yapmış olduğu çalışmadan kaynaklanan bir düzenleme vardı, o düzenlemeye göre de bazı yeni madde teklifleri geldi. Bunlardan bir tanesi Marmara Denizi'nin korunmasıyla ilgili, Marmara Denizi'ni kirleten etmenlerin ortadan kaldırılmasıyla ilgili bir düzenleme yapılmasıydı. Peki, ne önerdi iktidar? İktidar bize dedi ki: “Bunlar yerel yönetimler eliyle yapılınsın.” Kimin eliyle? İstanbul, Bursa ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri başta olmak üzere yerel yönetimler eliyle yapılınsın. Peki, yerel yönetimler bunlarla ilgili işlemleri yaparken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı önce dedi ki: “Biz size altı aylık bir termin süresi vereceğiz. Altı aylık termin süresi içinde termin projesini Çevre ve Şehircilik Bakanlığına onaylatamayan kuruluşların planlarını ve ihalelerini biz gerçekleştireceğiz, bunu da sizin bütçe gelirlerinizden keseceğiz.”

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, Türkiye'de kamu-özel iş birliğiyle yapılan yatırımların nasıl devletin sırtında bir yük oluşturduğunu, kamunun sırtına nasıl ek yükler getirdiğini hep konuşuyoruz. Geçmediğimiz otoyollar için para ödüyörüz, yatmadığımız hastaneler için bedel ödüyörüz, uçmadığımız havaalanları için bedeller ödüyörüz.

Şimdi, şu soruyu sorduk tabii: Enerji maliyetlerinin yüzde 250 ile 400 arasında arttığı, ilaç ve kimyasal giderlerin yüzde 200-300 arttığı bir dönemde, bu tür hizmetlerin ola ki kamu-özel iş birliğiyle ihale edildiğini düşündüğümüzde, bu hizmetleri ticari bir kâr elde etmek için yapacak olan şirketlerin atık su bedellerinden elde edeceği gelirleri yurttaşın sırtına nasıl yansıtacaksınız? Yani kiralarla ilgili bir düzenlemeyi dün burada geçirdik, yüzde 25'le sınırladınız. Peki, kamu-özel iş birliği yaptığınız projelerle ilgili gelin, yetki elinizde, güç de elinizde, 5'li çete de sizin yanınızda, onların alacakları bütün alacakları da yüzde 25'le sınırlayan bir düzenlemeyi getirin, bu yasanın içine ilave bir madde olarak koyun, biz de oy verelim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, görünen o ki iktidar, kimi alanlarda hizmetleri üretebilmek için yeni kaynaklara ihtiyaç duyuyor, bu kaynakları üretmek için de yeni yeni yasa tekliflerini ortaya koyuyor.

Yine, bir başka torba yasanın içinde bir madde var. Artvin ilimiz Yusufeli Barajı dolayısıyla İskân Yasası kapsamına dâhil edilen Yusufeli halkının yeni taşındıkları yerlerdeki iskân edilecekleri konutlarıyla ilgili onlara rücu edilecek ödemelerin, bedellerin ödemesiyle ilgili İskân Yasası “Beş yıl ödemesiz on beş yıl vadeyle bu bedeller tahsil edilir.” diyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Yasa'nın 21'inci maddesinde yurttaşların bu bedellerin yüzde 65'ini peşin ödemesi durumunda yüzde 65'lik kısmının affedileceğini yani o kadar bedelin toplam ödmeden düşüleceği söyleniyor.

Şimdi, değerli milletvekilleri, beş yıl ödemesiz, enflasyon yüzde 160, beş yıl sonra on beş yıl vadeyle diyelim ki 500 bin lira ödeyecek olan bir kişiye “Şimdi siz yüzde 35 olarak 175 bin lira bedel öderseniz size tapuyu devredeceğiz.” diyorsunuz. Yüzde 160 enflasyonun, yüzde 140 enflasyonun olduğu bir ülkede beş yıl ödemesiz, vatandaşa niçin yüzde 65 getiriyorsunuz? Arkadaşlar, enflasyon ortamında zaten beş yıl sonra sizin rakamlarınız yüzde 10’lar seviyesine düşecek. Yani uyguladığınız ekonomik politika yüzünden zaten vatandaşın istediğiniz rakam gerçekten çok yüksek.

Buradan ben Artvin ve Yusufeli’deki bütün yurttaşlarımıza sesleniyorum: Bu yasa teklifinin bu biçimiyle sizin lehinize olmadığını, uygulamada sizin aleyhinize olduğunu, yüksek enflasyon ve enflasyondaki sürekli ve düzenli olarak artışlar yüzünden size önerilen yüzde 35’lik kısmın ödenmesinin net olarak aleyhinize olduğunu belirtiyorum ve bu manada değerlendirmelerinizi buna göre yapmanızı istiyorum.

Yine, harita ve kadastrolarla ilgili bir düzenleme geldi değerli arkadaşlar. Burada, yüzde 100’e varan oranda ücretlerde artışlara gidildi. Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi bu yanlış ekonomik politikalar, iktidarın uyguladığı beceriksiz ve gerçekten ekonomi bilimiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan kimi saptamalar yüzünden yanlış bir mecraya sürüklendi ve Türk lirasının yabancı paralar karşısında değeri hızla düşüyor. Türk lirasının satın alma gücü de düşüyor. O nedenle, siz bugün, bu yasayla harita kadastro hizmetleri için bir ücret tarifesi getiriyorsunuz, bu yanlıştan dönmezseniz gelecek yıl bu yasayı yenilemek için yeni bir teklifle gelmek zorunda kalacaksınız. Esas olan, bu ücretlerle ilgili tarifeleri her yasa teklifi gündeme geldiğinde değiştirmek değil, enflasyonu tekli rakamlara indirerek sürdürülebilir bir ekonomik politikayı mutlaka hayata geçirmektir.

Şimdi, gelelim, İstanbul’u çok yakından ilgilendiren kimi düzenlemelere. Şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyonunda bazı ilerlemeler sağladık, onu söyleyeyim. Biraz önce söylediğim, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yerel yönetimler üzerindeki baskısını ve onun belediyelerin yetkilerine müdahil olmasıyla ilgili, Komisyonunda yaptığımız çalışmalar sonucunda bir uzlaşmaya gidildi, onu buradan aktarmak istiyorum. O da şu: Yerel yönetimler, kendileri altı ay içinde termin planlarını Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunacaklar. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak şunu talep ettik: Benim elimde çok sayıda müracaat var. Yerel yönetimler, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İSKİ; kimi alanlara, kimi bölgelere artırma tesisi yapılabilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza talepte bulunuyor. Kimi zaman ilgili kurum, kimi zaman Bakanlık bunlara olumsuz cevap veriyor; çoğu zaman da bunlara hiç cevap bile vermiyor. Yani endişemiz şu: Bakanlığa altı ay içinde müracaat edildi, termin planı sunuldu ancak bunların projesinin oluşturulabilmesi, bir yatırım bütçesine dönüşebilmesi için önce yer tahsislerinin mutlaka ilgili Bakanlık tarafından onaylanması gerekiyor. Bunlar onaylandı mı? Hayır. Şu ana kadar pek çok örnek var elimizde; kimi yerler hastane ve sağlık tesisi alanında, kimi yerler başka bir planlama alanında. Bunlarla ilgili, 2019 yılından 2022 yılına kadar ilgili kurum ve kuruluşlara yapılan müracaatların tamamında karşımıza hep ya olumsuz görüş ya da cevap verilmemenin çıktığını görüyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir başka önemli nokta da bu iktidar döneminde 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Yasa’yla ilgili riskli yapıların dönüştürülmesi ve başta İstanbul olmak üzere Marmara Bölgesi’nde deprem riski taşıyan yapı stoku konusunda hiçbir biçimiyle bir adım atılmamasıdır. Hâlâ İstanbul’da milyonun üzerinde riskli yapı var, hâlâ yıkılıp yeniden yapılması gereken yüz binlerce bina var; bunlarla ilgili herhangi bir düzenleme önümüze gelmiyor. Biz 6306 sayılı Yasa’nın demokratik, katılımcı; halkın, yerel yönetimlerin, meslek odalarının ve meslek örgütlerinin ortak çalışmasıyla, davul ile zurnayla mahallelerdeki riskli yapıların dönüşmesinin doğru bir çözüm olduğuna hep inanıyoruz ama şimdi giderek İstanbul’da “merkezî alan” diye tarif ettiğimiz şehrin en değerli bölgelerinde kırk yıl, elli yıl, altmış yıl önce gelmiş ve buralarda yerleşmiş olan yurttaşlarımızın mülkleri üzerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığının ciddi bir tehdidi vardır.

Şimdi, Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı bir bölgeyi afet riskli alan ilan ediyor, tamam, ediyor. Örnek vereyim: Mesela, İstanbul Fatih Sultan Mehmet Mahallesi ve Baltalimanı Mahallesi'ni yani Büyük Armutlu'yu ve Küçük Armutlu'yu afet riskli alan ilan ettiniz; ne oldu peki? 2012 yılından beri, imar planı yapma yetkisi yerel yönetimlerden alınıyor arkadaşlar; bir bölge afet riskli alan ilan edildiğinde artık orayla ilgili plan yapma yetkisi Bakanlığa geliyor. Peki, siz ne yaptınız? Önce müteahhit aradınız, müteahhitleri bulamadınız, bulduğunuz müteahhitlerle süreci götüremediniz; bir Bakan gitti, arkasından bir Bakan daha gitti, arkasından bir Bakan daha gitti ve vatandaş on yılı aşkın bir süredir "riskli" diye tarif edilen bölgede, aslında "İstanbul'un taş ocakları" diye tarif ettiğimiz en güvenli zemin sahip olan bölgede hâlâ gecekondularda yaşamak durumunda bırakıldı. Yani burada siz eğer 6306 sayılı Yasa'yla birlikte "riskli" diye tarif ettiğiniz yapı stoklarının iyileştirilmesi için adım atamıyorsanız, bütçe oluşturamıyorsanız, kaynak yaratamıyorsanız, kamunun kaynaklarını, Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Vakıflar Bankasının kaynaklarını dönüştürmesi gereken yapılara değil, gazetelerin el değiştirmesi için Demirören'e vermek huyunuzdan vazgeçmiş olsaydınız biz yıllar boyunca İstanbul'da on binlerce yapı stokunu iyileştirmiş olurduk.

Şimdi ben sormak istiyorum: Bugün kamu bankalarından yüzde 14-17'yle ticari kredi kullanarak cumhuriyet tarihinin en büyük servet transferine göz yumuyorsunuz, bir avuç insanı zenginleştirmek için bütün kamunun kaynaklarını aktarıyorsunuz ama emekli olmuş, 300-400 bin lira maliyetle evini yenilemek zorunda kalan yurttaşlarımızı o riskli binalarda, âdeta tabutluklarda yaşamak zorunda bırakıyorsunuz; onlar için uygun koşullarda krediyi ve ödenebilir bir takvimi önlerine koymuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, sevgili milletvekilleri; bu yasa ve benzeri yasaların tümü göstermiştir ki Türkiye'de imar ve çevre meselelerinin bir torba yasanın içine serpiştirilmiş maddelerle düzenlenmesi yerine gerçekten halkçı, katılımcı, toplumcu, meslek odalarının, meslek örgütlerinin, sivil toplum örgütlerinin, hatta o bölgede yaşayan bütün insanların sürece katılımının sağlandığı; üniversitelerin özerk ve demokratik bir üniversite hâline döndüğü; iş adamlarının çıkarlarına göre rapor yayınlamak yerine halkın çıkarlarına göre raporların ve bilirkişi raporlarının yayınlanmaya başlandığı bir süreçte biz gerçekten torba yasalar yerine meslek yasalarını, İmar Yasası'nı, kentsel dönüşüm yasasını, Çevre Yasası'nı yeni baştan yapacağız. Bu Türkiye Büyük Millet Meclisinde halkçı, toplumcu, kamucu anlayışlarla bütün bunların düzenlenebileceğine yürekten inanıyorum.

Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Demir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GUBUBU ADINA MUSTAFA DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'miz hakkında söz almış bulunuyorum. Hazırladığımız ve Komisyonumuzda görüştüğümüz teklifimiz hakkında kısaca bilgi vermek isterim.

Kanun teklifimiz, 31 maddeden oluşmaktadır. 6 madde Yapı Denetim Kanunu, 5 madde Çevre Kanunu, 3 madde İmar Kanunu, 3 madde Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüyle ilgili kanun, 2 madde bazı yatırım ve hizmetlerin yerel yönetimler eliyle yap-ışlet-devret modeli çerçevesinde bir kanun, 2 madde Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun olmak üzere bazı kanunlarda değişiklik yapılmasını öngören kanun tekliflerimizi hazırlamış ve sizlerin huzuruna getirmiş bulunuyoruz. Bu kanun teklifimizde toplam 14 kanunda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Teklifimizle, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranlarının belirlenmesiyle ilgili bir düzenleme yapıyoruz.

Yine, Kooperatifler Kanunu'na eklenen maddeyle etap kooperatifçiliğinde yaşanan sıkıntıların çözümüne yönelik düzenlemeler yapıyoruz. Bu sayede, mağduriyet yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarının çözülmesine yardımcı oluyoruz.

Çevre Kanunu'na “çevre yönetimi hizmeti” “çevre yönetim birimi” “çevre danışmanlık firması” “ileri atık su arıtımı” şeklinde tanımlamalar getiriyoruz.

Kıyılarımızda müsülaj sorununun yeniden yaşanmaması ve kirliliğe sebebiyet veren faaliyetlerin engellenmesi amacıyla, denizi kirlüten deniz araçlarına kesilen cezaları, gemilerin tonajlarına göre yeniden düzenliyor ve artırıyoruz. Deniz kıyısı tesislerine ve denize atık boşaltan, denizlerimizin kirlenmesine neden olan tesislere yeni yükümlülükler getiriyoruz. Bu sayede, sözünü ettiğimiz tesislere denizlerimizin korunmasına yönelik sorumluluklar veriyoruz. Özellikle sanayi alanlarında sanayi kuruluşlarının arıtma tesislerini yapmalarını teşvik ediyoruz ve artırılmış atık suyu yeniden kullanılabilir duruma getirip tekrar kullanan kuruluşlara arıtma tesislerinde kullandığı enerjinin yüzde 100'üne kadar destek verilmesini öngörüyoruz.

Afyonkarahisar ilinde sit alanında kalan taşınmazlarla ilgili hak sahipliği için vatandaşlarımıza yeni bir başvuru imkânı getirerek burada uzun zamandan beri yaşanan bu sorunun çözümüne katkıda bulunuyoruz.

Yine, Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamında tamamlanan yapıların izlenmelerinin kolaylaştırılması için bina kimlik sertifikası uygulaması getirilmesini sağlıyoruz. Binaların hemen girişine yerleştirilen sertifikayla projelere aykırı yapılan değişiklikler görülebilecek; bu sayede, alım satımlarda da yaşanan birçok sorunun önüne geçilecektir. Ayrıca bina kimlik sertifikası alan yapıların yani yapı denetimin kontrolünde yapılmış yapıların, beşer yıllık periyotlarla, Bakanlıkça elektronik ortamda belirlenen kuruluşlarca denetlenmelerini sağlayacağız. Özellikle, deprem zamanında karşımıza çıkan ve üzücü olaylara sebebiyet veren yapının statüğünü bozacak tadilatların yapılması gibi eylemlerin bu şekilde önüne geçmeyi hedefliyoruz.

Laboratuvarlarda yapılacak olan taşıyıcı sisteme ilişkin deneylerden Bakanlıkça belirlenen masraflarının yapı denetim kuruluşlarınca ödenmesinin sağlanmasını düzenliyoruz. Ayrıca, sorumluluklarını yerine getirmeyenlere uygulanan idari para cezasının ve belge iptali işleminin kapsamının genişletilmesini düzenliyoruz.

Tarımsal desteklemelerde yapılan incelemeler sonucunda dosyalarındaki eksik veya yanlış beyan nedeniyle aldıkları cezaların sonucunda beş yıl boyunca yasaklama getirilen gerçek üreticilerin sorunlarının çözülmesini amaçlıyoruz. Gerçek üreticilerin desteklerden yararlanarak üretime katkı vermelerini sağlamayı amaçlıyoruz.

İskân Kanunu'nda yapılan değişiklikle, kanun kapsamında hak sahibi olan ve yıllara sâri borçlarını peşin ödemeleri hâlinde, ödeyecekleri bedelde ciddi oranda indirim yapılarak -özellikle Yusufeli Barajı olmak üzere- büyük yatırım projelerinin gecikmeksizin hizmete geçirmelerini amaçlıyoruz.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personeline Ek Ödeme Yapılması Hakkında Kanun'un adı “Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Kanunu” şeklinde değiştirilmekte ve Genel Müdürlükçe yürütülen hizmetlerden alınan döner sermaye hizmet bedellerini yeniden düzenliyoruz.

Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'daki değişiklik teklifimizde ise riskli yapı tespiti için binaya alınmama gibi durumların ortadan kaldırılması için yeni düzenlemeler yapıyoruz.

Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da, özellikle kişisel verilerin korunması noktasında verilen Anayasa Mahkemesi kararına uygun hâle getirmek için yeni düzenlemeler yapıyoruz.

Değerli milletvekillerimiz, hazırladığımız kanun teklifimizde Çevre Kanunu'nda yapmayı düşündüğümüz değişiklikler ve yeni madde ihdasları var. Ülkemizin en uç noktalarına kadar hizmet veren yerel yönetimlerin en önemli görevlerinden biri de çevreyi ve halk sağlığını korumaktır. Nasıl yerel yönetimler çöpleri topluyorsa, aynı şuur ve sorumlulukla, kentsel atık suları da asgari ileri biyolojik arıtma seviyesinde arıtmak zorundadırlar. Mahalli idareler tarafından yapılan çevre kirliliğini önleyici kapsamdaki, çevre açısından hayati öneme sahip yatırımların özel sektör eliyle de yapılması ve işletilmesiyle ilgili yeni usullerin belirlenmesini sağlıyoruz. Özellikle Marmara havzası özelinde belirtmek isterim ki ileri biyolojik veya membran gibi üst seviye arıtma tesislerine acilen ihtiyacımız var. Belediyeler kendilerine sağlanan imkânı kullanarak bu tesisleri yapmak zorundadırlar. Bu tesislerin acilen yapılması gerekmektedir çünkü Marmara Denizi'ne her gün 7,5 milyon metreküp atık su verilmektedir ve bu atık suyun 5 milyon 800 bini sadece İstanbul kaynaklıdır. Bundan anlıyoruz ki Marmara'nın kirlenmesine yüzde 75 oranında sadece İstanbul sebep olmaktadır. İstanbul'dan Marmara Denizi'ne verilen atık suların sadece yüzde 29'u ileri biyolojik arıtmadan geçirilmektedir, geriye kalanları ise sadece ön arıtmayla yani kabası alınmak suretiyle Marmara Denizi'mize deşarj edilmektedir. Müsilaj Araştırma Komisyonu Raporu'nda da ortaya konulan bu kirliliğin çözülmesi muhakkak, acilen gerekmektedir. Artık atık suların en azından tam arıtılmadan denize ulaşmasının önüne geçmek zorundayız. Nihai hedefimiz elbette ki Marmara'ya hiçbir şekilde su deşarjı yapılmamasıdır ama şu an bunu sağlamak ise ne yazık ki mümkün görülmemektedir.

Değerli milletvekilleri, çevre ve halk sağlığını ilgilendiren bu problemin çözümü için en önemli nokta yerel yönetimlerin bu olaya yaklaşımıdır. Bu nedenle yerel yönetimlerin ilgisinin bu tarafa çekilmesi son derece önemlidir. Bu kanunla, tesislerin yapımı için yeni bir yol haritası ve seçeneği sunuyoruz. Yerel yönetimlerin üzerlerine düşen görevi en hızlı şekilde yapıp sonuçlandıracaklarına inanıyoruz, aksi hâlde Marmara'yı kaybederiz. Bunu üzülerek söylüyorum, müsilaj sorunu gibi, daha fazla, daha farklı çevre sorunlarıyla karşı karşıya her an kalabiliriz.

Bu kanun teklifinde çevreyle ilgili hazırlanmış kanun maddeleri Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nun da bir tezahürüdür. Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen Komisyon üyesi arkadaşlarımıza bir kere daha buradan teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, Bakanlığımızın bürokratlarının katkıları ve değerli milletvekili arkadaşlarımızın görüşleriyle oluşturduğumuz bu maddelerin Marmara Denizi için çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulumuzda görüşülmekte olan kanun teklifimizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, kanun teklifimizin görüşmelerinde değerli katkılar, değerli görüşler sunacak olan değerli milletvekillerimize şimdiden teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, şahıslar adına konuşmalara başlıyoruz.

İlk söz Sayın Rıdvan Turan'ın.

Sayın Turan, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

RIDVAN TURAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli vekiller; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu teklif konusunda ilk söyleyeceğim şey şu: Teklifte imar ve çevrenin beraber ele alınmıyor olması çok ironik olmuş gerçekten. Yani iktidarın inşaat ve imar sevdasını göz önünde bulunduracak olursak ikisinin aynı torba içerisine konulmuş olması, çevre aleyhine bir sonuç yaratma ihtimalinin ne kadar yüksek olduğunu bize gösteriyor. Bakalım yaratacak mı, yaratmayacak mı?

Şimdi, ne söylüyorsak açık söylemek lazım, direkt söylemek lazım. Bu kanun teklifinin çevreyle ilişkili kısmı eğer Marmara Denizi'nin korunması ise bunun çok direkt yolları var, çok direkt yöntemleri var. Böyle dolaylı ifade ediş biçimleriyle bu işin altından kalkmak ne yazık ki mümkün değil. Kanun teklifinde baştan itibaren yazılmış "Baraj ve göllerin maksat oranları Cumhurbaşkanına bağlanacak." Ya, buna ne gerek var gerçekten? Hani, Cumhurbaşkanı bunu hobi olarak mı yapacak, bu kadar bol mudur zamanı? Bunu yapacak başka kurumlar yok mu? İşte, çevre yönetim hizmetleri, çevre gözetim birimi, danışmanlık firmaları gibi atık su arıtma faaliyetinin özel sektöre ihale edileceği, yap-işlet-devretle buraların özelleştirileceği adımlar atılmış. Bunun pratik anlamı nedir arkadaşlar? Pratik anlamı şudur: Atık su arıtmada ne kadar az artırsan o kadar çok para kazanırsın. Bunu sen özele verersen bu, şu anlama gelecektir: Sen buradan para kazan. E, onu işleten, o işletmeyi kuran ne kadar az elektrik, ne kadar az ara mal, ne kadar az emek kullanırsa o kadar çok para kazanır. Dolayısıyla arıtma işi -Komisyonda da daha önce de dönem dönem söylediğim gibi- kamusal bir meseledir. Eve suyun getirilmesi nasıl kamusal bir vazifeyse, kamunun, kamu kurumlarının vazifesiyse, atık suyun arıtılması da böyle bir şeydir. Siz bunu bir kesimin eline verirsiniz, birileri bundan harbiden para kazanır. Para kazanır ama nihayetinde denetleyemezsiniz bile o suyun ne düzeyde arıtılıp arıtılmadığını.

Şimdi, denizi kirleten tesislere sorumluluktan bahsediliyor, işte, cezaların artırılmasından bahsediyor. Ya, arkadaşlar, inzibati tedbirlerle çözebileceğimizden çok daha fazla bir sorunlar yumağıyla karşı karşıyayız ne yazık ki çünkü Marmara can çekişiyor. Denilecek ki: "Yahu, kardeşim, siz hep böyle beğenmiyorsunuz, eleştiriyorsunuz; siz ne diyorsunuz?" Biz şunu diyoruz değerli arkadaşlar: Temizlemenin en kolay yöntemi kirletmemektir bir defa. Dolayısıyla atık su deşarjının engellenmesi temeldir; bir başka deyişle, Marmara Denizi'nin alıcı ortam olarak kabul edilmesi sürdüğü sürece Marmara Denizi'nin temizlenmesi mümkün değildir. Marmara Denizi alıcı ortam olamaz. Neden olamaz biliyor musunuz? Zaten Bakanlığın atık su bertaraf yönetmeliğinde diyor ki: "Ya, sudaki çözünmüş oksijen yüzde 90'ın altına düşerse buraya deşarj yapamazsınız." Bu, şu anlama gelir: Suyu attığınız kirletici maddelerin -bunlar kimyasal ya da biyolojik faktörler olabilir- oksitlenmesi için belli bir oksijen miktarına ihtiyaç vardır, bu oksijen miktarı düştüğünden dolayı... Oksitlenmenin olmaması sadece onların yok olmasına değil, aynı zamanda canlı hayatının da yok olmasına sebep olacaktır. Yani mevzuat var bu konuda. Dolayısıyla biz bir yasa yapacaksak öncelikle böyle derin analizler yapmaya gerek yok, var olan, geçerli olan mevzuatı bir defa uygulamak lazım. O mevzuat emredici hükme sahip "Marmara Denizi'ne atık su deşarjı yapamazsınız." diyor; bir.

İkincisi, derin deşarjdan vazgeçmek gerekir. Bakın, Marmara Denizi'ni bu hâle getiren derin deşarjdır. Dalan "Marmara'yı gözlerim gibi yapacağım." dediğinde ve güney Haliç kolektörleri vasıtasıyla Haliç'in çamurunu Marmara'ya bastığında çok kısa süre içerisinde -biliyorsunuz- Ahırkapı'dan Kadıköy'e, oradan Kartal'a, Pendik'e ve Adalar'a kadar geniş bir alanda inanılmaz balık ölümleri meydana geldi çünkü oksijen miktarı hayvanların yaşayabileceği kritik sınırı altına inmişti. Bu ortalama 5 miligramdır litrede, şu anda Marmara Denizi'nde birçok yerde 2 miligram, daha dibe doğru 2 miligramın altında ve pek çok yerde oksijensiz alanlar ortaya çıkmış. Bu ne demek biliyor musunuz ne anlama geliyor? Bu şu anlama geliyor: Kardeşim, çöp dahi atamazsın, Marmara Denizi'ne deşarj yapamazsın. Şimdi, bir yasa yapılacaksa ve gerçekten niyet Marmara Denizi'nin temizlenmesiye

arkadaşlar, bir defa “Karada olan karada kalır.” prensibine uygun hareket etmek gerekir. Bunun yöntemi de öncelikle atık su deşarjını ortadan kaldırmaktır. Peki, bakalım nerelerden atık su deşarjı var. Evet, İstanbul’dan ciddi miktarda bir atık su deşarjı söz konusu ve bunun büyük bir kısmı, gerçekten, sadece kaba kirleri alınarak, elekten geçirilerek denize veriliyor. Bu denize verilme hikâyesinin geri planında ne var biliyor musunuz? Bir dönem de birileri çıktı, dedi ki: “Ya, bu Marmara’nın altında böyle bir akıntı var Karadeniz’e doğru. Buraya attığınız bütün pislikler Karadeniz’e gider. Karadeniz’de de dipte hayat olmadığı için atın, gitsin.” Oysa bu daha sonra pek çok oşinograf tarafından, deniz bilimcisi tarafından çürütüldü. Attığınız bütün kirlilik dönüyor, dolaşüyor ve Marmara’ya geri dönüyor. Dolayısıyla derin deşarjı da ortadan kaldırmak lazım. Evet, İstanbul’un büyük bir deşarj kaynağı olduğunu biliyoruz, 6 milyon metreküp civarında ama mesela niye Ergene’yi hiç konuşmuyoruz? Defalarca söyledim, bu kürsüden de söyledim, Ergene derin deşarjından denize bırakılan suyun içerisinde sadece azot, fosfor falan yok; aynı zamanda boyalar var, siyanür var, envaiçeşit kimyasallar var çünkü Ergene Nehri boyunca 2 bin tane sanayi tesisi var; bunlar metal işliyorlar, tekstil üretiyorlar, boyama yapıyorlar, şunu yapıyorlar, bunu yapıyorlar. Dolayısıyla Marmara’nın kirlenmesinin başat sebebi olan Ergene derin deşarjını görmeden adım atmak mümkün değil, Ergene zehir kusuyor Marmara’nın içerisine. Bakanlığın bu konuda raporu var ya! Ben söylemiyorum, Çevre Bakanlığının “Ergene derin deşarjı devreye girdiğinde Marmara’daki kirlilik 3,5 kat artacaktır.” diye raporu var; ben söylemiyorum yani Bakanlığın var, açın bakın. Dolayısıyla oradaki meseleyi çözmek lazım.

Orada ekolojiye ve insan yaşamına o kadar aykırı bir şey var ki... Bakın, bu firmalar para kazanıyor değil mi? Dünyanın parasını kazanıyorlar oradaki fabrikalar. Oradaki akiferlere borularını daldırmişlar, hepimizin, bütün hayatın ortak varlığı olan suları diledikleri gibi çekiyorlar, kirletiyorlar ve Marmara’ya veriyorlar. Bu “Orayı arıtayım.” diyerek, onun önüne arıtma tesisi kurarak çözülmez. Onlara “Şöyle bir gel bakayım sanayici kardeşim. Senin bu metayı üretmek için günde 100 litre suya ihtiyacın varsa al sana 100 litre su. 101 litreği aşağıdan çekemezsin. Bunu arıt arıt yeniden kullan.” demek lazım. Bu kişiler, sermaye, para kazanırken kendi kazanıyor, pisliğini de bizim üzerimize ihale ediyor. Bu vicdani mi Allah aşkına ya!

Başka neler var? Mesela, Susurluk havzasından inanılmaz bir tarımsal kirlilik geliyor. Geçtiğimiz günlerde arkadaşlar Bursa’daydılar. Bursa Nilüfer Deresi zehir akıyor. Bunlar bilinen şeyler. Peki, bu mu yalnızca? Bakın, bunlar var, bunların deşarjı mutlaka engellenmeli ama iktidarın inşaatçı kafası Marmara’yi kirletmeye devam ediyor. Marmara bu kadar kirlenmişken, canı burnuna gelmişken Allah’tan reva mı ya, Balıkesir-Çanakkale birleşik sahil yolu projesi yapmak, 1.700 kilometreye beton dökmek, çekek yerleri, yat limanları, şunları bunları yapmak akıl işi mi Allah aşkına ya? Kanal İstanbul’u yapıp Küçükçekmece lagününü yok etmek, 5 milyon kişiyi oraya yerleştirmek suretiyle onların bütün kirliliğini Marmara’ya boca etmek; bu akıl kârı mı Allah aşkına? Yani biri bize çıksın desin ki: “Ya, biz gerçekten bu Marmara’yi temizlemek istiyoruz.” O zaman bakacağız icraatlarınız nelerdir? Marmara çevresinde hâlâ inanılmaz bir inşai faaliyet sürüyor. Bakın, Marmara Adası’nda, çok büyük bir kısmına “ÇED Gerekli Değildir” raporu verilmiş olan taş ocakları çatır çatır çalışıyorlar. Bunların ürettiği kirlilik oradaki mercanları, oradaki deniz dibi bitkisel hayatı ciddi biçimde riske sokmuş durumda. Şimdi, bunları konuşmadan böyle bir yasayla, böyle bir teklifle bu meselelerin çözüleceğini düşünüyor olmak gerçekten saflık yani olması mümkün değil bu tür şeylerin.

“Mapa ve şamandıra” diye bir şeyler yazmışlar. “Mapa ve şamandırayla koyuları toparlayacağız.” deniyor. Arkadaşlar, mapa ve şamandıra şöyle şeyler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

RİDVAN TURAN (Devamla) – Siz o koya mapa ve şamandıraları koyduğunuzda oraya, o koylara onlarca, belki yüzlerce yat demirleyecek. Zaten bu sahiller, sığıklar balıkların sığınma ve üreme alanlarıdır. Buralardaki deniz ekosistemini daha fazla bozacak, orası vatandaşa kapalı hâle gelecek, bir avuç burjuvazinin, sermayedarın yatlarını demirlediği yerler hâline gelecek. Bunların başka yolları ve yöntemleri var; bunları böyle görmek lazım.

Aslında, daha konuşulacak çok fazla şey var ama netice olarak şunu söyleyeyim: Bu teklif çevre sorununu ve Marmara sorununu imarın gözünden görüyor. İmarın gözünden ekolojiye bakarsanız her şeyi inşaat gibi görürsünüz, rant gibi görürsünüz. Burada da hayra dönük hiçbir şey elde edemezsiniz, aynı buradaki hükümlerde yer aldığı gibi.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına ikinci söz talebi Sayın Vecdi Gündoğdu'nun.

Buyurun Sayın Gündoğdu. (CHP sıralarından alkışlar)

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yirmi yıldır “yeşil” deyince aklına doların yeşili gelenler, rant uğruna doğaya karşı acımasız davrananlar, kamu yararı yerine yandaş yararını koruyanlar tarafından şu anda yönetiliyoruz. Maviyi, yeşili rant uğruna acımasızca talan ettiniz. Son yirmi yılda sel, müsilaj, orman yangınları gibi birçok felaket de yaşadık. 170 bin hektarlık orman alanı gözlerimizin önünde cayır cayır yandı. Akciğerlerimiz, oksijen depolarımız neden yandı? Nedeni açık; akılsız, öngörülen yoksun yönetim, akciğerlerimizi koruyacak üç beş yangın söndürme uçağını alamadığı için yandı. Akciğerlerimizin cayır cayır yanmasını, canlıların küle dönüşmesini günlerce sadece seyrettiniz. Ormanlarda dinamikler patlıyor, sular kirleniyor, orman ve su varlığımız azalıyor, gelecek nesillerin yaşam alanları yok ediliyor, onlar bunu hiç ama hiç hak etmiyor.

Bugün ÇED raporlarıyla hak gördükleriniz aslında yarınlardan da çaldıklarınızdır, çalınan gelecek nesillerin hayatlarıdır. Bilim insanları bıkmadan usanmadan uyarıyor, “Trakya’da yer altı sularının yüzde 85’i tükendi.” diyor. Trakya’da yer altı suları alarm veriyor yani bu tüketim biçimiyle yer altı su seviyesinden artık istifade edemeyecek hâle geldiğimiz görülüyor ve bu, kaçınılmaz. Dolayısıyla “Yer altı sularına gözünüz gibi bakın.” diyor bilim adamları, “Koruyun.” diyor. Istrancalar bu nedenle çok ama çok önemli bir doğal varlığımız diyoruz; Istrancalar tarihi, kültürü, ormanı, toprağı, suyu, havası, yaban hayatı, doğal ve sosyal yaşamıyla bizim en değerli hazinemizdir diyoruz; geleceğe bırakılacak en değerli mirastır diyoruz; mirası korumak, geleceğe bırakmak için bilimsel gerçekleri göz ardı etmeden milyonlarca yıllık bu doğal mirası korumak zorundayız diyoruz. Peki, neler yapıyoruz? Hiçbir şey yapmıyoruz.

Yerelde yaşayan paydaşların yani STK’lerin görüşlerini dahi alma gereği duymuyorsunuz. Istrancalar şu anda İstanbul’un nefes borusudur değerli milletvekilleri. İstanbul’daki barajları dolduracak suyun geldiği yerdir Istrancalar. Trakya’nın bereketli tarım topraklarını acımasız ve vahşi rant uğruna şu anda yok ettiniz. Verim düştü; çiftçi yirmi yıl otuz yıl önceki verimi alamıyor, yoğun gübreyle rağmen verim yükselmiyor, ürün kalitesi de şu anda yükselmiyor çünkü Trakya’da tarım topraklarını kirlattiniz, yer altı sularını yok ettiniz, soluduğumuz tertemiz havayı da maalesef katlettiniz ve Trakya’yı kronik hastalıkların en çok olduğu bir bölge hâline de getirdiniz. Trakya çiftçisine kol kanat gerseydiniz, göz nuru yapsaydınız bugün savaş hâlindeki ülkelerden yağ, buğday gibi ürünleri nasıl alırız diye de kara kara düşünmezsiniz.

Dünyadaki petrol fiyatları son bir yılda yüzde 80,3 arttı; mazot son bir yılda 7 liradan 26 liraya çıktı, bir yılda tam 3,5 kat mazot fiyatları arttı ve hâlâ da artmaya devam ediyor. Çiftçi traktörüyle tarladan eve geldi, fiyat yine arttı; evden tarlaya gitti, fiyat yine arttı. Yeter artık diyoruz ya, yeter artık; üreticimize, çiftçimize bu kadar eziyet çekirtmeye hiç kimsenin hakkı yok.

Enflasyon ve işsizliğin toplamından oluşan Sefalet Endeksi'nde ülkemizi G-20'nin açık ara sefalet şampiyonu yaptınız. Sefalette iflas bayrağını çeken Arjantin'e 20 puan, Güney Afrika'ya 45 puan, Brezilya'ya da 62 puan fark attık. Sadece hayat pahalılığını değil, artık açlığı ve yokluğu da konuşur hâle geldik. Yaşattığımız bu karanlık günlerde millete bir de büyüme hikâyesi, büyüme yalanı anlatıyorsunuz. Büyüyen ekonomide halk fakirleşiyor, büyüyen ekonomide işsizlik artıyor; mültecî geliyor, bizim gençlerimiz dışarıya gidiyor. Büyüyen ekonomide ülkenin parası her gün değer kaybediyor. Hazine Bakanı çıkıp "Türk lirası daha fazla değer kaybedemez." dedikten sonra Türk lirası yaklaşık yüzde 15 değer kaybediyor. Büyüyen ekonomide milletin sırtına yüklenen vergiler her geçen gün artıyor; 1 telefon parası bayiye, 3 telefon parası vergiye; 1 araba parası bayiye, 3 araba parası vergiye; 1 depo motorin bayiye, 2 depo motorin vergiye. Bu hâle gelmiş; artık şaka gibisiniz ya!

Savaş hâlinde olan iki ülkedeki enflasyon rakamlarını bilmeyenlere söyleyeyim, hani, hep diyorlar ya, daha doğrusu içeride yangını dışarıya bağlayanlara bir sesleneyim: Savaşta Ukrayna'da enflasyon yüzde 16,4; Rusya'da yüzde 17,8; TÜİK'in bütün baskılardan sonra kamuoyuna açıkladığı enflasyon ise yüzde 73,5; Enflasyonu Araştırma Grubu'nun yaptığı araştırmaya göre ise gerçek tüketici enflasyonu yüzde 160 olmuş. Bunu zaten vatandaş görüyor, alışveriş yaparken de çarşıda pazarda gezerken de hissediyor ve yaşıyor.

Enflasyona neden olan, enflasyonu büyüten şu anda AKP, gerekçe arayan yine AKP. Şimdi de utanmadan, sıkılmadan hiçbir günahı olmayan "Memurun, işçinin, emeklinin, dulun, yetimin hakkını nasıl ellerinden alırım, onlara nasıl daha düşük aylık veririm." diye oturup TÜİK'e müdahale eden yine AKP. Siz bugün işçi, emekli, memur az zam alsın diye enflasyonu düşük tutarsanız yarın da sofrasını, ekmeğini, aşını çaldığımız bu insanlar inanın size sandıkta o hesabı soracak. Bir kez daha işçilere sesleniyorum, emeklilere sesleniyorum, dul ve yetimlere sesleniyorum, memurlara sesleniyorum: Hakkınızın yenmesini istemiyorsanız, yoksulluk sınırının üzerinde ücret almak istiyorsanız gelin, bize katılın. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, esnaf pandemi döneminde almış olduğu borcu hâlâ ödeyemedi. Milleti çarpmaya devam eden elektrik faturaları esnafımızı perişan etmiş durumda. Esnaf su ve gaz faturalarını da artık ödeyemiyor. Esnafımız ne kadar dayanabilirim diye gün saymaya başladı. Akşam eve gittiğinde eşinin, çocuklarının yüzüne bakamıyor, mahcup durumda. Genç çiftler artık ev masraflarını karşılayamadığı için analarının-babalarının evlerine taşınıyor. AKP seçimden önce ev almak için hâlâ bir hedef vermiş, 2071! Yahu yazıklar olsun diyorum artık ya! Gençlerin umutlarını çaldınız, umutlarını yok ettiniz, yuva kurma özlemlerini dahi yok ettiniz. Geçinemeyen millet borcunu nasıl ödesin? Ödeyemiyor şu anda. İcra dairelerindeki dosya sayısı son bir yılda 1 milyon 468 bin artışla 23 milyon 558 bine yükselmiş. Çiftçilerin sadece bankalarda takibe düşen kredileri 4 milyar lirayı bulmuş.

Sayın milletvekilleri, biz yaşadığımız dünyayı gelecek nesillerden ödünç aldığımızın farkındayız. Biz biliyoruz, canlı ve cansız varlıklar bu ekosistemin bir parçası. Sağlıklı bir ekosistem henüz doğmamış olan nesillerin de hakkıdır. Bizler sürdürülebilir yaşam anlayışı ışığında bu hakkı anayasal güvence altına alacağız, çevre talanını durduracağız ve AK PARTİ yönetimin vermiş olduğu zararların hızla telafisini gerçekleştireceğiz. Bu topraklarda umutsuzluğun yeşermesine izin vermeyeceğiz. Bu topraklar bereketli topraklar, alın teri dökülen topraklar, şehit kanı gören topraklar. Bu toprakların ruhunda umut vardır, gelecek vardır, beraberlik vardır, kucaklaşma vardır. "Gelin, bize katılın." diye halkımıza bir kez daha sesleniyorum. Biz umutların yeşermesini sağlayacağız, güzel günlere doğru çıkacağımız yolculuğun hizmetkârları olacağız. Siz varsanız biz varız, biz hazırız.

Genel Kurula saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime on beş dakika veriyorum, Grup Başkan Vekillerimizi de kürsü arkasına davet ediyorum.

Kapanma Saati: 17.29

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.50

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 15’inci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde gruplar adına ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Sayın Zeki Hakan Sıdalı’nın.

Buyurun Sayın Sıdalı. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamuoyunda müsilaj kanunu olarak da bilinen bir teklif üzerine konuşuyoruz ancak içeriğe baktığımızda Cumhurbaşkanına yeni yetkiler, Türkiye Çevre Ajansına yeni imtiyazlar ve seçilmiş şirketlere yeni rant yaratılacağını görüyoruz. Mesele rant olunca eliniz tutulmuyor, hıza yeni yetişilmiyor. Müsilajın Marmara’yı boyaması misali siz de bu kanun teklifiyle milletin gözünü boyamaya çalışıyorsunuz. Artık vatandaş görüyor, biliyor, hesabı da sandıkta kesecek. Mesela, Cumhurbaşkanlığına yeni bir yetki veren maddenin gerekçesinde küresel iklim değişikliği ve kuraklık nedeniyle su kaynakları üzerinde artan baskının ülkemizde su sıkıntısına sebep olacağı belirtiliyor. Doğru fakat her zamanki gibi eksik bir gerekçe çünkü biz su zengini bir ülke değiliz ve su sıkıntısı yalnızca geleceğin değil, bugünün de problemi. Şu an su stresi çeken ülke kategorisindeyiz, yakın gelecekte ise maalesef su fakiri olacağız. Bu doğrultuda barajlardaki suların kullanımı çok önemli. Aslında bu tespitiniz doğru. Şimdi, böyle ciddi gerekçeleri sıralayınca insan, suların kullanım şekillerini bilimsel bir kurul belirleyecek, yapay zekâlar ve algoritmalar kullanılacak, böyle kararlar verilecek gibi bir sonuç bekliyor sizden. Peki ne oluyor? Sayın Cumhurbaşkanına baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranlarını belirleme yetkisi veriliyor. Değiştirdiğiniz sistemde bile konuyla ilgili bakanlık gerekli bilimsel araştırmaları yapıp oranları teklif ediyor, Başbakanlıkta onaylıyordu. Şimdi ise aynı kişi inceleyecek, aynı kişi tespit ve teklif edecek ve aynı kişi onaylayacak. Bu teklif, iktidarımızın iklim değişikliğiyle mücadeledeki ciddiyet ve samimiyetinin somut bir dışa vurumu.

Müsilajla mücadeleniz de kuraklık ve su kıtlığıyla olandan farklı değil. Marmara Bölgesi’nin başına bela müsilajda bile görüyoruz ki büyük bir çaba, teknolojik destekle, seferberlik hâlinde çözüme gidilmesi gerekirken sonuç yine yüzeysel. Teklifteki yasal düzenlemelere baktığımızda gördük ki yine atılan taş, ürkütülen kuşa değmemiş. Madem alacağımız tek önlem dört beş kanun maddesinde basit değişiklikler yapmaktı, neden dört aylık bir Komisyon çalışması yapıp 570 sayfalık bir rapor hazırlandı o hâlde? Kanunu çıkarırken bari Komisyon raporunu kale alsaydınız. Onu da yapmadınız. Siz bunları yapmazken müsilaj belki yüzeyde azaldı ancak denizin derinliklerinde yayıldııkça yayılıyor. Deniz canlılarının oksijensiz kalması ve buna bağlı olarak beslenememesi tehdidi büyütüyor.

Marmara'ya her gün yaklaşık 7,5 milyon metreküp atık su boşaltılıyor. Bu, azot açısından yoğun tonlarca su demek. Karasal baskı azaltılmadığı sürece denizlerdeki kirlilik yükü devam edecek ve yeni müsilaj vakaları maalesef birbirini izleyecek.

Bu kanunla cezaları artıracaksınız, caydırıcı olacak ama çözüm olmayacak. Unutmayın, hava, deniz, kara, fark etmez; kirlilikle mücadelenin en kesin çözümü temizlemek değil, kirletmemektir. Teklifte belediyelere arıtma tesisi için altı aylık süre veriyorsunuz. Bu sürede belediyelerden ne yapılmasını bekliyorsunuz? İş termin planını Bakanlığa teslim etmelerini yani “Yer seçimi, proje, ihale, inşaat, işletmeye alma süreçlerini planlayın.” diyorsunuz. Eğer yapamazlarsa bütün yetki onlardan alınacak. Atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri inşa edilecek arazilerin tespitinin hemen yapılamayacağı düşünüldüğünde amacınız üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek. Peki, sonrasında ne olacak? Bakanlık bu tesisleri yapma, yaptırma, işletme yetkilerini belediyeden devralacak, daha önce yüzlerce emsalini yaşadığımız gibi seçilmiş şirketlere yap-işlet-devret modeliyle ihale edecek, nihayetinde de inşa ve işletme sürecinden doğan tüm maliyetleri belediye bütçesinden kesecek. Yani Hükümet yine kendisine ait olmayan kaynakla kahramanlık hikâyesi peşinde.

Kıymetli milletvekilleri, teklifin 15'inci maddesinin ilk hâli 65 yaşın üstündeki denetçi, mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrolörlerin şantiyelerde denetim yapmasını yasaklıyordu. Çalışma yaş üst sınırının 75 olarak değiştirilmesi olumludur ancak bu alanda uzman yeni mühendislerin yetişmesi ve piyasada işsiz olan mühendislerin de istihdama dâhil edilmesi için bir düzenleme yapılması gerekiyor. Buradan teklifimizi bir kez daha yinelemek istiyorum: Yönetmelikle belirlenmiş olan beş yıl tecrübe şartını üç yıla indirin. Genç mühendislerimiz kıdemli mühendislerin yanında süreci daha yakından görsün ve tecrübelerini perçinlesinler.

Kurulduğu günden beri tartışmaların odağından hiç düşmeyen, alternatif bakanlık gibi hareket eden Türkiye Çevre Ajansı her çevreyle ilgili kanunda olduğu gibi burada da es geçilmemiş. Örneğin bu teklifle Ajansa depozitoyla ilgili işlemleri yap-işlet-devret modeliyle özel sektöre yaptırma imkânı sağlanıyor. Depozito sisteminin dünyadaki örneklerine baktığımızda kâr amacıyla değil, tamamen çevreci bilinçle hareket edildiğini görüyoruz; size garip gelebilir. Ülkemizde ise rantın çevreyi kirlettiği bir tablo karşımıza çıkıyor. İlk önce Bakanlığın uhdesinde olan depozito yönetimi Türkiye Çevre Ajansına devredilmişti. Bugün görüştüğümüz teklifle de Ajanstan özel sektöre bir devir söz konusu. Ajansın kurulmasına yönelik teklifi Aralık 2020'de Genel Kurulda görüşmüştük, “Ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik bir ajans kuruyoruz. İdare tarafından hızlı ve etkin adımların atılması gerekiyor.” demiştiniz yani Bakanlığın gösteremediği hız ve etkinliği Ajans gösterecekti ancak şimdi anlıyoruz, Ajans da gösteremiyor ki “Bir de özel sektör yapsın.” diyorsunuz. Ne depozito yönetim sistemiymiş bu ya? Resmen tutanın elini yakıyor, başkasına devrediyor. Bu değişiklikte resmen, Ajans, kuruluş kanununda yer alan asıl amacından vazgeçmiş, çevreyi koruma hedeflerini ranta taşere etmiştir. Peki, bununla bitiyor mu? Maalesef bitmiyor.

Bir de meşhur 29'uncu maddemiz var ki teklifin en sorunlu maddelerinin başında geliyor. Hem Çevre hem de Bayındırlık ve İmar Komisyonlarında yaptığımız öneriler ve toplumdaki tepkilerin kısmi de olsa olumlu sonuç vermesi, demokrasimiz ve Parlamentomuz açısından kıymetlidir. Ancak gelen tepkilerle teklifi revize ettiğinizde bakalım nasıl uygulayacaksınız? İlk hâlinde kısıyılarımız ve koruma alanlarımız Ajans tarafından üçüncü kişilere devredilebilecekti. Turizm alanlarının işletme hakkının verilmek istenmesi doğrudan Ajansın kuruluş amacıyla çelişiyor. Mapa ve şamandıra konusuya başlı başına bir problem. Bu işin neticesinde koylarımızın tekne park alanlarına çevrilmesi söz konusu. Her ne kadar Ajansın mapa ve şamandıraları özel şirketlere ihale etmesi tekliften çıkartılsa

da “yeni şirketler kurma” ifadesi kaldı. Yani “Sen beceremezsin, ben yaparım.” diyor. Bakanlığın elinden yetkileri alan Ajans, bu işi de şirketler aracılığıyla yönetecek. Bakanlık yapamıyor, Ajans yapamıyor ama Ajansın kurduğu şirket yapıyor. Anlaşılan Ajans, 8-9 maaşta kalıp huzursuz olanların maaşını 10’a tamamlayacak. Bu maddenin teklif metninden çıkarılması önergemiz reddedildi ama milletimiz merak etmesin bu adaletsiz düzen bitecek, az kaldı. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Kıymetli milletvekilleri; eczacılarımızın kronik hâle gelen sorunları artık sabır testisini kırarak hâle geldi. Tüm taleplere ve görüşmelere rağmen on üç yıldır, tam on üç yıldır güncellenmeyen ilaç fiyat kararnameci eczacıları felç etmiş durumda. 2009 yılının şartlarına göre düzenlenmiş bir kararnamenin bu ekonomik kriz ortamında, hâlen uygulanıyor olması iktidarı rahatsız etmiyor mu merak ediyorum. Gördüğüm kadarıyla etmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Elbette ki eczaneler ticarethane değil ancak personel giderlerinden kiralara, faturalardan prim ödemelerine kadar birçok gideri olan eczacılarımız artık kredi borçlarını yeni kredilerle ödemek zorunda kalıyorlar. Şu an 8 bin eczane, evet, 8 bin eczane kapanma riskiyle karşı karşıya. Gerçi siz “Kapatsınlar, yeni mezunlarla yola devam edebiliriz.” de diyebilirsiniz. Ancak biz yıllara sâri hiçbir kuruluşun kapanmasına göz yumamayız. Pandemi döneminin fedakâr kahramanları eczacılarımız için gereğini yapın. İlaç fiyat kararnamesi başta olmak üzere bütün iyileştirmeleri ivedilikle yerine getirin ki eczacılarımız bir nebze olsun rahat etsin.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Ayşe Sibel Ersoy.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dünyanın her yerinde yayılan sera gazının yerküredeki etkisi aynıdır. Etkili bir eylem için küresel iş birliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Küresel ısınma dünyanın her yerini etkilerken bu etkiler bölgesel olarak farklılık göstermektedir. İklim kriziyle mücadelede hiçbir ülkenin tek başına kurtuluş şansı yoktur; tüm dünya daha fazla zaman kaybetmeden birlikte harekete geçmelidir. Küresel olarak yıllardır süregelen su, tarım ve enerji politikalarını değiştirme yönünde karar alınması artık bir tercih değil bir zorunluluktur. Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için hep birlikte katılımcı ve kalıcı çözümler geliştirmeliyiz. Ülke olarak, hızlı karar alma ve uygulama imkânı sağlayan Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin katkısıyla, küresel iklim değişikliğiyle oluşabilecek tehditlerin önlenmesi veya en aza indirgenebilmesi için önemli adımlar atıldı. Bu bağlamda dünyaya örnek Sıfır Atık Projesi’yle evsel atıklarda geri kazanım oranı 5 puan daha yükseltilecek yüzde 22’den yüzde 27’e çıkarılmıştır. Diğer bir ifadeyle, evlerimizde, iş yerlerimizde ürettiğimiz her 4 birim atıktan 1’i geri kazanılarak tekrar doğal döngüye dâhil edilmiştir. Her damlasına sahip çıkmamız gereken sularımızın korunmasında da önemli gelişme sağlanmış, artırılarak geri kullanılan su oranı yüzde 10 artırılmıştır. Mavi bayraklı plaj sayısı 519’dan 531’e yükseltilmiştir.

Yerli ve millî imkânlarla, hava kirliliğine neden olan noktaları ve kirlilik kaynaklarının tespitinde, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi ölçebilen üç boyutlu “NEFES” yazılımı geliştirilmiştir. Avrupa’nın ve ülkemizin ilk karbon nötr biyorafineri tesisi hizmete açılmış ve bu yakıtla ilk uçuş gerçekleştirilmiştir. Kurulu güçte 4 bin megavat üzerinde bir artış yaşanmış, bunun neredeyse tamamı da yenilenebilir yani çevre ve iklim dostu temiz enerji kaynaklarından sağlanmıştır.

Aralarında hâlihazırda Türkiye’nin en büyüğü olan Başkent Millet Bahçesi de olmak üzere, 3 milyon metrekarelik alana sahip olan 27 millet bahçesi açıldı. Dünyanın en büyük 5’inci bahçesi olacak Atatürk Havalimanı Millet Bahçesi’nin de ilk fidanları toprakla buluşturuldu. Yine, çok sayıda otoyol, köprü ve tünelle hem ulaşım kolaylaştı hem zamandan hem de akaryakıttan tasarruf sağlanarak hava kirliticilerinin salımı böylelikle önlenmiş oldu.

Kıymetli vekiller, sadece ulusal değil, uluslararası bazda da birçok adım atılmıştır. Bu çerçevede, geçen yılın mart ayında yüksek küresel ısınma potansiyelleri sebebiyle iklim değişikliğini olumsuz etkileyen soğutma gazlarının üretimini ve tüketimini aşamalı olarak azaltmayı öngören Kigali Değişikliği’ne taraf olduk. Eylül ayında 76’ncısı gerçekleşen Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından “2053 Net Sıfır Emisyon” hedefimiz dünya kamuoyuna ilan edildi. Akabinde, siz değerli milletvekillerimizin desteğiyle, geçtiğimiz ekim ayında Paris İklim Anlaşması’na taraf olduk. Küresel sorun, iklim değişikliğiyle daha güçlü bir mücadele için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yeniden yapılandırılarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak hizmet vermeye başladı ve bakanlığa bağlı müstakil bir İklim Değişikliği Başkanlığı kuruldu. Bu senenin ilk çeyreğinde cıva ve bileşiklerinin sağlıklı yönetimini konu edinen Minamata Sözleşmesi’ne yine Gazi Meclisimizin takdiriyle taraf olduk.

Saygıdeğer milletvekilleri, yakın geçmişimizde yaşadığımız doğal afetler ve orman yangınları üzüntülü günler geçirmemize neden oldu. Aslında, bu üzücü hadiseler, oluş ve etkileriyle bizim bu konuya daha büyük bir hassasiyet göstermemizi sağladı; dünyada da bu hassasiyetin oluştuğunu görebiliyoruz. Çevresel hassasiyetin gelişimi, malumunuz, son elli yıl içinde oluştu. Aşırı DDT kullanımı, Güney Kutup bölgesinde ozon tabakasındaki incelleme, Sanayi Devrimi’nin başladığı Avrupa ülkelerinde görülen hava kirliliğinin yol açtığı binlerce ölümler, Amerika’da yaşanan petrol sızıntılarının yol açtığı milyonlarca canlı kıyımı kamuoyunun dikkatini çekmiş ve uluslararası alanda yasal altyapının oluşmasında mihenk taşı olmuşlardı. Ülkemizde de geçtiğimiz yıl ekolojik açıdan çok sayıda yıkıcı afete tanık olduk. Karadeniz’de aşırı yağışlara bağlı oluşan seller, güneyimizde âdeta ciğerlerimizi dağlayan yangınlar ne yazık ki hafızalarımıza kazınan, istenmeyen türden hadiselerdi. Ancak bu afetler karşısında da oldukça proaktif hareket ettik, afetlerin etkilerini silmek için devlet, millet el ele seferber olduk. Tarihimizde ilk defa canımızı acıtan yangınlar sonrası alanında uzman akademisyenlerin katılımıyla bir ekolojik kurtarma çalışması yürütüldü. Keza, dünyanın en küçük iç denizi unvanına sahip Marmara’mızı saran, günlerce koku ve görüntü kirliliğiyle beraber ulaşımın, balıkçılığın, turizm faaliyetlerinin sekteye uğradı ekolojik felaket müsilaj sorununu da unutmadık. Müsilajla mücadele noktasında ilk olarak 22 maddelik Marmara Denizi Eylem Planı hazırlandı, “Marmara hepimizin.” şiarıyla hareket edilerek kıyısı bulunan illerin belediye ve büyükşehir belediye başkanlarının da altına imza koydukları, diğer bir ifadeyle uygulayacaklarını taahhüt ettikleri bir çıktı oldu bu eylem planı. Plan kapsamında 8 Haziran 2021’de müsilaj temizliği seferberliği başlatıldı ve bir ay gibi kısa bir sürede yüzeydeki müsilaj temizlendi. Marmara Denizi’ndeki çözülmüş oksijen seviyesini yükseltmek üzere 4 bölgeye oksijen zenginleştirici cihaz yerleştirildi, atık su deşarj limitleri daha da sıklaştırıldı. Böylece 10 bini aşkın çevre denetimi gerçekleştirildi, Marmara Denizi özel çevre koruma alanı ilan edildi. Gazi Meclisimiz de çalışmalarda üzerine düşeni yapmış, müsilajla ilgili bir araştırma komisyonu kurarak çalışmalara destek vermişti.

Kıymetli vekiller, mslajla mücadelede oldukça başarılı bir yol izledik, güzel sonuçlar da aldık ancak böyle si hadiselerin tekrarını önlemek adına daha kalıcı eylemler gerekiyor. Bunlar için de yasal altyapıya ihtiyaç var yani mevzuatın günün koşullarına uygun hâle gelmesi gerekiyor.

Peki, Şimdi, burada görüşmelerine başladığımız kanun değişikliği neler getiriyor? Aslında temel gerekçe, müsülaj ve benzeri olumsuzlukları önlemek yani doğamızı, denizlerimizi ve çevremizi korumak. Düzenlemeyle, atık su arıtma tesislerinin ileri biyolojik arıtmaya dönüşümü amaçlanıyor; bunun kamu-özel iş birliğiyle yapılmasının önünü açıyoruz. Belirtilen süre içerisinde ilgili yönetimce herhangi bir işlemin yapılmaması hâlinde bu tesislerin bakanlık eliyle yapılabilirliğinin de yasal altyapısını oluşturuyoruz. Doğal su kaynaklarımızı korumak için ilave bir adım daha atılıyor. Bu kanun teklifiyle, artılmış atık suyu yeniden proseslerinde veya tesislerinde kullananlara teşvik verilerek suyun geri kazanımı sağlanmış olacak. Çok önemli diğer bir adım da enerji giderlerinin tamamını karşılayabilecek bir üzüm üretilmesidir. Yani bir işletme veya belediye, artıttığı atık suyu sulamada, soğutmada veya daha farklı bir amaçla tekrar kullandığını, bu esnada da normal su kaynaklarını kullanmadığını belgelendirildiğinde enerji giderleri bakanlıkça desteklenecek.

Kıymetli vekiller, bu kanun teklifimizin ülkemize, milletimize ve insanlığa hayırlar getirmesini temenni ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Oya Ersoy.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA OYA ERSOY (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu teklifin adı “evre”yle başlıyor ama içeriği tamamen rant olan bir kanun teklifi. Teklifin gerekçesinde, sadece evre Kanunu’ndaki değişiklikleri ilgilendiren kısımda -hani genellersek- birincisi mslajın engellenmesi ve çevrenin korunması; ikincisi de su varlıklarının korunması, artılmış atık suyun yeniden kullanımının teşvik edilmesi... Bunlar da daha çok iklim krizine bağlanıyor. Evet, iklim krizi diye bir canavar var ve bu canavar başımıza gelen her türlü melanetin sorumlusu; sellerin, yangınların, mslajın, her Şeyin sorumlusu bu.

Peki, iklim krizi ne? İklım krizi bir sonuç arkadaşlar. İşin z, neoliberal politikaların yarattığı bir ekolojik krizdir ve bu ekolojik kriz bu politikalar değişmeden gitmez. Sermayenin doğa üzerinde tahakküm kurma ve doğadan yalnızca rant sağlama düzeni doğal varlıkların, dünyanın ve tüm canlı yaşamının sonunu getiriyor, herkes bunu bilerek hareket etsin. Biz bu nedeni, sorumlusunu göz ardı ederek bu sonucun etkilerini azaltmaya çalışarak hiçbir Şey yapamayız, bunların hiçbiri başarılı olmaz; sadece bir krizi yönetmekten ibarettir, yönetme çabasından ibarettir.

Siz, bu krizi de sermaye için bir fırsata çevirip iklim krizinin yani ekolojik krizin sonuçlarını yönetmeyi de ranta açıyorsunuz. İşte, getirdiğiniz bu yasa teklifinde çevrenin korunması yok, doğanın talanının engellenmesi yok, su varlıklarının korunması yok; tam tersine, Őirketlerinize yeni kr alanları yaratmak var ve tabii, her zamanki gibi bir de saraya yetki var.

1’inci maddeden başlayalım. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranlarının Cumhurbaşkanı tarafından belirlenip değiştirilmesine imkân veriliyor ve bu kanun yürürlüğe girdiğinde Cumhurbaşkanı kendisine verilen bu yetkiyle çoğu büyükşehir belediyelerinde bulunan içme suyu barajlarının kullanım yöntem ve oranlarını belirleyebilecek ve istediği dereye HES kurabilecek. Yani 1’inci maddede ne var? Su varlıklarının tamamen tekelleştirilerek ticarileştirilmesi var, bölgesel olarak suyun içmede, tarımsal alanlarda ya da enerjide kullanımının sermayenin ıkırı doğrultusunda yönetilmesi var ve bu konuda AKP Genel Başkanına tam yetki var.

İktiranız boyunca, yıllardır, su hizmetini özelleştirdiniz; zaten her şey buradan başladı. O, su, pet şişelere girdi ya -hani, karikatürize ederek söylüyorum- buradan başladı ve sulama kanallarına, su kuyularına sayaç taktınız; suyu alınır, satılır bir meta hâline getirdiniz. İçme suyu havzalarının üzerinde maden ruhsatları verdiniz ve vermeye de devam ediyorsunuz; endüstriyel tesisler kurulmasına göz yumdunuz, hatta içme suyu havzalarını imara açtınız. En büyük zararı da HES'lerle yaptınız, su havzalarını bütünleşik olarak o şirketlerin kullanımına sundunuz ve derelerin üzerine kurduğunuz HES'lerle aslında amaç öyle, elektrik üretimi vesaire değil suya sahip olmak, şirketlerin suya sahip olmasıdır. Pek çok vadede HES yapan şirketler tünellerle diğer vadiden derelerin sularını toplayarak yer altı sularını kendi borularına ve kanallarına aktarıyor ve HES'ler nedeniyle derelerdeki sular bitiyor, azalıyor; tünellerle santrale taşıdığı için vadilerde kilometrelerce boyunca derelerin neredeyse kuruma aşamasına geldiğini görüyorsunuz. Siz, su varlıklarını kuruturken, tüm bu yaptıklarınızla yani yağma ve talan politikalarınızla, halka da dönüp diyorsunuz ki: "Suyu tasarruflu kullanın."

Bakalım, TÜİK verilerine göre bile, kişi başına su tüketimi -bölgelere göre değişmekle birlikte- 35-40 metreküp, bunu geçmiyor; buna karşın Avrupa Birliği ortalaması yıllık 100 metrekübün üstünde ve üstelik birçok Avrupa ülkesinde çeşmelerden akan güvenilir su ücretsizdir. Ülkemizde yaşayan her bireyin, her yurttaşın güvenilir temiz suya kolay ve parasız ulaşma hakkı vardır ve damacana şirketlerine biz para ödemek zorunda değiliz ama bunun için sizin suyun ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi projelerinizden, politikanızdan vazgeçmeniz lazım.

Yapılması gereken belli; su varlıklarının korunması için doğadan ve halktan yana, planlı ve ihtiyaca yönelik su, gıda ve enerji politikalarının oluşturulması şart. Zaten yetersiz olan tatlı su varlıklarımız madencilik, endüstrileşme ve çarpık kentleşme tehditlerinden korunmalı ve su havzalarımız her türlü imara kapatılmamalıdır.

Su varlıklarını tehdit eden en önemli sorunlardan biri de derelerin, nehirlerin, denizlerin kronik kirlenme sorunudur. Sanayileşme ve üretim sonrasında ortaya çıkan atıkların denizlere atılması ve gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle deniz, dere ve su varlıklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyayız. Geçen sene yaşanan o müsilaj sorunu var ya, o da bunun görünen yüzüdür. Marmara Denizi'nde müsilaj oluşumunun en önemli nedeni kirlilik yükü çok yüksek olan evsel ve endüstriyel atık sulardır, bunlara hayvancılık ve tarımda ortaya çıkan atık suların da doğrudan Marmara Denizi'ne deşarj edilmesini ekleyebiliriz,.

Bakın, Ergene derin deniz deşarjı; Marmara Denizi'nde müsilajın oluşmasının en önemli nedeni olarak bu gösteriliyor. Marmara Denizi'nde derin deşarjı öneren, bütün atıkları olduğu gibi Karadeniz'e taşıyan politikanız olduğu sürece Marmara Denizi'ni temizlemeniz mümkün değil. Gerçekten müsilaj sorununun çözülmesini istiyorsanız ve çevreyi korumak istiyorsunuz madem, şunları yapacaksınız: Müsilaja neden olan atıkların derin deşarj yöntemiyle denize bırakılması derhâl durdurulacak. "Derin deniz deşarjı" ve "alıcı ortam" kavramları bütün kanun ve yönetmeliklerden çıkarılacak yani mevzuattan çıkartın, kafanızdan da çıkartın bunu. Arıtılan suların alıcı ortama verilmesinden ziyade tekrar kullanılmasına dönük planlar yapılmak zorunda ve arıtılmış suyun karada kullanılmasının esas olması önemli bu konuda.

Atık suyu arıtmak ve kullanmak çevrenin, ekolojik dengenin, tarım alanlarının, yaşam alanlarının ve halk sağlığının korunması için çok önemli. Oysa siz ne yapıyorsunuz? Bu teklifle, arıtma hizmetini kamusal hizmet olmaktan çıkarıp özel sektöre ihale etmenin yasal zeminini oluşturuyorsunuz -yani bu anlamda da şirketleriniz kâr etsin- ve kâr edebileceği bir meta hâline dönüştürüyorsunuz. Şirketlerin amacı -adı üstünde, şirket; Ticaret Kanunu'na da bakın, meta-kâr elde etmektir ve kâr elde etmek için ne yapar? Az maliyet, çok kâr; ne kadar az maliyet olursa o kadar çok kâr yani ne kadar az arıtırsa, girdi maliyetlerini ne kadar düşürürse o kadar çok kâr edecek. Ve atık su arıtmanın özelleştirilmesi demek, aslında atık suyun arıtılmaması demek.

Yine, atıkların toplanma, taşınma hizmetleri, atık işleme, geri kazanım ve bertaraf tesisleri ile mapa ve şamandıraların yap-işlet-devret modeliyle özel sektör tarafından yapılması, onarılması ve işletilmesinin önünü açıyorsunuz bu teklifle ve tesislerin, bilimin gereklerine göre değil, tam bir kârlılığa göre yönetilmesi ve yine şirketlerin kâr etmesi esası var, bu geri dönülemez tahribatlar yaratır. Denizlerin, su varlıklarının, ekolojinin korunması, halkın ve doğanın yararına kamusal politikalarla ve kamusal denetimle olur. Su varlıklarının korunması, şirketlerin kârlılık hesaplarına bırakılmaz, teslim edilemez. Aritma ve geri dönüşüm politikaları, halkın ve doğanın çıkarı için kamu tarafından yürütülmek zorundadır.

Teklifte yer alan bir diğer husus da iki yıl önce kurulan ve çevre politikaları üzerindeki kamu denetiminin kaldırıldığı Çevre Ajansının yetkilerinin genişletilmesi ve yine bunun özele devredilmesi. Evet, bu yasa teklifi geçerse tüm Türkiye kıyılarına kapsayan mapa ve şamandıra ihale verme yetkisi Çevre Ajansı Başkanlığına verilecek. Hemen hatırlayalım, Fethiye ve Dalaman'ın dünyaca ünlü koylarına 127 mapa ve 47 şamandıra ihalesi yapılmıştı. Kime verilmişti? Eski bir AKP milletvekiline verilmişti bu ihale ve halkın tepkisiyle bu ihale iptal edildi. İşte, bu yasa teklifi bu izni Çevre Ajansına veriyor ve doğal sit alanları yok edilecek, hatta Kıyı Kanunu kapsamındaki alanlar Çevre Ajansının kullanımına verildiğinde Ajans buralara özel şirket kurabilecek veya özel şirketlere devredip işletebilecek. Koylar, yat sahiplerine tamamen teslim edilecek, halka kapatılacak. Evet, iktidarınız boyunca yaptığımız en istikrarlı şey, doğayı ve kentleri sınırsız sermayenin yağma ve talanına açtınız ve ekonomik krizden çıkış yolu olarak da doğayı bir meta olarak -kentlerimizi, evlerimizi, barınma hakkını hiçe sayarak- görmeye devam ediyorsunuz.

İki gün önce başladı, Çekmeköy Belediyesi, deprem toplanma alanı olan ilçenin en büyük ikinci parkına dozerleri yığdı, iş makinelerini soktu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

OYA ERSOY (Devamla) – Evet, Çekmeköy’de halkın parkını dozerlerle, iş makineleriyle yapılaşmaya açmak istiyor ve Çekmeköy halkı orada direniyor.

Yine, memleketim Edremit’e bağlı Kazdağı Millî Parkı’nda 80 dönüm arazi telle çevrilerek iş makineleri ve kepeçler sokuldu, beton hafriyatlar alana yığıldı. Ya, insanların, bu halkın parkından, doğasından elinizi çekin.

Yine, Okmeydanı’nda Fetihstepe Mahallesi’nde “kentsel dönüşüm” adı altında rantasal dönüşüm projesini hayata geçirmeye çalışıyorsunuz. İnsanların mahallesine polis zoruyla girdiniz, polis soktunuz, elektriğini, doğal gazını kesmeye kalktınız ve o kestiğiniz evlerde, kapılarını kırdığınız evlerde insanlar oturuyor, yaşlılar oturuyor. Bugün herkes kapısının önüne içeride o astım hastalarının, yaşlıların kullanmak zorunda olduğu makineleri koydu ve size bağıyor, haykırıyor ve diyor ki: “Evlerimizden elinizi çekin.” (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ulaş Karasu.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan, görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerinde söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Sivas Gemerek ilçemizde meydana gelen sel felaketinden etkilenen tüm hemşehrilerime geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. İlçede oluşan maddî zararın giderilmesi ve özellikle tarım alanlarında oluşan zararın tazmin edilmesi hususunda konunun takipçisi olacağımı belirtiyor, hemşehrilerime geçmiş olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, teklif tam 14 kanunda değişiklik yapılmasını öngörüyor; Tarım Kanunu'ndan İmar Kanunu'na, Kooperatif Kanunu'ndan İskân Kanunu'na kadar birçok kanunda değişiklik amaçlanıyor. Yine torba yasa mantığıyla birkaç olumlu düzenlemenin yer aldığı, Cumhurbaşkanına bolca yetki, yandaşa da bolca garantinin verildiği bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız.

Öncelikle, Kooperatifler Kanunu'na eklenen geçici maddeyle yapı kooperatifi mağdurları için olumlu sayılacak bir düzenleme öneriliyor ancak kanun teklifi sadece Kayseri'yle sınırlı. Ülkemizin çeşitli bölgelerinde benzer sıkıntılar yaşanıyor mu? Evet, yaşanıyor. Örnek olarak seçim bölgesi Sivas'ta aynı sorunların yaşandığı bir kooperatif bulunuyor. Bu düzenlemenin tek bir bölgeyle sınırlı kalması yanlıştır.

İmar Kanunu'nda değişiklik öngören birtakım düzenlemeler yer alıyor. Dün kira artışlarına yüzde 25'lik bir üst limit geldi; burada sadece sözleşmesi devam eden kiracıyı koruyabilirsiniz. Bu aydan itibaren kamuda tayinler başladı, eylülde üniversiteler açılacak, zaten kira fiyatları tavan yapacak. Kiracısıyla anlaşamayan ev sahipleri evlerini satılığa çıkarıyor. Toplumdan o kadar kopuksunuz ki yılda 1 milyon konut ihtiyacı olan ülkemizde 2022 yılında alınan ruhsat sayısı bu ihtiyacın yarısını dahi karşılamıyor; alınan ruhsatların yüzde 50'si büyük şehirlerde yabancılara satılıyor. Kira fiyatlarını düşürmek istiyorsanız öncelikle yabancılara konut satışını iptal edin; hazinenin arazilerini birilerine peşkeş çekeceğinize demiri, çimento, inşaat maliyetlerini düşürün.

Kanun teklifiyle, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve depolama tesislerinin maksat oranlarını belirleme, bu oranları değiştirme yetkisi de direkt Cumhurbaşkanına veriliyor. Devlet Su İşleri öyle bir kurumdu ki içinden Cumhurbaşkanı çıkardı; siz, Cumhurbaşkanı yetiştiren kurumun yetkisini elinden alıp Cumhurbaşkanına veriyorsunuz. Kurumların içinin nasıl boşaltıldığının en güzel örneğidir bu. Şimdi bu yetkiyi Cumhurbaşkanına veriyorsunuz ama hepimiz biliyoruz ki Sayın Cumhurbaşkanının iddiası kendisinin ekonomist olduğu yönünde. Ekonomist Genel Başkanınız ülke ekonomisini kuruttu; mali kaynakları kuruttu; emeklinin, asgari ücretlinin maaşını kuruttu; şimdi sıra barajlara mı geldi? Ekonomiyi kuruttunuz; bırakın, ülkenin barajları kurumasın. Cumhurbaşkanı çıkacak “Ben bu barajın, bu göletin maksat oranını böyle yapıyorum.” diyecek. Neye göre? Bilinmiyor. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne, Tarım ve Orman Bakanına ne gerek var, zaten bir yetkileri yok; boşuna maaş vermeyin, o koltukları boşuna işgal etmesinler.

Değerli milletvekilleri, çok değil bir yıl sonra iktidardan düştüğünüzde insanlar yirmi yıllık AKP dönemini bazı kelimelerle hatırlayacak, “baskı” “yasak” “yoksulluk” “yolsuzluk” gibi kelimeler bu yirmi yıllık dönemin özeti olacak. Ancak bir de bunların yanında, sizleri özetleyecek bir başka durum daha var: Bu dönem hepimiz için bir utanç dönemi olacak. 85 milyonun çektiği sefalet yüzü kızarmayan sizlerin yerine ülkeyi düşürdüğünüz durumda bizim yüzümüz kızarıyor, bizler utanıyoruz. Benzin kuyruklarını, yağ kuyruklarını, ekme kuyruklarını gördükçe utanıyoruz; bir yılda akaryakıtta gelen yüzde 300'lük zammı gördükçe utanıyoruz. Paramızı pul ettiniz; dolara baktıkça utanıyoruz, enflasyonu gördükçe utanıyoruz. Sene başında 350 TL'ydi, şimdi 1.200 oldu; bir torba şekerin fiyatını gördükçe utanıyoruz. Çöpten yiyecek toplayan fakiri fukarayı; çocuğuna mama alamayan, bez alamayan anneyi; tarlasını ekemeyen çiftçiyi; maaşı eriyen asgari ücretliyi; TÜİK önünde dayak yiyen işçiyi; kirasını ödeyemeyen emekliyi; barınamayan, sabah öğlen akşam simit yiyen öğrenciyi; ölüm korkusu yaşayan hekimi; ülkeden kaçmak isteyen genci; konserleri iptal edilen sanatçıları; sokak ortasında katledilen kadınları gördükçe utanıyoruz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) 85 milyonun yaşadıklarını gördükçe bizler utanıyoruz. Toprak utanıyor, su utanıyor, gökyüzü utanıyor ama yirmi yıldır ülkeyi yönetenler utanmıyorlar ama biliyoruz ki 85 milyonun umudu Cumhuriyet Halk Partisi ve Kemal Kılıçdaroğlu'dur. Vatandaşlarımız asla umutsuzluğa kapılmasınlar, bu çürümüş düzeni hep beraber değiştireceğiz.

Değerli milletvekilleri, ülkenin hâli buyken seçim bölgem Sivas farklı olabilir mi? 2018 yılından bu yana Parlamentoda artık 4'üncü yılını tamamliyorum. Sivas'la ilgili dört yıl önce hangi sorundan bahsettiysem bugün de aynı sorunlar ne yazık ki devam ediyor. Dört yıl önce “Ankara-Sivas Yüksek Hızlı Tren Hattı” demiştim, en son 2019'da bitecekti, hat bugün hâlâ tamamlanamadı. Dört yıl önce “lojistik köy” demiştim, her seçim dönemi attığımız temellere göre çoktan bitmiş olması gerekiyordu, ortada hiçbir şey yok. Dört yıl önce “Geminbeli, Yağdonduran tünelleri” demiştim, 2 tünel de hâlâ bitirilmedi. Dört yıl önce “Sivas teşvikte haksızlığa uğruyor.” demiştim, haksızlık aynen devam ediyor.

Bunların yanında bir de Sivas'ın elindeki değerler gidiyor. Sağlıkta büyük atılım yaptıklarımızı söyleyenler, her fırsatta “Sivas sağlıkta çağ atladı.” diyen arkadaşlar var, onlara sormak istiyorum: Ambulans helikopter nerede? Sağlık Bakanlığı 2021 Ekim ayında sözleşmeyi feshetti, helikopter Sivas'tan gitti. Her defasında “Yeni ihale yapılacak.” dendi ama ortada ne ihale var ne de ambulans helikopter; olan, Sivas'a oldu.

Gemerek Barajı'na 2015 yılında başlandı, 2018'de bitecekti; şimdi “2026” diyorsunuz. Mevcutta olan barajlar kurudu, hiçbir çözüm önerisi sunamıyorsunuz. Sivas-Malatya yolu on yıldır bitirilmedi. Divriği Ulu Cami restorasyonu bilinmeze gidiyor. Bin yıldır ayakta kalan tarihî eseri kaderine terk ettiniz.

Geçtiğimiz hafta ilçe merkezlerinde, köylerde hemşehrilerimizle buluştuk. Yusufoğlu, Kurtlapa, Yakupoğlu; bu 3 köyümüzde ilkokul çağında toplam 750 çocuğumuz var. 2020 yılında bu 3 köydeki okullar yıkıldı, aradan geçen sürede çocuklarımız yeni okullarına kavuşamadı, ihale süreçleri dahi başlayamadı. 3 köydeki 750 öğrenci taşınmalı eğitimle başka köylerdeki okullara gidiyor. Sadece Yakupoğlu'nda 450 çocuğumuz 30 kilometre uzaklıktaki Güneykaya İlkokuluna gidiyor, git gel 60 kilometre mesafe. Birçoğu gidemiyor, özellikle kış şartlarının çetin geçtiği bölgede okula gitmek çocuklarımız için âdeta çileye dönmüş durumda. Soruyorum size: Sizler 6-7 yaşındaki çocuklarınızı bu şartlarda okula gönderir misiniz?

Ben de ilkokulu, ortaokulu köyümde okudum, cumhuriyetin bize sağladığı fırsat eşitliğinden faydalandım ve bugün milletvekiliyim. Cumhuriyetin fırsat eşitliği, Isparta'daki bir çobanın çocuğunu, Kayseri'deki bir torna ustasının çocuğunu, Rize'deki bir işçinin çocuğunu getirdi Cumhurbaşkanı yaptı. 750 çocuğun eğitim alamamasından, eşit şartlarda yarışmamasından hiç mi utanmıyorsunuz? Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu da kürsüden dile getirdi, ben de söylüyorum: Yapamıyorsanız verin okulların arazisini bize, bir yıl içinde öğrencilerimizi okullarına kavuşturalım. (CHP sıralarından alkışlar)

Uzaya insan göndermekten bahseden sizler Sivas'ta 3 tane köye okul getirmekten âcizsiniz. Sadece bu mu? TÜRK TELEKOM'u internet hattı çekemez, TEDAŞ'ı elektrik direği dikemez, Devlet Su İşleri barajları bitiremez, Karayolları ve İl Özel İdaresi yolları yapamaz, Sağlık Müdürlüğü şehirde doktor tutamaz, Devlet Demiryolları on dört yıldır hızlı treni getiremez. Yirmi yıldır Sivas'ın üstüne karabulut gibi çöktünüz ama unutmayın, her karanlığın sonu aydınlıktır, gecenin en karanlık anı şafağa en yakındır diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, şahıslar adına ilk söz Sayın İlyas Şeker'in.

Sayın Şeker, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, 31 maddeden oluşan kanun teklifi, 2872 sayılı Çevre Kanunu başta olmak üzere çeşitli kanunlarda değişiklikler öngörüyor. Yapılan bu düzenlemeyle, çevre açısından uygulamada yaşanan, yaşanması muhtemel olan olumsuzlukların ve sıkıntıların önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, çevrenin korunması, iyileştirilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi, ön artıma, kimyasal ve biyolojik artıma yöntemlerinin yerine atık suların en az ileri biyolojik artıma tabi tutulması, kıyılarımızda meydana gelen müsilaj sorununun yeniden yaşanmaması için düzenlemeler öngörülüyor. Atık suların alternatif bir su kaynağı olarak değerlendirilmesi için ileri artıma teknikleriyle arıtılan atık suları yeniden kullanan yerel yönetimlere elektrik desteği yüzde 50'den yüzde 100'e çıkarılıyor. Boğazlar, Susurluk havzası ve Marmara Denizi hidrolojik havzasındaki belediyelerin ileri atık su arıtma tesislerinin yapımıyla ilgili iş termin planlarının hazırlanıp altı ay içerisinde Bakanlığa sunulması öneriliyor. Bu düzenlemeyle, belediyelerin Bakanlığa sunacakları termin planlarını uygulamaları için bütçelerinden pay ayrımları bir noktada zorunlu hâle getiriliyor. Yerel yönetimlere bu tesislerin yapımı için yap-işlet-devret yetkisi de bu yasada veriliyor.

Marmara Denizi'nin daha etkin şekilde korunması için -özel çevre koruma bölgelerinde 2 kat olmak üzere- kirliliğe sebebiyet verenlerin idari para cezaları da bu maddede mevcut.

DSİ'nin inşa ettiği barajların daha verimli kullanılması için maksat oranlarının belirlenmesi konusu Sayın Cumhurbaşkanına bırakılıyor.

Etap kooperatifçiliğinde kooperatif üyelerini korumak için tapusunu devralan üyenin sonraki dönemlere ait borçlardan sorumlu olmayacağı, yapı kooperatifleri üyelerinden olan alacaklarını üçüncü şahıslara temlik edemeyeceği, açılan davalar kesinleşmeden icra takibi ve haciz uygulamaları yapılamayacağı da yine bu maddelerde mevcut.

Afyonkarahisar Kocatepe'de 2004 yılında yapılan kadaströ çalışmalarında zilyetlik şartları oluştuğu hâlde hazine adına tescil yapılan arkeolojik sit alanlarından, birinci ve ikinci derecede sit alanları hariç olmak üzere diğerlerinin zilyet ve hak sahiplerinin adına resen tescil edilmesi için yıl sonuna kadar hak sahiplerine süre veriliyor ve bu anlamda devam eden davalar da düşecek.

İmar planlarında sanayi, ibadethane, tarımsal amaçlı silo yapılarına ait bina yüksekliklerinin de serbest olarak belirlenmesi öngörülüyor. Yapı ruhsatı alınıp kat irtifakı kurularak inşaata başlanmış ancak inşaatın tamamı tamamlanmadan eksik kalan bloklar varsa bu bloklara yeniden ruhsat almak için tüm yapı sahiplerinin tamamının değil, sadece eksik kalan yapı sahiplerinin tamamının muvafakatiyle ruhsatları yenilenebilecek. İmar mevzuatına aykırı yapılan yapılardan yapı sahibi ve müteahhit de bundan sorumlu olacak. Binalara bina kimlik sertifikası uygulaması yine bu yasa teklifinde getiriliyor. 5543 sayılı İskân Kanunu'na göre, hak sahiplerine taşınmazların bedellerini peşin ödemeleri hâlinde yüzde 65'e yakın bir indirim yapıyor bu yasa teklifinde.

İstanbul Şile'de Darlık Barajı ve Ömerli Barajı'ndan etkilenen ailelerin yeni yerleşim yerleriyle ilgili düzenlemeler yine bu yasa teklifinde var, bu yasa teklifinde onlarla ilgili yeni düzenlemeler yapılıyor.

Kentsel dönüşümün hazırlanmasına yönelik karşılaşılan sıkıntı ve problemlerin giderilmesiyle ilgili de yine kentsel dönüşüm yasasında düzenlemeler yapılıyor.

Yine, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün döner sermayesi ve alınan teknik harçlarla ilgili düzenlemeler de bu yasa teklifi içerisinde mevcut ve bunun gibi daha birkaç kanunda da buna benzer düzenlemeler yapılıyor.

Ben, şimdiden teklifin hayırlı olmasını diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İLYAS ŞEKER (Devamla) – Emeği geçenlere teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci söz Sayın Orhan Çakırlar'ın.

Sayın Çakırlar, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ORHAN ÇAKIRLAR (Edirne) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmacıların çoğu Marmara Marmara Denizi'nin kirlenmesini ve nasıl temizleneceğini anlatıyor ama öbür taraftan, dünyanın en temiz 3 denizinden biri olan Kuzey Ege'nin incisi Saros Körfezi'ni kirlatıyoruz. Katar doğal gazını Avrupa ülkelerine sevk etme adına yaptığımız telafisi mümkün olmayacak bu kirliliğe, bu katliama bir an önce “Dur!” demek lazım gelir kanaatini taşıyorum.

BOTAŞ tarafından yaptırılan FSRU Limanı ve Boru Hattı Projesi, kendi kendini temizleme özelliğine sahip Saros Körfezi'nin, yaban hayatıyla, ormanıyla, tarım alanlarıyla, deniz florasıyla, faunasıyla bütün ekosisteminin ve habitatının sonunu getirecek. Karbon salımında doğal filtre görevi gören 6 bin metrekare deniz çayırı, iddia edildiğine göre, dünyada ilk defa denenilen bir yöntemle yerlerinden sökülmüştür. BOTAŞ tarafından, proje bittikten sonra yerine dikileceği vadedilmesine rağmen bunun daha önce dünyada örneğine rastlanmamıştır. Tarım dokusundan gün geçtikçe toprak kaybeden ülkemiz bu projenin gerçekleşmesiyle birlikte, maalesef, verimli tarım arazilerini daha da kaybetmeye devam edecektir.

Değerli milletvekilleri, Saros Körfezi balık popülasyonu açısından çok zengin bir alandır. Ayrıca, Bern Sözleşmesi'nde belirtilen ve kırmızı listede bulunan koruma öncelikli balık türleri de yaşamaktadır burada. İnşaatın başlamasıyla birlikte gün geçtikçe ekosisteme verilen zarar artmakta olup balık türleri de hızla yok olmaktadır. İnşaat dışında, kirlilikten ve seston etkilenen yunuslar bölgeyi terk etmiş ve kıyılara vurmaya başlamıştır. Proje bölgesi, kuş türleri için de önemli üreme ve kışlama alanlarıdır. Nesli küresel ölçüde tehlike altında olan küçük sakarca ve Sibiryazı kazı bu alanlarda kışlamaktadır. Proje alanındaki korunması gereken hayvan türleri Bern Sözleşmesi kapsamındadır, 222 kuş türünün yaşadığı tespit edilen bölgede çevreye verilen zararlar sonrasında yaban hayatı yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Buradan sesleniyorum: Ergene'yi temizleyemediniz, gelin Saros Körfezi'ne sahip çıkalım. Tarkan'ın “Geççek” şarkısına bu kadar kafayı takacağımıza keşke Ergene için Saros Gönüllülerinin çevre mücadelesine kulak verseydiniz.

Değerli milletvekilleri, bir diğer önemli sorun, artık günümüzde “dünyanın tuzu” olarak isimlendirilen mikroplastikler sorunudur. Amsterdam Özgür Üniversitesine bağlı araştırmacılar insan kanındaki mikroplastik parçacıkların eser seviyesini belirlemek için analitik bir yöntem geliştirdiler. Bu yöntem 22 isimsiz bağışçının kanına uygulandı. Buna göre insan kanı plastik yapı taşları olan 5 farklı polimerin varlığı açısından incelendi, her bir polimerin kanda ne ölçüde mevcut olduğu belirlendi. Araştırmanın sonucu Mart 2022'de yayınlandı ve bu durum hiç iç açıcı değil, deneklerin yüzde 80'inin kanında plastik olduğu görüldü. Araştırma, plastik parçacıkların insan kan dolaşımına karışabileceğini kanıtlayacak bir çalışma oldu. Araştırmayla insanların günlük yaşamları çerçevesinde mikroplastikleri emdikleri ve bu miktarların kanda ölçülebilir olduğu kesin olarak kanıtlandı. Aynı araştırmaya göre bebek dışkısında bulunan mikroplastik oranı yetişkinlerin 10 katıdır. Nisan 2022'de İngiltere'deki Hull Üniversitesinin yürüttüğü bir diğer araştırmaya göreyse deney yapılan 13 akciğer dokusu örneğinden

11’inde plastik parçacıkların bulunduğu belirlendi. En yoğun görülen plastik türleri ise ambalaj ve borularda kullanılan polipropilen, şişelerde kullanılan PET ve kıyafetlerde kullanılan naylon olduğu ortaya çıktı. Bu plastikler solunumla vücudumuza girmekte ve vücutta hava yollarından geçerek akciğerin en derin bölgesine yerleşmektedir.

Peki, bizim ülkemizde durum nedir? Maalesef, kısa bir süre önce İngiltere’den geri dönüşüm için gönderilen plastik atıkların Adana’da yakılmak suretiyle yok edilmeye çalışıldığına şahit olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ORHAN ÇAKIRLAR (Devamla) – İngiltere’nin kendi vatandaşlarının solumasına engel olmak adına gönderdiği plastik ambalaj ve poşetlerin ülkemizde yakılıp karbon salımına katkıda bulunmasını halkımıza reva mı görüyorsunuz? Artık idareimaslahat yerine köklü çözümlere yönelmemiz gerekmektedir. Plastik poşetleri paralı yapmak yerine onları tamamen hayatımızdan çıkarmalıyız. Bunların yerine içinde hiçbir türlü plastik madde bulunmayan bez çantalara ve cam şişelere yönelmenin iyi bir başlangıç olacağı kanaatini taşıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1’inci madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Ali Kenanoğlu

Antalya

İzmir

İstanbul

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

Filiz Kerestecioğlu Demir

Mersin

Diyarbakır

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECİP NASIR (İzmir) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Filiz Kerestecioğlu’nun.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 27’nci Dönemde Meclisten geçen yani daha doğrusu, iktidarın geçirdiği yasalarla Cumhurbaşkanına bahşedilen bazı yetkilere bakalım: Seyahat acentelerinin birliğe ödeyecekleri yıllık aidatları belirlemek, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından yaptırım listesine alınan kişi ve kuruluşların mal varlıklarını dondurmak, sigaradan alınan asgari maktu vergiyi artırma yetkisi, otomobillerden alınan özel tüketim vergisini 3 katına kadar çıkarma yetkisi, tüm kamu idarelerinde görevli bütün memurlar hakkında disiplin amirliği yetkisi ve daha ilanihaye birtakım yetkiler sıralanıyor. Şimdi, 12 Eylül’den sonra Kenan Evren’in o kadar çok yetkisi vardı ve o kadar çok her şey hakkında konuşuyordu ki biz gerçekten hani “Şeftalinin iyisi nereden alınacak?” diye de bir gün konuşacak diye düşünürdük. Şimdi aynı darbeci, tekeçi zihniyeti her konuda yetki vermekle bugün de siz yaşıyorsunuz.

Görüşüğümüz maddeyle, yine uzmanlık gerektiren bir alanda Cumhurbaşkanına ucu açık bir yetki daha veriliyor. Cumhurbaşkanı yeni yetkisiyle içme suyu barajlarının kullanım, yöntem ve oranlarını belirlemenin yanında, istediğı baraja HES de yapabilecek. Esasında, tarımsal sulama amacıyla kullanılması gereken barajlardaki suyun kullanım hakkı şirketlere verilmek isteniyor. Yirmi yıldır her şey gibi doğayı metalaştıran ve sadece tüketmeye dayalı iktidar politikalarıyla karşı karşıya kalıyoruz ve her gün doğa için, yaşam alanlarımız için mücadele ediyoruz.

Türkiye’de son altmış yılda 60 göl kuruldu, birçoğı da aşırı kirlenmiş ya da kurumak üzere. Aşırı su kullanımı, sulak alanların kimyasal atıklarla kirlenmesi gibi bir dizi sorunla yakın bir gelecekte temiz suya erişmek de imkânsız hâle gelecek, hatta bu sorunu yaşamaya başladık, birçok yurttaş içme suyuna gelen zamlar nedeniyle de artık su almakta dahi zorlanıyor.

Peki, böyle devam etmek zorunda mı? Çözüm yok mu? Elbette çaresi var ama suda bile balık yerine beton gören bu iktidarla değil tabii. Öncelikle enerji üretimini holdinglerin tekeline kurtarabilir, yerelerde yenilenebilir enerji üretimini destekleyebiliriz. Belediyeler kendi enerjisini üretebilecek bütçeye sahip. Her köy, her belediye kendi enerjisini üreterek bağımlılıktan kurtulabilir. İşin özü, yerelin kendi kendine yetebilmesini sağlamak ve kolektif üretimi teşvik etmek aslında. İsrarla, su tüketimi fazla olan ve genellikle de biyoyakıt ya da hayvan endüstrisi için yem üretiminde ya da şeker üretimi için kullanılan bisküvi gibi ürünler üretiyoruz. Oysa fazla su kullanımı gerektiren bitkilerin tarımı yerine yörenin ekolojisine uygun ürünler yetiştirebiliriz. Göl ve göletlerin sanayi ya da evsel atıklarla kirlenmesine son verebiliriz. Salda Gölü örneğinde olduğu gibi hassas bölgeleri her türlü insan faaliyetine -yüzmek dâhil- kapatabiliriz.

Baraj ve göletlerden su kullanımında o bölgede bulunan en büyük toprak sahiplerinin yetiştirdikleri ürünlerin sulama zamanına göre davranılıyor. Şimdi, bu durumda da küçük üreticiler bağımsız hareket edemiyorlar, büyük toprak sahibi ne üretiyorsa onu üretmek zorunda kalıyorlar ve bu da ürün çeşitliliğini de bitiriyor. Aslında yapılması gereken çok açık, endüstriyel tarıma son vererek agroekolojik tarıma geçebiliriz; tarımda şirketlerin, tohum şirketlerinin egemenliğine son verebilir, GDO’lu tohumların kullanılmasını yasaklayabiliriz. Devlet eliyle organik gübre üretimini sağlayarak planlı bir şekilde doğal tarıma geçebiliriz. Bu süreci tamamen kamu kaynaklarıyla ve çiftçilerin katılımıyla yürütebiliriz. Kuraklığın en büyük sebebi orman varlığının parçalanması, yok edilmesi aslında. Türkiye’de muhafaza ormanları yüzde 5’ten bile az.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Devamla) – Bu oranı en az yüzde 15 seviyesine çıkarabiliriz. Kuzey Ormanları’nı muhafaza ormanı ilan edebiliriz, Karadeniz’deki doğal yaşlı ormanlardaki taş ocağı, yol, maden faaliyetlerini durdurabiliriz.

Yani sevgili halkımız, aslında çözümlerimiz var ve bunları biliyoruz. Düşünen, hayal kuran, geleceğı güzelleştireceğıne inanan milyonlar var bu ülkede ve Japonya’da yaşamış çiftçi ve filozof Masanobu Fukuoka gibi doğanın ilkelerini gözeterek çölleşmiş toprakları ve yeni bir yaşamı yeşertebiliriz. Buna enerjimiz de var, gücümüz de var ama bu vasat yönetim anlayışını terk edip potansiyelimizi ortaya çıkarmamız gerekiyor.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, her beş dakikada bir oylamamız var.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 1 - 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 15- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları, ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri de alınmak suretiyle planlama aşamasında belirlenir. Belirlenen bu maksat oranları ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri de alınmak suretiyle yürütülür.”

Gökân Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Burhanettin Bulut

Sivas

Aydın

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECİP NASIR (İzmir) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın İsmet Tokdemir'in.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve ekranları karşısında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifinin 1'inci maddesiyle yapılmak istenen düzenlemenin gerekçesi olarak Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranlarının Cumhurbaşkanınca belirlenmesi, değiştirilmesi ve kaldırılabilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir. Bu maddeyle yapılmak istenen düzenleme Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denen yönetim biçiminin yine garip bir uygulaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanun teklifinin bu maddesinde görüldüğü üzere Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bürokrasinin azaltılması hedefler arasında sayılmış fakat barajdaki maksat oranlarının belirlenmesi için bile Cumhurbaşkanının onayının beklendiği bu duruma gelinmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz Devlet Su İşlerinin yaptığı baraj, gölet, depolama tesislerinin hangi amaçla kullanılacağına dair kararın Cumhurbaşkanına verilmesini yanlış buluyoruz. Bu kararlar tarımsal sulamadaki çiftçilerimizi endişeye sevk ediyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Tarımsal sulama ve taşkın maksadıyla Hatay'ın Amik Ovası'nda 2010 yılında bir barajın temeli atıldı. Temeli atılan bu barajın 5/5/2015'te bitirileceği dünyaya ilan edildi. Üzerinden beş buçuk yıl geçti, bu baraj bitmedi. 3 Ekim 2020 tarihinde şatafatlı bir şekilde Sayın Cumhurbaşkanımın da video konferansla katıldığı bir törenle açıldı fakat bu baraj bitmemişti, Sayın Cumhurbaşkanımı yalnız onlar değil AK PARTİ'nin iktidar vekilleri de yanılttı. Barajın açılışının üzerinden yirmi ay geçti; ben şahsım barajın seddesinin üzerinde bu barajın bitmediğine dair bir video paylaştım. Bugün, amacımız bir iddiayı kazanmak değil amacımız o münbit Amik Ovası'nın sulanması. Bu barajın bitmesi için komşu vilayetimiz Kahramanmaraş'ta bulunan Menzelet Barajı'ndan akan suyun, yine komşu bölgemizde bulunan Tahtaköprü'ye, oradan da Hatay Karasu'ya, oradan da gövdesi tamamlanan bu barajın ana havzasına dev kanallardan akıtılması. Bu mümkün olmadı ve şu an Hatay'da “Bitti.” denilen barajdan bir

hat tarlasını sulayan bir çiftçi olursa ben huzurunuzda milletvekilliğinden ayrılıyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Derdimiz millet, çiftçi. Çiftçimiz derin kuyularla o kadar yüksek faturalar karşısında ezim ezim eziliyor.

Vicdanı olan herkese, özellikle iktidar partili Hatay vekili kardeşlerime sesleniyorum: Bu barajın derhâl bitirilmesi lazım, insanlar bu elektrik faturaları karşısında artık çaresiz. Bir taraftan girdiler, bir taraftan gübreye gelen, mazota gelen zamlar ovamızın insanlarını perişan etti. Bu barajımız bitsin. Ana gövdeye suyun doldurulmasıyla bitmiyor baraj; ovada kamulaştırmanın, toplulaştırmanın yapılması lazım, onun akabinde basınçlı su sisteminin döşenmesi lazım; bu tür çalışmalar da yok. Hatay'da Karaçay Barajı'nın dışında içme suyu barajımız da yok. Bugün Hatay Büyükşehir Belediyesi 1 milyon 670 bin nüfusu, üzerine de 500 bin Suriyeli mülteci kardeşimizin suyunu temin etmekte çok ciddi zorlanıyor. "Niye mi?" dersiniz, elektrik çok pahalı. Elektrığın pahalılığı karşısında insanlarımız artık sulama göleti istiyor.

Devlet Su İşlerinin yetkilileri burada; Hatay sizden şikâyetçi, iktidar vekillerinden şikâyetçi, "Yeter artık!" diyoruz. Bizler, sizler yapmazsanız -buradan taahhüdümüzdür- Millet İttifakı'nın iktidarında bir an önce barajımızı bitiririz, çiftçimize tarlasını rahatlıkla sulayacağı o suyu vermeyi inşallah Cenab-ı Allah bize nasip eder diyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İSMET TOKDEMİR (Devamla) – Buradan çiftçilerimizin daha rahat edebilmesi adına derin kuyulardan elektrikle faydalanan çiftçilerimize barajı bitirinceye kadar iktidarın elektrik faturalarını sübvansane etmesini istiyoruz. 2018'de "Artık mazot paralarının yarısı bizden." diye açıklama yaptınız. Ben de bir petrolcüyüm, istasyonuma birisi gelse iktidar, Başbakan -o dönemin Başbakanı- "Mazotun yarısı bizden." dese ben ne diyeceğim? "Başbakan doğru söylemedi." mi diyeceğim? Yazık arkadaşlar, çiftçimize sahip çıkalım, üretenin yanında olalım. Bu zengin memleketin, bu bereketli toprakların insanları fakir olmayı hak etmiyor.

Buradan bizleri izleyen bütün hemşehrilerime, bütün Meclise, herkese canı gönülünden sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesi ile 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun'a eklenen ek 15'inci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"EK MADDE 15- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir, bu oranlar DSİ Genel Müdürlüğüne bağlı olduğu ilgili Bakanlık tarafından değiştirilebilir."

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Ayhan Altıntaş

İbrahim Halil Oral

Adana

Ankara

Ankara

Dursun Ataş

Abdul Ahat Andican

Kayseri

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECİP NASIR (İzmir) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Abdul Ahat Andıcan'ın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ABDUL AHAT ANDİCAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün artık AKP'nin klasik bir kanun yapma tekniği hâline dönüşen bir torba yasayı görüşüyoruz ve birbiriyle alakasız bir sürü madde olduğu için her biri için bir cümle söylemeniz zamanın yetmesi mümkün değil. Bunların arasında bana en ilginç gelenini seçtim: Türkiye Çevre Ajansı. Türkiye Çevre Ajansı tanımı itibarıyla “Atıkların azaltılması için depozito yöntem sistemi kurmak” diye kurulmuş. Her ne hikmetse bu Ajansın Sayın Emine Erdoğan himayesinde olduğu söylendi. Bir kamu kuruluşunun neden bir hamiyet ihtiyacı duyduğunu anlamak mümkün değil doğrusu, cevabı yok.

Bu yıl mart ayında Çevre Bakanlığı, Göcek kıyılarında mapa ve şamandıra ihalesine çıktı. Tekneler, demir atmak yerine su yüzündeki bu şirketler tarafından konuşlandırılan şamandıralara bağlanacak ve işleten şirkete kira ödenecek. İlk ihaleyi eski bir Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili kazanınca Fethiye, Göcek, Dalaman koylarının yandaşlara peşkeş çekiliyor olduğu gibi bir izlenim doğdu. Ardından iki ihale daha yapıyor ve burada da 100 milyon liralık bir bedelle on yıllık işletme hakkı veriliyor fakat mahkemeler açılıyor ve bu mahkemeler Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun da onayıyla bu ihaleleri iptal ediyor. Bugün tartışmakta olduğumuz bu yasa teklifi de işte bu yasal süreci devre dışı bırakmak amacıyla gündeme getirilmiş durumda. Bir diğer deyişle cennet görünümü bu koylar, Bakanlık aksini iddia etse de bir nevi özelleştiriliyor.

Bir de MUÇEV isimli bir şirket var. Bu şirket uzunca bir süredir sahillerimizde; özel koruma alanı olarak ilan edilmiş bölgeler ve buralarda kurulan işletmeler bu şirkete ihalesiz olarak devrediliyor. Şimdi MUÇEV'in de şu anda konuştuğumuz Türkiye Çevre Ajansına bağlanacağı söyleniyor. Böylece ciddi manada zenginlere hizmet edecek, sermayeye peşkeş çekilecek hem kıyıların hem de su yüzeyinin özelleştirilmesi diyebileceğimiz bir tabloyla karşı karşıyayız. Bu kıyıların halka kapatılacağını, sermayeye peşkeş çekileceğini nereden biliyoruz? AKP'nin bugüne kadar olan uygulamalarından.

Değerli arkadaşlar, 90'lı yıllarda 8'inci Cumhurbaşkanı Turgut Özal Okluk Koyu'nda bir yazlık, devlet konukevi inşa ettirdi, yaz aylarında oraya giderdi. Konukevi 230 metre karelik 3 oda, 1 salon, tek katlı bir binaydı. Rahmetli Özal burada üç yıl içerisinde 17 devlet başkanını, devlet adamını ağırlamıştır. Doğal ortamı bozmamak için korumalar ve danışmanlar için ayrı binalar yaptırmamıştır, o yıllarda Özel Kalem Müdürlüğünü yapan Engin Güner'in söylediği kadarıyla korumalar ve danışmanlar 6 tane karavanın içerisinde yatıp kalkmaktadırlar. Engin Güner devam ediyor: “Özal her gün bir koydan diğerine yüzer, vatandaşlarla sohbet ederdi. Kendisini teknelere davet ederler, onlarla çay içer, sonra yüzerek Okluk Koyu'na geri dönerdi.” Şimdi, bakın, bir Cumhurbaşkanı, bir Cumhurbaşkanı...

Sonra ne oldu? İtibarı gösteriş zanneden ve kendisini “İtibardan tasarruf olmaz.” diyerek açıklayan zihniyet devreye girdi. 2018 yılında rahmetli Özal'ın yazlık konutu yani devlet konukevi şeklinde yapılan konut yıkıldı. Yerine 640 milyon lira, o günkü kurla hesaplırsak 120 milyon dolar harcanarak yüzlerce odalı 5 yapı inşa edildi, deniz doldurularak 11 dönümlük bir plaj inşa edildi, gerek yapılar ve gerekse saraya giden yolu açmak için 50 binin üzerinde ağaç kesildi; bir diğer deyişle tam bir doğa katliamı yapıldı. Yazlık sarayı çevreleyen 92 dönüm arazi yetersiz görülerek etraftaki 200 dönümün üzerinde şahıs arazileri istimlak edildi. Seyretmişsinizdir muhtemelen, meşhur Baba filminde Don Corleone'nin bir repliği vardır, şöyle der: “Reddedemeyecekleri bir teklif yaptık.” Buradaki mal sahiplerine, nesiller boyunca orada oturan arazi sahiplerine, işletme sahiplerine reddedemeyecekleri teklifler yapıldı ve bu insanlar ağlayarak bölgeyi terk etmek zorunda bırakıldılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ABDUL AHAT ANDİCAN (Devamla) – Şimdi, asıl söylemek istediğim noktaya geldik. Son üç yıldır ne oluyor biliyor musunuz arkadaşlar? Okluk Koyu'nun hemen girişinde, yazlık sarayın neredeyse 2 kilometre ötesinden itibaren bir koruma duvarı oluşturulmuş durumda. Koyun girişine demirleyen bir askerî hücum bot koya giriş çıkışı engelliyor. Bu güzelim Okluk Limanı artık Türk turizminin önemli bir ögesi olan mavi yolculuğun konseptinin dışına çıkarılmış durumda. Yatlar, tekneler bırakın içeri girmeyi, koyun girişine yaklaşmaları hâlinde bile uyarılıyorlar ve bölgeden uzaklaştırılıyorlar. Buradan Sayın Erdoğan'a sormak istiyorum; bu fakir halkın parasıyla yüz milyonlarca dolar harcayarak yılda belki birkaç hafta kullanılacak yazlık sarayı niçin inşa ettirdiğinizi sormayacağım çünkü cevap veremezsiniz ama bu güzelim koyuları, sahibi olan insanlara, halka niye kapattığınızı soruyorum ve millete kapatmakla milletin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Süreniz tamamlandı, ek süre verdim.

ABDUL AHAT ANDİCAN (Devamla) – Peki.

Değerli arkadaşlar, sonuç, millet bu iktidardan yakında kurtulacak, az kaldı.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.05

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.35****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadı BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

2’nci madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinde 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’na eklenmesi önerilen geçici maddenin birinci fıkrasında yer alan “Kayseri ilinde” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını, (a) bendinde yer alan “etaplar” ibaresinin “bloklar”, (c) bendinde yer alan “etapta” ibaresinin “bloкта” olarak değiştirilmesini, fıkrafta yer alan “yönetim giderleri hariç olmak üzere” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

İstanbul

Ulaş Karasu

Sivas

Hasan Baltacı

Kastamonu

Hüseyin Yıldız

Aydın

Çetin Arık

Kayseri

İsmet Tokdemir

Hatay

Burhanettin Bulut

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Çetin Arık’ın.

Sayın Arık, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konu her ne kadar çevre olsa da 2’nci madde Kayseri özelinde yapı kooperatifi mağdurlarının sorunlarının çözümüyle alakalı bir madde. Bu değişiklik Kayseri’de sayıları 20 bini bulan kooperatif mağduru vatandaşlarımız rahat bir nefes alacak. Tabii, bugün bu konunun bu noktaya gelmesi, bugün Genel Kurulda tartışılıyor olması çok da kolay olmadı. Biz Kayseri’de bu vatandaşlarımızla defaatle bir araya geldik. Vatandaşlarımızı Kayseri’de Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’yla bir araya getirdik. Sonrasında, Genel Başkan Yardımcımız Sayın Ali Öztunç’la kara kışta evlerinden atılmak istenen vatandaşlarımızın yanında olduk. Kooperatif mağdurlarıyla birlikte Mecliste basın toplantısı düzenleyerek konuyu Türkiye gündemine taşıdık. Araştırma önergesi verdik ama araştırma önergemiz MHP ve AKP’nin oylarıyla reddedildi.

Sayın milletvekilleri, burada Kayseri'deki kooperatif mağdurları adına Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na, Genel Başkan Yardımcımız Sayın Ali Öztunç'a ve bu kanun teklifinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Senin de emeğin çok.

ÇETİN ARIK (Devamla) – Tabii, araştırma önergemiz görüşülürken “Onlar yalan söylüyor, onların doğru söylediğine mi inanıyorsun?” diyerek Kayseriliyi yalancılıkla itham eden, onları ağlatarak Kayseri'ye gönderen Sayın İsmail Tamer'i de mağdurlardan ve tüm Kayseri'den özür dilemeye davet ediyorum.

Sayın Tamer, özür dile; özür dilemek de bir erdemdir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hani, Mecliste bile yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yok, yok. Mecliste bile yok.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 3 kişi var.

ÇETİN ARIK (Devamla) – Tabii, bu teklif de gösteriyor ki ortada bir yalan değil, ortada ciddi bir mağduriyet var.

Sayın milletvekilleri, aslında kooperatif meselesi sadece Kayseri'nin meselesi değil, Türkiye'nin meselesi; bu bir memleket meselesi. Peki, o zaman şunu sorabilirsiniz: Niçin Kayseri özelinde bir kanun çıkarılıyor? Bakınız, ben söyleyeyim: Mağdur vatandaşların AK PARTİ Genel Başkanıyla görüşmesi sonrasında “Mustafa, Mehmet; Kayseri'de neler oluyor? Kayseri'deki bu sorunu çözün.” demesi üzerine bugün Kayseri özelinde bir teklifi görüşüyoruz. Eğer ki o bir kişi “Kayseri'deki” değil de “Türkiye'deki kooperatif mağdurlarının sorununu çözün.” deseydi bugün teklifte “Kayseri” ibaresi olmayacaktı, bugün biz Türkiye'deki tüm kooperatif mağdurlarının sorunlarının çözümüne ilgili bir yasa teklifini görüşüyor olacaktık. Onun için, biz “tek adam” deyince siz hop oturup hop kalkıyorsunuz; işte, Kayseri özelindeki bu teklif de tek adam rejiminin en güzel örneği. Bakın, yine, görüştüğümüz bu teklifin 1'inci maddesinde suyun kullanım yetkisini dahi tek bir kişiye yani Cumhurbaşkanına veriyorsunuz. Onun için biz “tek adam” deyince siz boşuna oturup bağırıp çağırmayın.

Sayın milletvekilleri, peki, bu Kayseri'deki kooperatif sorunu ne? Sorunun özü şu: Kooperatif üyesi bir vatandaş, kooperatif kendisi feshedilinceye kadar üyelikten çıkamıyor. Çıkamıyor, işte, bu yasal boşluktan yararlanan kimi kooperatifler de varlığını devam ettiriyor ve vatandaşa sürekli yeni borçlar çıkarıyor. Bakın, ilim Kayseri'den bir örnek vereyim: Kooperatif 2004 yılında kurulmuş, 2010 yılında üyelerine kesin hesabı çıkarmış. Üye de kredi çekerek borçlanmış, döviz borçlanmış, altın borçlanmış, tapusunu almış, noterden de “Bakın, ben, bütün yükümlülüklerimi yerine getirdim ve üyelikten istifa ediyorum.” demiş, aradan tam dokuz yıl geçmiş, üyeye hiçbir bildirimde bulunulmamış, hiçbir genel kurula katılmamış ama dokuz yıl sonra bu üyeye “Tam 320 bin lira senin borcun var.” diye tebligat gönderilmiş. Yani kooperatif yönetimi, üyeye sattığı evi bir kez daha satmak istemiş.

Değerli milletvekilleri, bu sorunun gerçekten kesin olarak çözümü için tapusunu aldıktan sonra vatandaşın üyeliği düşürülmelidir. Diyorsanız ki “Yok, üyeliği devam etmesi gerekiyor.” O zaman da teklif metnindeki “yönetim giderleri hariç olmak üzere” ifadesini bu metinden çıkarmanız gerekiyor. Çünkü yine art niyetli kişiler bu kez de yönetim giderleri adı altında çıkardıkları maliyetlerle vatandaş soymaya devam edeceklerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ÇETİN ARIK (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Yine, sayın milletvekilleri, teklifteki “etap” ifadesi de “blok” olarak değiştirilmelidir ve ayrıca teklifteki “Kayseri” ifadesi çıkarılarak tüm Türkiye’yi kapsamalıdır.

Yaşanan mağduriyetlerin son bulması temennisiyle Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesiyle 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’na eklenen geçici 11’inci maddenin birinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, aşağıdaki şartları taşıyan yapı kooperatifleriyle sınırlı olmak üzere bu madde hükmü uygulanır.”

Dursun Ataş

İsmail Koncuğ

Ayhan Altıntaş

Kayseri

Adana

Ankara

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

İbrahim Halil Oral

Adana

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydn) – Katılamıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Dursun Ataş’ın. (İYİ Parti sıralarında alkışlar)

(Kayseri Milletvekili İsmail Tamer ile Kayseri Milletvekili Çetin Arık arasında karşılıklı konuşmalar)

RAMAZAN CAN (Kırkkale) – Evet, arkadaşlar hatip çıktı.

DURDUN ATAŞ (Kayseri) – Evet, ben çıktım değerli vekillerim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 2’nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, kanun teklifinin görüşülen maddesi, seçim bölgem Kayseri’de bulunan kooperatif mağdurlarıyla ilgili bir yasa teklifidir. Söz konusu maddeyle, tapusunu devralan yapı kooperatiflerinin ortağına sonraki dönemlerde kooperatif tarafından çıkarılan borçlanmaların hükümsüz hâle gelmesi öngörülmektedir. Ayrıca, kooperatif veya müteahhitler tarafından ortaklar aleyhine açılmış ve hâlen devam eden davalar nedeniyle verilen mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takiplerinin, haciz, satış ve tahliye uygulamalarının durdurulacağını ve konulan haciz kararlarının kaldırılmasını düzenlemektedir.

Kayseri’deki bu sorunu yaklaşık üç ay önce gündeme getirmiştik, bu süreçte mağdur ailelerin yanında olduk; bir ay önce de Mecliste misafir edip bu konudaki mağduriyetlerini iktidara ilettik. Bugün, Kayseri’de 30 bin aileyi doğrudan etkileyen bu konuda düzenleme yapılmasını olumlu ve önemli buluyoruz. Bu yüzden, Kayseri’de yaşayan kooperatif mağdurları hemşehrilerim adına bu düzenlemede emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Ancak, bu sorun sadece Kayseri’de değil, tüm şehirlerimizde mevcuttur. Bu yüzden, kanun maddesinin bütün Türkiye’yi kapsayacak hâle getirilmesi, tüm mağduriyetlerin giderilmesi gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri, bu önemli soruna çözüm getirilirken unutulmaması gereken mağdur bir kesim daha bulunmaktadır; bunlar imar barışı mağdurlarıdır. Ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapıların imar ve iskân sorunlarının çözülmesi amacıyla 2018 yılında hayata geçirilen imar barışında binlerce kişinin eksik başvuru, son ödeme tarihini geçirme ya da uydu görüntülerindeki uyumsuzluk nedeniyle belgeleri iptal olmuş durumdadır. Binlerce kişi evsiz kalmakla baş başa bırakılmıştır. Hatırlanacağı üzere, kanunun çıktığı dönemde Bakanlığın hazırlamış olduğu reklam filminde, imar barışı tanıtım, broşür, müracaat kılavuzlarında “Devlet, vatandaşın sorunlarını çözmek için vardır.” denilmekteydi. Doğru düzgün bilgi verilmeden, hatta bilgi kirliliğine yol açarak konunun teknik, hukuksal ve cezai boyutları anlatılmadan vatandaşın başvuru yapması teşvik edilmişti. Bu vatandaşlarımız çoğunlukla dar gelirli, emekli, kırsal bölgede yaşayan insanlarımızdır. Vatandaşlarımızın çoğu başvurularını başka insanlardan yardım alarak e-devlet üzerinden gerçekleştirmiş, paralarını da yatırmıştır. Devlet, bu şekilde ciddi miktarlarda para toplamıştır. Yapılan başvurular gerekli kriterleri sağlayıp sağlamadığı incelenmeksizin resmî kanallardan onaylanmış ve yapı kayıt belgeleri verilmiştir. Yapılan tüm bu işlemler resmî kanallar üzerinden Bakanlığın bilgisi dâhilinde yürütülmüştür. Vatandaşlarımız da yapı kayıt belgesi verildiği için, doğal olarak evlerinin yasal statüye kavuştuğunu zannederek evlerine taşınmış, hatta yüksek miktarlarda paralar harcayarak yarım kalan inşaatlarını ve evlerinin eksiklerini tamamlamışlardır.

Değerli milletvekilleri, imar barışı mağdurları yapı kayıt belgelerini aldıktan sonra ilgili belediyeye başvurmuş, numara almış, deprem sigortalarını yaptırarak elektrik, su, doğal gaz, telefon ve internetini dahi bağlatmıştır. Ancak iki üç yıl gibi bir süre sonra, birçoğu hatalı olan uydu görüntüleri esas alınarak 31 Aralık 2017 tarihinden sonra yapıldığı ve diğer gerekçelerle ülkemizin her bölgesinde binlerce vatandaşın yapı kayıt belgeleri iptal edilmeye başlamıştır. Akabinde, Bakanlık, yapı kayıt belgelerini iptal ettiği, hayatında çoğu, karakol ve mahkeme yüzü görmemiş vatandaşlar hakkında imar kirliliğine sebep olma ve yalan beyan suçlarından dolayı hepsine davalar açmıştır. Karakollarda, polis merkezlerinde ifadeleri alınan, haklarında üç aydan iki yıla kadar hapis cezası istenen vatandaşlara yatırdıkları paralar iade dahi edilmediği gibi, bir de belediyeler çok ağır para cezaları kesmiştir. Evlerinin elektrik, su ve doğal gazları kesilmiş ve en nihayetinde de evleri için yıkım kararları verilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Açılan davalarda avukat, dosya, bilirkişi, test, harç gibi giderler, imar cezaları, yıkım kararları vatandaşlarımızı hem ekonomik hem de psikolojik manada çok yıpratmıştır.

Değerli milletvekilleri, dışından tırnağından artırdıkları paralarla kendi tapulu arazisine ev yaptırmış bu insanları daha fazla mağdur etmeye kimsenin hakkı yoktur. Bu sorunun detaylı bir düzenlemeyle çözülmesi gerekmektedir.

Buradan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına imar barışı çıkarırken kullandıkları sloganı hatırlatmak istiyorum: Devlet, sorunları çözmek için vardır. Bu sorunları çözmek de Hükûmetin görevidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Musa Piroğlu

Antalya

İzmir

İstanbul

Ali Kenanoğlu

Rıdvan Turan

İmam Taşçier

İstanbul

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Musa Piroğlu'nun.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

MUSA PİROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Okmeydanı'nda zulüm var, Okmeydanı'nda devletin halka karşı zulmü var, Okmeydanı'nda polisin halka karşı, yoksul halka karşı zorbalığı var. İnsanların evinin elektriği kesiliyor, insanların doğal gazı kesiliyor ve insanlar evini terk etmeye zorlanıyor. Ne için? Ranta ve talana açmak için. Ne için? Yandaş inşaat baronlarını ve onu besleyen, ondan otlanan, ondan nasiplenen yandaşları zengin etmek için. Halkın evine, halkın yaşamına göz konuyor. Nasıl ki halkı sefalete mahkûm edip açlıkla terbiye etmek istiyorlarsa Okmeydanı'nda da elektriğini ve gazını kesip halkı terbiye etmek istiyorlar.

Astım hastası çocuğu olan bir kadın haykırıyor "Çocuğum ölecek." diyor. Ben buradan sesleniyorum: O elektriği kesen bütün sorumlular, kesme emrini verenler, ona parmak kaldıranlar ve o polisler, o kesmeye gözcülük eden herkes bu cinayetin suç ortağı olacak ve ininde sonunda yargılanacaklar. Okmeydanı'nda engelli hastalar, engelli insanlar var, kalp hastaları var ve insanlar iki gündür mahallelerini korumak için polise direnmeye, polise karşı mücadele etmeye devam ediyorlar. Bir kadın sesleniyor, kaldırıma oturmuş, hırpalanmış, dayak yemiş, diyor ki: "Bizim polisimiz bizi dövüyor." Ben diyorum ki devlet inşaat baronlarının elinde olduğu sürece, devlet patronların ve zenginlerin elinde olduğu sürece, devlet sarayın elinde olduğu sürece bu polis o kadını dövmeye devam edecek çünkü polisin bir tane görevi var, şu andaki görevi, bu yağmaya gözcülük etmek.

Ege'nin bütün kıyıları yağmalanıyor. Ormanların ateşe verilmesini seyredenler şimdi oralara otel dikme derdindeler ve hanımefendinin himayesinde bütün kıyıları yağmalamaya başladılar. "Bu himaye nedir?" diye sordu bir konuşmacı. Ben söyleyeyim, yağmacıların himayesi, yağmacıları korumak için devreye giriyorlar çünkü halkın direnişi karşısında halkın karşısına jandarmayı çıkarıyorlar. Ege kıyılarında köylünün karşısına jandarma çıkıyor, İkizdere'de köylünün karşısına jandarma çıkıyor, Okmeydanı'nda evini savunanın karşısına polisin zorbalığı çıkıyor. Ve bilinmelidir ki Okmeydanı'ndaki direniş halkın direnişidir. Ben buradan bütün İstanbul'a, bütün ülke halklarına sesleniyorum: Eğer Okmeydanı'ndaki direnişe sessiz kalırsak eğer yağma ve talana sessiz kalırsak bilelim ki sıra bize gelecek, onların evini yikanlar yarın bizim evimizi yıkacak, işçiyi işsiz bırakanlar yarın bizim işimizi de elimizden alacaklar.

Cumhurbaşkanı geçen gün bir konuşma yaptı, dedi ki: "Asgari ücret düzenlemesi için yılbaşını bekleyin." Ne güzel laf! Karnı tok olanın aç, sarayda yaşayanın yoksula nasihat vermesi kadar kolay bir şey yok. Saraydan yoksullara, asgari ücret seviyesinde ücret alan 40 milyon insana diyor ki: "Sefaletle katlanmaya devam edin, sefaletle diz çökmeye devam edin." Ve Nebati çıkıp açıkça söylüyor: "Bizim ekonomi politikamız zengini zengin ediyor, dar gelirli buradan payını almıyor." diye. Ve bir AKP'li milletvekili geçen günlerde itiraf etti, dedi ki: "Biz yüzde 70 oyumuzu yoksullardan alıyoruz." Ben buradan, AKP'ye oy veren o yoksullara sesleniyorum: Oy verdiğiniz bu iktidar size düşmandır, oy verdiğiniz bu iktidar zenginlerin iktidarındır ve zenginleri beslemek için burada duruyor. Nebati'nin gözlerindeki ışıltı, gözlerinin ferî sönen o milyonların yoksulluğu uğruna parlıyor. Nebati'yle beraber

5'li çetenin, sermayenin, zenginlerin gözlerindeki ışıltı, halkın gözlerinde söndürülen o ferden besleniyor, halkın kanından besleniyor ve eninde sonunda hesap verecekler. Bu iktidar yıkılmadan, bu iktidara son vermeden, sarayı yıkmadan bu halkın refaha kavuşma, bu halkın huzura kavuşma şansı kalmayacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUSA PİROĞLU (Devamla) – Bütün mitolojilerde halkların halkın kanyyla beslenen iktidarlara, hükümdarları anlattıkları hikâyeleri vardır. Bunlardan birisi Dahhak'ın hikâyesidir; yoksul halkın çocuklarının beynini yiyerek kendi beynini koruyan kişidir. Bugün bu iktidarın yaptığı budur, halkın kanını emerek kendi sarayını, kendi iktidarını korumaya devam ediyor ama unuttuğu bir şey var: Bütün Dahhak'ların karşısında bir Demirci Gâve, bütün zorba iktidarlara karşısında halkın büyüyen öfkesi var. Bu öfke, sarayı da saltanatı da zulmünüzü de yıkacak ve halkın iktidarını kuracak. O gün hepiniz ama hepiniz halkın huzurunda yargılanacaksınız. (HDP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Turan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Biz, sayın hatibin bu tarz konuşmalarına alıştık.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dikkate almıyoruz, dikkate almıyoruz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Konuşmasını yapıyor, çok üst seviyeden bağırarak çağırarak, hakaret ederek kendince dönüp gidiyor ondan sonra.

MUSA PİROĞLU (İstanbul) – Kimse yok salonda.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bu üslubun hiç kimseye yakışmadığı kanaatindeyim. Bu Gazi Mecliste bu tarz yaklaşımların kınanması gerektiği kanaatindeyim.

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Gerçekleri duymak zorunuza mı gidiyor?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Zoruma gidiyor. Terbiyeni takın!

Sayın Başkan, uyarır mısınız orayı?

Zoruma gidiyor, evet, zoruma gidiyor.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Ya, adam o kadar hakaret etti, biz sesimizi çıkarmadık, Grup Başkan Vekilimiz konuşurken ne konuşuyorsun sen?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Zoruna gitsin o zaman.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ayıp sana ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Grup Başkan Vekili lafını söylemiş mi?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – O zaman gidecek, gitmeye devam edecek.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bak! Terbiyesizlik yapma!

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Sensin terbiyesiz!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Susar mısınız. Haddini bil!

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Senin hatibin konuşacak...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, herkes yerine otursun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – “Zoruna mı gidiyor?” nasıl terbiyesizlik oluyor?

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Grup Başkan Vekili konuşuyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Haddini bil!

BAŞKAN – Arkadaşlar, herkes yerine otursun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ne demek ya “Zoruna mı gitti?”

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Sensin terbiyesiz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ne demek “Zoruna mı gitti?”

Sayın Başkan, tutanakları istiyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – “Zoruna mı gidiyor?” lafı neden terbiyesizlik oluyor? (AK PARTİ ve HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, yerinize...

Sayın Turan, kürsüye buyurun.

Sayın milletvekilleri, herkes yerine otursun.

Arkadaşlar, yerinize oturur musunuz lütfen.

Sayın milletvekilleri... Sayın Can, Sayın Aydemir, lütfen herkes yerine, bütün milletvekilleri yerine.

Evet, Sayın Turan, buyurun.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz. Bakın, Grup Başkan Vekiliniz kürsüde.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakınız, konuştuğumuz konu, Çevre Kanunu; 40 maddeye yakın bir içerik var, bu konu içerisinde de...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Başkan, Başkan...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Otur lan!

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Bana mı diyorsun?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Otur lan! Ayağa kalktın, ne yapacaksın?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Oturmuyorum lan!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne kalkıyorsun ayağa lan? Ne ayağa kalkıyorsun?

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Onlar konuşurken hiç sesimizi çıkarmadık Başkanım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Niye kalktın lan sen teröristbaşı?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Kalıbının adamı ol. Ona söyle, ona söyle...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne kalkıyorsun ayağa lan? Beni mi korkutacaksın lan?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Halkın elektriğini, suyunu kesiyorlar...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen yerinize.

(AK PARTİ ve HDP sıralarından gürültüler)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sizin yaptığımız ayıp!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şımarık şey!

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.58

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.01****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Musa Piroğlu ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın Turan, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VIII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan’ın, İstanbul Milletvekili Musa Piroğlu’nun 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İnanın, samimiyetle söylüyorum, utanarak konuşuyorum. (HDP sıralarından “Niye utanıyorsun?” sesleri)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, utan, utan! Allah aldı utanmanızı.

BÜLENT TURAN (Devamla) – Sen utanmayabilirsin, ben utanıyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Utan, utan!

BÜLENT TURAN (Devamla) – Dünden beri 4 parti -siz dâhil- arkada 40 tane toplantı yaptık; uzlaşa, maddeler, revize... Çok kıymetli bir iş yapıyoruz. Bu Çevre Kanunu’nda tüm partilerimizin kıymetiyle, katkısıyla muazzam bir yol aldık, haksız mıyım? Muazzam bir yol aldık. Tüm eleştirilerinizi dinledik, revize ettik, her türlü mesai harcadık. Konu çevre, konu görüştüğümüz kanun teklifi. Buraya sadece beş dakika için gelip en üst perdeden “kan emici” “Zoruna mı gitti?” şunlar bunlar; sokak değil, Kandil’de bile olmayacak lafları buradan söylediğiniz zaman cevabınızı alırsınız. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu yanlış bir yaklaşım arkadaşlar, buna gerek yok.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sana kim, ne dedi ya?

BÜLENT TURAN (Devamla) – Bakınız, HDP dâhil üç günden beri burada çok yoğun, bu konuya ilişkin mesai harcıyoruz, güzel işler yaptık, katkı sağladık; siz, biz beraber işler yaptık. Bu dilin kime faydası var Allah aşkına? Bu dilin hangi milletin -sosyal karşılığı- hangi sosyal kesimin derdine çözüm üreteceğini size sormak istiyorum. “Kan emici” ne demek ya? Biz kan emici değil, terörün kanını emen insanlarız, emeceğiz de. (AK PARTİ, MHP ve Komisyon sıralarından alkışlar) Ama siz tutarda bize beş dakikalık kürsü hakkını küfür hakkı olarak değerlendirerseniz, hiç acelemiz yok, sabaha kadar cevap veririz ama yakışmaz.

Bakın Sayın Vekilim, vekillik bitecek, camide, yolda, havalimanında, birbirimize bakacağız.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Cemevinde...

BÜLENT TURAN (Devamla) – Utanacaksınız gün geldiğinde. Yapmayın bunu, aynı çatı altındaki insanlara “Zoruna gitti.” “Kan emiyorsunuz.” tarzı yüz yüze söylemekten utanacağınız lafı söylemeyin. Eleştirin, siyasi olarak bir sürü eksığımı ben de söylüyorum; eksliğimiz var kardeşim, eleştirin ama hakaret nedir, bağırma nedir, üst perde nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

BÜLENT TURAN (Devamla) – Başkanım, lütfen, bir dakika daha rica ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Turan, biliyorsunuz, satışmadan iki dakika...

BÜLENT TURAN (Devamla) – Peki, teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ, MHP ve Komisyon sıralarından alkışlar)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Beyoğlu’nu da yemeye karar verdiniz.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Günde 20 defa bize “terörist” diyorsunuz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469) ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 336) (Devam)

BAŞKAN – 3’üncü madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 3- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- 27/7/2004 tarihinden itibaren yapılan kadaströ çalışmalarını sonucu zilyetlik şartları oluşturduğu halde sit alanlarında kalması nedeniyle Hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazlardan 1 ve 2 nci derece arkeolojik sit alanları dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadaströ tutanaklarında zilyet veya hak sahibi olarak belirtilen kişilerin veya mirasçılarının, 31/12/2022 tarihine kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birimlerine müracaatları halinde bu birimlerin talebi ile harca tâbi olmadan resen ilgilisi adına tescilleri yapılır. Bu hüküm davası devam eden taşınmazların zilyet veya hak sahibi olan kişileri veya kanuni mirasçılarını da kapsar. Bu davalarda karar verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Yargılama giderleri ve masrafları hak sahibi olan kişi ve mirasçılara yüklenir.”

Gökân Zeybek

İstanbul

Ulaş Karasu

Sivas

Hasan Baltacı

Kastamonu

Hüseyin Yıldız

Aydın

Burhanettin Bulut

Adana

İsmet Tokdemir

Hatay

Burcu Köksal

Afyonkarahisar

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Burcu Köksal'ın.

Buyurun Sayın Köksal. (CHP sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Öncelikli olarak, PKK'lı teröristlerce şehit edilen Aybüke Yalçın öğretmenimizi ölüm yıl dönümünde saygı ve rahmetle anarak sözlerime başlamak istiyorum.

Termalin, mermerin ve zaferin başkenti güzel memleketim Afyonkarahisar'la ilgili bir kanun teklifi üzerinde görüşüyoruz. 27 Temmuz 2004 tarihinden başlayarak yapılan kadastro çalışmalarında fiilen kullanım hakkı olduğu hâlde, sit alanlarında kalması nedeniyle hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazlardan birinci ve ikinci derece arkeolojik sit alanı dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadastro tutanaklarında zilyet veya hak sahibi olarak belirtilen kişilerin veya mirasçılarının bir yıl içerisinde başvurmaları hâlinde adlarına tescil yapabilmelerine olanak sağlanmış ancak süre 2008 yılında sona ermiştir.

Şimdi, bu maddeyle, eski adı Büyükkalecik olan, bugünkü Kocatepe beldemizde bulunan sit alanındaki taşınmazlarda hak sahiplerine veya mirasçılara 31 Aralık 2022 tarihine kadar tescil için hak tanınıyor. Kocatepe beldemizde yaşanan bu mağduriyeti bizzat yerinde inceleyerek ve hemşehrilerimizden defalarca dinleyerek öğrendim ve gelip Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu mağduriyeti, bu sıkıntıyı dile getirdim. Geç kalınmış olsa da Gazi Meclisimizin sesimize kulak verip bu düzenlemeyi getirmesinden dolayı son derece memnunuz ve hemşehrilerimiz adına da teşekkür ediyorum. Doğru olanı, güzel olanı her zaman destekleriz ve her zaman yanındayız lakin yanlışın da haksızlığın da her zaman karşısında durmayı biliriz.

Şimdi, burası Kocatepe, beldemize adını veren, 1874 rakımlı Kocatepe. Ethem Tem'in o gün çekmiş olduğu bu fotoğraf aslında bize her şeyi anlatıyor zaten. Sabaha karşı işte bu tepede, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde Büyük Taarruz başladı. Bu Büyük Taarruz ki Kurtuluş Savaşı'nın nihai zaferidir. Kocatepe Millî Mücadele'mizin temel taşlarından, Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı yerdir Kocatepe. (CHP sıralarından alkışlar) “Kocatepe” demek emperyalizme diz çöktürmektir “Kocatepe” demek yedi düvele meydan okumaktır. Kocatepe'nin önemini ve anlamını Atatürk'e alerjisi olanlar “Keşke Yunan galip gelseydi.” diyenler ve fesli deli Kadir'in yol arkadaşları anlamaz, anlayamaz. (CHP sıralarından alkışlar)

Her yıl Kocatepe'de, Büyük Taarruz'da düşmana diz çöktüren Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının izinden yürüyoruz; hemşehrilerimizle, yurdun dört bir yanından gelen vatanseverlerle, il protokolüyle bu coşkuya ortak oluyoruz, kutluyoruz ancak iktidar düzeyinde ne yazık ki ne Cumhurbaşkanı ne yardımcılarını ne de bakanlar bu kutlamalara katılmıyor, sadece ilin vekilleriyle sınırlı kalıyor. Malazgirt'te kutlamalara neredeyse tam kadro katılan AKP, Afyonkarahisar Kocatepe'ye gelince ilin vekilleri düzeyinde kalıyor. Neden? Kocatepe olmasaydı, bu zafer kazanılmıyaydı biz tarihimizi ve geçmişimizi bilmeyecektik; Kocatepe olmasaydı Malazgirt'i kutlayamayacak. 2 zaferi kıyaslamaya kalkmayın, Kocatepe ve Malazgirt rakip değil, birbirinin tamamlayıcısıdır; Malazgirt de bizimdir, Kocatepe de bizimdir. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) “Ya zafer kazanırız ya şehit oluruz!” diyen Sultan Alparslan'la açılan Anadolu'nun kapıları “Ya istiklal ya ölüm!” diyen Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bu kutlu zaferiyle ebediyen vatan kılınmıştır.

SALİH CORA (Trabzon) – Aynı kanaatteyiz.

BURCU KÖKSAL (Devamla) – İşte bu şanlı zaferi 100’üncü yılında taçlandırıp şanına yaraşır bir şekilde kutlamak için herkesi 24 Ağustosta Dereçine beldemizden başlayan zafer yürüyüşüyle 30 Ağustosa kadar süren bu kutlu zafere ortak olmak için, havası sert, insanı mert, kurtuluş ve kuruluşun toprağı olan güzel memleketim Afyonkarahisar’a bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİH CORA (Trabzon) – Geleceğiz.

BAŞKAN – Tamamlayınız.

BURCU KÖKSAL (Devamla) – Sayın Başkan, tamamlayacağım.

Sözlerime Nazım Hikmet’in Kuvayı Milliye şiirinden şu dizelerle son vermek istiyorum:

“Sarışın bir kurda benziyordu

Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.

Yürüdü uçurumun başına kadar.

Eğildi, durdu.

Bıraksalar

İnce, uzun bacakları üstünde yaylanarak

Ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak

Kocatepe’den Afyon Ovası’na atlayacaktı.”

Genel Kurula saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Ali Kenanoğlu

Antalya

İzmir

İstanbul

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Ali Kenanoğlu’nun.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Okmeydanı’nı konuşmaya devam edeceğiz arkadaşlar. Bu kimseyi rahatsız etmesin çünkü Okmeydanı’nda ciddi bir dram söz konusu ve hakikaten hiçbir şekilde hakkın, hukukun tanınmadığı, 16 defa iptal edilen, reddedilen bir karar var ve buna rağmen de ısrarla orada bir kentsel dönüşüm yapmak isteyen Belediye Başkanı var. Şimdi, zorla... Yani kentsel dönüşüm meselesini detaylıca bir çoğumuz biliyoruz. Deprem Araştırma Komisyonunda birlikte çalıştığımız arkadaşlar var burada, kentsel dönüşümün nasıl olması gerektiği üzerine birçok brifing yapıldı, birçok sunum yapıldı; bu

işin toplumun, orada yaşayan halkın rızası olmazsa eğer nasıl sorunlara yol açacağı konusunda birçok belge, bilgi ve sunum toplandı, bu Meclisin arşivlerinde de kayıtlarında da var; daha bu dönemde yapılan bir şeydir bu. Şimdi, bakıyorsunuz, Okmeydanı'nda insanların kabul etmediği şekilde, zoraki bir kentsel dönüşüm söz konusu. Tabii, mahalle halkı da diyor ki: "Ya, bu, kentsel dönüşüm filan değil; bu, rantsal dönüşüm. Yani belirli müteahhitlerin burada koruyup kollandığı bir sistem var." Dolayısıyla da biz evlerimizi..."

Niye? Çünkü Okmeydanı bölgesi şu anda kentin tam orta göbeğinde kalmış ve orada geçmişten gelip gecekondularda oturan insanlar var, aynı Küçük Armutlu'da olduğu gibi, şehrin diğer göbeğinde kalan başka gecekondulu bölgelerinde olduğu gibi. Yani buralar şöyle görülüyor: "Ya, buralarda büyük rant alanları oluştu, bunlar çeksin gitsin başka yere; biz buralarda büyük rant merkezleri oluşturacak yapılar, binalar oluşturalım." şeklinde bir bakış açısı da var. Küçük Armutlu'daki bakış açısı da bunun üzerine kurulu. Şimdi, Okmeydanı'nda da benzer şekilde, vatandaşın, oradaki derneğin, oradaki çevre derneğinin, oradaki yaşayan insanların da beyanları ve söylemleri bunun üzerine kurulu.

Şimdi, buradan bakıyorsunuz, bir taraftan insanların elektrikleri kesilmiş, suları kesilmiş ciddi bir sorun var. Biraz önce baktım Belediye Başkanı bu konuda ne diyor diye, Belediye Başkanı tamamen şöyle diyor: "Marjinal grupların söylemi." Başka bir şey değil yani marjinal grupların söylemi üzerine kurulu bir ideolojik yaklaşımdan bahsediyor. İzliyorsunuzdur iki gündür -bilmiyorum sizler izliyor musunuz- biz iki gündür oradaki yaşananları izliyoruz, vatandaşların evlerinin içerisinden dahi yansıyan görüntüler var. Ya, kimin ne dediği, kimin ne olduğu belli. Biraz önce, bu konuşmadan önce oradaki tanıdığım bir dernek başkanını aradım, dedi ki: "Bu mahallede şu anda bu mağduriyeti yaşayanların büyük çoğunluğu da AKP'ye oy verenler." Hani, işine gelmediği zaman marjinal ilan ediliyor ya kolaylıkla, böyle değil. "Şu anda o mağduriyeti yaşayanların büyük çoğunluğu da AKP'ye oy veren mahalleliler." dedi çünkü mahalleden birisiyle görüştim. Dolayısıyla buradaki sıkıntıyı dile getirdiğim zaman... Ya, bu çözülsün diye dile getiriyoruz biz burada, bunun için konuşuyoruz çünkü hakikaten insanların hastaları var, mağdur olmuş insanlar var, engelli insanlar var ve onların orada elektriği, suyu, gazı kesilerek orada başka bir işkenceye maruz bırakılıyorlar ve hakikaten ölümlere sebep olacak vakalar da söz konusu.

Diğer taraftan, Çekmeköy'deki mevzu... Arkadaşlar, burada deprem için toplanma alanına ve oradaki bir parka yapılaşma izni veriliyor ve bununla ilgili sıkıntılar var. Şimdi, burada biz Deprem Araştırma Komisyonundayken şuna tanık olduk, denildi ki özellikle bazı ilçeler için: "Bir depremde toplanma merkezi sadece mezarlıklar..." Bak, sadece mezarlıklar... Önemli merkezî ilçeler yani şehrin göbeğindeki ilçeler açısından... Yani sağ çıksanız da depremden sonra mezarlığa gideceksiniz, öldüyseniz de mezarlığa gideceksiniz, mezarlıktan başka gideceğiniz yer yok İstanbul'da şu anda. Şimdi, bütün bunlar niye yok? İşte, bu tür park alanları imara açılıp yapılaşmaya açıldığı zaman sizin gideceğiniz toplanma alanınız da olmaz. E, şimdi, Çekmeköy'deki vatandaşın isyanı da buna yönelik. Diyor ki: "Ya, bizim burada bir toplanma alanımız var." Niye olmuş bu? İşte, sizin bildiğiniz o müteahhitlerden birinin imar planı yapılırken ona ayrılması gereken park alanı ayrılmamış, ona başka yerden verilmiş, gelmiş, orada halkın ortak park alanına ve toplanma alanına göz dikmiş ve orası imara açılmış, orayla ilgili sıkıntılar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, sonuçta biz İstanbul milletvekilimiz ve İstanbul'daki yaşanan sorunları, sıkıntıları ve Türkiye'nin birçok bölgesinde, farklı bölgelerinde yaşanan sorun ve sıkıntıları burada dile getireceğiz ve bunların çözülmesi konusunda da elimizden geleni yapacağız. Sizden de talebimiz: Bu sorunları görün, duyun, bilin. Her ne kadar kulağımızı da kapatsanız, gözünüzü de kapatsanız biz bu sorunları buradan bunun için dile getiriyoruz çünkü orada insanlar mağdur ve sıkıntı yaşıyorlar ve bunların çözülmesini istiyoruz.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4'üncü madde üzerinde ikisi aynı mahiyette olmak üzere 3 önerge vardır. İlk okutacağım 2 önerge aynı mahiyette olup birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Ali Kenanoğlu

Antalya

İzmir

İstanbul

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

Dirayet Dilan Taşdemir

Mersin

Diyarbakır

Ağrı

Aynı mahiyetteki ikinci önergenin imza sahipleri:

İbrahim Halil Oral

Dursun Ataş

Ayhan Altıntaş

Ankara

Kayseri

Ankara

İsmail Koncuk

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Adana

Adana

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydı) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz talebi Sayın Dirayet Dilan Taşdemir'in.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim Başkan.

Televizyonları karşısında bizi izleyen halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, geçen hafta içerisinde 2 ırkçı saldırı sonucunda 2 mülteci yaşamını yitirdi. Dün Bağcılar'da 3 Suriyeli işçi yaşadıkları evde saldırıya uğradılar. Bu saldırı sonucunda Şerif El Ahmed isimindeki Suriyeli mülteci, işçi öldürüldü, katledildi. Diğer ırkçı saldırı ise Rize'de gerçekleşti; bu saldırıda da Afgan bir mülteci sadece Afgan olduğunu söylediği için bir ırkçı saldırı sonucunda yaşamını yitirdi. Yani mültecilere yönelik bu saldırılar... Yaşanan ekonomik kriz ve kimi popülist siyasetçilerin söylemiyle yaratılan bu iklim sonucunda katlediliyorlar, saldırıya uğruyorlar. Yani ülkemizde yaşanan bütün kötülüklerin kaynağı sanki mültecilerimiz gibi, mültecilere bağlanarak bu, izah edilmeye çalışılıyor. Açıkçası, bu mültecilere karşı yürütülen nefret siyaseti ve ırkçı saldırılar bir şekilde iktidarın da işine geliyor çünkü mülteciler konusunda yürüttüğü politika bir şekilde sorgulanmıyor, ülkede yaşanan ekonomik krizin bir şekilde üstü örtülüyor ve bu şekilde bu mültecilere yönelik saldırılar iktidarın politikalarını örtmesine, gizlemesine de neden oluyor.

Evet, AKP'nin bir mülteci politikası yok, mültecileri kendi politik çıkarları için uzun dönemdir kullandığını biz biliyoruz; yeri geldiğinde Avrupa'ya karşı bir şantaj aracı olarak kullanıldı, yeri geldiğinde Suriye rejimini devirmek için mülteciler hep bir sorun gibi öne sürüldü. Şimdi, mültecilere karşı oluşan bu nefret ikliminde bir oy kaybı, bir oy telaşı gündeme geldi. Şimdi, ne tartışılıyor? Deniliyor ki: "Zaten mülteci değiller, geçici olarak koruma altındalar, biz bunları güvenli bölgelere zaman içerisinde göndereceğiz." Bir dönem "Gönüllü göndereceğiz." bir dönem "Zorla göndereceğiz." denildi. Şimdi bu mesele, güvenli bölge meselesi tartışılıyor. Açıkçası, biz de soruyoruz: Hangi güvenli bölge? "Güvenli bölge" dediğiniz yerler, şu an ÖSO, IŞİD ve envaiçeşit çetenin cirit attığı bölgelerdir. Bakın, Suriye İnsan Hakları Örgütünün bu güvenli bölge olarak tarif edilen yerlerde yaşanan hak ihlallerine dönük yüzlerce raporu var. Bu raporlarda mala el koyma, taciz, fidye, insan kaçırma, zorla mallarına çökme gibi insanlara karşı, insanlığa karşı binlerce suç işlendiği ifade ediliyor. Özellikle Afrin'de demografyasına yönelik bir girişimde bulunuldu; binlerce Afrinli yerinden yurdundan göç ettirildi. Yani, Afrin gibi zeytinle anılan bir kent şimdi çetelerle anılır duruma geldi.

Şimdi, savaş politikalarına karşı çıkmadan "Mülteciler niye geliyor?" diye sormak ne ahlakidir ne vicdanidir ne de insanidir. Bakın, 2011 yılında Suriye savaşı başladığında ne deniliyordu? "Biz, Emevi Camisi'nde namaz kılacağız." deniliyordu. Yani Emevi Camisi'nde namaz kılma hayali binlerce, milyonlarca insanın yaşamına mal oldu; milyonlarca insanın yerini yurdunu, evini terk etmesine neden oldu. O dönem bu savaşı alkışlayanlar, "Önde yürüyelim." diyenler, "Bizi götür Reis." diyenler ya da bunun yanında duranlar, sessiz kalanlar, şimdi durmuş diyorlar ki: "Bu mülteciler niye geliyor?" Mülteciler niye geliyor sorusunu sormadan önce bir kere savaş politikalarına karşı çıkacaksınız, barış siyasetini savunacaksınız; insanların yerinde kalmasını istiyorsanız öncelikli yapılması gereken şey bu.

Bakın, şimdi, yine, bir kez daha kuzey Suriye'ye bir operasyon planlanıyor. Bu sefer gerekçe olarak da Kürt düşmanlığı, Kürtlerin oradaki varlığı sebep hâline getiriliyor; bir algı operasyonu düzenleniyor ve bir operasyon hazırlığı yapılıyor. Şundan bir kere ders çıkarılmadı, 2011'den beri yaşanan trajedi, kriz, insanlık krizi bir kez daha tekrarlanmak isteniyor ama yine bu operasyona, bu savaşa karşı ses yükseltilmiyor. Bu operasyonun da bir mülteci krizi yaratacağı, derin bir ekonomik kriz yaratacağı bilindiği hâlde bu savaş siyasetine herkes sessiz kalmak istiyor, bir şekilde onaylanıyor.

Ülkedeki ekonomik kriz, yolsuzluk, yaşanan yoksulluk, yaşanan krizler, gerçekten açlık, sefalet bir şekilde AKP'nin zaten umurunda değil, bu gerçekliği kabul etmek de istemiyorlar. İşte, her gün televizyonlara çıkıyorlar, demeçler veriyorlar, diyorlar ki: "Yoksulluk yok, açlık yok." Bu söylediklerini işte, TÜİK aracılığıyla da gerçekmiş gibi kabul ettirmeye çalışıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Devamla) – Bitiriyorum Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Devamla) – Şimdi, AKP'nin tek bir gündemi var; algıyla, zorla, şiddetle, baskıyla, her ne yöntemle olursa olsun, savaşla, operasyonla iktidarda kalmak; bir tek derdi var, bir tek amacı var, iktidarımı nasıl sürdürebilirim arayışında ama bizler şunu çok iyi biliyoruz ki: Bu savaş, operasyon, işgal ancak AKP'nin antidemokratik yönetim anlayışını, zihniyetini sürdürmesine vesile olur. Onun için de biz mültecilerin hedef yapılmasına, savaş politikalarına karşı bir kez daha barışın sesini yükseltmeye, diyalogun sesini yükseltmeye tüm Meclisi ve bizi izleyen bütün halkımızı davet etmek istiyoruz.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerindeki söz talebi Sayın Mehmet Metanet Çulhaoğlu'nun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerine İYİ Parti Grubum adına görüşlerimi ifade etmek üzere söz aldım. Heyetinizi saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bir AK PARTİ klasiği, yine 14 kanunda değişiklik yapılması istenen bir torba kanun getirildi önümüze. Arkadaşlar, Allah aşkına siz 2002'den beri Hükümet değil misiniz? Getirdiğiniz bu kanun teklifinin 4'üncü maddesinde yer alan “çevre yönetim birimi, çevre görevlisi” terimini 29 Kasım 2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanun'un 28'inci maddesiyle değiştirmediniz mi? Değiştirdiniz. Şimdi neden bir daha değişiklik yapma gereği duyuyorsunuz?

Diğer önemli bir başka husus. “Çevre danışmanlık firması” terimini bu maddeye ekleyerek çevre yönetimi hizmeti vermek üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilen tüzel kişilik tarifi yapıyorsunuz fakat burada yapılan tanımlar mesleki bir muhtevaya sahip değil. Arkadaşlar, kusura bakmayın, işin ciddiyetinin farkında değilsiniz herhâlde. Çevre mühendisliği, biyoloji, kimya ve benzeri alanların işaret edilmediği bu düzenleme çevre gibi çok önemli, bizim için millî beka meselesi olan bir hususta yapılan son derece yanlış ve ciddiyetsiz bir iş. Hiçbir çevre formasyonu olmayan kişilerin bu hizmetleri vermeleri, şirket kurmaları ve devlet adına iş görmelerinin önünü açacak bu teklifin İYİ Parti olarak Komisyon görüşmelerinde verdiğimiz önergeyle metinden çıkarılmasını istedik ama siz inatla Cumhur İttifakı olarak kanunlaştırmak istiyorsunuz. Azami kamu yararının aranması gereken çevre gibi alanlarda özel sektörün vereceği hizmetlerin çerçevesi kanunla ve çok daha geniş içeriklerle belirlenmeli yoksa Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kişiye özel yönetmelik değişikliğiyle oldubittiyeye getirilecek bir mesele değil bu.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener'in de 31 Mart 2021 tarihli grup toplantımızda ifade ettiği gibi, biz İYİ Parti olarak doğa ve çevreyle uyumlu, ekolojik dengeyi gözeten ve bizden sonraki nesillere yaşanabilir bir Türkiye bırakmak istiyoruz. Eğer doğru politikaları uygularsak dünyada çevre koşulları ve iklim değişikliği konusunda artan hassasiyeti ülkemiz için çok önemli bir fırsata çevirebiliriz. İktidara geldiğimizde ilk iş, Paris Anlaşması'nı onaylayacağız çünkü bu anlaşmayı onaylamadan sanayide yeşil dönüşümden, çevrecilikte sıfır atıktan bahsetmek mümkün değildir. Yenilenebilir enerji üretimine yönelik yatırımları destekleyeceğiz. Hani “Bizi kıskanan Almanya.” diyordunuz ya, işte o Almanya elektrikli araçlardan vergi almayı üzerine bir de maddi destek verirken sizin Hükümetiniz elektrikli araçlardan alınan ÖTV'yi artırıyor. Biz tüm ulaştırma yatırımlarını toplu taşımayı özendirecek şekilde planlayacak, toplu taşımada elektrikli araç dönüşümünü başlatacağız. Biz hükümet olduğumuzda çevreye, doğaya ve yeşile uyum düzenini ölçen bir derecelendirme sistemi kuracak, firmaları yeşil dönüşüme uyumu çerçevesinde tıpkı enerji verimliliğinde olduğu gibi derecelendirip yüksek not alan firmaları kurumlar vergisinden muaf tutacağız. Karbon kotası ve yeşil dönüşüm fonunu hayata geçirip ülkemizin yeşil ekonomik dönüşümünü kolaylaştırıp hızlandıracacağız. Bizim için bir ülkenin nefesi doğa, emeği çevre, ürün de topraktır. İşte bu yüzden atalarımızın kanlarıyla bizlere miras bıraktığı topraklarımızı koruyacak, kollayacağız. Verimliliği ve tasarrufu öne çekecek, çiftçilerimizi destekleyecek, sağlıklı ürünler üreteceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün ülkemizde yaşanan çevre sorunlarının temel nedeni siyasidir, yanlış politika tercihleridir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı beton ekonomisi ve imar rantlarını dağıtma bakanlığı olmaktan çıkmalı, içindeki tutarsız ve çelişkili yapıya karşın doğayı ve çevreyi korumanın ana görevi olduğunu anlamalı ve gereğini çevreden ve doğadan yana yapmalıdır. Lafın kısası, öyle kuru kuruya “Biz çevre dostuyuz.” demekle olmuyor bu işler. Çözüm bellidir; akla, bilime uygun kararlar alacak ciddi bir siyasi irade gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Devamla) – Bunun için çok az kaldı. İYİ Parti iktidarında çevreye duyarlı, insan sağlığını önceleyen ve hakkaniyetli bir yönetim geliyor diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin iki'nci fıkrasında yer alan “veya Bakanlığın ilgili yönetmelikle belirlediği kişiler” ifadesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Burhanettin Bulut

Sivas

Aydın

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Hasan Baltacı'nın.

Sayın Baltacı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Yine bir çevre ve imar kanunuyla karşı karşıyayız. Bu kanunlarda bugüne kadar yapılan hiçbir değişikliğin Türkiye’de çevre ve imarla ilgili herhangi bir sorunu çözmediğini görmedik. Şimdi size bu konuyla ilgili bir örnek vereceğim. Şimdi, Kastamonu’da bulunan bir yeşil alanın başından geçen hikâyeyi anlatacağım.

Kastamonu’nun en büyük mahallelerinden biri olan, içinde üniversite kampüsünün, devlet hastanesinin, adliyenin, otogarın, küçük sanayinin ve birçok kamu kurumunun da bulunduğu Kuzeykent’teki bu arazi, 1996 yılında Alparslan Türkeş Botanik Parkı ilan edilir. On yıl sonra, 2006 yılında, önce sosyal-kültürel tesis alanı, ardından 2009 yılında 1.80 emsalle konut alanı, sonra 2015 yılında 2.40 emsalle kültürel tesis alanı ve en sonunda 2017 yılında, MHP’li Meclis üyelerinin de “evet” oyuyla 3 emsalle ticaret ve konut alanına dönüştürülür. Bu arsa, zaman içerisinde bölünerek bir kısmına düğün salonu, bir kısmına da konut yapılır; geriye kalan yaklaşık 17 bin metrekarelik arsa sonunu beklemeye başlar ve en sonunda 2021 yılında Kastamonu Belediyesi tarafından bu arsanın satış yetkisi alınır. O andan itibaren CHP Kastamonu İl Başkanı tarafından üzerinde çam ağaçlarının da bulunduğu bu arsanın satılmasının doğru olmadığı, bu alanın kamu eliyle yine Kastamonu’nun ihtiyacı olan kültür merkezi, öğrenci yurdu, kreş gibi tesisler için kullanılabileceği hem kamuoyuyla hem de Kastamonu Belediye Başkanıyla paylaşıldı. Üstüne, böyle bir projenin hayata geçirilmesi için elimizi taşın altına koyacağımızı da İl Başkanımız ifade etti. Ayrıca böylesine önemli bir arazi üzerinde yapılacak bir tasarrufun geri dönüşünün olmayacağı için oldubittiyi getirilmeden, Kastamonuluların da onayına sunularak değerlendirilmesi gerektiğini de kamuoyuyla paylaştık çünkü biz millî iradenin

sadece seçim döneminde değil memleketin geleceğini ilgilendiren her konuda başvurulacak bir güç olduğuna inanıyoruz ama maalesef eleştiri ve önerilerimiz dikkate alınmadı ve bu arsa Sayın Belediye Başkanının “Satacağımızı da nereden çıkarıyorsunuz?” demesine rağmen 26 Nisanda 67 milyon 500 bin lira gibi piyasa değerinin çok çok altında bir bedelle satışa çıkarıldı. Dahası, İl Başkanımız ve arkadaşlarımız ihaleyi izlemek için gittiklerinde ihale salonunun kapısının kilitli olduğuna ve içeriye kimsenin alınmadığına şahit oldular. Kapalı ve kilitli bir kapının ardında bu arsa o gün 100 milyon 350 bin TL'ye satıldı ancak kararlı mücadelemiz ve kamuoyu baskısı nedeniyle ihale iptal edildi. Tam bir yanlıştan dönüldü derken kırk iki gün sonra 7 Haziranda aynı arsa bu sefer 103 milyon 500 bin lira bedelle yeniden satışa çıkarıldı. Arkadaşlarımız ihaleyi izlemeye gittiklerinde bu sefer de kapının sadece kapalı ve kilitli olmadığını, aynı zamanda önüne barikat kurulduğunu da gördüler. Öncelikle, önüne barikat kurulan kapalı ve kilitli bir kapının ardında yapılan bir ihale olup olmadığı şüphelidir. Ayrıca bu 2'nci ihaleyle arsa bu sefer tam 153 milyon 500 bin liraya satıldı. Kırk iki gün arayla yapılan iki satış arasında 53 milyon lira gibi büyük bir farkın olması da arsanın değerinde satılıp satılmadığı konusunda Kastamonuluları ikna etmemiştir ama partimizin kararlı tutumu sayesinde Kastamonu Belediyesine 53 milyondan fazla gelir sağlanmıştır.

Sonuç olarak, değerli arkadaşlar, yirmi altı yıl önce Alparslan Türkeş Botanik Parkı ilan edilen bir yeşil alanın rant uğruna parça parça yağmalanmasının öyküsü aslında bildiğiniz bir öyküdür. İstanbul'a yapılan ihanetin Kastamonu'daki tezahürüdür.

Değerli arkadaşlar, mevcut belediye yönetimi açısından da gelinen nokta şudur: “Burası MHP belediyesidir, istediğimiz arsayı, istediğimiz gibi, istediğimiz fiyata, kimseye sormadan satarız.” İşte geldiğiniz nokta budur. Oysa orası MHP belediyesi değildir, orası Kastamonu Belediyesidir; dün başkası yönetiyordu, bugün siz yönetiyorsunuz, yarın biz yöneteceğiz. Hem öyle satarak değil yaparak yöneteceğiz, hem öyle “En iyisini ben bilirim.” mantığıyla değil “Akıl akıldan üstündür.” mantığıyla yöneteceğiz, hem de kapıları kilitleyerek değil tüm kilitleri açarak yöneteceğiz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbul.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- *Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbul'ün, Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partili hatibin konuşmasında dile getirdiği Kastamonu Belediyesi, evet, Milliyetçi Hareket Partili bir belediyedir ama Kastamonuluların, hemşehrilerimizin helal oylarıyla seçilmiş olan bir belediyedir, belediye başkanlığıdır, belediye meclisidir.

İfade edilen hususlarla ilgili olarak tabii ki bilgi sahibi değiliz. Bu, Kastamonu ili içerisinde gerçekleşen bir hadise gibi gözüküyor. Bununla ilgili gereken bilgiyi alırsız fakat şunu belirtmem gerekir ki Milliyetçi Hareket Partisi anlayış itibarıyla “Yanlış olmaz, yanlış meydana gelmez.” iddiasında değildir ama yanlışın himaye edilmesi noktasında olmaz. Mutlaka bununla alakalı gereken makamlar açıklamayı yapacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Bugün burada bununla yetinmekte fayda olduğu kanaatindeyim fakat “ihane” gibi, “şehre ihane” gibi sözleri, efendime söyleyeyim, herhangi ortaya çıkmış bir soruşturma, bir rapor, bir karar olmadan bu şekildeki ağır ithamları kabul etmediğimizi ifade ediyorum, saygılar sunuyorum.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)*A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469) ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 336) (Devam)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde aynı mahiyette 2 önerge vardır, önergeleri okutup birlikte işleme alacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül	Murat Çepni	Ali Kenanoğlu
Antalya	İzmir	İstanbul
Rıdvan Turan	İmam Taşçer	Gülüstan Kılıç Koçyiğit
Mersin	Diyarbakır	Muş

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Gökan Zeybek	Hasan Baltacı	İsmet Tokdemir
İstanbul	Kastamonu	Hatay
Ulaş Karasu	Ali Şeker	Burhanettin Bulut
Sivas	İstanbul	Adana

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz talebi Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben bu bölümde, daha doğrusu bu yasa teklifinin 5'inci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum. Aslında, bütün teklife baktığımız zaman yine toplama bir teklif olduğunu görüyoruz, yine bir torba mantığının burada da devam ettiğini görüyoruz. Aslında, ihtisas komisyonu olması gereken Çevre Komisyonunun tali komisyon olarak görevlendirildiğini görüyoruz ama daha önemlisi, bütün yasa metnine sinen bir süreci geçiştirme, gerçek anlamda bir çözüm bulmama, palyatif çözümlerle günü kurtarmaya çalışan bir anlayışın, bir algının bütün bir yasanın metnine, ruhuna sindiğini görüyoruz.

Şimdi, çevre gibi içerisinde iklim krizini yaşadığımız, iklim krizine bağlı olarak pandemi gibi büyük süreçlerin yaşandığı, insan ve ekosistemin varlığının tehdit altında olduğu bir dönemde sadece getirip burada böyle birkaç tane palyatif çözümlerle sürece cevap oluşturmaya çalışmanın kendisinin yanlış ve yanıltıcı olduğunu ifade etmemiz gerekiyor.

Şimdi, 5'inci maddede ne var? 5'inci maddede aslında Çevre Kanunu'ndaki idari para cezalarını içeren hükümlerin yeniden düzenlenmesi var ve özel çevre koruma bölgelerinde de bu idari para cezalarının 2 kat olarak uygulanması öngörülüyor. Peki, soruyoruz: Siz neden bu çevreyi sadece belirli

illerle, işte, İstanbul, Kocaeli ve Bursa'yla sınırlandırıyor musunuz? Ya da sadece cezaları 2 kat artırmak bugün Marmara'da yaşanan müsilaj sorununu, kirlilik sorununu, çevre felaketini gerçek anlamda çözecek midir? Hayır, tabii ki çözmeyecektir. Bunu siz de en az bizim kadar biliyorsunuz ama mesele artık o kadar boyutlu bir hâle gelmiş ki, iş o kadar çığırından çıkmış ki müsilajı herkes, bütün Türkiye gördü, bütün dünya gördü ve siz de "İşte, bakın, biz de bir şeyler yapıyoruz." diye geldiniz, bu yasayı buraya getirdiniz.

Şimdi, yıllardır "Ergene Nehri zehir akıtıyor." diyoruz. Bakın, Ergene için hiçbir önlem almıyorsunuz. Ergene Nehri'nde dünya kadar kimyasal, dünya kadar ağır toksik maddeler her gün denize akıtılıyor ama hiçbiriniz kılınızı kıpırdatmıyorsunuz, "Ya, biz bu Ergene'nin sularını niye Marmara havzasına aktarıyoruz, niye Marmara Denizi'ne deşarj ediyoruz? Gelin, burada hem kimyasal hem fiziksel hem de diğer bütün atık su geri dönüşüm sistemini kuralım." diye düşünmüyorsunuz. Neden? Çünkü o maliyetli. Sizin için sermayeye yük olabilecek, sermayeye maliyet olacak her şeyden kaçınmak gerekiyor ama çevreyi kaybetmemizi, ekosistemin tahrip edilmesini, doğanın katledilmesini bir maliyet olarak ne yazık ki görmüyorsunuz. Bütün bu yasa teklifinde de aslında bunu yaptığımızı görüyoruz. Ki biz, atık su artılsa bile denize deşarj edilmemesi gerektiğini düşünmüyoruz çünkü denizin kendisine has bir tuzluluk oranı var, kendisine has bir pH oranı var ve deniz ekosistemi açısından da çok özel. Eğer siz herhangi bir suyu, saf su bile olsa, damıtılmış su bile olsa eğer denize deşarj ederseniz oranın o biyoçeşitliliğini bozar, geri dönüşü imkânsız tahribatlara yol açarsınız. Bunun için karada olan karada kalır ve karada kullanılan atık suyun da geri dönüştürülmesi ve bir şekilde karada kullanıma yeniden sunulması gerekir. Türkiye gibi su fakiri olan bir ülkenin hızlı bir şekilde suyun geri dönüşümü meselesinde, atık suların arıtılması meselesinde yol alması gerekiyor. Bu mesele özel sektöre havale edilemeyecek kadar değerli bir mesele çünkü yaşamımızdan, geleceğimizden ve dünyamızdan bahsediyoruz. En azından bu meselede bir kârlılık mantığı gütmeyin ve bu meselede gerçek anlamda bir insani tutumu, doğadan yana, yaşamdan yana bir tutumu gelin hep beraber ortaya koyalım diyoruz.

Şimdi, ikinci bir mesele, çevreyi konuşuyoruz, benim ilimde, vekili olduğum ilde, Varto'da bahar aylarında bir sel felaketi yaşandı, rögarlar taşı, evleri su bastı. Kayyum belediyesi arandı, gelmedi; AFAD arandı, gelinmedi; kaymakam arandı, gelinmedi; biz önerge yazdık, cevap verilmedi. Ya, soruyoruz, ne yapıyorsunuz, gerçekten ne yapıyorsunuz? Siz ne zaman yurttaşın yanında olacaksınız? Evini atık sular basmış insanların son, bütün yardım çığılıklarına, sizi arayıp dört bir koldan yardım istemelerine rağmen neden yardımlarına koşmuyorsunuz? Çevre diyoruz, siz Muş'ta bütün çöpleri yakıyorsunuz ya, Varto'da çöpleri yakıyorsunuz. Bir tane çöp toplama alanınız yok, katı atık dönüşüm tesisiniz yok ama gelmişsiniz burada çevreden, doğadan bahsediyorsunuz. Bunların hiçbirinin inandırıcı olmadığını ifade edelim.

Diğer bir mesele, demin vekilimiz söyledi, Okmeydanı meselesi. Bakın, binlerce defa söyledik, bu rantsal dönüşüm mantığından vazgeçin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız sözlerinizi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Geçmişte kentin çeperlerinde kalan, Anadolu'dan göçüp gelip binbir emekle oralarda yaşam inşa eden, oranın çamuruna, tozuna, yağmuruna, yolsuzluğuna, susuzluğuna, elektriksizliğine katlanan insanların -bugün sırf şehrin içinde kalmış diye- evlerine göz dikmekten vazgeçin. Bakın, insanlar orada feryat ediyorlar. "Benim astım hastası, cihaza bağlı çocuğum var." diyor. Elektriği kesiyorsunuz, nasıl yaşayacak bu çocuk? İnsanlar, banyolarını yapmak için başka mahalledeki yakınlarının yanına gidiyorlar. Sizin Belediye Başkanınız polis eşliğinde mahalleyi ablukaya almış; ya, size dokunmuyor

mu? İnsanlar ne diyor biliyor musunuz? “Ben de bu iktidara oy verdim ama bu ülkeyi yönetenlerden utanıyorum.” diyor. Açın, sosyal medya, Okmeydanı’ndaki insanların videolarıyla dolu. Bir tanesini siz izleyin, duyarsız kalıyorsanız ben size hiçbir şey söylemeyeceğim buradan değerli arkadaşlar.

Artık elinizi halktan çekin, halkın kaynaklarından, evinden, aşından, ekmeğinden çekin diyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önerge üzerinde ikinci söz talebi Sayın Ali Şeker’in.

Sayın Şeker, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geçen sene müsilaj araştırma komisyonu kurulsun diye bir önerge vermiştim, o önerge reddedildi. Kamuoyundan gelen tepki üzerine bir hafta sonra bütün partilerin de katılımıyla o Müsilaj Komisyonu kuruldu ve o Komisyon süresince biz çalışmalar yaptık, bölgeyi inceledik ve “Ortak akılla bir şeyler yapabilir miyiz?” diye güzel de bir çalışma yaptık. Orada eğer bizim o Komisyon kararlarımız hiçbir şekilde uygulanmasa hiçbir anlamı olmayacaktı. Bu konuda “Marmara’yı koruma yasası çıkaralım.” demiştik. Bu kanunda bununla ilgili bir maddenin gelmesi, özellikle belediyelerin bir an önce ileri biyolojik arıtma tesislerini kurmak zorunda olması önemli bir gelişme. Altı ay içerisinde projelerini verecekler ve üç yıl içerisinde tamamlayacaklar. Bu konuda bu projelerin bir an önce hayata geçirilmesi için herkes üzerine düşeni yapmalı, bakanlıklar da üzerine düşeni yapmalı.

Daha önceden birçok kere dile getirdiğimiz bir sorun var; arsa tahsisi sorunu; Yenikapı’da bu sorun var, Başakşehir’de bu sorun var. Bir gecede çıkacak bir imzayla bu tahsisler yapılabilecekken bir yıl geçmesine rağmen o tahsisler yapılmadığı için hazır olan tesislerin, o ileri biyolojik arıtma tesislerinin projeleri hayata geçmedi. Bu projelerin hayata geçirilmesi için bu tahsislerin mutlaka bir an önce yapılması gerekiyor. Önce, şu anda, yapılması için engel konulanların engellerini ortadan kaldıralım, diğerlerinin de projesini hızla yapalım.

Geçen sene durum buydu, bu sene de buna benzer bir durum var suyun altında. Adalar İlçe Başkanımız Ali Ercan Akpolat -her zaman dalış yapan dalgıç bir arkadaşımız- önceki gün buraya geldi, dedi ki: “Marmara’nın altı ölmüş durumda; elinizi kaldırdığınızda simsiyah bir tabaka çıkıyor, orada ölü deniz kabukları ortalığı sarmış durumda, balık sayısı daha da azaldı.” Geçen sene durum buydu, bu sene başında Yalova’da durum bu. Yani geçen seneden bu zamana kadar kirletmeyi mi azaltttık? Yok. Sanayi tesisleri mi azaldı? Yok. Doğal olarak yine şöylesi görüntüleri görmemiz çok uzak değil. Onun için, bir an önce bu tesislerin hayata geçmesi gerekiyor, kirletmelerin önünün alınması gerekiyor.

Ergene havzasında geçen hafta İklim Adaleti Koalisyonu ile birlikte Marmara’nın bütün çevresini dolaştık -yani ben o çalışmaların bir kısmına katıldım- Ergene’de simsiyah, zift gibi zehir akmaya devam ediyor. Oradaki o fabrikaların o Ergene’yi pervasızca kirletmesine mutlaka müsaade etmemek gerekiyor. Onun etrafında tarım alanları var, onun etrafında çeltik alanları var ve insanlar onları yediğinde zehirleniyor ve kanser olduklarına, ağır metallerin fazla olduğuna dair Dilovası’nda, Ergene havzasında Bülent Şık’ın çalışması vardı; maalesef onların gereği hâlâ yapılmadı. Bir an önce, sadece Marmara’nın değil, bütün Türkiye’deki akarsuların, denizlerin ve nehirlerin korunması gerekiyor. Onları tekrardan kazanmak çok daha büyük bir maliyet.

Bizim, altyapı konusunda, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında da mutlaka destek görmemiz gerekiyor. Marmara Denizi’nde daha önce litrede 7-8 miligram oksijen vardı, şu anda 2-3 miligram düşmüş durumda. Levent Artüz, MAREM Projesi’yle araştırma yapıyor ve onlar da bu sene projeyi yapabilmek için mazot bulamıyorlar yani yıllardır yaptıkları o projeye devam edebilmek için destek bulamıyorlar. Seneler içerisinde nasıl öldüğünü takip edip kayda geçirmiş durumdadılar ve 5 miligramın

altına düştüğünde -alıcı ortam olarak kullanılmıyor, biliyorsunuz- orada yaşayan canlılar oksijen olmadığı için ölüyor, balıklar bir bir ölüyor, deniz kabukları bir bir ölüyor, mercanlar ölüyor, zaten sünger kalmadı Marmara Denizi'nde doğru düzgün. Bizim tekrardan bu canlanmayı sağlayabilmemiz için foseptik çukuru gibi kullanmaktan vazgeçmemiz gerekiyor, derin deşarj yapılan alanlardaki o derin deşarjların acilen ve acilen ileri biyolojik arıtmaya dönüştürülmesi gerekiyor. Aksi takdirde Marmara çürüyecek, çürük yumurta kokusu gibi bütün Marmara'yı saracak. Geçen sene bir imdat verdi, o imdada bir an önce cevap vermek gerekiyor, bir an önce o tesisleri hayata geçirmek gerekiyor.

Okmeydanı Fetihtepe'de vatandaşlar zorla dönüşüme tabi tutulmak isteniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ ŞEKER (Devamla) – Orada gönüllü olarak yapılabilecek olan bir dönüşüm elektrikleri kesilerek, suları kesilerek zorla oradan çıkartılmaya çalışılıyor. Şehrin merkezinde yoksul insanlar yaşamamış isteniyor. Hâlbuki bu İstanbul'da, Türkiye'de yoksulu zengini yan yana komşuydu, birbiriyile bir arada yaşıyordu ama sitelere hapsedtiniz insanları, komşularından uzak kaldılar. Orada bir bilet parası bulamayan halk, öbür tarafta 5 milyona, 10 milyona araçlara binen insanlar. Türkiye bu şekilde devam edemez, mutlaka insanların şehrin her yerinde sınıf farkı olmadan yaşayabilecekleri bir ortam sağlamak gerekiyor. Onun için rantsal dönüşüm değil, yerinde dönüşüm gerekiyor; onun için onlara zorbalık yapmamak gerekiyor, onları gönüllü bir şekilde bu dönüşümün parçası yapmak gerekiyor.

Biyolojik arıtma tesisleri umut ediyorum bir an önce hayata geçer. Ancak hayata geçtikten yedi sekiz sene sonra biz sonuçlarını göreceğiz. Yirmi-yirmi beş sene önce yapılmayan tesislerin cezasını bugün çekiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şeker, süreniz tamamlandı.

ALİ ŞEKER (Devamla) – Biz, bir an önce yapıldığında umut ediyorum on sene sonra sonuçlarını göreceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önermeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 6- 2872 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin üçüncü fıkrası “Arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi ve doğalgaz tarifesinde, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar, ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atık suyu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre yüzde yüze kadar uygulanacak indirimlerle ilgili usul ve esaslar belirlemeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.” şeklinde değiştirilmiştir.”

Gökân Zeybek

İstanbul

Ulaş Karasu

Sivas

Hasan Baltacı

Kastamonu

Burhanettin Bulut

Adana

İsmet Tokdemir

Hatay

Mehmet Güzelmansur

Hatay

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydı) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Mehmet Güzelmansur’un. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesinde verdiğimiz önerge üzerinde söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, 6’ncı maddeyle atık su arıtma tesislerinde kullanılan elektrik enerjisinin yüzde 50’sine kadar olan kısmının ilgili kanun ve yönetmelikler kapsamında geri ödenmesi hususunu düzenliyoruz.

Değerli milletvekilleri, çocuklarımıza, gençlerimize yaşayabilecekleri bir çevre, içebilecekleri su kaynakları, umutla bakabilecekleri bir gelecek bırakmak zorundayız. Ancak geldiğimiz noktada, iktidar, gençlerin umudunu tüketti; gençlere umut değil, gelecek kaygısı aşıladı. Bu nedenle de gençlerimiz yaşama tutunmakta zorlanıyor.

Bakın, değerli milletvekilleri, Dante, dünyaca ünlü edebî başyapıtı İlahi Komedy’da cehennemi tarif eder, burada cehennemin kapısında şu yazar: “Dışarıda bırakın her türlü umudu.” Evet, umudun bittiği yer cehennemdir. İktidar da ekonomik krizle, işsizlikle, torpille, ayrıştırmayla insanlarımızın, gençlerimizin umudunu tüketti; ülkeyi gençler için cehenneme çevirdi. Bu cehenneme dayanamayan insanlarımız intihar ediyor.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem Hatay’da sadece son bir ayda 5 vatandaşımız intihar etti. İskenderun’dan, Arsuz’dan, Erzin’den, Samandağ’dan gelen bu intihar haberleriyle kahrolduk. 16 yaşında, 25 yaşında, 28 yaşında, hayatının baharındaki çocuklarımız, gençlerimiz canlarına kıyıyorlar; 3’üncü sayfa haberi olarak geçiştiriliyor, “Psikolojik sorunlar nedeniyle” denilip üstü kapatılıyor. Psikolojik sorunlar nasıl oluştu? Neden psikolojileri bozuldu? Açıklanmıyor, umursanmıyor. Ben size şimdi Hatay’da umutlar neden tükeniyor, psikoloji neden bozuluyor tek tek anlatayım. On bir yıldır savaşın gölgesinde yaşamaya mahkûm edilen, sigorta şirketleri, bankalar tarafından riskli bölge ilan edilen, sınırı terörist yuvasına döndüğü için can korkusu taşıyan, sınır kapıları kapatılan, turizmi, ticareti, taşımacılık sektörü baltalanan, 650 bin Suriyeliyle on bir yıldır aşımı paylaşmak durumunda bırakılan, yeni istihdam olanakları yaratılmayan, var olan fabrikaları, iş yerleri kapanan, en az kamu yatırımı yapılan bir ilde yaşıyorsanız umutlarınızı nasıl canlı tutabilirsiniz? Yandaşlar alınırken siz üç yıldır KPSS’ye çalışıp atanamıyorsanız, işsizlikten, gelirsizlikten bunalmışsanız depresyona girmez misiniz? Siz çabaladıkça iktidarın yanlış politikaları, vurdumduymazlığı sizi kör karanlıklara itiyorsa psikolojiniz bozulmaz mı? İnsanlarımızın psikolojisini bozan, depresyona iten, geleceğe dair umutlarını tüketen iktidarın bizzat kendisidir.

Gençlerimiz, pırl pırl beyinler ya başka ülkelere göçüyorlar ya madde bağımlısı oluyorlar ya da hayatlarına son veriyorlar. İktidar, hiç mi sorumluluk hissetmiyor, hiç mi vicdan azabı duymuyor? “Nerede yanlış yapıyorum? Bu insanlara umudu tekrar nasıl aşılarım?” diye durup düşünmüyor mu hiç? Değerli milletvekilleri, bu soruların görünen net cevabı “Hayır.”dir. Dolayısıyla, vatandaşın iktidardan umudu yoktur, bu kadrolar yönetmeye devam ettiği sürece gelecekte de umutlu olmayacaklardır.

Peki, çözüm nerede? Çözüm, konulacak ilk sandıkta işbaşına gelecek olan yeni iktidardadır. Çözüm de umut da Millet İttifakı’ndadır. Çözüm “Kimse umutsuzluğa kapılmasın. Beş yıl önce ilk adımını attığımız yürüyüşün finaline yaklaşıyoruz; az kaldı. Bu kentin bu meydanlarında, tarlalarında, fabrikalarında, üniversitelerinde özgürce kucaklaşacağız.” diyen Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’ndadır. (CHP sıralarından alkışlar)

Alın teri, göz nuru döktüğü hâlde, KPSS’den yüksek puan almasına rağmen atanamayan öğretmene, mühendise, sağlıkçılara; sınavlarda, mülakatlarda haksızlığa, hukuksuzluğa, adaletsizliğe uğrayan herkese; işsizlikten anne-baba eline...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET GÜZELMANSUR (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MEHMET GÜZELMANSUR (Devamla) – ...bakmaktan bunalmış gençlerimize; “tweet” attığı hâlde evinden alınan çocuklara; sevdiği, dinlemek istediği müziğe yasak getirilenlere; bu yönetimden umudu kalmadığı için, dışlandığı için yurt dışına yerleşmeyi düşünenlere buradan sesleniyorum: Korkmayın, sinmeyin, yılmayın, vazgeçmeyin, gitmeyin, kaygılanmayın; bize katılın, bize! (CHP sıralarından alkışlar) Umudu beraber yeşertelim, yarınları birlikte aydınlatalım diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Altıntaş

İbrahim Halil Oral

Dursun Ataş

Ankara

Ankara

Kayseri

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

İsmail Koncuk

Adana

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Ayhan Altıntaş’ın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

AYHAN ALTINTAŞ (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

6’ncı maddede öngörülen artırılmış atık suyu yeniden kullananlara sağlanan indirimin artırılmasını ve böylece, artırılmış atık su kullanımının teşvik edilmesini olumlu buluyoruz ancak AK PARTİ’nin yirmi yıllık iktidarında çevre ve su politikalarının plansız, tutarsız ve duyarsız olduğunu gördük. Maalesef bir sorun ortaya çıkmadan çözüm aranmıyor, tedbir alınmıyor; bakın, mesela müsilaj meselesinde bunu gördük. Müsilaj Marmara Denizi’ni sık sık tehdit ediyor, hatta Marmara’da 2007 yılında da yoğun bir şekilde yaşanmıştı. Daha öncesinde tedbir alınsaydı, yeşil sanayi desteklenseydi, atıkların önüne azami derecede geçilseydi, denetimler yeterli olsaydı geçtiğimiz sene Marmara Denizi’imizde ortaya çıkan görüntülerle karşılaşmayabilirdik. Gündelik hesaplarla çevre politikaları belirleniyor. Daha önce de bahsetmiştim; bir tanesi günde 350 kilogram, yılda 120 ton kumu ağır metallerden arındıran deniz patlıcanları dahi, bazı ülkelerde tüketildiği için bakanlık onayıyla avlanıyor ve ihraç ediliyor.

Değerli arkadaşlar, bugün karşımızda apaçık duran bir mesele var; su krizi kapıda. Dün Ankara'daki sel bizi yanıltmasın. Türkiye'de 1950 yılından bu yana 2 milyon hektara yakın sulak alan kaybedilmiştir, kaldı ki yer altı suları da kaybedilmektedir. Çiftçiler de geçmişte 20 metre derinden yer altı suyu çekebildiklerini ancak bugün 200 metreden çekmek zorunda kaldıklarını belirtiyorlar.

Yüzey ve yer altı su kullanımı, Meriç, Ergene, Gediz, Burdur Gölü, Konya Ovası, Asi Nehri gibi birçok havzada su kaynaklarının kendini yenileyebilme kapasitesinin üzerinde bir seviyededir. Bu da havzalar üzerindeki baskıyı artırmakta ve doğal ekosisteme tehdit teşkil etmektedir.

Kaldı ki bir diğer sorun da ülkemizdeki birçok akarsu yatağında ve gölde yaşanan kirliliktir. Ayrıca, birçok gölümüz yaşanan tahribatlar, iklim değişikliğinin olumsuz sonuçları ve kirlilik nedeniyle resmen can çekişiyor. Ülkemizde 300'e yakın irili ufaklı gölün yüzde 60'ının kurduğu belirtiliyor.

Değerli arkadaşlar, bugün tedbir almazsak yarın çok geç olabilir. Gelecek on yılın en tesirli küresel risklerinin arasında su krizi görülmektedir çünkü su bilinçsizce tüketilmeye devam ediyor, su kaynaklarının kendini yenileyebilme kapasiteleri dikkate alınmıyor, elimizdeki su kaynakları yanlış uygulamalarla kirleniyor. Tatlı su kaynaklarını korumak için bu hususlara dikkat etmeliyiz. Ayrıca, doğru su tüketimini sağlamalı, israfi önlemeliyiz. Suların kirlentildiğini de biliyoruz, buna acilen tedbir almalıyız.

Değerli arkadaşlar, doğa gelecek nesillerin bize emanetidir. Onlara bu cennet vatanı bütün güzelliğiyle teslim etmemiz gerekmektedir. Onların ihtiyaçları olan bütün unsurları korumalıyız. Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener dünkü grup konuşmasında "Vatanı sevmek, toprağını, ağacını, suyunu ve mahsulünü de sevmektir ama maalesef iktidar mensupları bu bilinçten tamamen uzak zihniyetleri ve eylemleriyle bizleri her gün yeni bir cephede savaşılmaya zorluyor. 'Çevreciliğin destanını yazdık.' diye övünenler âdeta bizlere yaşanabilir bir çevre bırakmamak için çalışıyor. Döktüğü betonun yanına peyzaj olarak üç beş fidan dikmeyi çevrecilik zanneden betonarme çapsizlik bizlerin gönlünde her gün yeni bir yara açıyor. Artık İYİ Parti var." demişti.

Değerli milletvekilleri, biz doğanın katledilmesine, su kaynaklarının talan edilmesine, maden bahanesiyle ormanların yok edilmesine, zeytin ağaçlarımızın gündelik hesaplara kurban edilmesine, beceriksiz politikalarla tarımımızın bitirilmesine göz yummayacağız, her fırsatta buna karşı çıkacağız. Türk milleti artık biliyor ki yeşiliyle, mavisıyla güzel yarınlara az kaldı diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7'nci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Ali Kenanoğlu

Antalya

İzmir

İstanbul

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

Necdet İpekyüz

Mersin

Diyarbakır

Batman

BAŞKAN – Önergeye katılıyor musunuz?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Necdet İpekyüz'ün.

Sayın İpekyüz, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ekim ayında bir isim daha eklendi: İklim Bakanlığı. Bununla ilgili konuşuyoruz ama dünya neyi konuşuyor? Dünya ekolojiyi konuşuyor, ekonomiyi konuşuyor, iklim krizini konuşuyor, gıda krizini konuşuyor; “Kıtlık gelecek, ne yapacağız?” diye bunun çaresine bakmaya çalışıyor. Dünyada birçok hükümet, iktidar, devlet iklimle ilgili düzenlemeler yaparken önlemek ve korumak üzerine birçok çalışmayı yürütüyor ve geldiğimiz aşamada şunu öğrenmiş olduk: “Ekolojik toplum” dediğiniz, yaşamın olmazsa olmazıdır, özgürlüklerle beraber vazgeçemeyeceğimiz en önemli koşullardan biridir. Doğaya sahip çıkarsak özgürlüklere de yaşama da sahip çıkmış oluruz ama geldiğimiz aşamada biz görüyoruz ki sermaye doymuyor, sermaye rant ve kâr hırsıyla giderek doğayı altüst ediyor.

Bir pandemi bize gösterdi ki dünyanın birçok yerinde nelerle karşı karşıya geliyoruz ve sermaye o kadar güçlendi ki artık sermaye sahipleri bile dünyadaki eşitsizlikler konusunda “Ne yapabiliriz, bu eşitsizliği nasıl önleyebiliriz?” diye düşünüyor. Ne oldu? Şirketler devletleşti, şirketler devlet gibi olmaya başladı ve bazı devletler de “Biz şirket gibi olalım.” demeye başladı. İşte, böyle dediğiniz an orada ekoloji yok oluyor, doğa yok oluyor, sermaye doğayı talan edercesine tahrip ediyor ve beraberinde dünyada iklim değişiyor, hastalıklar artıyor çünkü insan doğanın bir parçası olarak değil, kendisini sahibi gibi görüyor; sahip gibi bakmaya çalışıyor, efendi gibi bakmaya çalışıyor. Eğer biz doğanın parçasıysak bu şekilde bakmamalıyız. Nedir? Geldiğimiz aşamada aslında doğa ve ekolojiyle ilgili birçok başlık konuşulabilir, birçok başlık ele alınabilir ama burada benim değineceğim konulardan bir tanesi, bildiğiniz gibi, orman yangınları. “Orman yangınları” deyince akla hemen şu geliyor: Dünyada iklim değişikliğiyle beraber Avustralya’sından birçok deniz ülkesine, birçok yerde orman yangınları çıkıyor, Türkiye’de de çıkıyor ve dünyada bunu önlemek, korumak, söndürmekle ilgili bir yığın çalışma yürütülüyor. Ama Türkiye’de orman yangınlarını -uçaktan tutun, sulamadan tutun- önlemek dışında, özellikle Dersim’de, Bingöl’de, Lice’de, Cudi’de, Botan’da, Siirt’te, Zilan’da orman yandığında ormanları söndürmeye gidenler engelleniyor. Ormanları yakmak suç, peki ormanları söndürmeye gidenleri önlemek suç değil mi, söndürmeye gidenleri engellemek suç değil mi? Telefona çıkmayan valiler, kaymakamlar... Giden vekiller, belediye eş başkanları engellendiğinde suç değil mi? Bu engelleyenlerle ilgili herhangi bir işlem yapmamak suç değil mi? Bunların hepsi suç. Ve ne oluyor? Bunu yaptığımız an, siz, işte, tümüyle doğayı yok ediyorsunuz. Peki, bu yanan yerler ne oluyor? Sahil kentlerinde turizm otellerine dönüştürülüyor, bir kısım yerlerde -yasada, işte, çeşitli bahanelerle geldiğinde- karavan yerlerine, turizm alanlarının açılması gibi alanlara dönüştürülüyor, yine yok ediliyor; başka yerde tümüyle taş ocakları, maden ocakları gibi alanlar açılabilir. Başka ne oluyor yakıldığında? Korucular orman kesiyor, korucular taşıyor ve orada tümüyle bir ranta dönüşüyor, işte bunların hepsi suç. Ve nedir amaç? Sadece sermaye değil, güvenlikçi politikalarla doğa, ekoloji yok edilirken iklim de altüst ediliyor.

Bir diğer konu HES’ler. Türkiye’deki HES’ler şu anda Türkiye’deki enerjinin karşılayabileceğinin 2 katından fazla ama Karadeniz yetmedi, siz Dicle ile Fırat’ın her yerine HES koymaya başladınız. İnsanların artık suya ihtiyacı var; insanlar suyla ilgili olarak nasıl tarım yapabiliriz, nasıl su içebiliriz derdinde; her tarafa HES. Bu güvenlikçi politikalarla yürüdüğünüz sürece tarım, hayvancılık yok edildiği gibi bir bölgeyi talan etmeye kalkıyorsunuz, bununla beraber tümüyle doğa da altüst olmuş oluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

NECDET İPEKYÜZ (Devamla) – Normalde eğer biz ekolojiyi korumak istiyorsak, doğayı korumak istiyorsak nükleer termik santrallere, barajlara ve HES'lere karşı çıktığımız gibi, taş ocaklarına, diğer kurumlara karşı çıktığımız gibi bizim en öncelikli görevimiz bu mücadeleyi yürütenlere destek vermektir. Türkiye'de doğayı tahrip etmek, ormanı tahrip etmek, bazı yerleri yıkmak sermaye için serbest; onunla ilgili itiraz etmek, Kaz Dağları'nda, İkizdere'de, Hasankeyf'te, Zore'de, Botan'da itiraz etmek ise kolluk güçleriyle karşı karşıya kalmaktır. Niçin? “Muhalefet ediyorsunuz.” Bu tarzla siz, gelecekte Türkiye'yi iklim kriziyle beraber gıda krizine sokmuş olacaksınız ve birçok krizle beraber baş edemeyecek düzeye getireceksiniz. Önemli olan, hep beraber doğayı, ekolojiyi korumak, bu konuda duyarlılık geliştirmek.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımla. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

8'inci madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri ayrırlık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Ayşe Sürücü

Antalya

İzmir

Şanlıurfa

Ali Kenanoğlu

Rıdvan Turan

İmam Taşçier

İstanbul

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Ayşe Sürücü'nün.

Buyurun Sayın Sürücü. (HDP sıralarından alkışlar)

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve tüm halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Dünyamızda yaşanan ve Türkiye'de de ciddi etkilerini gördüğümüz bir iklim kriziyle karşı karşıyayız. Hava ve çevre kirliliği artıyor, temiz ve tatlı su kaynakları tükeniyor, mevsim şartlarına göre şekillenen tarımsal üretim ise kuraklık, ani yağış ve doludan ciddi düzeyde olumsuz etkileniyor. Buna rağmen, çiftçilere dönük, iklim krizine ilişkin bir destekleme de henüz çıkarılmadı. Türkiye'de tamamen AKP iktidarının insafına kalan ekolojik denge oldukça tahrip edilmiş ve yandaşa verilmek üzere betona ve ranta açılmıştır.

Bu maddeyle, ileri atık su arıtım tesisi, arıtma çamuru işleme ve bertaraf tesisi ile atık geri kazanım ve bertaraf tesislerinin yapımı gibi gözükse de tesislerin özel şirketlere yaptırılmasının da önü açılmaktadır. Bu ülkede AKP iktidarı sayesinde “kamu hizmeti” adı altında özel şirketlere açılan rantın haddi ve hesabı yok. Çünkü iktidar kamu hizmeti kavramını alaşağı ederek halkın hazinesini seçili özel şirketlerin kasasına taşımaktadır. Bu iktidarın ekolojik değer ve dengeler konusundaki pratikleri

ortadayken yapılması planlanan bu tesislerin nasıl bir tahribat yaratacağı da kamuoyunda ciddi bir endişe yaratmaktadır. Bu sebeple tesislerin yapımının özel şirketlerce değil, doğrudan bakanlıkça yapılmasının açık bir şekilde kanunda geçmesi, rantın ve kamu zararının önlenmesi için büyük bir önem taşımaktadır.

Ayrıca, su varlıklarını korumaya dönük adımlar atılmadan, acele bir şekilde tesis kurulumu da samimi bir tutum değildir. “Suyu arıtacağız.” diyorsunuz. Peki, mevcut doğal su kaynaklarını koruyor musunuz? Hayır, korumuyorsunuz çünkü köylerin yanı başında kurduğunuz maden ocaklarıyla temiz suyu bulandıran şirketler, bir yandan ÇED raporu karşılığında birilerine sus payı veriyor bir yandan da HES’lerle dereleri kurutuyor ve o bölgede ekolojik denge tamamen tahrip ediliyor. Hiç çekinmeden maden şirketlerinin ülkenin dört bir yanında dinamitler patlatmasına, Kaz Dağları’nda olduğu gibi suya siyanür bulaştırma tehdidinin oluşmasına müsaade ediyorsunuz. Örneğin, Adıyaman Kömür beldesi Male Berde (Serintepe) köyünde açılmasına izin verdiğiniz mermer ocağıyla halkın elinde kalan temiz su kaynağına dahi el uzatıldı. Kadınlar, köylüler orada AKP iktidarının ekolojik katliamına karşı âdeta ekolojik bir direniş örneği sergiliyorlar.

Değerli halkımız, Orta Doğu’nun en uzun ve en geniş havzasına sahip olan Fırat Nehri onlarca kenti ve milyonlarca insanı beslerken Urfa’nın Birecik ilçemizin Ayran, Bağlarbaşı (Sorik) ve çevre köyleri Fırat’a 3-5 kilometre mesafede olmasına rağmen maalesef insanlar temiz içme suyunu bulamıyor ve hatta, şebeke suyuna dahi erişemiyorlar. Su hastalık saçıyor, özellikle de yaz aylarında bu köylerimizde yaşayan onlarca yurttaşımız içtikleri sudan tifo ve benzeri hastalıklara yakalanıyorlar. Mesela, Bağlarbaşı köyünde yirmi yıldır basınçlı şu şebekesi yok. 5 bin nüfuslu Ayran beldemizde kanalizasyon suyu şebeke suyuna karışmaktadır. İşte, siz, henüz yurttaşın temiz suya erişimini bile sağlayamıyorsunuz. Ve daha biraz önce Birecik’ten bizi arayan hemşehrilerimiz, Konak, Mengelli ve Kurucahöyük’te gündür suya erişemediklerini, belediyenin tankerlerle getirdiği suyun karşılığında da kendilerinden ücret aldığını aktardılar. Birecik, Fırat’ın yanı başında. Peki, Birecik halkının su sorunu neden çözülüyor? Birecik halkı neden suya erişemiyor?

Yine, Malatya Doğanşehir Çıglık köyünde maden ocağı açılmak isteniyor. Orada da insanların suyunun yok edilmesine izin çıkarmışsınız ama Genel Kurulda arıtma tesisinizle övünüyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AYŞE SÜRÜCÜ (Devamla) – İşte, tüm bunlara göz yuman AKP iktidarı, ihalesini kime vereceği şimdiden belli olan şirketlerin rantı için arıtma tesisi kuralım diye bir de PR çalışması yapıyor.

Öncelikle doğanın ve doğal su kaynaklarının korunması gerektiğini belirtiyor, iktidarı doğayı, doğal su kaynaklarını yok eden politikalarından vazgeçmeye çağırıyoruz.

Tekrar tüm halkımızı saygıyla selamlıyoruz.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 8’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 8- 2872 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 16- Boğazlar ve Susurluk Havzası dahil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası’nda ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında, büyükşehir, il ve

ilçe belediyeleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içerisinde iş termin planlarını Bakanlığa sunmak ve 3 yıl sonunda da ileri atıksu arıtma tesislerini kurup işletmeye almak zorundadır.

Birinci fıkrada belirtilen sınırlar içerisindeki büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri 11 inci maddenin altıncı fıkrasında belirtilen atıksu gelirlerinin yarısını birinci fıkrada belirtilen ileri atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesinde bu tesisler kurulana kadar kullanılmak üzere ayırmak zorundadır. Ayrılan bu gelirler bu maddede belirtilen amaç dışında kullanılamaz.””

Bülent Turan	Muhammed Levent Bülbül	Tamer Dağlı
Çanakkale	Sakarya	Adana
Gökân Zeybek	Bahar Ayvazoğlu	Ramazan Can
İstanbul	Trabzon	Kırıkkale

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle boğazlar ve Susurluk Havzası dâhil, Marmara Denizi hidrolojik havzasında ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında yer alan büyükşehir, il ve ilçe belediyelerine maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içerisinde ileri atık su arıtma tesislerini kurma zorunluluğu getirilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.19

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.27

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadı BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Enez KAPLAN (Tekirdağ)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101’inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

9’uncu madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Burhanettin Bulut

Sivas

Aydın

Adana

Ali Mahir Başarır

Mersin

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Ali Mahir Başarır’ın.

Buyurun.(CHP sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çevre Kanunu’nu konuşuyoruz. Sürekli olarak Çevre Kanunu’nda değişiklik yapıyor ama anlayış değişiyor mu? Çok tartışmalı. Çevre Kanunu diyorsak Mersin’de son bir ayda yaşanan 2 büyük rezaleti, gerçekten Mersin’i, Mersinliyi üzen durumu burada anlatmak isterim.

Değerli milletvekilleri, bakın, Mersin’in Yenişehir ilçesi Çiftlikköy Mahallesi’ndeki bir taşınmaz, kamu arazisi; 1996 yılında “kamu hizmet alanı” ve “park alanı” olarak Büyükşehir Belediyesi karar aldı, 2021 yılında Cumhuriyet’in Meclis üyeleri, Millet İttifakı’nın Meclis üyeleri oy birliğiyle karar aldı “Burası park alanı, yeşil alan.” dedi ama geçen hafta Çevre Bakanı bir kararla burayı konut ve ticaret alanına çevirdi ve şimdi ihaleye çıkarıyor. Şimdi ben merak ediyorum: Siz, o Bakan, o Bakanın imzası Mersin halkından güçlü mü? Cumhuriyet’in Meclis üyeleri, onlar oy vermiş, tüm Mersin oy vermiş; yaklaşık 12 dönüm bir yer. Şimdi, burayı Çevre Bakanı ne hakla konuta açıyor? Yani bir kente böyle bir ihanet yapılabilir mi?

Gelin Erdemli'ye. Bakın, Erdemli ilçesi Tırtar Mahallesi; çiftçiler yüz elli yıldır orada yaşıyor, orada çiftçilik yapıyor dededen, babadan, atadan, Osmanlı'dan beri ve üçüncü derece sit alanı. Aynı Çevre Bakanı önce orayı sit alanından çıkarıyor, sonra orayı "ticari alan" ilan ediyor ve yakın bir şirkete satıyor. Geçen hafta polis zoruyla o çiftçilerin gözyaşlarıyla evleri barkları, ahırları yıkıldı. Ben bu durumdan utanç duyuyorum. Yani Çevre Kanunu'nu değiştirmekle, buraya bu kanunları getirmekle olmuyor. Gerçekten, bu durumu gözden geçirin. Çevre Bakanının görevi, Türkiye'deki tarım alanlarını, sit alanlarını, denize 100 metre mesafedeki arazileri, hastane, konut, park alanlarını imara açıp satmak mı? Yeşili bu şekilde mi koruyacağız, çevreyi bu şekilde mi koruyacağız? Bakın, gidin, TOKİ'nin ihalelerine, Millî Emlakin ihalelerine; bu ülkenin toprakları, tarım alanları, yeşil alanları, park alanları parsel parsel satılıyor. Neden? Bu 128 milyar doların 2 zararı oldu bu ülkeye. Hazineyi boşalttınız, şimdi, onu alan kodamanlara kur korumalı mevduattan dolayı para ödeyeceksiniz, topraklarımızı satıyorsunuz; olmaz, olmaz. Türkiye'nin her yerinden şikâyet geliyor. Kamuya ait yeşil alanlar belediyelerdeki imar planlarına aykırı bir şekilde imara açılıyor; bu çok kötü. Bakın, Mersin Belediye Başkanı Sayın Vahap Seçer isyan etti. Haksız mı? Mersin Belediye Başkanından, Mersin'in Meclis üyelerinden, Mersin halkından daha mı iyi biliyor Bakan burayı? Aynı şey İstanbul'da yapılıyor, Anadolu'da yapılıyor. Yani bu ülke, bu ülkenin toprakları, hazinenin toprakları, bu yeşil alan kimsenin babasının malı değil. Bu kadar kolay satamazsınız, bu kadar kolay talan edemezsiniz; yazık.

Değerli arkadaşlar, bakın, anlamadığım konu şu: Ağaç dikmemeniz gereken yere ağaç dikiyorsunuz, Atatürk Havaalanı'na; bizim milyarlarca dolarlık bir değerimiz. Niye? Birilerine söz verdiğimiz için, diğer havaalanını korumak için, üçüncü havaalanındaki şirketin haklarını savunmak için ama Türkiye'deki, her yerdeki yeşili katlediyorsunuz. Yani şimdi oraya ağaç dikmekle, Atatürk Havaalanı'nı yıkmakla, oraya fidan dikmekle siz yeşilci, doğacı, çevreci mi oluyorsunuz? Oraya ağaç dik, Mersin'de tarım alanlarını sat. Oraya ağaç dik, Erdemli'de tarım alanlarını sat. Oraya ağaç dik, Mersin Çiftlikköy'deki hazine arazisini konuta aç, öyle sat.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) – Olmaz, olmaz, olmaz. Yani yakın bir zamanda seçim var, giderayak tüm kamu arazilerini satıyorsunuz, satışa çıkarıyorsunuz, bunu parsel parsel yapıyorsunuz ve bu ülkedeki 84 milyona hiçbir faydası yok. Bakın, yakın bir zamanda milyarlarca lira para ödeyeceksiniz. Neden dolayı? Kur korumalı mevduattan dolayı. Birkaç zengini daha çok zengin etmek için topraklarımızı satmayın; hastane, okul, yeşil alanları katletmeyin.

Hele hele bir Mersin Milletvekili olarak, Çevre Bakanının yaptığı son rezaleti kınıyorum. Eğer bir parça vicdanı varsa, bir parça seçilmiş Meclis üyelerine, Belediye Başkanına, Mersin halkına saygısı varsa bunu geri alır diyorum, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Nuran İmir

Antalya

İzmir

Şırnak

Ali Kenanoğlu

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

İstanbul

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Nuran İmir'in.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

NURAN İMİR (Şırnak) – Sayın Başkan, Genel Kurulu ve halkımızı sevgiyle selamlıyorum.

Kapitalist kâr hırsı, insan emeğini son haddine dek sömürüp neredeyse dünya nüfusunun yüzde 60'ından fazlasını açlığa ve sefaletle mahkûm ederken ulus devletlere bağlı küresel şirketler kârlarına daha fazla kâr katmak için sonsuz bir büyüme ve zenginleşme perspektifiyle doğaya saldırmaktadır yani insanlığın geleceği kâr ve servet uğruna elinden alınmaktadır. Bu çerçevede bakıldığında ülkemizde uygulanan doğa, çevre ve iklim politikalarıyla, küresel kapitalizmin bir alt versiyonu olan fakat daha pervasız ve hiçbir kural tanımaz düzeyde ülkenin tüm toprak, su, orman ve nehirleri talan edilmekte, yandaş şirket ve sermaye grupları tarafından yağmalanmaktadır. Görüşülmekte olan bu torba yasada da yine doğa adına, kıyıda köşede ne varsa, ne kaldıysa yandşa peşkeş çekmek için bu torbaya koymuşsunuz. Torbalarla kanunlar ve yasalar getirmek yerine doğamızı kapitalizme ve militarizme peşkeş çekmekten vazgeçin diyoruz.

Bakın, sadece Şırnak ve ilçelerinde güvenlik politikaları gerekçe gösterilerek her tepeye kurulan karakollar için tonlarca ağaç kesildi. İki yıldır bizzat devlet eliyle Cudi ve Besta'da ağaç kesimi yapılıyor. Bir söz var: “Kapitalizm, gölgesini satamadığı ağacı keser.” İşte sizin de ekolojik politikanız bundan ibarettir.

Bunun yanı sıra, Cizre'de nehrin ortasında, Dicle Nehri'nde açılan kuyular her gün can alıyor. İnsanlığın nefesi olan Dicle Nehri şu an çocuklarımızın mezarına dönüşmüş durumdadır. Daha geçen hafta İdris Pütrü ve Zekeriya Negiz adında 2 gencimiz boğularak hayatını kaybetti. Defalarca buradan söyledik, bugün tekrar söylüyoruz: Dicle Nehri'nde, şehrin içinde olan kum ocaklarını kaldırın ve açılan çukurları kapatın. Göz göre göre her yıl sayısız insan ölüyor, hayatını kaybediyor. Cizre'ye atadığınız kayyumunuz nehir kenarlarında güvenlik önlemi alacağına altı yıldır bir türlü yapamadıkları köprü ihalesinde nehirdeki kumu firmaya peşkeş çekmekte.

Ayrıca, Dicle Nehri çöpten geçilmiyor; hem korumasız hem de bakımsız vaziyette. İvedilikle önlem alınmalıdır, önemli bir durumdur, bunu bir kez daha izah ediyorum, es geçilmemeli. Bugün Şırnak'ta sendikalar ve Şırnak Barosu bu duruma ilişkin basın açıklamaları yaptılar. Şunu net olarak belirtmek istiyorum: Kum ocakları sahipleri bu konuda ne kadar suçluysa iktidarınız da bu suçtan bir o kadar sorumludur. Bugüne kadar bu konuda kaç soruşturma açılmıştır? Gerekli tedbirler neden alınmıyor? Bütün bunlardan sizin politikalarınız ve sizin güvenlikçi zihniyetiniz sorumludur.

Bir diğer çevre tahribatı ise kömür ocaklarıdır. Şırnak'ta kent en işlek alanlarına kadar birçok yeri kömür ocaklarına dönüştürmüşler. Ne kent merkezinde ne de köylerinde sağlıklı bir alan bırakılmamış. Sular, dereler, caddeler, hatta evler, içlerine kadar bu ocaklardan gelen kömür külleri nedeniyle nefes alınamayacak durumdadır. En son Anılmış Gundiki Remo köyünün arazisi bu kapsamda gasbedildi arkadaşlar. Köylüler itiraz edince de yandaşlarınız kazansın diye Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle bu arazileri de kamulaştırdınız. Siz bu ranttan ne kadar pay alıyorsunuz bilmiyorum ama bu kamulaştırmayla ocakları işleten yandaşınız nemalanmaya devam ediyor. Biz buna asla seyirci kalmayacağız. Şırnak'ı sahipsiz mi sanıyorsunuz? İnsanlarımıza zulmediyorsunuz, doğamıza zulmediyorsunuz, talan ediyorsunuz; buna asla sessiz kalmayacağız.

Şırnak'ta bir başka sorun da doğa kırımı da maden aramadır. TEMA Vakfı raporuna göre, Şırnak'ta madencilik çalışma alanı 927 maden ruhsatına bölünmüş. Buna göre çalışma alanlarının yüzde 34'ü, ormanların yüzde 21'i, büyük ovaların yüzde 13'ü, koruma alanlarının yüzde 30'u, önemli doğa alanlarının yüzde 56'sı, doğal sit alanlarının ise yüzde 45'i maden ruhsatlarıyla ruhsatlandırılmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

NURAN İMİR (Devamla) - Ruhsatlandırılan alanların en büyük olduğu yer ise yüzde 96'yla Cudi Dağı'dır. Beytüşşebap ve Uludere ilçemizde de neredeyse alanların tamamı madencilik faaliyetleri için ruhsatlandırılmaya uygun görülmüştür. Bu da doğamıza yeni bir faciyanın kapısını açmaktadır. Şırnak'ta yaşam alanı bırakılmamış, hepsi güvenlik ve rant uğruna talan ediliyor. Bu doğa kıyımından vazgeçin diyoruz. Birkaç yandaşınız kazansın diye insanların yaşam alanlarını kurban edemezsiniz. Biz buna asla izin vermeyeceğiz. Bu sebeple yasaların yeniden düzenlenmesi, kamusal yatırımlarla ekolojiye uyumlu politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURAN İMİR (Devamla) – Bizler HDP olarak kentlerimizdeki her bir ağaçtan, derelerde akan her bir damla sudan, yaşayan her türlü canlıdan kendimizi sorumlu hissederek hareket etmeye ve mücadele etmeye devam edeceğiz.

Bu vesileyle bütün halkımızı sevgiyle selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 9'uncu maddesinde yer alan “Sanayi alanları,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ileri atıksu arıtma tesisleri,” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Turan	Muhammed Levent Bülbül	Tamer Dağlı
Çanakkale	Sakarya	Adana
Ramazan Can	Bahar Ayvazoğlu	Gökən Zeybek
Kırıkkale	Trabzon	İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle imar planlarında bina yüksekliklerinin yençok: serbest olarak belirlenemeyeceğine dair yapılan düzenleme ileri atıksu arıtma tesisleri bakımından uygulamada sıkıntılara yol açacağından madde metni yeniden düzenlenerek ileri atıksu arıtma tesislerinin yüksekliklerinin serbest olarak belirlenebilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10'uncu madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 10- 3194 sayılı Kanun'a aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 25- Birden fazla yapı için ruhsat alınarak inşaata başlanmış ve kat irtifakı kurulmuş ancak bir kısmı tamamlanmadan süre nedeni ile ruhsatı hükümsüz hale gelmiş olan parsellerdeki eksik kalan yapılar için; ruhsat eki onaylı projenin tamamında değişiklik olmayacak şekilde ve konum, ortak alan, arsa payı ve kullanım amacıyla farklılık olmaksızın yapılacak ruhsat başvurularında, eksik kalan yapı maliklerinin tamamı ile parsel maliklerinin çoğunluğunun muvafakati aranır.”

Gökân Zeybek

İstanbul

Ulaş Karasu

Sivas

Hasan Baltacı

Kastamonu

Hüseyin Yıldız

Aydın

İsmail Atakan Ünver

Karaman

İsmet Tokdemir

Hatay

Burhanettin Bulut

Adana

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın İsmail Atakan Ünver'in.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sizlere Karaman'dan, Karaman'ın Güneyyurt beldesinden bir emanet getirdim. Bu emaneti, 7,5 lirayı yüce Meclisin kürsüsüne bırakıyorum. Bu emanetin sahibi, yerin metrelerce altında kömür ocağında çalışarak emekli olmuş madenci bir vatandaş. Bu emekli madencimiz Hatay Milletvekilimiz Sayın İsmet Tokdemir'le birlikte yaptığımız saha çalışmamızda bize ulaşarak on iki gün önce aldığı 3 bin lira emekli maaşından geriye kalan son 7,5 lirasını sizlere gönderdi. Bu para helal bir para, bu parada göçükte kalıp ölümle burun buruna gelme tehlikesi altında dökülen helal alın teri var. İçinizde, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın “Açım.” diyen vatandaşa şükür telkin eden sözlerine haklılık veren varsa konuşmamın sonunda gelsin bu emaneti buradan alsın, bu parayla on iki gün nasıl geçinilir emeklilere göstereyim. Bu parayı buradan almaya cesaretiniz yoksa gidin Genel Başkanımıza emeklinin hâlini anlatın “Vatandaş şükürsüz değil yoksul, aç ve perişan hâlde.” deyin ve vatandaştan aldığımız vekâletin gereğini yapın.

Madenden emekli hemşehrim Ahmet bu parayı buraya gönderirken “Daha on sekiz gün var benim emekli maaşı almama; milletvekilleri, bakanlar, huzur hakkı alanların maaşlarına ise on iki gün var. Bu parayla on iki gün geçinirlerse ben de geçineceğim. ‘Geçinirim.’ diyenlere helalühoş olsun, maaşımı aldığımda geriye kalamı da göndereceğim. ‘Geçinemem.’ diyene, benim vergimle maaşımı alıp bana ‘Şükret.’ diyene benim vergimle aldığı para haram olsun. Bana şükretmeyi kimse tavsiye etmesin; benim Allah'a şükür Allah'a inancım var, ben imam-hatip lisesi mezunuyum; kime, nasıl şükredeceğimi biliyorum.” dedi. (CHP sıralarından alkışlar)

Ne yazık ki bugün emeklilerimiz en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamaz durumda, yüzde 70'inden fazlası asgari ücretten az maaş alıyor. Hep dersiniz ya “2002’de şuymuş, şimdi bu olmuş.” diye; ben de sizin gibi söyleyeyim: 2003’te en düşük emekli maaşı asgari ücretin yaklaşık 1,5 katyken bugün yaklaşık yarısı düzeyine düşürmüştünüz, açlık sınırı ise 5 bin lira. Asgari ücretli de emekli de yoksulluğu ve açlığı iliklerine kadar hissediyor; bunun temel nedeni AKP’den ve MHP’den oluşan Cumhur İttifakı’nın ekonomik tercihidir. Hazine Bakanı Nebati “Bu sistemden dar gelirli hârici üretici firmalar, ihracatçılar kâr ediyor, çarklar dönüyor.” diyor; şecaat arz ederken sirkatin söylüyor Nebati Bey. Anlıyoruz ki iktidarın aklında dar gelirli yok, zaten biz de bunu söylüyoruz. Siz zenginlerin iktidarısınız; dar gelirli, emekli, emekçi sizin gündeminizde yok.

Ramazan Bayramı geçti, Kurban Bayramı geliyor, emeklinin bayram ikramiyesi günü yaklaşıyor. Bu ikramiyenin verilmesinin amacı neydi? Emekli, kurbanını alabilsin, torununa harçlık verebilsin, bayramda misafirine ikramlık bir şeyler sunabilsin değil miydi? Peki, gelinen nokta ne? 2018 yılında 1.000 lira olarak verilmeye başlanan bayram ikramiyesine karşın küçükbaş kurbanlıkların fiyatı 800 ile 1.200 lira arasındaydı. Bugün aradan geçen yıllara ve onca enflasyona rağmen bayram ikramiyesi 1.100 lira; bu yıl küçükbaş kurbanlık fiyatları ise 3 bin ile 4 bin lira arasında. 2018 yılında iyi kötü bir kurbanlık eden bayram ikramiyesi bugün zekât geçisi almaya bile yetmiyor, ancak 7-8 kilo et alınıyor. Söze gelince dini, imanı kimseye bırakmazsınız. Vatandaşın ete hasret kaldığı şu günlerde emeklilere kurbanlık alacak kadar bir bayram ikramiyesi verseniz, onlar da kurban kesebilse, bayram sabahı çoluğuyla çocuğuyla bir kurban kavurması yese fena mı olur? Bir kısmını da et göremeyen torunları için çocuklarına pay verse fena mı olur? Anlaşılan emeklinin kurban ibadetini yapıp yapamayacağı umurunuzda değil. Vatandaşın hâlini umursamadan ülkeyi yönetmek; bu nasıl bir yönetim anlayışıdır? Ha “Emekliler, size kurban kesmek düşmez.” diyorsanız o başka; bu da sizin ayıbınız, eserinizle gurur duyun. Aslında size biraz da fazla nefes tüketiyoruz, iktidarınızın son yılına giriyorsunuz; en geç bir yıl sonra emeklinin, emekçinin, halkın iktidarı kurulacak ve en düşük emekli maaşını asgari ücret seviyesine çıkaracağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Devamla) – Emekli aylıklarının artışında sadece enflasyonu değil büyümeden kaynaklı refah payını da hesaba katacağız. Emeklilikte intibak yarasını çıkaracağız, katsayı ve gösterge sistemini yeniden düzenleyeceğiz. Emekliye bayramlarda verilen ikramiyeyi en az asgari ücret seviyesine yükselteceğiz. Emeklilerin sağlık hizmetlerinde ödediği katılım payını almayacağız. Emeklilerin sendikal hakları önündeki engelleri kaldıracağız. Tabii ki emeklilikte yaşa takılanların mağduriyetini de gidereceğiz. Emeklilerimiz bilsinler ki yalnız değiller; emekçinin, emeklinin partisi Cumhuriyet Halk Partisi var onların yanında.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İmam Hüseyin Filiz

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

İbrahim Halil Oral

Gaziantep

Adana

Ankara

Dursun Ataş

Ayhan Altıntaş

Hüseyin Örs

Kayseri

Ankara

Trabzon

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın İmam Hüseyin Filiz’in.

Sayın Filiz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesiyle ilgili olarak İYİ Parti Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu maddede “...süre nedeniyle ilk ruhsatı hükümsüz hale gelmiş parsellerdeki eksik kalan yapılar için... Projelerinde herhangi bir değişiklik olmaksızın yeniden yapılacak ruhsat başvurularında, ruhsat başvurusunda bulunulan ilgili yapı maliklerinin tamamının muvafakati aranır.” denmektedir. Bu düzenlemeye karşı olmadığımızı belirtmek istiyorum. Ancak merak ediyorum; süre dolayısıyla ruhsatları hükümsüz hâle gelmiş kaç konut, tesis ya da otel bulunmaktadır? Komisyonun cevablamasını bekliyorum.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ yirmi senedir ekonomik alanda gelişme modelini tamamen inşaata dayalı olarak kurgulamıştır. Seçtiği bu modelin doğal sonucu olarak şehirlerimiz yaşanamaz hâle gelmiş, doğal alanlarımız, ormanlarımız hızla azalmaya başlamıştır. Yirmi yıl boyunca planlamaya yön veren ve sınırlarını çizen mevzuat sisteminde günübirlik, keyfi onlarca değişikliğe gidilmiştir. Liyakatsiz ellerde yürütülen yanlış politikalar sonucunda şehirlerimiz hem kendilerini hem de çevrelerini tüketen birer canavara dönüşmüş durumdadır. Bunun başlıca sebebi, şehirleri beton yapılardan ibaret gören anlayıştır. Planlama olmadan şehirlerin sağlıklı ve dengeli gelişmesi mümkün değildir. Ayrıca planlar keyfi olarak ve tek bir kişinin istek ve arzularına göre değiştirilmemelidir. Maalesef, planlar, inşaat baronlarının kontrolüne bırakılmış, sırf siyasi kaygılar sebebiyle birçok belediyenin planlama yetkisi merkezî idareler eliyle gasbedilmiş durumdadır.

Değerli milletvekilleri, bugün gelinen noktada Türkiye tümüyle yapılaşması gereken alan olarak görülmektedir. AK PARTİ’nin çıkardığı tüm kanunlar da bu amaca yöneliktir. Hayata geçirilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’yla ülkemizdeki büyükşehirlerde bulunan tüm köyler mahalleye dönüşmüştür. Eğitimi de olumsuz etkileyen bu uygulamada hedef, kent çeperlerini de büyükşehir sınırlarına katarak bu alanlarda bulunan ucuz arazilerdeki rantı yandaşlara aktarmaktır.

Değerli milletvekilleri, bugün yaşadığımız gıda krizinin arkasında yatan temel sorunlardan biri budur. TÜİK’in 2001 verilerine göre üretim alanı olan toplam tarım arazilerimiz 41,2 milyon hektardan 2021 yılı itibarıyla 37,7 milyon hektara, işlenebilir tarım alanları ise 27,8 milyon hektardan 23,1 milyon hektara düşmüştür. Bunun arkasında yatan en önemli sebep, kent çeperinde bulunan tarım arazilerini arsa olarak gören anlayıştan başkası değildir. Bu sürecin yoğunlaşarak devam edeceği anlaşılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, kentsel dönüşüm ve afetler bugün şehirlerimizde karşı karşıya kaldığımız diğer bir sorundur. Depremler sonucunda üretilen çözüm, yıkılan binaların yerine yapı kalitesi yüksek ancak yapı yoğunluğu daha da yüksek yerleşim alanları inşa etmektir. Bu anlayışın ülkemiz kentlerini orta ve uzun vadede başka sorunlarla baş başa bırakacağı açıktır. Bu anlayışın neticesinde varacağımız yer insanlar arasındaki kültürel bağların koptuğu, kentleşme kalitesi ve yaşam standardı düşük kentlerdir. Kendini tamamen müteahhide terk etmiş bu anlayışın terk edilmesi tek çözüm yoludur.

Değerli milletvekilleri, şehircilik birçok bileşeni, birçok konuyu içeren kapsamlı ve geniş katılımla ele alınması gereken bir konudur. Bu anlamda, tüm mevzuat sisteminin ve idari yapılanmanın baştan aşağı yeniden ele alınması gerekmektedir.

Bununla birlikte, şehircilik mesleğini icra eden şehir planacılarının durumu da bu noktada kritik önem arz etmektedir. Bugün ülkemizde şehirlerin oluşumunda temel doküman olan planlara imza atan bu meslek grubundaki insanlar, maalesef, birçoğunda eğitim kalitesi düşük, öğretim görevlisi yetersiz, fizik imkânları düşük bölümlerden mezun olmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Devamla) – Üniversitelerdeki 33 bölüme yılda yaklaşık 2.300 öğrenci alınmakta olup mezunları, derinleşmiş bir işsizlik ve yoksulluk sarmalının içinde bulunmaktadır. Şehir planlama bölümlerinde gerekli düzenlemelerle, arz talep dengesi gözetilerek öğrenci alınmalı ve nitelikli eğitim vermeyen bölümler ivedilikle kapatılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ hükümetlerinin, sayılan bu konu başlıklarıyla beraber, tüm mevzuat yapısında, idari işleyişte ve akademik düzeyde gerekli düzenlemeleri yapmadıklarını görüyoruz.

Adaleti gözeterek, ranta fırsat vermeden, yandaş gözetmeden “iyi şehircilik” anlayışıyla biz yaparız diyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11’inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresiyle eğitilmesi arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Hüseyin Örs

Behiç Çelik

Adana

Trabzon

Mersin

Dursun Ataş

Ayhan Altıntaş

İbrahim Halil Oral

Kayseri

Ankara

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Behiç Çelik’in.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesi için verdiğimiz değişiklik önergesi üzerine söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, toplamda 14 farklı kanunda değişiklik öngören bu teklif var önümüzde; Çevre Kanunu’ndan İmar Kanunu’na, Yapı Denetimi’nden İskân Kanunu’na birçok önemli konuda hükümler içeren bir teklifi görüşüyoruz.

İsterdik ki bu iktidar milletimizin içinde bulunduğu zorlu koşulları çözmeye niyetlenmiş olsun, dilerdik ki bu iktidar elini vicdanına koyup ülkenin gerçek sorunlarına çare arar olsun. Ne yazık ki AKP kafası yine başka gündemlerin peşine, başka konuların derdine düşmüş durumdadır.

Görüşmekte olduğumuz bu teklif yeni talan furyalarına kapı aralamakta, usulsüzlüğe, yolsuzluğa zemin oluşturmakta, pek çok şaibeyi de beraberinde getirmektedir. Kısacası, bu teklifin, iktidarın milletimizle kurması gereken bağları nasıl koparıp attığının bir tezahürü olduğunu söyleyebiliriz. Sorunları görmeyen, duymayan, anlamayan iktidar, milletimize beyhude hezeyanlardan başka bir şey sunamaz durumdadır artık.

Değerli milletvekilleri, teklifin gerekçelerine baktığımızda, son derece idealist ifadeler de görüyoruz; müsilaj sorununun tekrarlanmaması, çevrenin korunması, deniz kirliliğinin önlenmesi, artırılmış atık su kullanımının teşviki, imara aykırılığın caydırılması gibi gerekçeler. Oysa teklifin hazırlanış sürecinde izlenen yol, maddelere gizlenen boşluklar, görüşmeler sırasında takınılan tavır izlenen yanlışları gözler önüne sermektedir. Örneğin, çevre uzmanlarına, sivil toplum kuruluşlarına, akademik çevrelere, meslek örgütlerine mikrofon hep kapalı; örneğin, cehaletin zirve yaptığı noktada, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda tarım görüşülür hâldedir. Bu teklif neden asli komisyon olarak Çevre Komisyonunda görüşülmemiştir? Tali komisyonlar olarak belirlenen Adalet, Plan ve Bütçe ile Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonları neden toplanmamıştır? Birbirinden kritik konularda düzenlemeler öngören maddeleri, titizlikle çalışılması gereken konuları yine tek bir torbada önümüze getiriyorsunuz. Yapılan her işin altından bir Şark kurnazlığı çıkmasından, kurulan her cümlede satır aralarına gizlenmiş şaibelerden bıktık usandık. Kirli ajandalarınızı, gizli gündemlerinizi artık biliyoruz. Çevre gibi son derece önemli hususlarda karnesi zayıflarla dolu olan AKP, yap-işlet-devret uygulamasının önünü açarak rant ve yolsuzluğa zemin hazırlamaktadır. Devletin bütün kurumlarını zayıflatmış, bütün gelenekleri bir bir yok edilmiş ve yine Türkiye Çevre Ajansı üzerinden de kıyılarımıza, sahil şeritlerimize maalesef göz dikilmiş durumdadır.

Kısacası, giderayak her şeyi eline yüzüne buluşturmaya ant içmiş bir iktidar, hatalara, yanlışlara son sürat devam etmektedir. Doymak bilmez bir iştahla yağmalanan, alçakça yıkılışına seyirci kalınan, imara açıp rantçı çetelere peşeş çekilen ormanlarımız elan hafızamızdadır. Sahip olduğumuz onlarca doğal güzelliğin çeşitli maskeler altında menfaat uğruna talan edilmesini unutmuş değiliz. Unutulmamalıdır ki AKP'nin bütün sabıkaları hatırlardadır, hafızadadır ve kayıttadır değerli arkadaşlar. Bugün derin bir buhranın tam ortasındayız; fiyatlar ateş pahası, milletimiz yorgun ve bitkin, gençlerimiz işsiz ve ümitsiz hâlde. Düzensiz göçmen cennetine dönen ülkemizde memur mutsuz, esnaf mutsuz, çiftçi mutsuz. Ciddiyetsiz devlet yönetiminin ülkemizi içine düşürdüğü durum ise içler acısıdır değerli arkadaşlarım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) – O kadar net görüyoruz ki milletimizden ayrı gündemler izleyen, meseleler edinen iktidarın, hezeyanlardan, öfke nöbetlerinden ve kaybetme korkusundan başka bir şeyi kalmamıştır.

Söz konusu 11'inci maddeyle İmar Kanunu'nun 42'nci maddesinde öngörülen aykırılıktan sorumlu olan yapı sahibine ve müteahhidine idari müeyyideler getirilmesi söz konusudur. Acaba kendi çıkardığı kanuna uymadığı tescillenmiş bir iktidar burada bahsedilen müeyyideleri uygulayabilecek mi? Bu, ayrı bir konu. İmar yolsuzlukları konusunda suç dosyası ciddi kabarık olan iktidar bunu uygulayabilecek mi? Bu, ayrı bir husus.

Değerli milletvekilleri, konuşmamı sonlandırırken hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

12’nci madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 12’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Ayhan Altıntaş

Hüseyin Örs

Adana

Ankara

Trabzon

Dursun Atas

İbrahim Halil Oral

Yasin Öztürk

Kayseri

Ankara

Denizli

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Yasin Öztürk’ün.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Kanunu ve beraberinde iliştirilmiş bazı kanunlarda değişikliği içeren kanun teklifinin 12’nci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifinin 12’nci maddesi, AK PARTİ’si iktidarları döneminde bir yağmalama modeline dönüşmüş yap-işlet-devret modelinin mahallî idarelerin vermesi gereken hizmetlere de uzanmasının önünü açmaktadır. Neden böyle bir düzenlemeye gerek duyulmaktadır? Çünkü yap-işlet-devret modeli nedeniyle yapılan projelere verilen garantiler artık merkezî bütçede altından kalkılmaz, hesabı verilemez bir noktaya gelmiştir; şimdi de sıra mahallî idarelerin bütçelerine gelmiştir. Bir zümrenin garantili zenginleştirilmesi için giderayak yeni mecra arayışına gidilmiş, mahallî idarelerin bütçelerine göz dikilmiştir. Düzenlemeyle, yap-işlet-devret perdesiyle gizlenen “Yak, yağmala, yok et.” mantığının çevre yönetimine sokulması suretiyle yeni bir rant alanı oluşturmanın yolu açılmaktadır.

Devletin yapacağı yatırımların finansmanında kamu için iki seçenek bulunmaktadır: Kamu, yatırımlarını ya öz kaynaklarla ya da borçlanma yöntemiyle gerçekleştirebilir. AK PARTİ’si iktidarlarının ekonomi politikaları sonucu öz kaynak kalmamıştır; borçlanma da doğrudan bütçe rakamlarına yansıtacağı için kişi başına düşen millî gelir hesaplamaları da bilançodaki borçtan etkilenecektir dolayısıyla vatandaşın gözü boyanamayacaktır. Borcunu çeviremeyen iktidar da kurtarıcı olarak yolu bilanço dışı finansman yöntemini kullanarak bulmuştur; yatırımı kendisi finanse etmek yerine yüklenici firmalara devretmiştir. Milletın başına yüklenici firmalara garanti vermek ve kefil olmak kaydıyla çorap örmüş, bu firmalara yapılacak ödemeleri de bütçede yıllara bölünmüş olarak göstererek ekonomideki açığı, bütçedeki zararı gizlemiştir. Bu, bütçeyle ilgili oyun; asıl oyun ise bu mega projelerin açık ihale usulleriyle değil de davet usulüyle yapılmasından sonra başlamıştır. İktidar ihaleleri kendi tercihleri doğrultusunda dağıtmış, bu tercihli yükleniciler de zamanı geldiğinde velinimetlerine saygıda kusur etmemişlerdir.

Değerli milletvekilleri, kamu-özel iş birliği ya da yap-işlet-devret modeli bizim ülkemize has kamu yatırımı modeli değildir. Diğer ülkelerde uygulandığı şekliyle bu ortaklık birtakım risklerin paylaşımını gerektirir ancak AK PARTİ’si iktidarları sayesinde riski tamamıyla devlet üstlenmiştir. Köprü, yol,

tünel, havaalanı, enerji, şehir hastaneleri gibi birçok yüksek maliyetli yatırımda, sadece bugünümüz değil geleceğimiz de ipotek altına alınmıştır. Geçiş garantisi, hasta garantisi, yolcu garantisi verilen bu mega usulde garanti kapsamındaki araç, yolcu, hasta sayısı tutsa da tutmasa da fark ceza gibi hazineye yüklenmiştir.

Şimdi, bu yap-işlet-devret ya da KÖİ öyle bir model ki garantinin garantisi hiç bitmiyor. Sadece bir örnek vereceğim: Kamu-özel iş birliği modeliyle şehir hastaneleri yaptırınız. Şehir hastanelerinin ihalelerini alan şirketlere maliyet finansmanı için kiralar yoluyla hazine garantisi, miktara bağlı hizmetler için hastanelerin yüzde 70 doluluk oranında çalıştırılacağı garantisi verilmektedir ama bu yetmemiş olacak ki Ankara Bilkent Şehir Hastanesi yapılırken hastane kampüsü içinde yer alan Sağlık Bakanlığı binasını da yasalara aykırı olarak projeye dâhil ettiniz. Hastaneyi işleten şirkete, Sağlık Bakanlığı, binanın kullanım bedeli olarak her yıl kira ödüyor; bu da yetmiyor, ayrıca olağanüstü bakım ve onarım, mefruşat, merkezî yardım masası ile yer ve bahçe bakımı gibi hizmetler için de ödeme yapılıyor. Firma hem hastaneden hem de Sağlık Bakanlığından para kazanıyor.

Yap-işlet modeliyle yapılan 4 otoyol, 1 tünel, 3 köprü'nün maliyeti 22 milyar 215 milyon 713 bin dolar. Peki, bu projelerin kamuya devri gerçekleşene kadar ödeyeceğimiz garanti rakam ne? 59 milyar 747 milyon 817 bin dolar. Bu süre içinde vatandaş geçiş ücreti ödemesine rağmen bu yolları ve köprüleri kullanıyor ya da kullanmak zorunda bırakılıyordu. Şimdi, benzin 30 liraya yaklaştı, döviz yine önlenemez bir yükselişte. Ne köprüden geçen kaldı ne otoyolu kullanan, ne olacak şimdi? Alın size garanti. Sadece o mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Başkanım, tamamliyorum.

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Vatandaş otoyoldan, köprüden kaçak mı geçti? Tahsil edilen ceza yüklenici firmanın kasasına. Müteahhit bu işi yapabilmek için yurt dışından kredi mi temin etti? İş bitiremedi mi? Kefili hazine. Sözleşmede sorun mu çıktı? Garanti ödemesinde geç mi kaldı? “Git, derdini İngiliz mahkemelerine anlat, söke söke alırlar.” Yüklenicinin maliyeti mi arttı, işi bitirmesi için mi gecikti? Hemen yapın bir ikmal ihalesi, garantinin garantisi. Vergi ödemekte bir sıkıntı mı çekti? Bir yapılandırma, bir teşvik; kendiliğinden sorun çözülür. Alın size katmerli garanti. Yap-işlet diye yıktınız, yağmaladınız, yok ettiniz. Bırakın artık mahallî idarelerin yakasını, bırakın artık milletin yakasını.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesi ile 3996 sayılı Kanun'a eklenen ek 3'üncü maddenin ikinci fıkrasında yer alan “50.000.000” ibaresinin “100.000.000” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Turan	Muhammed Levent Bülbül	Tamer Dağlı
Çanakkale	Sakarya	Adana
Ramazan Can	Bahar Ayvazoğlu	Gökân Zeybek
Kırıkkale	Trabzon	İstanbul

BAŞKAN – Önergeye katılıyor musunuz?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Başkanım, takdire bırakıyoruz.

BAŞKAN – Söz talebi yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle teklifte yer alan 50 milyon TL meblağının 100 milyon olarak değiştirilmesi suretiyle, mahallî idarelerin Cumhurbaşkanlığı yetkilendirme kararı olmaksızın yapabileceği projelere ilişkin meblağın artırılması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13'üncü madde üzerinde aynı mahiyette 2 adet önerge vardır, önergeyi okutup birlikte işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül	Murat Çepni	Ali Kenanoğlu
Antalya	İzmir	İstanbul
Rıdvan Turan	İmam Taşçer	Muazzez Orhan Işık
Mersin	Diyarbakır	Van

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Gökân Zeybek	Hasan Baltacı	Suat Özcan
İstanbul	Kastamonu	Muğla
Erkan Aydın	Burhanettin Bulut	Mürsel Alban
Bursa	Adana	Muğla
İsmet Tokdemir	Ulaş Karasu	Hüseyin Yıldız
Hatay	Sivas	Aydın

BAŞKAN – Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz talebi Sayın Muazzez Orhan Işık'ın

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu torbada 14 farklı kanunda değişiklik yapılıyor. AKP torbaları seviyor çünkü faşizmin acelesi var. Seçim sandığı yaklaştıkça torba sayısında, sıklığında artış oluyor. Ülke batmış, dolar yeniden 18'e uçmuş, mazot 30 liraya dayanmış, enflasyon 3 haneli olmuş, hiç önemli değil. AKP ve MHP'nin faşist politikaları halkın emeğini ucuz, ekmeğini pahalı hâle getirmiştir. Son bir ay içinde doğal gazda yüzde 30, elektriğe yüzde 15, benzine yüzde 33, motorine yüzde 38 zam yapıldı. Geçen yıl bu vakitlerde litresi 6-7 lira olan benzin ve mazota sadece bir ayda gelen zamma bakarsanız ekonomik krizin boyutlarını

anlarsınız. Sofrasını saraydan kuranlar ve AKP rantçıları hariç ülkede işi iyi giden kimse yok. Ülkede saray merkezli azınlık bolluk, bereket içindeyken halk yoksulluk içindedir. Halktan para toplamaya gelince vicdansızca vergi, fatura, harç ve hatta haraç gibi bedeller toplayan bu iktidar, iş halka hizmet etmeye gelince yok oluyor.

Bu ülkenin hastaneleri sağlık değil, sağlıksızlık yayıyor. Yaklaşık beş ay önce hizmete açılan Çaldıran Devlet Hastanesinin dışı sizi, içi halkı yakıyor. Hastane çökmek üzere; hastanede MR, ultrason, röntgen gibi temel tıbbi cihazlar başta olmak üzere hiçbir cihaz yok. 67 bin nüfuslu ilçeye hizmet veren tek hastanede çocuk ve dâhiliye dışında hiçbir uzman doktor bulunmamaktadır. Sadece böbrek ve kanser hastalarının maruz kaldığı sorunları anlatmaya günler yetmez. Birçok il ve bölgede hastanelerin durumu farklı değildir. Ortada ne sağlık ne eğitim ne adalet ne de doğa bıraktınız.

Bu torba kanununun 13'üncü maddesinde tam olarak bir kamu kurumu niteliğinde olmayan Çevre Ajansına taşeron firmalar eliyle çevreyi koruma görevi veriliyor. Çevrenin korunması özelleştiriliyor ve bu şekilde çevrenin korunacağı iddia ediliyor. Özel bir tüzel kişiliği haiz, kendi geliri olan ve bir şirket gibi yönetilen Çevre Ajansının yasallaşmasının üzerinden daha iki yıl geçmeden, Ajansın ve taşeron olarak yetkilendirdiği firmaların yanında, bu maddeyle özel sektöre yeni bir kâr alanı açılıyor. Bizler biliyoruz ki kamuoyu denetiminden uzaklaştırılmış ve piyasa yaklaşımını esas alan özel sektör işletmeciliğinin önceliği ekolojiji korumak değil kâr oranlarını artırmaktır. Çevre kirliliğinin en önemli nedeni, kârlarını artırmak amacıyla çevreyi tahrip eden işletmelerdir. "Kirlenilen ödesin." mantığıyla birtakım bağış, yardım ve benzeri adlar altındaki kampanyalarla özel şirketler ve Ajansın iş birliğinin doğa tahribatını artıracığı açıktır. Ekolojiji tahrip edenlere ekolojiji teslim edemezsiniz. Kirlenilen kendisini denetler mi? Söz konusu depozito sistemli denetlemesi beklenen Çevre Ajansına, Çevre Kanunu'nda kamu kurumlarına verilen denetim yetkisi de verilmiştir. Ancak Ajansın Danışma Kurulunda özel sektör temsilcileri yer alıyor. Ajansın kamusal iç denetim mekanizmalarını özel sektöre devretmek, halka çevre kirliliği, müsilaj, kuraklık ve diğer ekolojik felaketler olarak geri dönüyor.

Yine, yapılmak istenen bu değişiklikle koylardaki ekosistemi kurtarmanın bir yöntemi olarak sunulan mapa ve şamandıra yöntemiyle koyların yat sahiplerine terk edileceği, fiili olarak halkın kullanımına kapatılacağı da açıktır.

Getirdiğiniz bu torba yasalarla yaşamı, doğayı yok ediyorsunuz. Birçok yerde olduğu gibi, Van'da da ekolojiji tahrip eden, doğayı geri dönülmez biçimde yıkıma uğratanlar halkın iradesini gasbeden kayyum rejimleridir. İklim krizi ve kuraklığın sulak alanları daraltması, yanlış su kullanımı ve sulama politikaları ekosistemi yok etmektedir. Bölge illerinde de çok etkili olan kuraklık Van Gölü ve Erçek Gölü'nde büyük bir çekilmeye neden olmuştur. Van Gölü'nü korumak amacıyla Van ve çevresindeki illerden belediye yönetimleri ve sivil toplum kuruluşlarının ortaklığıyla kurduğumuz Van Gölü Havzası Koruma Platformu kayyum tarafından işlevsiz hâle getirildi. Van Gölü havzasındaki denetimsiz betonlaşma, sahil şeridini işgal eden kamu ve özel kurum binalarının artıkları, ÇED raporlarına aykırı HES ve madencilik faaliyetleri, orman alanlarının "güvenlikçi politikalar" adı altında iktidar eliyle yok edilmesi, kayyum belediyeciliğinin yetersiz altyapı çalışmaları, çevre belediyelerin arıtma sistemlerinin yetersizliği, çöp ve geri dönüşüm sistemlerinin yokluğu Van Gölü'nü, Erçek Gölü'nü ve çevresini yok etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Devamla) – Burada yaşayan canlıların ve göç yolu burası olan flamingoların ve diğer yüzlerce kuş türünün yaşam alanları yok ediliyor. Çok geç olmadan Van Gölü havzasını koruma kanunu derhâl yasallaşmalı, Erçek ve Van Gölü için acil bir koruma planı uygulanmalıdır.

AKP iktidarı torba yasalar, torba davalar, torba faşizmiyle toplumla savaşıyor ama kimsenin kuşkusu olmasın; biz AKP'nin ormanları, ırmakları, doğayı, kısacası yaşamı sermaye gibi gören düşmanca yaklaşımına son vereceğiz.

Saygılarımla. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz talebi Sayın Suat Özcan'ın.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SUAT ÖZCAN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşüyoruz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre, hayatımızı doğrudan ve dolaylı etkileyen, bizden önceki ve bizden sonraki kuşak ve nesilleri ve bizi ilgilendiren çok boyutlu bir konular bütünüdür. Bu kanun teklifi torba yasa mantığıyla hazırlanmış, buna rağmen çevre ve ekoloji alanında çalışmaları öngören, bu alanda uzmanlaşmış ve söz sahibi olmuş sivil toplum örgütlerinin katılımı kısıtlı olmuştur. Teklifin genelinde atık yönetiminin kamu elinden özel sektöre verilmesi yani konunun ticarileştirilmesi açısından endişelerimiz bulunmaktadır.

Madde 13'te, Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanun'a eklenen ek madde konu edilmiştir. Türkiye Çevre Ajansı tarafından 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yer alan depozito düzenlemelerinin, kamu yatırımlarının özel sektör tarafından belirli şartlarda ve on yıldan uzun süreli olarak işletilmesi düzenlenmiştir. Depozito düzenlenmesi konusunda başarılı örneklerin yüzde 90 iade oranıyla başarılı bir şekilde çalıştığını görmekteyiz. Toplanan malzemelerden yeniden ambalaj üretilerek maksimum çevresel koruma sağlanmaktadır. Ancak, ülkemizde kurulmak istenen sistemde vatandaş depozito için para ödeyecek ve bu para bir sistemde birikecektir. Bu durum çevresel korumayı amaçlamamakta, yeni bir rant ekonomisi yaratmaktadır. Özetle, bu işin kârı şirketlere, zararı vatandaşlara ve ülkenin yarınına yüklenmektedir.

Bu anlamda şunu da belirtmekte yarar var: Kamu-özel iş birliğiyle hastane, yol, köprü yaptınız; rant isteğiniz bitmedi, sıra kanalizasyona geldi. Çevreye bakışınız bu mu?

Çevre sorunları küresel çapta ilk kez 1972 yılında ele alındı. Kyoto Protokolü 1997'de imzalandı ancak 2005'te yürürlüğe girdi. Paris Anlaşması'nı Türkiye Nisan 2016'da imzaladı ancak bu anlaşma da Ekim 2021'de yürürlüğe girdi. Birçok uluslararası sözleşmenin imzalanmasına rağmen çevre tahribatı devam ediyor.

Temelini insan faaliyetlerinin oluşturduğu doğanın bilinçli ve bilinçsizce tahrip edilmesi eylemleri hem ülkemizde hem de Muğla ilimizde çevre sorunlarının artmasına sebep oluyor. Seçim bölgesi Muğla'nın doğası, denizi, koyları, yeşili, tarım alanları, su kaynakları talan ediliyor. ÇED kararları doğamızı, ormanlarımızı, kıyılarımızı, yer altı ve yer üstü su kaynaklarımızı korumuyor. Muğla'da şimdiye kadar neredeyse hiç olumsuz ÇED raporu verilmedi. Binlerce kilometrekarelik alan maden ya da turizm şirketlerinin insafına bırakılıyor. Yeşili başta olmak üzere verimli topraklarıyla ünlü coğrafyamızda şu ana kadar bildiğimiz 508 tane "ÇED Gerekli Değildir" kararı var, bu kabul edilebilir değildir.

Bodrum, Marmaris, Milas gibi doğa harikası olan ve hukuken de sit alanları olarak belirlenmiş bölgelerde 32 jeotermal arama sahası belirlenmiş; Fethiye, Göcek, Dalaman, Milas Güllük, Ula Akyaka'da denizi kirletecek, kıyıları ve yerel balıkçılığa zarar verecek marina projeleri girişimleri görülmekte. İlimizin birçok yerinde konut, otel ve sanayi tesisleri ve enerji tesislerine ÇED raporlarıyla ruhsatlar veriliyor.

Köyceğiz Sandras Dağı'nda maden sahası ve Balcılar HES yapımı gibi projelerle çevreye su sağlayan su kaynaklarının yok olması ve Köyceğiz Gölü'nün kirlenmesi tehlikesiyle karşı karşıyayız. Ruhsatların verilmesinde Çevre ve Şehircilik, Orman, Enerji, Kültür ve Turizm Bakanlıkları öne çıkıyor.

Muğla'nın çok değerli orman alanları, sulak alanları ve yaşam alanlarının tahribatı devam ediyor. Milas Akbelen'de ve Muğla'nın her yerinde "Ağacımı kesme, zeytinimi kesme!" diyen kadınların öncülüğündeki yöre halkının seslerini duyun diyorum.

Her yıl ilimiz ormanları, zeytin ağaçlarımız, meyve ağaçlarımız bir bir yanıyor. Geçtiğimiz yaz büyük orman yangınında orman varlığımızın yüzde 8'lik alanı yandı, yangına müdahalede geç ve yetersiz kaldı. Bu yangın sürerken ve sonrasında başta Muğla Büyükşehir Belediyesi, Milas, Bodrum, Menteşe, Marmaris, Datça, Fethiye Belediyelerimizle, Muğla'dan ve Muğla dışından gelen belediye ve tüm kuruluşlar ile vatandaşlarımıza yürekten teşekkür ediyorum, hem yangına müdahale ettiler hem de yaraları sarmaya yardımcı oldular.

Haziran ayındayız, yine yaz ayları geldi, yangın tehdidi ve tehlikesi devam ediyor. Buradan sormak istiyorum: Orman yangınlarının önlenmesi ve çıkması dâhilinde Tarım ve Orman Bakanlığı başta olmak üzere tüm bakanlıklar ne yaptı, ne yapacak?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

SUAT ÖZCAN (Devamla) – Orman işçileri, yangın söndürme helikopterleri ve uçakları konusunda aradan geçen bir yılda neler yapıldı? Orman mahallindeki yerleşim alanlarında ekip ve ekipmanlar oluşturuldu mu? Bakanlıklar çevre konularında yerel yönetimlerle iş birliği yapacak mıdır? Acil bir cevap bekliyoruz. "Muğla'da yanan alanları yeşillendirdik." diyenleri Muğla'mıza bekliyoruz, son durumu ve tahribatı birlikte görelim.

Muğla halkı başta olmak üzere ülkemizi ve dünyamızı ilgilendiren, doğayı katleden projelere son verilmelidir. Orman, tüm canlılar için yaşamdır, dayanışmadır, su demektir. Büyük şairimiz Nazım Hikmet'in "Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine." demesinin üzerinden çok uzun yıllar geçti. (CHP sıralarından alkışlar) Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun önderliğinde, orman gibi kardeşçe yaşamayı Millet İttifakı'nın iktidarında ülkemizin her yerinde yeşerteceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

14'üncü madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Ali Kenanoğlu

Antalya

İzmir

İstanbul

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

ŞevİN Coşkun

Mersin

Diyarbakır

Muş

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Katılmıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Şevin Coşkun’un.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

ŞEVİN COŞKUN (Muş) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 14’üncü madde üzerine söz aldım. Genel Kurulu selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu teklifle bina kimlik sertifikası getirilmek istenmektedir ancak sertifika, binanın bulunduğu alanın jeolojik ve diğer teknik durumuna ilişkin bilgilerin tamamını içerecek midir? Beş yılda bir sözde denetimin yapılacağı hükmedilmekle birlikte, bu denetimlerde aykırılıkların herhangi bir yaptırımı olmadığı da açıktır. Barınma hakkı kapsamında binaların yapım alanlarının doğru tespit edilmesi anayasal bir zorunluluktur. Bina kimlik sertifikasının önemi için öncelikle doğru alana doğru binanın yapılması gerekmektedir. İktidarın inşaat sektöründe gözettiği unsur ise ranttır; bu rant uğruna binalar riskli alanlarda yapılmaktadır. Günümüzde 24 kent, 80’i aşkın ilçede 100 binden fazla bina aktif fay hatlarının üzerinde yer almaktadır. Rant uğruna bir yandan riskli alanlarda yeni binalar yapılmaya devam ederken diğer yandan da daha önce usulsüz bir şekilde yapılmış binalara “imar affı” adı altında ruhsatlar verilmiştir. Bu da iktidarın insan yaşamını hiç saydığına bir diğer göstergesidir. Bu binalarda yaşanan her ölümden sorumlu olacak olanlar yapımına göz yuman iktidar olacaktır.

Değerli milletvekilleri, AKP’nin yirmi yıllık iktidarında neredeyse her yer suç mahalline dönüşmüş durumdadır. Yaşam hakkı ihlali başta olmak üzere, hak ihlalleri artarak devam etmektedir. İktidar, bu hukuksuzluklarla mücadele etmek yerine hak savunucularını cezalandırmaktadır. TİHV’in verilerine göre 2022 yılının ilk dört ayında 1.415 insan hakları savunucusu tehditle yargısal ve idari taciz gibi uygulamaya maruz kalmıştır; insan hakları faaliyetleri nedeniyle 23 kişiye toplamda 1 ağırlaştırılmış müebbet, iki yüz on bir yıl dört ay on gün hapis cezası verilmiştir. İktidar, yaşanan bu hak ihlalleri karşısında itirazları kabul etmiyor, toplumun sessiz kalmasını istiyor. Hakikati yazanlar ise âdeta hedef gösterilmekte, sindirilmek istenmekte ve tutuklanmaktadır. Bu saldırılara en çok maruz kalanlar arasında özgür basın emekçileri gelmektedir. Özgür basına yönelik elli yıldır devam eden öfke ve düşmanlık hiç bitmedi. Önceleri JİTEM, Hizbullah, cemaat eliyle yürütülen saldırılar bugün iktidarın polisi, savcısı ve yargısı eliyle yürütülmektedir.

Bu arada, 1992’de ensesinden tek kurşunla katledilen Özgür Gündem Diyarbakır muhabiri Hafız Akdemir’in dün ölüm yıl dönümüydü; buradan saygı ve minnetle anıyorum.

Evet, özgür basının bugün karşı karşıya olduğu zihniyet 1980’lerdeki, 1990’lardaki zihniyetin devamıdır. Bunun son örneği Diyarbakır’da Dicle Fırat Gazeteciler Derneğinin yönetici ve üyelerine son bir haftada yapılan 2 operasyondur. Dün, Diyarbakır’da Jin News’e baskın düzenlendi, DFG ve Mezopotamya Ajansı muhabirleri hedef alındı. Gazetecilere yönelik hak ihlallerini rapor hâline getiren DFG Eş Başkanı gazeteci Serdar Altan, Jin News Müdürü Safiye Alagaş’ın da aralarında bulunduğu 7’si kadın 21 gazeteci gözaltına alındı. Yapılan operasyonda, tekçi ve erkek iktidar, özellikle kadın kalemini hedef almıştır. Jin News Editörü Gülşen Koçuk’un da aralarında bulunduğu 7 kadın gazeteci gözaltında. Kadın ajansı olan Jin News’e şimdye kadar 43 kez erişim engeli getirilmiştir.

Basına yönelik şiddeti, hak ihlallerini her ay raporlaştıran DFG’nin verilerine göre Haziran 2022 itibarıyla 60 gazeteci cezaevinde, 56 gazeteci gözaltına alındı, 28 gazeteci kötü muameleye maruz kaldı. 32 gazeteciye toplamda 1’i müebbet, yetmiş yedi yıl on bir ay hapis cezası verildi, 31 gazetecinin işine son verildi, 53 haber takibi engellendi, 242 habere erişim engeli getirildi. Rapordan da anlaşılacağı

gibi, bu toplumun haber alma hakkını sağlayan gazeteciler sürekli hedef hâlinindedir. İktidar, yoksulluk, işsizlik ve şiddet üreten politikaların toplum tarafından bilinmesini istemiyor. Kadın cinayetlerinin, çocuk ölümlerinin, cezaevinde yaşanan ölümlerin gizli kalmasını istiyor. Savaş politikalarının derinleştiği ekonomik krizin yazılması iktidarın işine gelmiyor. Kürtçeye, müziğe, sanata ve özgür basın emekçilerine düşmanlık devam etmektedir ve basını susturmaya da çalışmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

ŞEVİN COŞKUN (Devamla) – Özgür basın emekçileri son yapılan operasyona dair Amed’den “Ape Musa’nın generalleri, Gurbetelli Ersözlerin ardılları karanlıkları aydınlığa çıkarmak için gerçekleri yazmaya, hakikati halka ulaştırmaya devam edecekler.” mesajını verdi. Şu iyi bilinsin ki özgür basın çalışanları saldırılarınızdan daha güçlü ve iradelidir. Bu iradeyi hiçbir gözaltı, tutuklama ve saldırı teslim alamaz; gazeteciler derhâl serbest bırakılsın.

Genel Kurulu selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

14’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

15’inci madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kemal Bülbül

Murat Çepni

Sait Dede

Antalya

İzmir

Hakkâri

Ali Kenanoğlu

Rıdvan Turan

İmam Taşçer

İstanbul

Mersin

Diyarbakır

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Sait Dede’nin.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

SAİT DEDE (Hakkâri) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun teklifinin 15’inci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Madde özü itibarıyla bir meslekte bir yaş grubunun iş ve çalışma hayatını engellemekte. Yine bu yaş grubunun çalışma hakkı anayasal güvencelere aykırı olarak ellerinden alınmaktadır. Bu teklifi hazırlayanlara aslında şunu sormak gerekiyor: İnsanlar neden belli bir yaşa geldiğinde hâlâ çalışmak zorunda kalıyorlar? Bugün bu ülkede emekçi sınıfların yaşlıları yoksullukla, yoklukla karşı karşıyadırlar; varsa emekli maaşları yetmemekte, iş bulabilirlerse çalışmak zorundalar. İnsanlar ilerleyen yaşlarına rağmen geçimlerini sağlamak için bir güvenceye sahip olmadıklarından çalışmaya devam etmek zorundalar. Güncel emekli aylıkları yurttaşların insani ve onurlu bir yaşam sürmesi için asla yeterli değildir. Bu ülkede yoksullar ölene kadar çalışmak zorundalar.

Bir diğer taraftan da uluslararası sözleşmelere rağmen bugün milyonlarca çocuk sokakta, tarımda, sanayide, ağır ve tehlikeli işlerde can güvenliklerini tehlikeye atarak çalıştırılmaktadır. Krizin, açlığın, yolsuzluğun, yoksulluğun, şiddetin, savaşın, her türlü ihmalin ve istismarın bedelini çocuklar ödemektedir. Çocuk işçiliği ülkemizde önemli bir toplumsal sorun hâlinde devam etmekte ama bu, iktidarın sorunu değil; iktidarın tek sorunu, tek derdi, kendi çevresini, sermayeyi palazlandırmak. Aksi hâlde okullarda eğitim görmesi gerekirken tarlada çalışan çocuklara bir salkım domates karşılığı kitap veren bir Millî Eğitim Bakanını kim, nasıl izah edebilir?

Sayın Başkan, AKP iktidarının tarafı her zaman belli. AKP, o tarım işçisi olan küçük çocuğun yanında değil, toprak ağasının yanında; tıpkı Soma'da durduğu gibi, tıpkı Çorlu tren kazasında durduğu gibi, tarafı net ve belli. 2022 yılının ilk dört ayında aralarında çocuk ve yaşlıların olduğu 479 işçi iş cinayetinde hayatını kaybetti. Bu ülkede insanlar yapılan akıllara ziyan ihmallerle hayatlarını kaybediyorlar. Bu cinayetleri durdurmak için en ufak bir adım dahi atılmadı ve atılmıyor da. Aksine “Bunlar olağan şeylerdir, literatürde iş kazası denilen bir olay vardır. Bunun yapısında, fitratında bunlar vardır.” diyerek ihmali olanları koruyan bir yönetimle karşı karşıyayız.

Şimdi ben buradan tek adam ve yönetimine sesleniyorum: Çok ciddi kazalar yaşanmadan, Türkiye'deki havaalanları ve uçak şirketleriyle ilgili derhâl tedbir alınız. Ortaya çıkabilecek bir acı tabloda kazaya ve fitrata sığınmamıza asla izin vermeyeceğiz. Bakınız, 2015 yılında Yüksekova'da Selahaddin Eyyubi Havaalanı açıldı. Daha proje aşamasındayken havaalanı için kamulaştırılan bölgenin sürekli sisli ve rüzgârlı olduğu, uçakların iniş kalkışı için elverişli olmadığı itirazları yapıldı. Kaldı ki mevcut havaalanının tam tersi istikametinde insani yardım için gelen büyük kargo uçaklarının rahatlıkla inip kalktığı bir altyapı mevcutken bu es geçilerek havaalanı tam tersi istikamete yapıldı. Şimdi mevsimlik bir havaalanı var, kışın uçuş yok, “hava muhalefeti” deniliyor. Bu mantığa göre, Kuzey Avrupa'da ve Rusya'da hiçbir uçağın inip kalkmaması gerekiyor.

Tabii, biz hem artan fiyatları hem iptal edilen seferleri sorduğumuzda Bakanlık bize doğal engellerden dolayı pistte ILS sisteminin olmadığını söyledi yani teknik olarak yetersiz bir havaalanı. Şimdi, havaalanındaki teknik eksikliklere bir de hava yolu şirketlerinin uçaklarındaki yetersizlikler eklendi. 7 Haziran Ankara-Yüksekova seferini yapan uçak 2 kere pisti pas geçip önce Diyarbakır'a gitti, ardından tekrar havalanıp Yüksekova Havaalanı'na iniş yapmak istedi ancak yine rüzgârdan dolayı pas geçerek Ankara'ya geri döndü. Ama aynı gün İstanbul'dan gelen uçak sorunsuz inip kalkıyor ki bu sık yaşanan bir durum fakat asıl endişe verici olan uçakta yapılan anons. Bakınız, uçak pilotu uçağın teknik kapasitesinin Yüksekova Havaalanı'na iniş için yeterli olmadığını, uçağın kelebeklerinin rüzgârdan olumsuz etkilendiğini, bu yüzden dönmek zorunda olduklarını anons ediyor. Peki, teknik olarak yetersiz olan bir uçağı siz nasıl yolcularla doldurup sefere çıkarıyorsunuz? Uçakta bulunanların hiç mi değeri yok? Kim bu hava yolu şirketlerini kontrol ediyor? Yılın sadece birkaç günü açık olan mevsimlik bir havaalanı mı olur? Bu durumun ceremesini tüm halk ciddi bir şekilde yaşıyor ama en fazla yaşayanlar hastalar ve hasta yakınları.

Şimdi, yapılan hastanelerin de havaalanlarından çok bir farkı yok. Bakın, Hakkâri merkez ve ilçelerinde bazı branşlarda ya hiç uzman doktor yok ya da tek bir doktor olduğundan hastalar ortada kalıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SAİT DEDE (Devamla) – Tamamlıyorum Başkan.

Doktor olan bölümlerde de randevu alamıyorsunuz. Hem doktor bulma hem randevu alma şansına sahipseniz bu sefer de ekipman eksikliğiyle karşı karşıya kalıyorsunuz. Bu yüzden, genelde ilk müdahale yapıp hastalar sevk ediliyor ancak özellikle havaalanı mevsimlik olduğu için hastalar sevk edildikleri yerlere de gidemiyorlar.

Bakın, defalarca Genel Kurulda ve Komisyon görüşmelerinde dile getirdik ancak sağlık sisteminde ülkenin genelinde yaşanan sorunlar Hakkâri’de katmerli bir şekilde yaşanmaya devam ediliyor. Bakın, Sağlık Bakanlığı verilerine göre, anne-bebek ölüm hızında Hakkâri en yüksek olan iller arasında yer alıyor. Yine, doğurganlık oranının en yüksek olduğu iller arasında olmasına rağmen kadın doğum gibi hayati bir alanda ciddi bir uzman doktor eksikliği yaşanıyor. Aylarca randevu sırası bekleyen hastalar çaresiz bırakılıyor. Bu sadece bir örnek, neredeyse bütün branşlarda durum bu şekilde.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan üzere (2/4469) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesiyle 4708 sayılı Kanun’un 2’nci maddesinin iki’nci fıkrasına eklenen cümlelerin yerine aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“Denetimin amacı, inşaatı yapılacak yapının hak ettiği Mühendislik ve Mimarlık hizmetini alabilmesi için, inşaat ruhsatının eki olan projelerinin ilgili standart ve yönetmeliklere, hesaplama tekniklerine, gelişen teknik ve bilimsel verilere, sağlık koşullarına uygun tasarlanıp tasarlanmadığını, hazırlanıp hazırlanmadığını kontrol ederek onaylamak, uygulamalarını da denetlemektir.

Denetimlerin, Mesleki bilgi ve tecrübeye sahip, ayrıca proje yönetimi ve denetimi temel eğitimini almış, meslek içi eğitimlere katılmış Mühendis ve Mimarlar tarafından yapılması esastır.

Bu kanunun yayımı tarihinde;

a- Yetmişbeş ve üzeri yaşta olup sağlık kurulu raporu olarak Denetçi belgesi vize edilen ve halen şantiyelerde çalışan Proje ve Uygulama Denetçisi Mühendis ve Mimarlar ile Uygulama Denetçisi İnşaat Mühendisleri vize edilen sürenin sonuna kadar çalıştırılır.

b- Bu sürenin sonunda çalışmaya devam etmek isteyenlerden tam teşekküllü hastaneden, yapı denetimi işi yapmasında ve şantiyelerde çalışmasında sakınca olmadığına dair heyet raporu istenir.”

Gökân Zeybek

Erkan Aydın

Kani Beko

İstanbul

Bursa

İzmir

Suat Özcan

Türabi Kayan

Yüksel Özkan

Muğla

Kırklareli

Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU SÖZCÜSÜ JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Türabi Kayan’ın.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 336 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesi hakkında söz almış bulunuyorum.

Şimdi, burada diyorsunuz ki: “75 yaşını bulmuş mimar, mühendis veya yardımcıları artık burada yapı denetimi yapamaz.” Şimdi, değerli AKP'liler, gençlere iş sahası açamıyorsunuz; tecrübe kazanmış “yaşlı” dediğiniz mimarlara, mühendislere de “Sen artık iş yapamazsın, şöyle kenara çekil.” diyorsunuz, 2.800 liraya, 3 bin liraya mahkûm ediyorsunuz. Yani kısacası şunu doğru söyleyin: “Bu insanlara ‘yat da öl’ diyoruz.” deyin. Bunu mu istiyorsunuz? Peki, sizlerin içinde 70 yaşını bulan olmayacak mı? Onlara da “Yat da öl.” mü diyeceksiniz? Değerli arkadaşlar, takdirini size ve Türk toplumuna bırakıyorum, bir başka önemli konu üzerinde daha burada konuşmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ayçiçeği yağlık bir bitkidir ve insan sağlığına en faydalı sağlıklı yağı, ayçiçeğinden alırsınız. Ayçiçeği yağını ayçiçeğinden üretmek, ayçiçeğinden çıkarmak için çiftçilerimiz gece gündüz çalışırlar ve sekiz ay çalışırlar; sekiz ay boyunca toprağı, gübresini, ilacını, tohumunu vesairesini hazırlar ama bunun yanında da 28-30 liraya mazotunu alarak. Değerli arkadaşlar, çiftçimiz bu mahsulü eker, ektikten sonra da hava durumu, yağışlar vesairenden dolayı, soğuk iklimden dolayı, çıkan “gündöndü” dediğimiz ayçiçeği dona tutulur ve “köse hastalığı” dediğimiz hastalığa gark olur. Bu mahsul yağ vermez, çiçek vermez. Bu mahsulü tekrar devirir çiftçi; ikinci defa, üçüncü defa tekrar aynı işlemi ve aynı masrafı yapmak zorunda kalır.

Değerli arkadaşlar, bugün çiftçinin dekar başına maliyeti 2.500 liradır. Çiftçinin buradan cebine giren sadece 2.000 liradır. Şimdi 500 lira masraf daha yapıyorsunuz, 2.500 lira 3.500 lira oluyor. Peki, bunu kim karşılayacak? Çiftçi, vatandaşın yağ ihtiyacını karşılamak için gece gündüz çalışacak fakat cebine para girmediği gibi dekar başına 1.000 lira zarar edecek. Adalet bunun neresinde, hak bunun neresinde, bana bir söyler misiniz. Adalet ve Kalkınma Partisisiniz, nasıl kalkınacak bu adam, söyleyin bana. Türk çiftçisini kaldırmak için değil, batırmak için uğraşıyorsunuz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir vahim olaya daha değineceğiz. Çiftçinin yanında devlet yok, Hükümet yok ama 5'li çetenin yanında var. 5'li çeteye önce ihale veriyorsunuz, ihale verdikten sonra bunun sermayesini ayarlıyorsunuz, kredi buluyorsunuz, kredi bulduktan sonra gidip bu krediye devleti kefil yapıyorsunuz; o da yetmiyor, bu sefer, Hükümet vesaire değişirse bu parayı ödemezler diye Londra mahkemelerine gönderiyorsunuz insanlarımızı.(CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, ülkeyi kazıklayan müteahhidin arkasındasınız kapı gibi, bire beş kazanan müteahhidin arkasındasınız. Şimdi, Türk çiftçisi bu işten zarar ediyor, değerli arkadaşlar, kendisinin burada bir suçu var mı, bir eksigi var mı, bir hatası, günahı var mı? Yok. Peki, niye zarar ettiriyorsunuz buna? Burada günah kimin? Burada günah AKP'nin, sizlerin, Hükümetinizin.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada tohum üreticisi, çiftçiye gelip de söylemiyor “Sen şu tohumu şu zamandan erken ekersen dona yakalanır. Dolayısıyla, mahsulünüz köse hastalığına yakalanır, bir işe yaramaz, tekrar ekersiniz.” diye.

Şimdi, insan sağlığı veya hayvan sağlığı için ilaç üreten firmalar ne yapıyorlar? Bütün problemlerinin, bütün sorunlarının ne şekilde olabileceğini, ne zaman kullanılacağını, dozunun ne kadar olacağını, yaşlısının, gencinin, çocuğunun ne dozda kullanacağını hepsini yazıyor mu? Yazıyor. Ama bu tohum firmaları bunların hiçbirini yazmıyor. Peki, çiftçinin günahı ne? Çiftçi bunu biliyor mu? Günah sizin, çiftçinin yanında değilsiniz. Çiftçi bu zararı çekiyor ve siz ne yapıyorsunuz? Hiç yüzünüzü çiftçiye çevirdiniz mi? “Arkadaş senin ne kadar zararın var?” dediniz mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Değerli arkadaşlar, Trakya’da 50 bin dönüm arazi yeniden ekilmiştir, ikinci, üçüncü defa ekiliyor, yeniden masraftır. Trakya çiftçisi yeniden 23 milyon masraf etmektedir. Bu çiftçinin günahı ne, buna yazık değil mi? Şimdi sizin elinizde her türlü imkân var, tohum üreticisini siz bu konuda uyaramaz mısınız? “Bunu yazmazsan, bunu söylemezsen, bunu yapmazsan sizin de suçunuz var.” diye bu suçun cezasını üzerine yükleyemez misiniz? Niye yüklemiyorsunuz? Neden? Ama 5’li çeteye her türlü garantiyi veriyorsunuz. Değerli arkadaşlar, böyle toplum yönetilmez, böyle çiftçi de yönetilmez, böyle tarım da olmaz.

Tarım Bakanı ne iş yapıyor? Söyleyemez mi Tarım Bakanı yağlı tohumlar dediğimiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Trakya Birlike veyahut da Tarım Kredi Kooperatiflerine söyleyemez mi?

BAŞKAN – Evet, Sayın Kayan, süreniz tamamlandı.

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – “Bunun zararını tazmin etsin.” diyemezler mi? Pekâlâ derler ama kim diyecek? Siz mi diyeceksiniz?

BAŞKAN – Sayın Kayan...

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Ülkeyi bu hâle getiren insanlar ancak böyle karşıdan seyredeler.

BAŞKAN – Sayın Kayan, süreniz doldu.

TÜRABİ KAYAN (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” ibaresi ile değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Ayhan Altıntaş

Arslan Kabukcuoğlu

Adana

Ankara

Eskişehir

İbrahim Halil Oral

Dursun Ataş

Hüseyin Örs

Ankara

Kayseri

Trabzon

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Arslan Kabukcuoğlu’nun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesi üzerine İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Yapı denetimi, 2001 yılından bu yana 4708 sayılı Kanun gereğince uygulanmaktadır. On Birinci Kalkınma Planı’nda yapı denetiminde hedef, güvenilir yapı stokunun oluşturulmasının yanında yaşam

kalitesinin artırılması şeklinde özetlenmektedir. Kaliteli yapı stoku oluşturma mevzuatını 1509 yılında II. Bayezit zamanında ortaya çıkan İstanbul depreminden bu tarafa görmekteyiz. 1950 yılından itibaren köyden kente göçün artması, gelir dağılımındaki adaletsizlikler nedeniyle plansız, altyapısız yapılaşma başlamıştır.

Topraklarımızın yüzde 96'sı farklı oranlarda deprem riski altındadır. Aslında doğal bir olay olan depremin doğal felakete dönüşmemesi için yapılması gereken, doğru yer seçimi, standartlara uygun tasarım, projelendirme ve etkin yapı denetimidir. Yeni üretilecek yapılarla ilgili sisteme baktığımızda 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un uygulanmasında denetim hizmetinin kamusal ayağı yok sayılmış ve ticarileştirilmiştir. Maalesef yapı denetiminde çalışan bir kısım teknik personel "imzacı" tabir edilen ve çalışmaksızın imza kullanan mühendislerden oluşmaktadır. Hâl böyle olunca, kontrol mühendislerinin aldıkları ücret de alabildiğine düşmekte ve kısıtlanmaktadır. Pek çok şantiyede layıkıyla yapı denetimi yapıldığını söylemek zordur.

Hizmet bedeli üzerinde pek çok kez oynanmıştır. Yapı denetim sistemi nitelikli yapı üretimini sağlama hedeflerinden çok uzaktır. Hukuki deyimle, şekli zorunluluktan dolayı oluşturulmuş bir sistemdir. Kaliteli yapı stoku oluşturmada şimdiye kadar hükûmetler ne yapmıştır? 13 kez imar affi çıkarmışlardır. Böylece kaliteli yapı stoku üzerinde yaptıkları tek değişiklik, gayrimeşru yapıları meşru yapı saymaktan ibarettir.

Muhtemel İstanbul depremi için bilim insanları, her defasında doğal deprem olayının doğal felakete dönüşmemesi konusunda kamu otoritesinin dikkatini çekmeye çalışmaktadır. Sırf İstanbul'da güçlendirmeyi bekleyen milyonlarca konut vardır. Hükûmet gereğini yapmaktan geri duruyor ve icabını yerine getirmiyor.

Ülkemizdeki 124 adet inşaat mühendisliği ve 122 adet mimarlık fakültesinden yılda yaklaşık 23 bin inşaat mühendisi ve mimar mezun olmaktadır. 138 bin inşaat mühendisi, aktif hayatta yer almaktadır. Şantiyelere gidip bakınız, şakul tutmayı bilmeyen, su terazisi tutmayı bilmeyen, hele hele açılı imalatı hiç bilmeyen binlerce usta görürsünüz.

Eğitimde herkesin istediği alanı seçmesi, bir ülkede yapılabilecek en zahmetsiz insan planlama şeklidir. Herkes ülke ihtiyaçlarına göre değil de kendi kafasına göre eğitim seçsin; bir taraftan ihtiyaç duyulan personeli temin edememe, bir taraftan da ihtiyacın çok üzerinde eleman yetiştirme... Etrafa dönün bir bakın, çözüm bekleyen pek çok sorun arasında yapı işiyle uğraşan, ustasından mühendisine kadar çok ciddi problemlere sahibiz. Maalesef, AK PARTİ'nin şimdiye kadar "istihdam" diye anladığı şey "Herkes istediği yere gitsin ve yerleştirebildiğimizi yerleştirelim, yerleştirilemeyen insanlar açıkta kalsın." şeklinde olmuştur.

Enflasyon yüzde 73 olmuş, Amerikan doları 18 Türk lirasına gelmiş, gelir dağılımında ileri derecede bozulma olmuş, 65 yaşını geçmiş bir insan, karnını doyurmanın yollarını arıyor. Daha doğrusu Hükûmet, insanların yasal ücretin altında çalıştığı, inşaat denetiminin "yapılıyormuş gibi" yapıldığı bir alanda istihdam yaratmaya çalışıyor. Ülkeye yararı dokunmaktan uzaklaşan bu Hükûmet, insanları yoksulluk sınırının altında, açlık sınırının altında tutan bu Hükûmet, halkın binbir güçlükle sahip olacağı mukimlerini riske atan uygulamayı bırakmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi, ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 16 ila 31'inci maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde gruplar adına ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Sayın Fahrettin Yokuş'un.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde çevre sorunları her geçen gün artıyor. En önemli çevre sorunlarımızın arasında orman tahribatı, su kaynaklarının yitirilmesi, iklim değişikliğinin insan ve doğa üzerindeki etkisi, denizlerin ve toprağın kirlenmesi, hava kirliliği, fosil yakıtlar, atık ve çöp sorunları geliyor. Son olarak da hepimizin yakından takip ettiği Marmara Denizi ve İstanbul Boğazı'nda ortaya çıkan müsilaj sorunu çevreyle ilgili endişelerimizi daha da artırmış durumda.

Uzmanlara göre, çevredeki tehlike, müsilaj sorunu gibi her zaman gözler önüne çıkmıyor, serilmiyor. Gözle görmediğimiz birçok çevre sorunu insan sağlığına, doğaya ve tüm canlılara zarar verecek düzeyde gerçekleşebiliyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2018 Yılı Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu'na göre, Türkiye'nin en önemli çevre sorununun su kirliliği olduğu açıklandı. 81 ilden toplanan veriler, Türkiye'de 30 ilde su kirliliğinin en büyük sorun olduğunu ortaya koymuştur; su kirliliğinin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sorun olduğu toplam il sayısı ise 76'dır. 26 ilde hava kirliliği, 21 ilde atıklar, 3 ilde gürültü ilk sırada yer almaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de 2001'den bu yana, maden faaliyetlerini düzenleyen kanunlar 21 kez değiştirilmiştir. Her değişiklikte, daha fazla doğa varlığı, orman ekosistemi, su varlıkları ve kültür mirası ne yazık ki madencilik faaliyetlerine açık hâle getirilmiştir. AK PARTİ iktidarı doğayı talan etmekten, rant uğruna peşkeş çekmekten, maalesef bir türlü vazgeçmemiştir. Soruyorum size: Tarım alanlarını, zeytinlikleri, ormanlarımızı, millî parklarımızı talan etmekten, peşkeş çekmekten ne zaman vazgeçeceksiniz? Yarattığımız tüm bu tahribatın sonucunda, doğamız bozulmaya devam ediyor, yaşadığımız çevre sorunları artık kırmızı alarm veriyor. Siz görmüyor musunuz Allah aşkına?

Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener bu haftaki grup toplantımızda çevreyle ilgili şunları söylemiştir: “Vatanı sevmek, toprağını, ağacını, suyunu ve mahsulünü de sevmektir. Doğayı korumak, kollamak ve gözetmek aslında vatanı savunmaktır. Suyun kirlenmesine, ağacın kesilmesine, toprağın yok edilmesine karşı çıkmak; bugünü, yarını ve geleceği korumaktır. Ama maalesef iktidar mensupları bu bilinçten tamamen uzak zihniyetleri ve eylemleriyle bizleri her gün yeni bir cephede savaşmaya zorluyor. ‘Çevreciliğin destanını yazdık.’ diye övünenler âdeta bizlere yaşanabilir bir çevre bırakmamak için çalışıyorlar. Döktüğü betonun yanına peyzaj olarak üç beş fidan dikmeyi çevrecilik zanneden betonarme çapsizlik, bizlerin gönlünde her gün yeni bir yara açıyor.

Mekân değişiyor, zaman değişiyor ama cennet doğamıza edilen ihanet maalesef değişmiyor. Nitekim bugün de sistematik bir ihanet zincirinin son halkasına şahitlik ediyoruz. Marmaris Millî Parkı içerisinde bulunan Kızılbük Koyu'nda büyük bir talan, bir doğa katliamı yapılıyor, rantiyeciler yine işbaşında. Yine bir hotel, yine bir inşaat projesi uğruna ormanlarımız, nefesimiz, canımız kesiliyor.

Kâğıt üzerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanı olarak geçen, gerçekteyse çevremizin, şehirlerimizin ve iklimimizin tarumarına sessiz kalıp yol veren Murat Kurum'a soruyorum: ‘ÇED raporu gerekli değildir.’ kararını hangi çıkara, hangi amaca ve hangi beklentiye göre verdiniz? Milletimizin gözünün içine baka baka patlatılan dinamitlerle millî parkımızın, ağaçlarımızın ve endemik bitkilerimizin yok oluşuna neyin karşılığında göz yumuyorsunuz?’ İYİ Parti olarak diyoruz ki yapılan yanlışların peşini bırakmayacağız.”

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinin 25'inci maddesi, Şile'nin Darlık ve Esenceli köylerindeki vatandaşlarımızın mülkiyet sorunlarındaki mağduriyetlerinin çözülmesine yöneliktir ancak oradaki vatandaşlarımızın orman köylüsü olduğu maalesef dikkate alınmamıştır.

Bilindiği gibi Büyükşehir Belediyesi Yasası değiştirilmiş, 30 ilimizde köyler mahalle olmuştur ancak ekonomik açıdan orman köylüsü özelliği değişmemiştir ve köylülerin ödeme gücü maalesef çok sınırlıdır. Mülkiyet sorununun çözüme kavuşturulmasının sevincini yaşayabilmeleri için ödemede kolaylık sağlamaya yönelik verdiğimiz beş yıl ödemesiz, en az yirmi yıllık süreyi kapsayan önergemiz iktidar grubu tarafından reddedilmiştir. Borçlanmayla ilgili usul ve esasların belirlenmesiyle yine bu madde de Cumhurbaşkanımıza bırakılmıştır yani orman köylümüz yine yüzüstü bırakılmıştır.

Teklifin en sorunlu maddelerinden biri de 29'uncu maddedir. Toplumun bütün kesimlerinden ve meslek kuruluşlarından bize gelen yoğun talepler, iktidar grubuna da tepki olarak gelmiş olmalıdır ki geri adım atılmak istenmiş ama gerekli izin alınmadığı için madde, teklif metninden çıkarılamadı, kısmen düzeltilmeye gidilmiş oldu. Bütün kıyılarımızın Çevre Ajansı vasıtasıyla yerli ve yabancı şirketlere peşkeş çekilmesini sağlamaya yönelik böyle bir düzenlemenin teklif metnine kimler tarafından, nasıl sokulabildiğini, iktidar grubuna mensup milletvekillerinin niçin sorgulamadıklarını ve engellemeye kalkışmadıklarını doğrusu çok yadırgadığımızı buradan söylemek zorundayız. Gerçi, duyacak iktidar partisi milletvekili yoktur ama Komisyonda olan arkadaşlara duyurulur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye genelinde yer altı ve yer üstü bütün varlıklarımız yok ediliyor. "Geleceğimiz yok oluyor." dedikçe AK PARTİ iktidarı ısrarla yanlışlarına devam ediyor. Bakınız, milletvekili seçtiğim Konya'mız da çevre sorunlarıyla boğuşuyor. Birçok yerleşim birimimizin içme suyu yok. Köylerimizin büyük bir bölümü yıllardır asbestli borulardan su içiyor. Tüm köy ve kasabalarımızın kanalizasyonları arıtmasız olarak ırmak, dere, göl ve barajlara akmaktadır. Başta Çumra, Kadınhanı, Derebucak gibi ilçelerimiz olmak üzere, birçok ilçemizin arıtması yoktur, arıtma tesisi yoktur. Beyşehir ilçemizde arıtma var, masrafı yüksek diye Büyükşehir Belediyesi maalesef çalıştırmıyor. Ne yazık ki bu kimyasal karışımı sularla tarım yapıyor, topraklarımız kimyasal atıkla zehirlenmeye devam ediyor. Kimyasallarla zehirlenen topraklarımızdan elde ettiğimiz ürünler, halkımızın sağlığını tehdit ediyor, halkımız zehirleniyor.

Buradan, Konyalı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımızla ilgili birkaç söz söylemek isterim. Sayın Bakan, Konya'mızın çevre sorunlarıyla ilgili hiçbir çalışma yapmıyorsunuz ancak hakkınızı yemeyeyim, borç batağında olan Konya Büyükşehir Belediyesinin Başkanı gibi görev yapıyorsunuz. Sayın Bakan, Konya'mızda yaptığı bir açıklamada diyor ki: "Konya merkezde bisiklet yolunu 500 kilometreye çıkaracağız. Konya'ya 2.500 konut yapacağız. Millet bahçesi yapacağız." İyi de Sayın Bakan, millet zehirleniyor, biz ölüyoruz, ölüyoruz; sen bisiklet yolu derdindesin. Ne hikmetse, halkın sağlığını tehdit eden asbestli borulardan su içen köy ve kasabalarımızda yaşayanların sağlığı, maalesef, bizim Bakanı ilgilendirmiyor, suyu olmayan köyle onun ilgi alanında değil; varsa yoksa konut, varsa yoksa rant, Sayın Bakanın bütün derdi bu. Sayıları bini bulan köy ve kasabalarımızda filtresiz ve arıtmasız akan kanalizasyonların ıslahı için hiçbir şey yapmıyor. Konya il merkezimiz ülkemizin en yoğun hava kirliliği yaşayan yerlerinin başında geliyor ama bu hususta da Sayın Bakan orali değil, umursamıyor çünkü böyle bir niyeti yok. Bakan Bey, her yerde olduğu gibi Konya'mızda da ranta çalışıyor ranta.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yapma, ayıp ya Fahrettin Bey!

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Konya’ımızın ve ülkemizin göz bebeği yüz yıllık Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitümüzün 1.300 dönümlük birinci sınıf tarım arazisi toplu konuta açılıyor ve Sayın Tarım Bakanımız ile Çevre Bakanımız anlaştılar, buraya toplu konut yapacaklar. Konya’da toplu konut yapılacak yer kalmamış, koca Konya’da! Ama gözlerini rant bürümüş. Olur mu canım, olur mu? Olmaz. İlla birinci sınıf tarım arazisine yapacaklar. Ama yapamayacaksınız; Allah büyük, Konyalılar büyük, Türk milleti büyük. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) O birinci sınıf tarım arazisine konut diktirmeyeceğiz. Bahri Dağdaş’ta bitki olacak, Bahri Dağdaş’ta buğday olacak, asla konut olmayacak inşallah, bunun önünü keseceğiz, buradan bir kere daha ilan ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, aslında Çevre ve Şehircilik Bakanlığının adını “AK PARTİ’ye rantıye sağlayan bakanlık” olarak değiştirelim, işi bitirelim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hiç yakışıyor mu bu! Hiç yakışıyor mu bu yaşta, kocaman adamsın!

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Ama ne desek fayda yok size.

Şuradan son sözü şöyle söyleyeyim: Gelecek nesillere yaşanabilir bir Türkiye bırakmak, hepimizin boynunun borcudur. Hani bir şarkı vardır ya:

“Havasına, suyuna, taşına toprağına

Bin can feda bir tek dostuma

Her köşesi cennetim, ezilir yanar içim

Bir başkadır benim memleketim.”

İYİ Parti iktidarında, yeniden cennet gibi olacak memleketimiz; ülkemizin her karış toprağının, bir damla suyunun, bir tek çiçek dalının dahi kıymetini bileceğiz; iyilikle, güzellikle ağacımızı, toprağımızı, havamızı koruyacağız.

Şarkı sözünde olduğu gibi, bir başkadır bizim güzel memleketimiz diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yakışmadı hiç!

İsmail Bey, hiç yakışmadı Fahrettin Bey’e.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Murat Çepni.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; evet, bir düzenlemeyle daha karşı karşıyayız. Bugüne kadar bu Mecliste, henüz, doğanın yararına, insanın yararına bir yasa yapabilmiş değiliz. Getirilen bütün düzenlemeler, istisnasız, doğa talanının önünü açmak için yapılan düzenlemelerden ibaret. Dolayısıyla ortada bir kötü yönetimden ziyade düpedüz bir tercih var ve bu tercih sermayeden yana bir tercih ve bu tercih tüm dünyada hem insanlığı hem de doğayı bir yok oluşa doğru götürüyor. Oysa ormana ve doğaya zararlı olan doğal olarak insana da zarar veriyor.

Şimdi, ekolojik yıkımı “kapitalist üretim faaliyetleri” diye tabir ettiğimiz enerji, yol, kentleşme, turizm ve benzeri esnalarında açığa çıkan ve ekosisteme verilen zarar olarak tarifliyoruz; yine, doğanın doğal çevrimi yerine sermayenin en kısa zamanda daha çok kâr etme kanunlarının geçirilmesi demek yani sermayenin zamanının doğanın zamanına tahakküm kurması demek oluyor.

Evet, ekolojik yıkım küresel çapta meta üretiminin artması demek; evet, atmosferdeki karbon emisyonlarının da artması demek ve sonucunda da küresel iklim krizi demek. Denklem böyle sürüyor. Ekolojik yıkım 7,5 milyar insanın ortak faaliyeti sonucunda gerçekleşmiyor. Ekolojik yıkım doğrudan sermayenin şirketlerinin ve devletlerinin faaliyetleri sonucunda gerçekleşiyor. Ekolojik yıkım bütün insanlığın bir marifeti değil, birkaç yüz şirketin ve onların iş birlikçilerinin faaliyetleri sonucunda gerçekleşen bir faaliyet, bir yıkım. Evet, ekolojik yıkım aynı zamanda insanın yıkımı demek ve ekolojik yıkım aynı zamanda emeğin kırımını, işçi sınıfının ölümü demek.

Burada meslek hastalıkları birçoğumuzun gündemine geliyor. Meslek hastalıkları hukuken de kullanılan bir terim ama bunun denetlenmesi ve -diyelim ki- buna karşılık çözümlerin geliştirilmesi henüz gündemde değil iktidarlar tarafından; üretim sürecinde kullanılan ham maddelerin çıkarılması esnasında açığa çıkan zehirler, işlenmesi esnasında açığa çıkan zehirler, işçinin maruz kaldığı kimyasallar ve gazlar; işte, asbest meselesinde olduğu gibi, silikoziste olduğu gibi, yine, İzmir Aliğa'da yaşandığı gibi, asbestli gemilerin sökülümünden açığa çıkan kanser vakalarında olduğu gibi, yine, İzmir'in Gaziemir ilçesinde nükleer atıkların bir bütün olarak Gaziemir'i ve bir bütün olarak da İzmir'i zehirlemesinde olduğu gibi.

Marx doğayı insanın inorganik bedeni olarak tarifliyor yani diyor ki Marx: "Doğa ile insan arasındaki ilişki bütüncül bir ilişkidir, aralarında hegemonik bir ilişki kurulamaz." Yıkımın merkezinde sermaye var ve sermayenin politikalarına karşı çıkmak lazım çünkü sermaye bu bütünlüğü parçalıyor ve doğa da hegemonyayı insana vererek yani insandan da öte, sermayeye vererek bu hegemonya ilişkisini kurmaya çalışıyor.

Türkiye'de günde en az 20-30 işçi meslek hastalıklarından dolayı ölüyor. Yine, kanser kaynaklı ölümlerin yüzde 10'u mesleki kanserlerden kaynaklı yani senede 13 bine yakın insan bu vesileyle hayatını kaybediyor. Yine senede 200-300 bin arası işçi meslek hastalıklarına yakalanıyor ve bunların hiçbirisinin esamesi okunmuyor. Dolayısıyla işçi bir taraftan sermayenin politikalarından, iktidarın politikalarından, AKP'nin politikalarından kaynaklı her gün açlıkla terbiye edilmeye çalışılırken, aynı zamanda, çalışırken de bu meslek hastalıklarından dolayı hayatını kaybediyor. Ekoloji mücadelesi yürütürken bir taraftan doğayı korurken bir taraftan da bu sömürü, bu talan politikalarının yarattığı emeğin kırımına karşı da mücadele etmekle karşı karşıya kalıyoruz. Kazanan, her durumda bir avuç zengin; kazanan, her durumda AKP etrafında kümelenmiş bir avuç şirket; kaybeden ise her durumda milyonlarca yoksul.

Bir yanda kutsal değerler arkasına gizlenen şirketler yani kendi çıkarlarını bütün halkın çıkarları gibi göstermeyi becermeye çalışan şirketler, diğer tarafta yine cebini dolduran şirketler, diğer tarafta da her koşulda açlıkla, ölümle karşı karşıya kalan milyonlarca yoksul. Fakat her nedense "vatan, millet, din, iman" diyenler bütün bu süreçlerden zenginleşerek çıkıyorlar. İçinde bulunduğumuz sürece pandemiden bugüne baktığınızda bir kazanan var; o da AKP'nin etrafındaki şirketler, bizzat AKP'nin beslemesi şirketler, bir de bankalar. Bu şirketler ve bankalar bu süreçte kârlarına kâr katıyorlar bir, yüzde 300-500 oranında kâr etmiş durumdadır. Fakat bu hangi dönemde gerçekleşiyor? İnsanların öldüğü ve -kelimenin gerçek anlamıyla- aç kaldığı bugünlerde bunlar, şirketler nedense kâr ediyorlar. Fakat AKP'ye sorarsanız "Aynı gemideyiz, yoksulluk varsa hepimizin, çözümü de hep beraber bulacağız." diyor. Biz de buna hayır diyoruz. Yoksulluk varsa bunun sorumlusu sizin halkın bütçesini, halktan topladığınız vergileri bir avuç şirkete hortumlamanızdan kaynaklıdır, bir avuç şirketin halkın olanı çalmasından kaynaklıdır ve bu yolsuzluk ve hırsızlık düzeninden kaynaklıdır. Bunu bir kez daha buradan söylemeye devam edeceğiz.

Dolayısıyla “Devlet kim?” sorusunu soruyoruz. Ekoloji mücadelesi yürüten emekçi köylümüz şu soruyu soruyor: “Devlet kim?” Devlet, bu şirketler mi, yoksa biz miyiz? Ama bugün, bu sorunun cevabı şudur: Devlet bu şirketlerin arkasında; bu şirketler devletleştikleri için bu sömürü ve soygun düzenini pekâlâ yürütmeye devam ediyorlar. Bu gerçeği örtmek için bu süreçte iktidar kendine de beka devşirmek için bir dizi yalan propagandayı ve hamaset edebiyatını esas alıyor. Tarihin en büyük ekonomik krizinin yaşandığı bugünlere iktidar hortumları kesmek yerine yeni savaş ve işgal politikalarının peşinde gidiyor. Yine, Kürt halkı başta olmak üzere savaş ve sömürü politikalarına hız veriyor çünkü nerede milliyetçilik varsa, nerede hamaset varsa bir bakıyorsunuz ki orada bir soygun ve talan hemen peşi sıra geliyor. İşte, ekoloji mücadelesi bu anlamda baştan sona politik bir mücadeledir. Çağrımız, bu anlamda, ekoloji mücadelesi yürüten emekçi halklarımıza, ekoloji örgütlerimize, emek ve demokrasi güçlerindedir. Bu anlamda, ekoloji mücadelesini yürütmek için, kazanmak için, doğayı, suyu, ormanları, tarım alanlarını kurtarmak için bunun başsorumlusu olan sermayenin devletine, onun iktidarına karşı mücadeleyi büyütme durumundayız. Yani ekme mücadelesi ile özgürlük mücadelesini ekoloji mücadelesiyle birleştirmek zorundayız. Savaş politikalarına hayır demediğimiz koşullarda, ırkçı, hamasi politikalara hayır demediğimiz koşullarda bu doğa kırımını engelleme şansına sahip değiliz.

Burada mağdur edebiyatı yapmamıza gerek yok, biz mağdur edebiyatı yapmıyoruz; çaresiz değiliz. Bugüne kadar AKP iktidarını en çok zorlayan alanlardan bir tanesi emekçi köylünün yurdun dört bir tarafında geliştirdiği ekoloji mücadelesidir; direniyorlar, karşılarına AKP'nin polisi çıkıyor; direniyorlar, karşılarına hukuk büroları çıkıyor. Nerede bir isyan varsa orada devletin bütün kurumlarıyla barikatlar kuruluyor ve sonuç olarak ekoloji mücadelesi her koşulda, her şartta iktidarı en çok zorlayan alan oluyor ve burada biz sonuçla değil, sebeplerle ilgilenmek durumundayız. Sebep açık ve net; sebep, sermaye iktidarının kendisidir. O zaman sermayenin politikalarına karşı işçi sınıfının yanında bir sınıf perspektifiyle örgütlenmek ve yan yana gelmek durumundayız. Evet, bu konuda bizim çözümümüz var, sadece eleştirmekle yetinmiyoruz, çözümümüz var; çözüm, halktan yana, doğadan yana politikaları geliştirmektir; çözüm, sermayeden yana olan iktidarın karşısına halklarımızın demokratik iktidar mücadelesini dikmekle mümkündür. Enerji politikası da tarım politikası da ancak bu perspektifle yürütüldüğünde kazanılabilir. Zayıf değiliz, güçlüyüz, çoğuz ancak bir araya gelmek ve bu sınıf perspektifini geliştirmekle, bu demokrasi ve özgürlükler perspektifini geliştirmekle mükellefiz diyorum.

Buradan, bu sömürü ve talan politikalarına karşı direnen tüm halklarımızı, işçileri, emekçileri, emekçi köylüleri selamlıyorum; onların yanında olduğumuz buradan bir kez daha söylüyorum.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Murat Bakan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre Kanunu'nu görüşüyoruz. Duyan da sanacak ki çevreyle ilgili gerçekten hassasiyet içeren bir kanun düzenlemesi var burada, çevreyi korumak için kanun yaptığımızı sanacak değerli arkadaşlar. Arada bir kuş taşa değmiyor değil; bütün bu rant projelerinin içinde çevre hassasiyeti olan bir madde olabiliyor ama fotoğrafın bütüne baktığımızda, hangi kanuna bakarsanız, kanunun altından bir rant projesi çıkıyor; bu kanunun da bir rant projesi var. Bakın, biz burada 2020'nin Aralık ayında Çevre Ajansı kurulması hakkında kanunu görüştük. O zaman dedik ki biz: Bu, Çevre Ajansı değil rant ajansı, bu depozito sistemiyle birilerine rant sağlayacaksınız. Daha sonra birtakım duyular almaya başladık “Çevre, Şehircilik Bakanlığından bu depozito sistemiyle ilgili ihale yapılacak.” diye. Dedik ki: Bunun

hukuki altyapısı yok. Meğerse o hukuki altyapı bugün gelecekmış. Bize “Şerhi bir günde, iki günde yazacaksınız.” dediğiniz mevzu... Çevre Ajansı kuruldu, bir buçuk yıldır faaliyet göstermedi; bir buçuk yıl sonra kamu-özel iş birliğiyle depozito sistemini -altyapısının da bizim Bakanlığımız tarafından yapılması yani kamu yatırımıyla yapılması suretiyle- özel sektöre peşkeş çekeceksiniz arkadaşlar. Ben diyeyim 10 milyar, siz deyin 20 milyarlık bir rant var bu işin içinde. Yani bütün bu kanunun tüm maddelerinin içinde asıl önemli olan bu rant projesidir. Çevre Ajansını rant ajansına çeviriyorsunuz bu maddeyle. Yatırımı kamu yapacak, parayı özel sektör cebine atacak.

Değerli arkadaşlar, bir genel değerlendirme yapmak lazım çevreyle ilgili. Türkiye’de çevresel bir yıkım var ve bu çevresel yıkımın tek sorumlusu Çevre, Şehircilik Bakanlığı değil, her bakanlığın da bu çevresel yıkımda ayrı ayrı sorumluluğu var. Tarım ve Orman Bakanlığı... Adı “Tarım ve Orman Bakanlığı” ama bu ülkede tarıma en çok zarar veren, ormanlara en çok zarar veren, su kaynaklarına en çok zarar veren bakanlık Tarım ve Orman Bakanlığı maalesef. Biz bu kürsüden feryat ediyoruz, diyoruz ki: Bir iklim krizi geliyor, iklim krizinin içindeyiz hatta, bu iklim krizinden de en çok zarar görecektir bölge Akdeniz havzası, Akdeniz havzasında da Türkiye ile Portekiz. Peki, iklim krizinden, bu varoluş krizinden kurtulmak için Türkiye’nin ne yapması lazım? Ormanlarına sahip çıkması lazım, sulak alanlarına sahip çıkması lazım. Ormanlarla ilgili durum vahim. Bakın, Glasgow’da ormansızlaşmayla ilgili protokole Türkiye imza attı ama Türkiye hızla ormansızlaşıyor değerli arkadaşlar. Bunu nereden görüyorsunuz? Orman Genel Müdürlüğü’nün 2020 Yılı Faaliyet Raporu’ndan görüyoruz. 2020 Yılı Faaliyet Raporu’nda Orman Genel Müdürlüğü’nün genel bütçeden aldığı para 1 milyar lira. Peki, ormanların madenlere tahsis edilmesinden aldığı para ne kadar? 2 milyar 600 milyon lira. Peki, orman ürünlerinin satılmasından aldığı para ne kadar? 7 milyar lira. Genel bütçeden 1 milyar lira alan ama onun dışındaki, ormanların birilerine peşkeş çekilmesinden, ormanların yaralanmasından, ormanların bütünlüğünü kaybetmesinden dolayı 10 milyar lira gelir elde eden bir Orman Genel Müdürlüğünden bahsediyoruz. Geçmiş Orman Bakanı Bekir Pakdemirli ne diyordu biliyor musunuz? “Cari açığı orman ürünlerini satarak kapatacağız.” diyordu. Orman Genel Müdürü de onu tekrar ediyordu. Yani düşünün, biz orman alanlarına iklim krizine karşı bizim hava yastığımızı, en büyük güvencemiz, yaşam kaynağımız diye bakıyoruz; vatandaş ormana kereste, yonga, odun diye bakıyor. Böyle bir anlayıştan bahsediyoruz değerli arkadaşlar. Muhafaza ormanlarında ağaç kesimi yapılıyor, millî parklarda ağaç kesimi yapılıyor, ormanlar madenlere feda ediliyor ve ben soruyorum: Yüz yıllık ağacı hangi vatan sevgisi, hangi memleket sevgisi kestirir? Madenler için ormanları feda etmeyin, diyoruz, diyorsunuz ki: “Madenlerimiz bizim millî servetimiz, çıkarmayacak mıyız?” Madenleri çıkaracaksınız elbet ama bir ağacın dalını, bir yaprağı incitmeden çıkaracaksınız o madenleri. (CHP sıralarından alkışlar) Hiçbir ülke değerli arkadaşlar, hiçbir kıta diyeyim hatta, madenlerini çıkararak zengin olmaz, zengin olsa Afrika olurdu; dünyanın en zengin madenleri Afrika’da, elmas madenleri orada, altın madenleri orada ama emperyalizmin ham madde kaynağı Afrika. Bakın, elimizde telefon var, hepinizin elinde telefon var; şu telefondaki maden değeri ne kadar? Yani yüzde 1’idir, bilemedim yüzde 2’sidir maden değeri, gerisi bilgi, teknoloji, inovasyon. Bunlara yatırım yapmıyorsun, eşi dostu rektör olarak atıyorsun -ilk 100’de Türk üniversitesi yok dünyada, ilk 200’de yok, ilk 500’de yok, Türk üniversiteleri eğitimde nal topluyor- sonra dönüyorsun Kaz Dağları’nı feda ederek, Fatsa’yı feda ederek, İkizdere’yi feda ederek, maden çıkararak Türkiye’yi kalkındıracağını söylüyorsunuz; bu doğru değil arkadaşlar.

Bakın, sulak alanlarla ilgili durum da aynı. Dün Rus Dışişleri Bakanı Lavrov geldi, bir görüşme yaptı. Tahıl koridoru kuruyorlar, tahıl koridoru. Bizim tahıla ihtiyacımız var yani ülkemizde tahıl yok, tahıl koridoruna, Ukrayna-Rusya savaşına ara verip oradan tahılın gelmesine ihtiyacımız var; yazık. Değerli arkadaşlar, dünyanın en verimli toprakları bu Anadolu toprakları, dünyanın en verimli toprakları. Bakın, ben İzmir Milletvekiliyim, Antik Çağ’da felsefenin, filozofların çıktığı memleket

İzmir. 12 İyon şehrinin 7 tanesi İzmir'de. Felsefe nerede gelişir biliyor musunuz? Refahın olduğu yerde felsefe gelişir. Uygarlık, refahın olduğu yerde gelişir. Bizim topraklarımızda refahın olmasının sebebi tarım, zeytin, üzüm, incir. Şu an gidin Küçük Menderes'e, Gediz'e, insanlar tarlalarını ekip biçmiyor. İnsanlar yaşlılık aylığıyla, emeklilik aylığıyla, engelli aylığıyla geçiniyor; yumurtayı bakkaldan alıyor, domatesi bakkaldan alıyor, mazota, tohuma, gübreye para yetiştiremediği için insanlar toprağını ekip biçmiyor. Bakın, Antik Çağ'dan bugüne ekilip biçilmiş topraklardan bahsediyorum. İki gün önce Elâzığ Baskil'deydim, orada da durum farklı değil; İzmir'de de aynı, Elâzığ'da da aynı. Ondan sonra tahıl koridoru açmaya çalışsınız.

Su kaynakları... Yani su kaynaklarına da değinmek lazım. Bakın, gıda kriziyle beraber su krizi de geliyor. Türkiye'de sıcaklığın yükselmesiyle, iklim kriziyle beraber su kaynaklarında da azalma olacak; buharlaşma olacak, buharlaşmadan sebeple azalma olacak ama suyun doğru yönetilmemesinden de Türkiye'de su kaynaklarında azalma var. Dünyanın en önemli sulak alanları Türkiye'deydi. Meke Gölü var, duydunuz mu Meke Gölü'nü arkadaşlar? Google'da bakın Meke Gölü'ne, dünyanın nazar boncuğu olan göl, Meke Gölü. Meke Gölü on bin yıldır vardı, AKP iktidarına dayanamadı arkadaşlar. On bin yıldır var olan Meke Gölü'nü yirmi yılda yok ettiniz. Seyfe Gölü, Kırşehir'de. Ben gittim oraya İklım Komisyonuyla, Seyfe köyünün Muhtarı "Bu gölde yüz binlerce flamingo havalandığında gökyüzü kararırđı." diyor. Seyfe Gölü yok arkadaşlar şu an, Seyfe Gölü çöl oldu, Seyfe çölü oldu. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Seyfe Gölü'nün yanında sulu tarım yapıyor, sulu tarım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul)– Orta sınıfı kaybettik orta sınıfı, ne gölü!

MURAT BAKAN (Devamla) – Bitirmiş göldeki suyu, yer altından Antik Çağ'dan bu yana birikmiş yer altı suyunu çekiyor. Biz bunu yaşadık. Burdur Gölü -burada Burdur Milletvekilimiz, Meclis İdare Amirimiz de var- dik kuyruklu ördeklerin yaşam alanıydı, dik kuyruklu ördek yok. Sadece o gölde olan sazan balığı, göl yok olunca o da yok olacak değerli arkadaşlar. Peki, Akşehir Gölü, hani Hocanın göle maya çaldığı göl, o göl duruyor mu? O göl de yok arkadaşlar; Hocanın kemikleri sızlıyor.

Bakın, Türkiye'nin su kaynaklarını yok ettiniz, Türkiye'nin ormanlarını yok ettiniz. Yani Çevre Kanunu getiriyoruz, Çevre Kanunu görüşüyoruz, vatandaş diyecek ki: "Ya, bunlar çevreyle ilgili bir şey yapıyor." Hayır, Türkiye'de çevre yıkımı var, çevre felaketi var ve daha da fazlası olacak ve bu iktidarın buna hiçbir hazırlığı yok.

Enerji politikaları nasıl? Geçmişte dünyada bütün politika ajandalarının en üstünde, arkadaşlar, enerji politikaları olurdu. Dünyada enerji, savaşlar çıkarırdı; enerji, hükümetler devirirdi; enerji, darbeler yaptırırdı ama şu an, bugün o savaşılan enerji kaynaklarının hiçbirisi kısa süre sonra kullanılmayacak. Fosil yakıtlardan vazgeçiyor dünya iklim krizi sebebiyle. Artık, politika ajandasının en üstünde, değerli arkadaşlar, iklim krizi, iklim politikaları var. İklım politikaları enerji politikalarını, sağlık politikalarını, eğitim politikalarını belirliyor. Eğer Türkiye buna uygun adımları atarsa Türkiye'nin bir şansı var yoksa Türkiye'nin hiçbir şansı yok. Bugün ülkemizde 5 milyon mu, 10 milyon mu belli değil, göçmen var, mülteci var -adına ne dersiniz deyin- eğer dikkat etmezsek Sahra ülkelerinden, Sahra Altı ülkelerinden Türkiye'ye bir o kadar daha göçmen gelme riski var değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MURAT BAKAN (Devamla) – Bununla ilgili iktidarın bir hazırlığı var mı? Bununla ilgili de bir hazırlığı yok. Türkiye hâlâ enerji politikalarıyla ülkenin genel politikasını idare ediyor. Dünya kömürden çıkıyor, fosil yakıttan çıkıyor, bizim Enerji Bakanlığımız 23 tane kömürlü termik santral planlıyor arkadaşlar.

Bakın, buradan onlarca defa söyledim değerli arkadaşlar, aynı şeyi tekrar söylüyorum: “Vatan” dediğiniz soyut bir kavram değil, vatan dediğimiz, memleket dediğimiz... Vatan sevdası, memleket sevdası Fatsa’yı severek, Kaz Dağları’nı severek, Munzur Vadisi’ni severek, bu ülkenin derelerini, dağlarını, ovalarını, denizlerini, göllerini severek ve koruyarak olur. (CHP sıralarından alkışlar) Eğer siz bunları korumuyorsanız, siz vatani sevmiyorsunuz demektir değerli arkadaşlar ama çok kısa süre sonra bu yıkımı biz durduracağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AYDIN (Bursa) – Geliyor gelmekte olan.

BAŞKAN – İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

18’inci madde üzerinde bir adet önerge vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Dair Kanun Teklifi’nin 18’inci maddesinin aşağıdaki şekilde eği tilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 18 - 4708 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ‘hizmet bedelinin ödenmesi,’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘beton deneyine ilişkin laboratuvarca verilen hizmetlerin azami bedeli ve bu bedelin kimin tarafından karşılanacağı,’ ibaresi eklenmiş ve fıkrada yer alan ‘sertifika’ ibaresi ‘bina kimlik sertifikası’ şeklinde değiştirilmiştir.

Gökân Zeybek	Hasan Baltacı	İsmet Tokdemir
İstanbul	Kastamonu	Hatay
Burhanettin Bulut	Burak Erbay	Erkan Aydın
Adana	Muğla	Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Burak Erbay’ın.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, hafta sonu 51 ilde 100 küsur milletvekiliyle Anadolu’yu karış karış dolaştık; illere gittik, ilçelere gittik, köylere, kasabalara gittik. Burada sivil toplum örgütleriyle, odalarla, esnafla, tarımla, turizmciyle, tarımcıyla bir araya geldik. Ben de Ardahan’daydım; üç gün boyunca Ardahan’ı dolaştık, Göle’ye gittik, Posof’a gittik, Hanak’a gittik, Damal’a gittik, Ardahan merkezde dolaştık. Ardahanlı dostlarımızla, Ardahanlı hemşehrilerimize buradan bir selam göndermek istiyorum. Onlara söz vermiştik; isminde “adalet” geçen partinin onlara ne kadar adaletsiz davrandığını bir de bu kürsüden ilan etmemi, duyurmamı istemişlerdi, onlara o sözü vermiştim, yerine getirmek istiyorum çünkü çok mağdurlar; hayvan üreticisi, tarım üreticisi çok fazlasıyla mağdur. Göçü durdurmak için

yapılması gereken birçok yatırım var ama bunun yapılmadığını, 2017’de temeli atılan Ilgar Tüneli’nin tamamlanmadığını, gümrük kapılarıyla ilgili yaşanan sıkıntıları bir de buradan, kürsüden dile getirmemizi bizden rica etmişlerdi, onların ricalarını yerine getiriyorum. Ardahanlı hemşehrilerimizin, dostlarımızın sorunlarına bir el atın; el atmazsanız, inşallah, iktidar olduğumuzda en kısa sürede biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak onların sorunlarını çözeceğiz.

Şimdi, görüştüğümüz yasa teklifiyle ilgili olarak da -birçok defa belirtildi- gene bir yanlış torba yasa yöntemiyle yasa yapmaya çalışıyoruz. Bununla ilgili defalarca uyardık, nitelikli bir yasa yapma yöntemi olmadığını, doğru bir yöntem olmadığını hep söyledik. Daha yeni, işte şu anda Adalet Komisyonunda görüşülmeye devam eden Basın Kanunu’yla ilgili olarak da, işte dezenformasyon kanun teklifi olarak bilinen yasa teklifinde de anlattık; yanlış uygulamalar vardı. Bakın, orada uluslararası şirketleri ilgilendiren, sosyal medya ağlarıyla ilgili şirketleri ilgilendiren düzenlemeler de yapılıyordu. Sadece üç gün, dört gün içerisinde bu yasa teklifiyle ilgili görüşler bildirilmesi istendi ama o yasa teklifinin maddelerinin ve gerekçelerinin çevrilmesi bile üç, dört gün sürüyor. Bu şirketler bu konuda gelip orada, Komisyonla görüş bildirmek istediler ama maalesef bu kadar kısa sürede böyle bir şansları olmadı. O yüzden bu niteliksiz yasa yapma yöntemine ısrarla maalesef devam ediliyor. Şimdi, gene gelen yasa teklifinde de farklı yasalarla bu yasa yapma, sorunları çözme çabası içerisindeyiz ama maalesef gene nitelikli bir süreç yürütülmüyor.

Şimdi, elimizdeki yasa teklifine baktığımızda çevreyle ilgili birtakım düzenlemelerden bahsediliyor, gerekçeleri okuduğumuzda çok nitelikli. İşte, su kaynaklarının korunmasıyla ilgili gerekçeler yazılmış ve maddelere konulmuş. Ama baktığımızda, maalesef, mevcut AKP iktidarının hep yaptığı gibi maddelerin arasına sıkışmış kirli bir hedef var, kirli bir akıl var, kirli bir el var; ben bunu Komisyonla geçen de söyledim. İşte, bu kirli oyun bu maddelerin içinde de maalesef sıkışmış durumda. Biz, bunu, özellikle seçim bölgem Muğla’da her dakika hissediyoruz. İşte burada bahsedilen o özellikle koylardaki mapa, şamandıra yapılması ihalesinden de bahsedeceğim ama ondan önce de mesela, yakın zamanda Muğla’da yapılan bir jeotermal ihalesi vardı. 28 tane arkeolojik sit alanı, doğal koruma alanları jeotermal ihalesine çıkarıldı. Baktığımızda buralar koruma bölgesi alanlarıydı. Gittik, “Siz burada ne yapıyorsunuz?” diye sorduk, gerekli çağrılar yaptık. Yerel yönetimlere sorduğumuzda maalesef hiçbirinin haberi yoktu ve burada bu kirli el, kirli oyun bozuldu, o jeotermal ihaleleri iptal edilmişti. Bunun gibi maalesef Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı üzerinden, TOKİ, Özelleştirme İdaresi, MUÇEV gibi kirli eller kullanarak ülkemizin toprakları peşkeş çekiliyor, talana kurban edilmek isteniyor. Biz her fırsatta mücadele ediyoruz, hukuki mücadeleler vererek bunların önüne geçmeye çalışıyoruz.

Muğla’mız tarım ve turizm kenti. Tarım ve turizmle ülkeye ciddi ekonomik katma değer sağlıyoruz. Narenciyesiyle limonuyla, domatesiyle çam balıyla, fıstık çamıyla zeytiniyle, zeytinyağıyla, turizmin değişik sektörleriyle, doğa turizmiyle, kaplıca turizmiyle, sağlık turizmiyle turizmi on iki aya yayarak Muğla’mıza, ülkemize katma değer sağlamaya çalışıyoruz. Ama maalesef bunun içerisindeki kirli oyunlarla işte bu ülkemizin, ilimizin doğal güzelliklerine büyük zarar veriyorsunuz, kirli oyunlar oynamaya devam ediyorsunuz ama biz buna müsaade etmeyeceğiz. Bunun için her ortamda mücadelemizi sürdüreceğiz.

Bakın, yani sürem de azaldı ama burada özellikle 29’uncu maddede bahsedilen Göcek’teki koyları ilgilendiren ihale. Bundan bir süre önce bir baktık, koylarımızın, Göcek koylarının, çok değerli koyların mapa, şamandıra yapılma ihalesine çıkarıldığını duyduk ve ihalenin arkasında daha önce, işte, kaçakçılıktan cezaevinde yatmış, daha önce sizin için siyaset yapmış insanların olduğunu gördük. Bunlar doğru uygulamalar değil bunlar da işte...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BURAK ERBAY (Devamla) – ...siciliniz de bozuk olduğu için, o kirli eller her zaman devreye girdiği için bizim karşı olduğumuz uygulamalar oldu. Şimdi de bakıyoruz, orada o işi çözemediniz, şimdi yasalarla, Çevre Ajansını kullanarak birtakım gene kendi yandaşlarınıza, kendi etrafınızdaki insanlara rant sağlama çabası içerisindeyiz ve bunu yaparken yerel yönetimleri yok sayıyorsunuz, o bölgede yıllarca teknecilik yapmış, kooperatiflerde çalışmış, turizmle uğraşmış insanları yok sayıyorsunuz; bunu yapmaya hakkınız yok, bunu yapmaya hakkınız yok. O yüzden o bölge halkı haklı olarak isyan ediyor, bu uygulamalara isyan ediyor; bundan vazgeçilmesi lazım. Bu ve benzer uygulamalarla bölge halkını yok sayarak düzenleme yapamazsınız. Biz buna karşı hem Mecliste hem de hukuki süreci kullanarak topraklarımıza, suyumuz, ormanlarımıza, koyularımıza sahip çıkmaya devam edeceğiz. Keşke bu kadar zekânızı ormanlarımızı korumak için kullansaydınız; ormanlarımıza helikopterler alarak, orada emniyet şeritleri kurarak bir ağacımızın dahi yanmaması için mücadele etseydiniz diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19'uncu madde üzerinde bir önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesiyle 4708 sayılı Kanun'a eklenmesi önerilen Ek Madde 1'in 1'inci fıkrasında yer alan "Bu denetimler Bakanlıkça elektronik ortamda belirlenen yapı denetim kuruluşları tarafından yürütülür." ibaresinin "Bu denetimler Bakanlıkça elektronik ortamda belirlenen yapı denetim kuruluşlarınca yürütülür." olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Burhanettin Bulut

Erkan Aydın

Adana

Bursa

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Gökân Zeybek'in.

Buyurun Sayın Zeybek. (CHP sıralarından alkışlar)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

4708 sayılı Yapı Denetimi Yasası, 1999 Marmara ve Gölcük depreminden sonra çıkarılmış olan bir yasa. 2001 yılında yürürlüğe girdi, sonrasında, iktidarınız döneminde çokça 4708 sayılı Yasa'yla ilgili değişiklikler yapıldı. Esas olan neydi? Kaçak yapının engellenmesi, ruhsat ve eklerine aykırı yapıların engellenmesi, statik projesine uygun binaların yapılmasının kontrol edilmesiydi.

Bakın, değerli arkadaşlar, bir şeyde baştan anlaşmamız gerekir; denetim hizmeti kamusal bir hizmettir, kamusal hizmet ticari şirketler eliyle yapılamaz. Burada denetim şirketleri bu görevi yapmasınlar mı? Tabii yapsınlar ama denetimin yasa gereği asli unsuru kim? Yerel yönetimler. Ruhsatı kim veriyor? Belediyeler. Binanın ruhsatına uygun yapıp yapılmadığını kim kontrol ediyor?

Belediyeler. İskân belgelerini kim düzenliyor? Belediyeler. Peki, burada yapı denetim şirketleri kime karşı sorumlu? Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına karşı sorumlu. Bir kere bu, çift başlılığı yaratıyor.

İki, yapı denetim şirketi ticari bir faaliyet alanı olarak görülemez, insanlarımızın en temel hakkı olan barınma hakkını sağlayacak olan konut imalatı ticari şirketlerin gelir kalemi hâline dönüştürülemez ama öylesine bir hâl aldı ki iktidarınız döneminde maliyetlerde meydana gelen artışlar, hayatın pahalılaşması, son iki yıl içinde akaryakıt fiyatlarındaki artışlar yüzünden yapı denetim firmaları teknik elemanlarına, mühendislerine verdiği ücretten çok daha fazlasını aynı şehir içindeki araçlarının mobilizasyonuna harcıyor. İstanbul Pendik'teki bir yapı denetim şirketinin Silivri'deki bir binayı denetlemek için günde bin liraya yakın yakıt ücreti ödediğini düşünürseniz, yapı denetim firmalarına verilecek olan ücretlerin mutlaka yüzde 1,5 oranının üzerine çıkarılması, aynı zamanda alanlarının da daraltılması gerekiyor. Siz ne yapıyorsunuz? Yapı denetim firmalarına ek yükler getirerek onların -işte, biraz önce oyladık, 75 yaşına kadar çalışma- düşük ücretle çalışacak mimar ve mühendislere mahkûm hâl gelmesine yol açacak bir uygulamanın içindediniz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, yapı denetim firmaları binaları kontrol edecekler, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle biz, riskli yapılardan kurtulacağız. Peki, öyle mi? Burada konuşmamda da söyledim, bugün Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi'nde, birkaç kez gittiğim mahalle... Arkadaşlar, dünyanın neresinde görülmüş kentsel dönüşüm, TOMA'larla joplarla, polis marifetiyle, baskıyla, mahalleye giriş-çıkışların engellenmesiyle yapılsın; kentsel dönüşüm, davulla zurnayla yapılır. Halkın yararına ise gerçekten burada yerel halkın desteğini almak gerekir. Şimdi ben soruyorum, Beyoğlu halkı adına, Fetihtepe halkı adına soruyorum: Neden mimari projeler ortaya çıkmadan binaları boşaltıyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Neden binalarda kimin kaç metrekaşe alacağını, kimin hangi katta oturacağını belirlemeden binaları boşaltıyorsunuz? İnsanların herhangi bir arsasının üzerine kat karşılığı inşaat yapıldığında arsa sahibi, müteahhitle proje üzerinde anlaşmadan binasını boşaltmıyorsa niçin afet riski altındaki alanlarda siz cebren boşaltım işlerine giriyorsunuz?

Bakın, şu fotoğraflar, bu yakışıyor mu şimdi sizlere? Bu fotoğraflar yakışıyor mu arkadaşlar? Bunlar İstanbul'da bugün çekilmiş fotoğraflar. Şu arabanın altındaki yurttaşın hâli... Filistin mi burası ya, burası neresi, Kudüs mü burası? İsrail askerleri mi, kim bunlar bu vatandaşları böyle arabaların altına sürükleyecek kadar gözü dönmüş? Nedir buradaki? Kalp hastası bir insana şu reva görülen doğru mudur? Kadınlar, evet, size oy veren kadınlar, büyük bir çoğunluğu Beyoğlu'nda sizi yirmi beş yıldır iktidar yapan kadınlardan bahsediyoruz. Bu reva görülen doğru mudur? Ama bütün bunların altında yatan tek bir neden var: Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi İstanbul'un tam orta yerinde, TEM Otoyolu'na, E-5 Otoyolu'na, İstanbul Boğazı'na, her yere çok yakın, raylı sistemlerin tam merkezinde. Buralarda siz artık yandaş müteahhitlerinizle birlikte metrekaresi tıpkı Emlak Konutun... İstanbul'da 1.100 tane polis lojmanı yıkıldı Seyrantepe'de, metrekaresi şimdi kaç paraya satılıyor inşaatların biliyor musunuz arkadaşlar? 1.100 polisin lojmanını yıktınız, metrekaresi 120 bin liradan inşaatları satıyorsunuz. Siz onun için rantın yanındasınız, onun için rantla birlikte, müteahhitlerle birliktesiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Bir başka önemli nokta şu: Söz almayacaktım ama buradan ifade edeyim: 25'inci maddede... Arkadaşlar, ya, sizin döneminizde Darlık Barajı yapılırken Darlık ve Esenceli Mahallelerinde kamulaştırılmış alanlar var. İstanbul'un şu meselesi İstanbul'daki hiçbir imar hareketine yer vermeyecek kadar değerlidir. Suyu havzadan toplamak zorundayız. Havza içinde bulunan kimi alanlar İSKİ'nin kamulaştırma planı içinde kamulaştırılmış ve buralarla ilgili İSKİ, gerekli

bedelleri ödemiş. Darlık köyüyle ilgili, bu teklifle ilgili herhangi bir görüşümüz yok ama Esenceli Mahallesi doğrudan doğruya İSKİ'nin Darlık Barajı'ndaki havzanın içinde kalmaktadır. Havzanın içinde kalan bir yeri havzanın dışına çıkarıyorsunuz, kamulaştırma bedelini ödenmiş olan yerle ilgili düzenleme yapıyorsunuz. Peki, İstanbul'un suyunu temin eden İSKİ'nin bu konudaki görüşü ne? Olumsuz. Peki, o zaman biz bu yasayı kimin için yapıyoruz? Rant yoksa AKP yok! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN – Sayın Balta, yerinizden bir dakika söz vereceğim.

Buyurun.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 21'inci maddeyle, İskân Kanunu'na göre hak sahibi olanların kendilerine verilecek olan taşınmazları yüzde 65 indirimle peşin alma imkânı doğmuştur. Yusufeli Barajı sebebiyle Yusufeli ilçesi ve 17 köy su altında kalacaktır. Bu ilçemizde yaşayan hemşehrilerimizin bu imkândan yararlanma fırsatı bu düzenlemeyle doğmuş olacaktır.

Ben bu vesileyle, bu düzenlemede emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, Yusufelili hemşehrilerimize de hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 25'nci maddesiyle değiştirilen 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun'un geçici 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“(2) Yeni yerleşim yerindeki hak sahipliğinin tespiti, borçlandırma ve takyide ilişkin usul ve esaslar ilgili Bakanlıkça belirlenir. Borçlanma süresi beş yılı ödemesiz olmak üzere yirmi yıldan az olamaz.”

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Aydın Adnan Sezgin

Yasin Öztürk

Adana

Aydın

Denizli

Muhammet Naci Cinisli

Orhan Çakırlar

İsmail Koncuk

Erzurum

Edirne

Adana

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerine söz talebi Sayın İsmail Koncuk'un.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İSMAİL KONCUK (Adana) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti Grubu adına kanun teklifinin 25’nci maddesiyle ilgili söz almış bulunmaktayım. Aslında, maddeyle otuz beş yıldır devam eden bir problem ortadan kaldırılıyor. Şile’nin Esenceli ve Darlık Mahallelerindeki vatandaşlarımızın bir mülkiyet problemi ortadan kaldırılıyor. İYİ Parti olarak bu yönünü destekliyoruz ancak ödeme planının bu kanun teklifi içerisinde yapılmaması da birtakım endişeler yaşamamıza sebep oluyor. Çünkü Esenceli ve Darlık Mahallerinde yaşayan vatandaşlarımız orman köylüsü yani ekonomik olarak sıkıntı yaşayan insanlar. Dolayısıyla, Komisyonca İYİ Parti olarak verdiğimiz “beş yıl ödemesiz, yirmi yıl vadeli” teklifimiz reddedildi ve yetki Sayın Cumhurbaşkanına bırakıldı. Umut ediyoruz, Sayın Cumhurbaşkanının vereceği karar, orada yaşayan vatandaşlarımızın orman köylüsü olduğu, dar gelirli ve ekonomik sıkıntılar yaşayan vatandaşlardan olduğu gerçeği göz önüne alınarak bir ödeme planı ortaya koyar. İYİ Parti olarak yakından takipçisi olacağımızı ifade ediyorum.

Değerli milletvekilleri, dört buçuk yıl önce bir söz verdi Sayın Cumhurbaşkanı 3600 ek göstergeyle ilgili. Dört buçuk yıl sonra bir düzenleme henüz Meclise gelmedi ama önümüzdeki günlerde geleceğini varsayarak birkaç kelam etmek istiyorum. İnşallah yeni bir problem yaşamayız yani çalışanların maaş hiyerarşisinde yeni bir problem yaşamayız. Ama metnin detayını görmedik, çalışmanın detayını görmedik çünkü kapalı kapılar ardında yapılan bir çalışma her zaman yapıldığı gibi maalesef ama bazı problemler kulağımıza gelmeye başladı. Mesela, müdürler arasında bir eşitsizlik yaratacağı; bilhassa şube müdürleri, şefler arasında bir eşitsizlik yaşatacağı endişeleri bize ulaşıyor. Biliyorsunuz, şube müdürlerinin ek göstergeleri 2200, 3000’e çıkarılıyor; şeflerin 2200, 600 puan artırılarak 2800’e çıkarılıyor.

Şimdi, bir hiyerarşi gözetildiğinde, bu çalışanların ek göstergelerinin de 3600’e çıkarılması gerekir ama böyle olmayacağına dair endişeler var, tereddütler var. Bizlere de e-maillerden mesajlar geliyor. Mutlaka sizleri de bu şekilde uyarın mesajlar gelmektedir. Umarım Çalışma Bakanlığı bu konuyu dikkate alarak bir çalışma yapar ve yeni bir tartışmaya, maaş konusunda yeni bir hiyerarşik probleme vesile olmaz diye düşünüyorum.

Tabii, haksızlıklar olacak. Nasıl olacak? Şimdi, dört buçuk yıl önce Sayın Cumhurbaşkanı bu sözü verdiğinde memurlarımız şöyle zannetti: Hemen beş altı ay içerisinde bir düzenleme yapılır ve biz de 3600 ek göstereyi elde ederiz, emekli oluruz ama böyle olmadı, gerçekleşmedi. Geçerlilik tarihi 15 Ocak 2023 olacak. Şimdi, geçen bir dostum beni arıyor “Sayın Başkanım, ben eylülde 65 yaşımı dolduracağım, resen emekli olacağım. Bu düzenleme 15 Ocak 2023’ten geçerli, ben emekli tazminatımı yaklaşık 50 bin lira az alacağım.” diyor. Bunun vebali kimin? Bunun vebali elbette söz verenlerin ve dört buçuk yıl önce verdiği sözü dört buçuk yıl sonra tutanlarıdır yani geçerlilik süresiyle de beş yıl filan olmuş oluyor. Şimdi, burada istisnalar koymak lazım. Madem sizin verdiğiniz sözü geç tutmanızdan kaynaklı çalışanlar bir problem yaşayacak, o zaman bazı istisnalar koyarak bu problemleri ortadan kaldırmak mümkün olabilir. Bu kanun gündeme geldiğinde tekrar söz alıp elbette parti grubumuzun da görüşlerini ifade edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL KONCUK (Devamla) – Bir mevzuya daha dokunmak istiyorum burada Sayın Başkanım bir dakika daha fırsat verirse.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun Sayın Koncuk.

İSMAİL KONCUK (Devamla) – Taşeron problemini güya çözdünüz, vallahi yeni problemler yarattınız. Yani taşerondan kadroya geçen de mutsuz, taşerondan kadroya geçemeyen binlerce KİT çalışanı ya da yüzde 30, yüzde 70 oranına takılan çalışanlar da mutsuz ve belediyelerde bilhassa o belediye şirketlerine devrettiğiniz ve “Kadrolu oldunuz.” diye maalesef aldatılan belediye çalışanları âdeta isyan ediyor.

Bakın, toplu sözleşme kararı olmasına rağmen, TÜRK-İŞ’le yapılan toplu sözleşmede alınan karar olmasına rağmen, 696 sayılı KHK’yle güya taşerondan kadroya geçen işçilerimiz, hâlâ muadili işçilerin haklarına sahip değil, aile bütünlüğü sağlanamıyor. Bunları da buradan ifade etmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

25’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, yeni madde ihdasına dair bir önerge vardır. Önergeyi okutup Komisyona soracağım, Komisyon önergeye salt çoğunlukla -14 üyesiyle- katılırsa önerge üzerinde, yeni bir madde olarak görüşme açacağım. Komisyonun salt çoğunlukla katılmaması hâlinde ise önergeyi işlemden kaldıracığım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’ne çerçeve 25’inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 26 – 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının on üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın son cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş; üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesine “kabul edilenlere” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve diğer hak sahiplerine” ibaresi eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “yapım maliyetlerinin” ibaresi “yapım maliyetlerinin/rayîç değerinin” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Açık artırma ile satışı yapılacak payların üzerindeki ve Kanun kapsamındaki alanlarda ve parsellerde anlaşma yolu ile Bakanlığa, TOKİ’ye veya İdareye bedeli karşılığında devredilen taşınmazların sicilindeki ipotek, ihtiyatı haciz, haciz ve intifa hakkı gibi haklar, satış sonrasında satış bedeli üzerinde devam eder.”

“Satış işleminin yargı kararı ile iptal edilmesi halinde, Bakanlığın durumu ilgili tapu müdürlüğüne bildirmesi üzerine, satışı yapılan arsa veya arsa payı, satış işleminden sonra üçüncü bir kişiye devredilmemiş veya satıştan önceki malik adına doğrudan tescilini hukuken ve/veya fiilen imkânsız hale getiren bir uygulamaya tabi tutulmamış ise resen eski maliki adına tescil edilir ve satış bedelinin iadesi sağlanıncaya kadar satış bedeli tutarında alıcı lehine kanuni ipotek tesis ve tescil edilir. Yargı kararı ile satış bedelinin eksik hesaplandığı gerekçesi ile hissesi satılan malikin zararının tazmin edilmesi yönünde Bakanlık/İdare aleyhine karar verilmesi durumunda, ödenmesine hükmedilen bedel, Bakanlığın/İdarenin bu konuda kendisine yapacağı bildirim tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, hisseyi satın alan malik tarafından hissesi satılan eski malike ödenir. Verilen süre içerisinde ödemenin yapılmaması sebebiyle bedelin Bakanlıkça/İdarece ödenmesi halinde, ödenen bedel hisseyi satın alan malikten genel hükümlere göre tahsil edilir.”

“(b) bendi uyarınca yapılacak satın alma ve trampada; Bakanlıkça yapılan satın alma/trampa teklifinin malikçe kabul edilmesi durumunda yapılan anlaşmaya ilişkin bir tutanak düzenlenir ve taraflarca imzalanır. Anlaşmaya konu taşınmaz malın tüm hukuki ve fiili vasıfları ile satın alma bedelini, malikin kimlik bilgilerini ve taşınmazların tapuda tesciline veya terkinine dair kabul beyanlarını da ihtiva eden bu tutanak malikin ferağ beyanı ve tapuda Hazine adına yapılacak tescilin hukuki sebebi sayılır. Taşınmazın Hazine adına tescili veya terkini bu tutanağa istinaden tapu müdürlüğünce resen yapılır.”

Bülent Turan
Çanakkale

Muhammed Levent Bülbül
Sakarya

Tamer Dağlı
Adana

Ramazan Can
Kırıkkale

Bahar Ayyazoğlu
Trabzon

BAŞKAN – Sayın Komisyon, önergeye salt çoğunlukla katılıyor musunuz?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Salt çoğunluğumuz vardır, önergeye katılıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Komisyon önergeye salt çoğunlukla katılmış olduğundan önerge üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açıyorum.

Söz isteyen? Yok.

Yeni maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni madde kabul edilmiş ve teklife yeni bir madde eklenmiştir. Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için teklifin görüşmelerine mevcut sıra sayısı metindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanunun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

29'uncu madde üzerinde bir adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

İstanbul

Kastamonu

Hatay

Erkan Aydın

Burhanettin Bulut

Ali Haydar Hakverdi

Bursa

Adana

Ankara

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Aydın) – Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Ali Haydar Hakverdi'nin.

Buyurun. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çevre Kanunu'nda değişiklik üzerinde söz aldım. Şimdi, tabii, Çevre Kanunu, değişiklik ve AK PARTİ deyince birbiriyle tezat şeyler. Kılı kırk yarararak, kırk düşünerek bir konuşma yapmak lazım çünkü çevre ve AK PARTİ birbirine gerçekten tezat şeyler. Yirmi yıllık AK PARTİ iktidarında, gelinen şu süreçte doğa katliamları, HES'lerle derelerin kurutulması, siyanürle ormanların katledilmesi, Kaz Dağları, zeytinliklerin katledilmesi falan hangi birini sayalım diyoruz. O yüzden, çok daha dikkatli davranmak, kanun maddesini çok daha incelemek gerekiyor. Az önce bir madde ihdas edildi, 26'ncı madde. Bu maddede aslında hukukla, mahkemeyle alınması gereken kararlar idareye veriliyor. Madde ihdası sırasında idarecilerle konuştuk, diyorlar ki: "Mahkemeler beş yıl sürüyor. Ya, bu kadar uzun sürer mi? O yüzden, idareye böyle bir yetki verelim." Aslında maddenin içeriği doğru, niyet doğru ama "Hukuk beş yıl sürdüğü için bu yetkiyi idareye verelim." diye bir konuşma var, bir niyet var. Hani, aslında hukukun geldiği noktayı da şu kanunda, idareye bu yetkiyi vermekle kabul etmiş oluyorsunuz. "Beş yıl bir dava sürer mi?" diyor idarecileriniz bile. Evet, sürmez ama bunun yolu idareye hukukun yetkisini vermekle değildir. Maddede amaç doğru olabilir ama uygun bir usul değil.

Şimdi, geçtiğimiz hafta ben Urfa Milletvekilimiz Aziz Aydınlık'la beraber Bingöl ilindeydim, dört gün boyunca Bingöl ilimizde ziyaretlerde bulduk. Bingöl ilindeki vatandaşlarımızın AK PARTİ'li milletvekili arkadaşlarımıza selamları var, dediler ki: "Biz burada göremiyoruz, Mecliste onları görürseniz bizim yerimize çok selam söyleyin." Selamları üzerimde kalmamın. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ali Haydarcığım...

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Bingöl Milletvekili her gün orada, Feyzi Baba her gün Bingöl'de.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ali Haydarcığım, bu, güzel değil.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Niye laf atıyorsunuz? Arkadaşlar gelsin, cevap versin şimdiki söylediklerimize.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ya, Bingöl Milletvekilleri her zaman Bingöl'de, yapmayın!

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Bölge halkına karşı diyecekleri varsa gelsinler, burada konuşsunlar.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin, zaten saat on iki oldu, rica ediyorum, lütfen ya!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Tamam Başkanım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Şimdi, Bingöl Karlıova Halifan köyünde bir kömür santrali var arkadaşlar. Aslında kömür santralinde kalori değeri düşük diye işletme yok uzunca zamandır. Burada bir termik santrali işletmesi yapılmak isteniyor ve geçenlerde Türkiye Kömür İşletmelerine ait bu alan "Zirve İnşaat" denilen bir firmaya ihale edilmiş. Zirve İnşaatı bölgede herkes tanıyor, bölge milletvekilleriyle yakınlığı konuşuluyor. Şimdi, buradaki, termik santraldeki endişe şu: Gecenin bir vaktinde 3 Amerikan vatandaşı kafalarında o şapkalarla, aydınlatmalarla bölgede köylüler tarafından yakalanıyor. Kimlikleri alınıyor, pasaportları alınıyor, bakılıyor, Amerikalılar; jandarmaya teslim ediliyor. Bölge halkı tedirgin, "Burada Amerikalıların ne işi var, burada ne iş yapıyorlar? Kömür dışında bir maden mi arıyorlar?" diye tedirginler, "Yine meralarımızı kirletecekler, akarsularımızı kirletecekler." diye tedirginler ve bir açıklama bekliyorlar. Bu Amerikalıların orada ne işi var? Ve bölge halkının da bunu öğrenmeye hakkı var.

Bunun dışında, Bingöl'de ciddi anlamda bir sorun daha var ki torpil sorunu, adam kayırma sorunu. Geçen gün konuşmam yarım kaldı, Bingöl'deki işsiz üniversiteli gençlerle kahvede konuştum. Böyle uzunca bir liste yapmışlar ve listede her bir ismi, kime yakınlığını bir bir kayıt altına almışlar. Mesela, özetle söyleyeyim: AKP İl Genel Meclis üyesinin kardeşi, yok öbürünün kayını, yok öbürünün eniştesi, AK PARTİ milletvekilinin kardeşi -isim isim de söylerim, isteyene listeyi de veririm- eşinin yeğeni, ağabeyinin kayını; ismi de var, akrabalığı da var, nüfustan da çıkarırım. Ya, hep mi AK PARTİ'liye iş var, hep mi AK PARTİ'liye ekmek var? AK PARTİ'li olmayan kimseye bu ülkede iş, ekmek yok mu?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Eşitiz, eşit; 85 milyon eşitiz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Devamla) – Böyle torpil, böyle adam kayırmacılık olur mu? Sizin sadece adınızda adalet kalmış, ülkede adaleti bırakmamışsınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Başka bir şey daha söyleyeceğim: Bingöl’de bir üniversite var, adı Bingöl Üniversitesi. Gençler dediler ki: “Bu üniversitenin adı ‘Şaban Üniversitesi’ olsun.” “Ne demek bu?” dedim, Bingöl Vekiliniz Şaban köylüymüş; eşini, dostunu, köylüsünü, yakın köylüsünü Bingöl Üniversitesine yerleştirmiş. Gençler o yüzden diyor ki: “Üniversitenin adı ‘Şaban Üniversitesi’ olsun.” Bilim yuvasını aile yuvası hâline getirmiş. Elbette, bu torpiliniz, bu adam kayırmanız ilk seçimlerde bitecek; hakkaniyetli, adil bir iktidarı hep birlikte kuracağız diyorum.

Gecenin bu saatinde bütün milletvekili arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

29’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

30’uncu madde üzerinde 1 adet önerge var.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 336 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin mevcut 30’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde 30- Bu Kanunun;

a) 15 inci maddesi yayımı tarihinden altı ay sonra,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.”

Bülent Turan

Muhammed Levent Bülbül

Tamer Dağlı

Çanakkale

Sakarya

Adana

Ramazan Can

Bahar Ayvazoğlu

Mehmet Metanet Çulhaoğlu

Kırıkkale

Trabzon

Adana

Gökân Zeybek

İstanbul

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU BAŞKAN VEKİLİ METİN YAVUZ (Ayдын) – Takdire bırakıyoruz Başkanım.

BAŞKAN – Söz talebi? Yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 15’inci maddesinin ve diğer maddelerinin yürürlük tarihlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 30’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

31’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi, İYİ Parti Grubu adına Sayın Çulhaoğlu’nun bir söz talebi var, onu karşılayacağım.

Sayın Çulhaoğlu, buyurun.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, 14 temel kanunda değişiklik yapan kanun teklifinin geneline baktığımız zaman olumlu gördüğümüz maddeler olsa da bir torba kanun olması, içerisinde kabul edemeyeceğimiz maddeler bulundurması; Adalet; Plan ve Bütçe; Tarım, Orman ve Köyüşleri gibi ilgili tali komisyonlarda görüşülmemesi, bazı yönlerden Anayasa'ya aykırılıklarının tartışılıyor olması, diğer bazı kanunlarla çelişmesi, şaibeli birçok yönünün bulunması nedeniyle İYİ Parti Grubu olarak kanunun tamamına ret oyu vereceğimizi belirtir, Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Gecenin bu saatinde çok vakit almak istemiyorum. Malumunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisimizde müsilaj vakasından sonra bir Müsilaj Komisyonu kurulmuş, verimli bir çalışma yapmıştı arkadaşlar. Bu Komisyon çalışmasının sonuçları çerçevesinde böyle bir kanun teklifine ihtiyaç duyulduğu açıktır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak kanun teklifinin çevre ve insan hakları bakımından, doğa hakları bakımından olabildiğince olumlu hâle getirilmesi noktasında azami gayreti gösterdik. Gönümüz bu kanuna “evet” oyu vermeyi de isterdi ancak özellikle Çevre Ajansı ile ilgili kimi çekincelerimiz tümüyle giderilememiştir. Her şeye rağmen Cumhuriyet Halk Partisinin Komisyon üyelerinin girişimleriyle kanun geldiği hâlden çok daha olumlu bir hâle dönüşmüştür, bunu kabul ediyoruz ancak Çevre Ajansı ile ilgili çekincelerimizden dolayı kanuna “hayır” oyu vereceğimizi beyan ve taahhüt ederim.

Saygılar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – AK PARTİ Grubu adına Sayın Mustafa Demir'in söz talebi var.

Sayın Demir, buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bir defa bütün parti gruplarının temsilcileriyle, önerileriyle oluşturulmuş Müsilaj Komisyonunda büyük bir fedakârlıkla çalışan Komisyon üyesi arkadaşlarıma buradan teşekkür ediyorum.

Ayrıca, yine müsilaj ve çevreyle ilgili hazırlanan bu kanun tekliflerinde gerek Komisyonunda gerek Genel Kurul esnasında katkı veren tüm milletvekillerimize buradan teşekkür ediyorum; hayırlı olsun.

Bir konuya daha değinmek istiyorum Sayın Başkanım. Şimdi Beyoğlu'na değinmek istiyorum. Beyoğlu konusunda kentsel dönüşümle ilgili arkadaşlarımızın ifadeleri oldu. Doğrusunu söylemek gerekirse iki yıl önce o toplantıda, Fetihtepe toplantısında bulunmuştum. Bir defa, arkadaşlar, orada toplam 937 bağımsız bölüm vardı, şu anda 937 bağımsız bölüm yapılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Yani arkadaşlarımızın iddia ettiği gibi ranta dönük herhangi bir çalışma yok.

Sonra, bu süreç içerisinde inşaat maliyetlerinin tespitinde Sayın Bakanımız ile hak sahipleri arasında yapılan toplantıda inşaat maliyetlerinde yüzde 30; 2 defa üst üste indirim sağlandı ve dolayısıyla da şu anda yaklaşık bir dairenin orada hak sahiplerine maliyeti 148 bin lira ortalama. Peki, bunu ne zaman ödeyecekler? Bunu, binalar, evler teslim edildikten sonra, anahtar teslimi yapıldıktan sonra 148 bin lirayı tam yirmi yılda ödeyecekler. Şu andaki proje başlarken değeri, dairelerin değeri orada yaklaşık 300 bin lirayken, şu anda değerler uçtu ve proje bittikten sonra da yaklaşık 3,5 milyon lira edecek bir projeden bahsediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez söz veriyorum Sayın Demir, toparlayın.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Donatı alanları var, yeşil alanlar var, her bağımsız birime bir otopark var ve projeye ilgili görüntüleri sizinle paylaşıyoruz. Gerçekten kentsel dönüşüm adına çok önemli bir çalışma olduğunu söylüyoruz.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, görüntü şu anda Fetihtepe’de, hastalar elektriksiz ve hastanede. Bilgiler doğru değil.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Ben bunun not düşülmesi adına konuştum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 284

Kabul : 226

Ret : 58 (x)

Kâtip Üye

Mustafa Açıkgöz

Nevşehir

Kâtip Üye

Enez Kaplan

Tekirdağ”

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Gündemimizdeki işler tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 14 Haziran 2022 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.07

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

IX.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 336) Çevre Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı : 336
 Oylama Saati : 00:03
 Üye Sayısı : 600
 Kabul Edenler : 223
 Reddedenler : 58
 Çekimsizler : 0
 Geçersiz Oylar : 0
 Mükerrer Oylar : 3
 Toplam : 284
 Açık Üyelikler : 19

Kanunlaşmıştır

İl	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı
Adana	Çulhaoğlu	Mehmet Metanet	İYİ PARTİ	Ret
Adana	Dağlı	Tamer	AK PARTİ	Kabul
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Adana	Erdinç	Mehmet Şükri	AK PARTİ	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul
Adana	Hatimoğlu Oruç	Tulay	HDP	Katılmadı
Adana	Koncuk	İsmail	İYİ PARTİ	Ret
Adana	Peköz	Kemal	HDP	Katılmadı
Adana	Sarıeroğlu	Jülide	AK PARTİ	Katılmadı
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Katılmadı
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı
Adana	Zenbici	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı
Adıyaman	Taş	Yakup	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Toprak	Muhammed Fatih	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Tutdere	Abdurahman	CHP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Uysal	Çiltekin	DP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Çelebi	Ekrem	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Koç	Abdullah	HDP	Ret
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet Dilan	HDP	Katılmadı
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Karahocagil	Mustafa Levent	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 336
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Yakın	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Altıntaş	Ayhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Aydın	Barış	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Aydın	Koray	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı
Ankara	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Destici	Mustafa	BBP	Katılmadı
Ankara	Dumaz	Sadir	MHP	Katılmadı
Ankara	Enir	Murat	CHP	Katılmadı
Ankara	Erdogan	Asuman	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Gök	Levent	CHP	Katılmadı
Ankara	Haberal	Erikan	MHP	Kabul
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Ret
Ankara	İşler	Emullah	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı
Ankara	Kaya	Yıldırım	CHP	Katılmadı
Ankara	Kerestecioğlu Demir	Füüz	HDP	Ret
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı
Ankara	Oral	İbrahim Halil	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Polat Düzgün	Arife	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Taşcier	Canze	CHP	Katılmadı
Ankara	Taşlıçay	Nevin	MHP	Kabul
Ankara	Turan	Hacı	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Ünsal	Servet	CHP	Ret
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Katılmadı
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul 2 (Mük.1)
Ankara	Yılmaz	Dumuş	İYİ PARTİ	Katılmadı
Antalya	Arı	Cavit	CHP	Ret
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Bahşi	Feridun	İYİ PARTİ	Katılmadı
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı
Antalya	Bülbül	Kemal	HDP	Katılmadı
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Özer	Aydın	CHP	Katılmadı
Antalya	Subaşı	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Antalya	Uşu	Atay	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Zybek	Rafet	CHP	Katılmadı
Artvin	Balta	Ertuğ Erkan	AK PARTİ	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Ret
Aydın	Erim	Bekir Kuvvet	AK PARTİ	Katılmadı
Aydın	Posacı	Rıza	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Sezgin	Aydın Adnan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı
Aydın	Yavuz	Metin	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Akan	Ahmet	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Aydemir	Pakize Mutlu	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Çelik	Adil	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Subaşı	Yavuz	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Şahin	Fikret	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı
Bilecik	Yağcı	Selim	AK PARTİ	Kabul
Bingöl	Aydemir	Erdal	HDP	Katılmadı
Bingöl	Berdibek	Feysi	AK PARTİ	Kabul
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Gaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Ret
Bitlis	Kiler	Vahit	AK PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Taşar	Cemal	AK PARTİ	Kabul
Boh	Aydın	Arzu	AK PARTİ	Kabul
Boh	Küpcü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Ret
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Uğur	Yasin	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Ala	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Altıca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Ret
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Erozan	Ahmet Kamil	İYİ PARTİ	Katılmadı
Bursa	Esgin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Bursa	Işık	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Karabıyık	Lale	CHP	Katılmadı
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Ödünç	Atilla	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Özkan	Yüksel	CHP	Ret
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı
Bursa	Tatloğlu	İsmail	İYİ PARTİ	Ret
Bursa	Vahapoğlu	Mustafa Hidayet	MHP	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Yılmaz Gürel	Vikdan	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Katılmadı
Çanakkale	İskenderoğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Kabul
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul
Çankırı	Çivircioğlu	Salim	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sarı	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Kavuncu	Erol	AK PARTİ	Katılmadı
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Katılmadı
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Ret
Denizli	Sancar	Haşim Teoman	BAĞMSIZ	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Yıldız	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Aydeniz	Salihe	DBP	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Dağ	Dersim	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Eronat	Oya	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Güzel	Senra	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Paylan	Guro	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçer	İmam	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Tosun	Remziye	HDP	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Çakırlar	Orhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Edirne	Çaytancıoğlu	Okun	CHP	Katılmadı
Elazığ	Ağar	Zülfü Tolga	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Balık	Serrin	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Katılmadı
Elazığ	Demirbağ	Zülfü	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Elaazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı
Erzincan	Çakır	Burhan	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydın	Kanıl	MHP	Katılmadı
Erzurum	Cinisi	Muhammet Naci	İYİ PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Taşkesenlioğlu Ban	Zehra	AK PARTİ	Katılmadı
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözler	Utku	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Ölünay	Ermine Nur	AK PARTİ	Katılmadı
Eskişehir	Kabukcuoğlu	Arslan	İYİ PARTİ	Ret
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Sazak	Metin Nurullah	MHP	Kabul
Eskişehir	Sülü	Jale Nur	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Sermet	MHP	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Filiz	İmam Hüseyin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Kaplan	İrfan	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Kirazoğlu	Mehmet Sait	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Taşdoğan	Ali Muhittin	MHP	Katılmadı
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Katılmadı
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Yılmazkaya	Bayram	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Yüksel	Müslüm	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Aydın	Kadir	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Öztürk	Cemal	AK PARTİ	Katılmadı
Giresun	Öztürk	Sabri	AK PARTİ	Katılmadı
Giresun	Tıgıt	Necati	CHP	Katılmadı
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Katılmadı
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul
Hakkari	Dede	Sait	HDP	Ret
Hakkari	Dinç	Husret	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı
Hatay	Kaşıkcı	Lütfi	MHP	Kabul
Hatay	Mengüllüoğlu	Baş Atay	TİP	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdülkadir	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Özgürsoy Çelik	Sabahat	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Şahin	Suzan	CHP	Katılmadı
Hatay	Şanverdi	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Tokdemir	İsmet	CHP	Katılmadı
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Katılmadı
Isparta	Cesur	Aylin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Isparta	Gököz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul
Isparta	Özel	Recep	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Antmen	Alpay	CHP	Ret
Mersin	Başarı	Ali Mahir	CHP	Katılmadı
Mersin	Çelik	Behiç	İYİ PARTİ	Ret
Mersin	Gökçel	Cengiz	CHP	Katılmadı
Mersin	Gül Yılmaz	Zeynep	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Kılavuz	Okay	MHP	Kabul
Mersin	Kurtulan	Fatma	HDP	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Sıdali	Zeki Hakan	İYİ PARTİ	Ret
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Katılmadı
Mersin	Taşkın	Ali Cumhur	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Turan	Rüvan	HDP	Ret
İstanbul	Açkel	Fethi	CHP	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ağralıoğlu	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Akduş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı
İstanbul	Alıy	Engin	CHP	Ret
İstanbul	Andican	Abdul Ahat	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Arıç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Arkaz	Hayati	MHP	Kabul
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Aydın	Emine Sare	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Aydoğan	Turan	CHP	Ret
İstanbul	Ayrim	Şamil	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Babuşcu	Azz	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TIP	Ret
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Emis	CHP	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Boyras	Osman	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bozku	Volkan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Katılmadı
İstanbul	Canbaz Kaya	Dişat	HDP	Katılmadı
İstanbul	Caniki	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çelik	Ahmet	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Çetin	Cemal	MHP	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
İstanbul	Çeviköz	Ahmet Ünal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Dalkalç	Halis	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Dedegil	Alev	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Denizolgun	Fatih Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Emecan	Emine Gülizar	CHP	Katılmadı
İstanbul	Enre	Yunus	CHP	Katılmadı
İstanbul	Enre	Zeynel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Katılmadı
İstanbul	Erdogdu	Aykut	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ersoy	Oya	HDP	Ret
İstanbul	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Gülüm	Züleyha	HDP	Katılmadı
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı
İstanbul	İslam	Nazır Cihangir	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kaboğlu	İbrahim Özden	CHP	Ret
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kadıgil Sütü	Saliha Sera	TİP	Ret
İstanbul	Kalsın	Canan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı
İstanbul	Karataş	Memet Bülent	MHP	Kabul
İstanbul	Katircioğlu	Erol	HDP	Katılmadı
İstanbul	Kavakçı Kan	Ravza	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kenanoğlu	Ali	HDP	Ret
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Ret
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Nuhoglu	Hayrettin	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Oluç	Hakkı Saruhan	HDP	Ret
İstanbul	Özdağ	Ünüt	ZAFER P	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Ret
İstanbul	Özen	Zeynel	HDP	Katılmadı
İstanbul	Özsoy	Eyüp	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Piroğlu	Musa	HDP	Katılmadı
İstanbul	Polat	İffet	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şatıroğlu	Nevzat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Şeker	Fatih Mehmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şık	Ahmet	TİP	Ret
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı
İstanbul	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yağın	Edip Semih	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	DEVA	Katılmadı
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yöner	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı
İstanbul	Zeybek	Gökân	CHP	Ret
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Ret
İzmir	Bayır	Tacettin	CHP	Katılmadı
İzmir	Bekle	Cemal	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Beko	Kani	CHP	Katılmadı
İzmir	Böllümez Çankın	Ceyda	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İzmir	Çepni	Murat	HDP	Ret
İzmir	Çaray	Aytun	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hanıza	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Katılmadı
İzmir	Katyoncu	Hasan	MHP	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kemalbay Pekközgeçü	Serpil	HDP	Ret
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Nasır	Necip	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Ret
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı
İzmir	Purçu	Ozcan	CHP	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atilla	CHP	Katılmadı
İzmir	Serter	Bedri	CHP	Katılmadı
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
İzmir	Yıldırım	Binalı	AK PARTİ	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Kars	Kılıç	Yunus	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Baltacı	Hasan	CHP	Ret
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Katılmadı
Kastamonu	Köylü	Halkı	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	İYİ PARTİ	Ret
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Katılmadı
Kayseri	Özhaseki	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul
Kırkdareli	Ötündoğdu	Vecdi	CHP	Ret
Kırkdareli	Kayan	Türabi	CHP	Katılmadı
Kırkdareli	Mınsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı
Kırşehir	Kendirli	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Gengerioğlu	Ömer Faruk	HDP	Katılmadı
Kocaeli	Işık	Filiri	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Katırcioğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı
Kocaeli	Şeker	Ilyas	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Zeybek	Emine	AK PARTİ	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Altunyaktız	Ziya	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Eyemez	Halil	AK PARTİ	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı
Konya	Kara	Esin	MHP	Katılmadı
Konya	Karaduman	Abdulkadir	SAADET P	Katılmadı
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Sarıncı	Ölçay	AK PARTİ	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Konya	Şener	Abdülâtilaf	CHP	Katılmadı
Konya	Yokuş	Fahretin	İYİ PARTİ	Ret
Kütahya	Çetin Erenler	Ceyda	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Katılmadı
Kütahya	Cazel	İshak	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazıl	CHP	Ret
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı
Malatya	Çakır	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Katılmadı
Malatya	Kahtalı	Hakan	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Katılmadı
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Bakırlıoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Katılmadı
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Kaplan Kıvrıkcık	Senra	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı
Manisa	Özkan	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Aycan	Sefer	MHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Cüvenç	Celalettin	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Öçal	Habibe	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Özdemir	Ahmet	AK PARTİ	Kabul/Mük.
Kahramanmaraş	Özünç	Ali	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Sezal	Mehmet Cihat	AK PARTİ	Katılmadı
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı
Mardin	Çelik	Turna	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Mardin	Demirkaya	Cengiz	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Dinçel	Şeymus	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Dundar	Pero	HDP	Katılmadı
Mardin	Günay	Ebrü	HDP	Katılmadı
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Katılmadı
Muğla	Alban	Mürsel	CHP	Katılmadı
Muğla	Demir	Mehmet Yavuz	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Erbay	Burak	CHP	Ret
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Muğla	Erol Gökcan	Yelda	AK PARTİ	Katılmadı
Muğla	Çirgin	Süleyman	CHP	Ret
Muğla	Özcan	Şuat	CHP	Ret
Muş	Coşkun	Şevrin	HDP	Ret
Muş	İşık	Mensur	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Muş	Kılıç Koçyiğit	Gülistan	HDP	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Açıköz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Menekşe	Yücel	AK PARTİ	Katılmadı
Nevşehir	Sanaslan	Faruk	CHP	Ret
Niğde	Ergun	Yavuz	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Gültekin	Selim	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Ölür	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı
Ordu	Enginyurt	Cemal	DP	Katılmadı
Ordu	Gündoğdu	Metin	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı
Ordu	Yediyıldız	Şenel	AK PARTİ	Kabul
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Katılmadı
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Kabul
Sakarya	Dikbayır	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan Atabek	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Katılmadı
Sakarya	Sofuoğlu	Kenan	AK PARTİ	Katılmadı
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Hanoioğlu	Neslihan	CHP	Katılmadı
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Samsun	Yaşar	Bedri	İYİ PARTİ	Katılmadı
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Katılmadı
Siirt	Danış Beştaş	Meral	HDP	Katılmadı
Siirt	Ören	Osman	AK PARTİ	Katılmadı
Siirt	Taş	Sdık	HDP	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Ekinci	Semiha	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul
Sivas	Suluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Kaplan	Enez	İYİ PARTİ	Ret
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 336
Tekirdağ	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Katılmadı
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Katılmadı
Tokat	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Ayvazoğlu	Bahar	AK PARTİ	Kabul/Mük.
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Kaya	Ahmet	CHP	Katılmadı
Trabzon	Örs	Hüseyin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Tunceli	Önülü	Alican	HDP	Katılmadı
Tunceli	Şaroğlu	Polat	CHP	Katılmadı
Şanlıurfa	Açanal	Zemzem Güllender	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Akay	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Aydınlık	Aziz	CHP	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Erdogmuş	Nimetullah	HDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Fakbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpınar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Maçın	Nusrettin	HDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	HDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Özşavlı	Halil	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul
Şanlıurfa	Sürtücü	Ayşe	HDP	Ret
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Yalım	Özkan	CHP	Katılmadı
Van	Arvas	Abdulahat	AK PARTİ	Kabul
Van	Gülaçar	Osman Nuri	AK PARTİ	Katılmadı
Van	Kartal	İrfan	AK PARTİ	Kabul
Van	Orhan Işık	Muazzez	HDP	Ret
Van	Sarsaç	Murat	HDP	Katılmadı
Van	Temel	Tayip	HDP	Katılmadı
Van	Temelli	Sezi	HDP	Katılmadı
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Keven	Ali	CHP	Ret
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul
Zonguldak	Çolakoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Ret
Zonguldak	Türkmen	Polat	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 336
Zonguldak	Uçar	Hamdi	AK PARTİ	Katılmadı
Zonguldak	Yavuzylmaz	Deniz	CHP	Katılmadı
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Erel	Ayhan	İYİ PARTİ	Ret
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul
Bayburt	Battal	Fetani	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Ret
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Önal	Ahmet	CHP	Katılmadı
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Katılmadı
Batman	İpekyüz	Necdet	HDP	Ret
Batman	Özdemir	Ziver	AK PARTİ	Kabul
Batman	Tiryaki	Mehmet Ruştı	HDP	Ret
Batman	Uca	Feleknas	HDP	Katılmadı
Şırnak	Birlik	Rızgın	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	İmir	Nuran	HDP	Ret
Şırnak	Kaçmaz	Hüseyin	HDP	Katılmadı
Şırnak	Özgüneş	Hasan	HDP	Katılmadı
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	YENİLİK P	Katılmadı
Iğdır	Eksik	Habip	HDP	Katılmadı
Iğdır	Karadağ	Yaşar	MHP	Kabul
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Özel	Özcan	MEMLEKET P	Katılmadı
Karabük	Aksoy	Hüseyin Avni	MEMLEKET P	Katılmadı
Karabük	Güneş	Niyazi	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Ünal	Cunhur	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Kaya	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Ünlü	Baha	CHP	Ret
Düzce	Çakar	Fahri	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Katılmadı
Düzce	Yılmaz	Ümit	MHP	Katılmadı

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 5

101'İNCİ BİRLEŞİM
9 HAZİRAN 2022 PERŞEMBE
SAAT: 14.00

GRUP ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun 9, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 28, 29 ve 30 Haziran 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu birleşimlerinde saat 24:00’e kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 25.05.2022 tarihli 94’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun 9 Haziran 2022 Perşembe günkü Birleşiminde 336 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi,

336 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İçtüzüğü’nün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 15 inci maddelerden, ikinci bölümünün 16 ila 31 inci maddelerden oluşması, önerilmiştir.

(Genel Kurulun 08.06.2022 tarihli 100’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

*Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu

09.06.2022 Perşembe - Saat: 11.00

*Adalet Komisyonu

09.06.2022 Perşembe - Saat: 14.30

*Yaşlıların Sorunlarını Araştırma Komisyonu

09.06.2022 Perşembe - Saat: 14.30

*Plan ve Bütçe Komisyonu

10.06.2022 Cuma - Saat: 13.30

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

101'İNCİ BİRLEŞİM

9 HAZİRAN 2022 PERŞEMBE

SAAT: 14.00

---

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

---

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

* * *

---

3 – SEÇİM

* * *

---

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

---

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

---

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

1.- (S. Sayısı: 336) İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 Milletvekilinin Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469) ile Çevre Komisyonu ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 06.06.2022) (*) (**) (X)

2.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

3.- (S. Sayısı: 313) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

4.- (S. Sayısı: 169) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

5.- (S. Sayısı: 245) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

6.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

7.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

8.- (S. Sayısı: 309) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

9.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

10.- (S. Sayısı: 291) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

(*) Görüşmeleri yarım kalan işleri gösterir.

(**) İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

11.- (S. Sayısı: 172) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

12.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

13.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

14.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

15.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

16.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

17.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

18.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

20.- (S. Sayısı: 86) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 114) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (X)

22.- (S. Sayısı: 148) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

23.- (S. Sayısı: 152) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

24.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

25.- (S. Sayısı: 202) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumununun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

26.- (S. Sayısı: 206) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumununun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (X)

27.- (S. Sayısı: 208) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

28.- (S. Sayısı: 209) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

29.- (S. Sayısı: 211) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (X)

30.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (X)

31.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansınının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

32.- (S. Sayısı: 290) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

33.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) (X)

34.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

35.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

36.- (S. Sayısı: 258) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

37.- (S. Sayısı: 307) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii Alanında İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3981) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

38.- (S. Sayısı: 326) 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (5/9) (Dağıtma tarihi: 13.04.2022)

39.- (S. Sayısı: 329) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma'da Yapılan Değişiklikler ve İlavelere İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4159) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

40.- (S. Sayısı: 330) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü'nde Yapılan Değişiklikler ve İlaveler ile İlgili Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4160) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

41.- (S. Sayısı: 331) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuveyt Devleti Milli Muhafız Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında İş Birliği Protokolünün Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4292) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

---

7 - KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

42.- (S. Sayısı: 332) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2783) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

43.- (S. Sayısı: 333) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

44.- (S. Sayısı: 334) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Küba Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

TBMM Basımevi / 2022